

รายงานวิจัย

คุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2552

Thais' Quality of Life in Year 2009

สำนักวิจัย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

กันยายน 2552

รายงานวิจัย

คุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2552

Thais' Quality of Life in Year 2009

สำนักวิจัย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

กันยายน 2552

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
118 ถนนเสรีไทย คลองจั่น บางกะปิ
กรุงเทพมหานคร 10240
ประเทศไทย

โทร : 662-375-8972

โทรสาร: 662-374-2759

E-mail : rcadmin@nida.ac.th

© 2552 โดยสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สงวนสิทธิ์: การคัดลอก การจัดเก็บไว้ในระบบที่จะเรียกกลับมาใช้ใหม่ หรือการส่งผ่านในรูปแบบใด หรือวิธีการใด ไม่ว่าทางไฟฟ้า เครื่องกล การถ่ายสำเนา การอัดเสียง หรือวิธีการอื่นใด ต้องขออนุญาตจากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ยกเว้น การนำเสนอที่ประชุมทางวิชาการและนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการเผยแพร่อื่น ๆ ที่ไม่ใช่การหาผลประโยชน์เชิงพาณิชย์

ข้อความและความคิดเห็น ในสิ่งพิมพ์ฉบับนี้เป็นของผู้เขียน/คณะวิจัย มิใช่ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลหรือทรัพย์สินอันเป็นผลมาจากสิ่งใดในรายงานฉบับนี้

ชื่อสถานที่พิมพ์ (ถ้ามี).....

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจคุณภาพชีวิตของคนไทยเป็นรายปี 2) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยในภาคต่างๆ และเปรียบเทียบกับคุณภาพชีวิตในช่วงเวลาที่ผ่านมา และ 3) สร้างระบบฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนไทย การศึกษาทำโดยการสุ่มตัวอย่างจากประชากรอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองของจังหวัดที่เป็นตัวอย่างใน 4 ภาค และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคละ 3 จังหวัด รวม 15 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นครปฐม พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี ชลบุรี เชียงใหม่ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี หนองคาย นครราชสีมา นครศรีธรรมราช สตูล และชุมพร ใช้จำนวนตัวอย่างในการศึกษาทั้งสิ้น 4,500 คน

ผลการศึกษาพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 46.68 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาไม่เกินระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด มีรายได้บุคคลเฉลี่ย 15,469 บาท/ปี รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 32,768 บาท/ปี และรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 19,066 บาท/ปี ส่วนใหญ่มีเงินออมแต่ไม่มีหนี้สิน

คุณภาพชีวิตของคนไทยที่ได้จากการสำรวจ มีดังนี้ **คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน** ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตการทำงานในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ 7.82 จากคะแนนเต็ม 10) **คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว** ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 8.76 จากคะแนนเต็ม 10) **คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม** ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ยกเว้นปัญหาเกี่ยวกับเสียงจากยานพาหนะ ซึ่งมีปัญหาในระดับน้อย และมีความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 7.79 จากคะแนนเต็ม 10) **คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด** ตัวอย่างส่วนใหญ่มีสุขภาพอยู่ในระดับค่อนข้างดี ในรอบปีที่ผ่านมาส่วนใหญ่เคยเจ็บป่วยเล็กน้อย แต่ยังไม่เคยเจ็บป่วยจนต้องเข้ารักษาตัวในสถานพยาบาล และไม่มีโรคประจำตัว สำหรับภาวะความเครียดนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีอาการผิดปกติที่บ่งบอกถึงความเครียด **คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน** ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสินค้าจำเป็นเครื่องอุปโภคบริโภคมีราคาค่อนข้างแพง แต่ก็มีความพึงพอใจในการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ และคิดว่าชีวิตและทรัพย์สินของตนมีความปลอดภัยพอสมควร ยกเว้นบางพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่บ้าง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.4 ขอบเขตโครงการวิจัย	4
1.5 นิยามปฏิบัติการ	5
1.6 แผนการดำเนินงาน	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในต่างประเทศ	7
2.2 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทย	9
2.3 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองของสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	15
2.4 คุณภาพชีวิตในบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธ- ศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	18
2.5 กรอบแนวคิด	24
2.6 ผลการศึกษาในระยะปีที่ 1 และปีที่ 2 (ปี พ.ศ.2550 - 2551)	25
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	28
3.1 วิธีการศึกษา	28
3.2 ประชากรและตัวอย่าง	28
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29

	หน้า
3.4 การเก็บข้อมูลภาคสนาม	32
3.5 ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บข้อมูล	32
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	33
บทที่ 4 ลักษณะภูมิประเทศ ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม	34
4.1 ลักษณะภูมิประเทศ	34
4.2 ลักษณะทางประชากร	39
4.3 สภาพทางเศรษฐกิจ	41
4.4 ลักษณะทางด้านสังคม	45
บทที่ 5 ลักษณะทั่วไป วิถีชีวิต และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตัวอย่าง	
5.1 ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง	75
5.1.1 ลักษณะด้านประชากรและสังคม	75
5.1.2 การทำงานและรายได้ของตัวอย่าง	77
5.2 วิธีการดำเนินชีวิตของตัวอย่าง	82
5.2.1 การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและยานพาหนะ	82
5.2.2 การเป็นเจ้าของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	84
5.2.3 การพักผ่อนหย่อนใจ	86
5.2.4 การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ	95
5.2.5 ความต้องการและโอกาสในการศึกษาต่อ	101
5.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง	102
บทที่ 6 คุณภาพชีวิตของคนไทยและการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในภาคต่าง ๆ และช่วงเวลาที่ผ่านมา	107
6.1 คุณภาพชีวิตของคนไทย	107
6.1.1 คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน	107
6.1.2 คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว	115
6.1.3 คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด	123
6.1.4 คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	126

	หน้า
6.1.5 คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน	134
6.2 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยในด้านต่าง ๆ ระหว่างปี 2550 – 2552 และการเปรียบเทียบชีวิตปัจจุบัน กับชีวิตในระยะเวลาห้าปีที่ผ่านมา	142
6.2.1 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน	142
6.2.2 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว	143
6.2.3 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด	143
6.2.4 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	144
6.2.5 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็น ในชีวิตประจำวัน	146
6.2.6 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐ ในด้านต่างๆ	149
6.2.7 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความยุติธรรม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	151
6.2.8 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพอใจ ในสาธารณูปโภคและสภาพสังคม	153
6.2.9 การเปรียบเทียบชีวิตปัจจุบันกับชีวิตห้าปีที่ผ่านมา	155
บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ	156
7.1สรุปผลของการศึกษา	156
7.2 ข้อเสนอแนะ	158
บทที่ 8 ระบบฐานข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิต	159
บรรณานุกรม	160
ภาคผนวก	164
ก แบบสัมภาษณ์	165
ข รายละเอียดการสุ่มตัวอย่าง	180
ค เว็บไซต์ระบบฐานข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิตของคนไทย	205

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของประชากรในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล และความหนาแน่นของประชากรต่อ 1 ตารางกิโลเมตรจำแนกตามภาค พ.ศ.2550	40
ตารางที่ 4.2	จำนวนการเกิด การตาย การย้ายเข้า และการย้ายออก จำแนกตามภาค พ.ศ.2550	41
ตารางที่ 4.3	จำนวนและร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามภาค พ.ศ.2550 (ไตรมาสที่ 3)	41
ตารางที่ 4.4	รายได้ และรายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามภาค พ.ศ.2550	42
ตารางที่ 4.5	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้และภาค พ.ศ.2550	43
ตารางที่ 4.6	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามประเภทค่าใช้จ่ายและภาค พ.ศ.2550	44
ตารางที่ 4.7	จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมและภาค พ.ศ.2550	45
ตารางที่ 4.8	ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ จำแนกตามภาค พ.ศ.2550	46
ตารางที่ 4.9	จำนวนโรงเรียน ห้องเรียน นักเรียนและครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามภาค ปีการศึกษา 2551	47
ตารางที่ 4.10 ก.	ลำดับผู้ป่วยนอกตามกลุ่มสาเหตุการป่วยทั้งประเทศและรายภาค ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ.2550	49
ตารางที่ 4.10 ข.	ลำดับผู้ป่วยนอกตามกลุ่มสาเหตุการป่วยของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ.2550	50
ตารางที่ 4.11 ก.	ลำดับผู้ป่วยในจำแนกตามกลุ่มสาเหตุการป่วย ทั้งประเทศและ รายภาค ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	52
ตารางที่ 4.11 ข.	ลำดับผู้ป่วยใน จำแนกตามกลุ่มสาเหตุการป่วย ของ โรงพยาบาล สังกัดสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ต่อประชากร 100,000 คน พ.ศ.2550	53
ตารางที่ 4.12	จำนวนบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข และอัตราส่วนบุคลากร 1 คนต่อประชากร จำแนกตามภาค พ.ศ.2550	54
ตารางที่ 4.13	สถิติการใช้กระแสไฟฟ้า จำแนกตามภาค พ.ศ.2551	55
ตารางที่ 4.14	สถิติการผลิตและการจำหน่ายน้ำประปา จำแนกตามภาค พ.ศ.2551	56

		หน้า
ตารางที่ 4.15	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่มีอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศจำแนกตามภาค พ.ศ.2550	56
ตารางที่ 4.16	ปริมาณขยะมูลฝอย จำแนกตามภาค เปรียบเทียบระหว่าง พ.ศ.2547 - 2549	57
ตารางที่ 4.17	ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พ.ศ.2551	
ตารางที่ 4.18	พื้นที่ป่าไม้ จำแนกตามภาค เปรียบเทียบระหว่าง พ.ศ.2543 และ 2547	59
ตารางที่ 4.19	คุณภาพแม่น้ำ จำแนกตามภาค พ.ศ.2550	62
ตารางที่ 4.20	ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำแนกตามประเภทของพลังงานและภาค พ.ศ.2551	64 69
ตารางที่ 4.21	ความผิดที่เกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินที่ได้รับแจ้งและจับได้ จำแนกตามภาค พ.ศ.2551	71
ตารางที่ 5.1	ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางด้านประชากรและสังคม ตามภาค และรวมทั้งประเทศ	75
ตารางที่ 5.2	ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการมีงานทำ และระยะเวลาที่ทำงาน ตามภาคและรวมทั้งประเทศ	78
ตารางที่ 5.3	ร้อยละของรายได้บุคคล รายได้ และรายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ต่อเดือนของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	79
ตารางที่ 5.4	ร้อยละของการมีเงินออมและการมีหนี้สินของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	80
ตารางที่ 5.5	ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยตามภาคและรวมทั้งประเทศ	82
ตารางที่ 5.6	ร้อยละของตัวอย่างที่มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (อย่างน้อยอย่างละ 1 ชิ้น) จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	84
ตารางที่ 5.7	ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามเวลาพักผ่อนหย่อนใจ (ไม่รวมเวลานอน) ตามภาคและรวมทั้งประเทศ	87
ตารางที่ 5.8	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนความถี่กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	88
ตารางที่ 5.9	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนของกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	91

		หน้า
ตารางที่ 5.10	ร้อยละของการไปทัศนاجر/ทัศนศึกษาของตัวอย่างในรอบปีที่ผ่านมา จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	93
ตารางที่ 5.11	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจกับเวลาและกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	95
ตารางที่ 5.12	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนความถี่ในการได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	95
ตารางที่ 5.13	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนของความถี่ในการได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	98
ตารางที่ 5.14	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนความน่าเชื่อถือได้ของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่างๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	99
ตารางที่ 5.15	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือได้ของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่างๆของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	101
ตารางที่ 5.16	ร้อยละของความต้องการและ โอกาสเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มเติมของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	101
ตารางที่ 5.17	ร้อยละของการติดตามข่าวสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	103
ตารางที่ 5.18	ร้อยละของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	104
ตารางที่ 5.19	ร้อยละของความคิดเห็นทางการเมืองด้านต่าง ๆ จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	105
ตารางที่ 6.16	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	131
ตารางที่ 6.17	ร้อยละของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของตัวอย่างมากที่สุด เป็นอันดับ 1 อันดับ 2 และอันดับ 3 จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	133
ตารางที่ 6.18	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	134

	หน้า	
ตารางที่ 6.19	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	136
ตารางที่ 6.20	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐด้านต่าง ๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	137
ตารางที่ 6.21	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐด้านต่าง ๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	138
ตารางที่ 6.22	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความยุติธรรมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	139
ตารางที่ 6.23	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับความยุติธรรม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	140
ตารางที่ 6.24	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพอใจในสาธารณูปโภค และสภาพสังคมของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	141
ตารางที่ 6.25	การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ครอบครัว สุขภาพและความเครียด และสิ่งแวดล้อม ระหว่างปี 2550 - 2552	145
ตารางที่ 6.26	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ระหว่างปี 2550 - 2552	148
ตารางที่ 6.27	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐในด้านต่าง ๆ ระหว่างปี 2550 - 2552	150
ตารางที่ 6.28	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความยุติธรรม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ระหว่างปี 2550 - 2552	152
ตารางที่ 6.29	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพอใจในสาธารณูปโภคและสภาพสังคม ระหว่างปี 2550 - 2552	154
ตารางที่ 6.30	ร้อยละของความคิดเห็นของตัวอย่างในการเปรียบเทียบชีวิตปัจจุบันกับห้าปีที่ผ่านมา จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	155

สารบัญแนภาพ

	หน้า
แนภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการศึกษา	22

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของโครงการ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ (พ.ศ.2550-2554) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ในด้านของยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนและสังคมไทยให้ครอบคลุมใน 3 เรื่องหลักคือ

1. การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศโดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ ให้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2. การเสริมสร้างสุขภาพคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ เน้นการพัฒนาระบบสุขภาพอย่างครบวงจร มุ่งการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ เสริมสร้างคนไทยให้มีความมั่นคงทางอาหารและการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ลด ละ เลิกพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ

3. การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข มุ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคมบนฐานของความมีเหตุมีผล ดำรงชีวิตอย่างมั่นคงทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน พัฒนาระบบการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลายและครอบคลุมทั่วถึง สร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน ส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัย น่าอยู่ บนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม เสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการและการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และความตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อลดความขัดแย้ง

แผนดังกล่าวได้มีการประเมินสถานะการพัฒนาคนและสังคมไทย และพบว่าคนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ผลของการพัฒนาได้ชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญหลายประการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ต้องเร่งแก้ไขและเสริมสร้างให้เข้มแข็ง อาทิเช่น ในประเด็นของการพัฒนาด้าน

การศึกษาที่มีการขยายตัวเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว คนไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากขึ้น เช่น มีโอกาสมากขึ้นในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ หรืออินเทอร์เน็ต แต่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร หรือในกรณีของการจัดบริการสุขภาพซึ่งคนไทยร้อยละ 96.3 มีหลักประกันสุขภาพ โครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพระดับชุมชนครอบคลุมทุกพื้นที่ การเจ็บป่วยโดยรวมลดลง แต่การเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเนื่องจากคนไทยยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพทั้งการบริโภคและการใช้ชีวิต ทำให้การเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้เพิ่มขึ้น เช่น การป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน โรคหัวใจ และมะเร็ง มีอัตราเพิ่มร้อยละ 18.4, 14.2, 13.4 และ 4.0 ตามลำดับ รวมทั้งปัญหาภาวะโภชนาการเกินมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กซึ่งยังมีปัญหาเกี่ยวกับระดับไขมันที่อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำอีกด้วย นอกจากนี้ โรคอุบัติใหม่และโรคระบาดซ้ำ เช่น โรคซาร์ส ไข้หวัดนก ไข้หวัดใหญ่ เป็นต้น ยังเป็นปัญหาสุขภาพที่ต้องให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขอย่างจริงจัง

ปัญหาหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพชีวิตในประเทศไทย คือ การขาดฐานข้อมูลและการจัดการข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาคุณภาพชีวิตในอดีตที่ผ่านมา มักเป็นการเลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มเฉพาะด้าน ซึ่งทำให้ขาดการเชื่อมโยงและไม่สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวมได้ สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สำคัญและทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนไทยอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 – ปัจจุบัน โดยมีตัวอย่างผลงานวิจัย อาทิเช่น การดำเนินการโครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองของไทย” ซึ่ง ประกอบด้วย โครงการย่อย 5 โครงการ คือ

- 1) โครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร” ดำเนินการในปีพ.ศ. 2536
- 2) โครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ดำเนินการในปีพ.ศ. 2537
- 3) โครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคเหนือ” ดำเนินการในปี พ.ศ. 2538
- 4) โครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคใต้” ดำเนินการในปี พ.ศ. 2539
- 5) โครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคกลาง” ดำเนินการในปี พ.ศ. 2541

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2544 สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ยังได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในเขตกรุงเทพมหานครในยุคเศรษฐกิจถดถอย” โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจคุณภาพชีวิตของคนในเขตกรุงเทพมหานครอีกครั้งหนึ่ง ในช่วงที่ได้รับผล

กระทบจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2540-2543

เนื่องจาก โครงการวิจัยของสำนักวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมา นั้น เป็นการสำรวจคุณภาพชีวิตเฉพาะคนในเขตเมือง ยังไม่เคยมีการวิจัยที่เป็นการสำรวจคุณภาพชีวิตของคนไทยในเขตชนบท ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2546 สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จึงได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนไทย : ผลจากการดำเนินการของรัฐภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนไทยทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท หลังจากมีการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มีบทบัญญัติกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการดูแลคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน

จากยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยในแผนพัฒนาฯ ตามที่กล่าวมาแล้วและจากการที่สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้มีการดำเนินโครงการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนไทยติดต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน สำนักวิจัยจึงเห็นสมควรให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนไทยอีกครั้ง โดยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนไทยทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท เพื่อเปรียบเทียบและสร้างฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนไทยในแต่ละปี โดยมีการจัดทำระบบจัดเก็บข้อมูลในลักษณะของห้องข้อมูล (Data Archive) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเชื่อมโยงข้อมูล การสร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย เพื่อผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ประโยชน์ในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยในโอกาสต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

โครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนไทยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ และมีวัตถุประสงค์หลักในภาพรวม ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสำรวจคุณภาพชีวิตของคนไทยเป็นรายปี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยในภาคต่าง ๆ และเปรียบเทียบกับคุณภาพชีวิตในช่วงเวลาที่ผ่านมา และ
3. เพื่อสร้างระบบฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนไทย

ในปีงบประมาณ 2552 การสำรวจคุณภาพชีวิตของคนไทยเป็นการสำรวจข้อมูลในพื้นที่เขตเมืองอีกครั้ง เพื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลคุณภาพชีวิตในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2551 ที่ได้ทำการสำรวจมาแล้ว รวมทั้งจะได้ทำการปรับปรุงฐานข้อมูลและโปรแกรมการบันทึกข้อมูลให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้นต่อไป

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ประโยชน์ต่อส่วนรวม

- 1) เป็นการเพิ่มองค์ความรู้ทางด้านสังคมวิทยาในเรื่องคุณภาพชีวิต และตัวแปรที่มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย
- 2) ได้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการบันทึกข้อมูลและฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตในห้องข้อมูล (Data Archives) ที่ผู้ใช้สามารถนำไปวิเคราะห์ต่อไปได้
- 3) ผลการศึกษจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการประเมินผลความพึงพอใจของสังคมต่อการดูแลเอาใจใส่ของรัฐ และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยต่อไป

1.3.2 ประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆ

- 1) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทย
- 2) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในแต่ละจังหวัด สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนดำเนินการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดได้
- 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ของตนได้
- 4) กระทรวงที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและแผนงานต่าง ๆ ได้
- 5) สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้วิเคราะห์หรือทำการศึกษาเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตต่อไปได้

1.4 ขอบเขตโครงการวิจัย

การศึกษาคูณภาพชีวิตของคนไทยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประกอบด้วย การศึกษาคูณภาพชีวิตของบุคคลโดยใช้ตัวชี้วัดทางอัตวิสัย (Subjective Indicators) และตัวชี้วัดทางวัตถุวิสัย (Objective Indicators) ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลทุกข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่

เกี่ยวข้องกับประชากรตัวอย่างที่ศึกษาคือประชาชนสัญชาติไทย ที่อาศัยอยู่ ณ จังหวัดที่เป็นตัวอย่าง การสำรวจจะดำเนินการทุกปี เป็นเวลา 3 ปีต่อเนื่องกัน คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2550 - 2552

การศึกษานี้ใช้ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตจากมาตรวัดคุณภาพชีวิตของกรุงเทพมหานครและภาคต่าง ๆ ที่สำนักวิจัยพัฒนาไว้ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2547 ประกอบด้วยมิติต่าง ๆ เช่น มิติด้านการทำงาน ครอบครัว สุขภาพจิต และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

นอกจากการวิจัยเชิงสำรวจ โครงการนี้ได้พัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการบันทึกข้อมูลและระบบจัดเก็บฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนไทยในลักษณะเป็นแฟ้มข้อมูล (Data Files) ในห้องข้อมูล (Data Archives) เพื่อให้ผู้สนใจมีความสะดวกในการเข้าถึงและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

1.5 นิยามปฏิบัติการ

คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน หมายถึง ความพึงพอใจในงาน/อาชีพในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคง ความก้าวหน้าของงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ความพึงพอใจในรายได้ที่ได้รับ สภาพแวดล้อมในการทำงานและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว หมายถึง ความพึงพอใจเกี่ยวกับความผูกพัน การช่วยเหลือและความรับผิดชอบต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ทั้งในด้านจิตใจและวัตถุ

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด หมายถึง อาการทางด้านร่างกายและจิตใจที่บ่งบอกถึงภาวะของสุขภาพทางกาย และระดับความเครียดของจิตใจ

คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้สึกทางกายและจิตใจเกี่ยวกับการได้รับผลกระทบจากมลภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบริเวณใกล้บ้าน

คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน หมายถึง ความพึงพอใจต่อการได้รับบริการที่ดีจากภาครัฐในด้านการศึกษา คมนาคม สาธารณสุข สาธารณูปโภคต่าง ๆ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งความพึงพอใจในด้านราคาสินค้าอุปโภค บริโภค และค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคที่เป็นอยู่ด้วย

1.6 แผนการดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม 2550 - กันยายน 2553 รวม 36 เดือน โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ๆ ละ 12 เดือน โดยมีแผนการดำเนินงานในแต่ละระยะไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนี้

กิจกรรม	ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2549-2550											
	ระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2550-2551				ระยะที่ 3 ปี พ.ศ. 2551-2552							
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. ทบทวนวรรณกรรมและปรับปรุงเครื่องชี้วัด สร้างแบบสัมภาษณ์	■	■										
2. ทดสอบแบบสัมภาษณ์ แก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์		■	■									
3. การพัฒนาโปรแกรมบันทึกข้อมูล*			■									
4. กำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่าง			■									
5. จัดทำแบบสัมภาษณ์และอบรมพนักงานสัมภาษณ์				■								
6. ออกภาคสนามเก็บข้อมูล					■	■	■					
7. บันทึกข้อมูลโดยโปรแกรมบันทึกข้อมูล					■	■	■	■				
8. วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา เผยแพร่ประชาสัมพันธ์							■	■				
9. จัดทำฐานข้อมูล**								■	■	■		
10. สัมมนาระดมความคิดเห็นในการพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิต เขียนรายงานฉบับร่าง และฉบับสมบูรณ์										■	■	■

หมายเหตุ: * ในปีที่ 2 และปีที่ 3 จะเป็นการปรับปรุงโปรแกรมบันทึกข้อมูล

** ในปีที่ 2 และปีที่ 3 จะเป็นการปรับปรุงฐานข้อมูล

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ โครงการวิจัยนี้ จะประกอบด้วยงานวิจัยในด้านการพัฒนา มาตรฐานวัดคุณภาพชีวิตทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย ได้แก่

- การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในต่างประเทศ
- การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทย
- การพัฒนามาตรวัดของสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จาก

โครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร และคนในเขตเมืองของภาคต่าง ๆ อีก 4 ภาค คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง รวมทั้งงานวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของ คนกรุงเทพมหานครในยุคเศรษฐกิจถดถอย

2.1 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในต่างประเทศ

ในระยะแรกของการประเมินคุณภาพชีวิตในงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต จะใช้ มาตรฐานในเชิงปริมาณ (Objective Indicators) เช่น อัตราการเพิ่มของประชากร สุขภาพ ที่อยู่อาศัย และอัตราการเกิดคดีอาชญากรรม เป็นต้น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1933 มีรายงาน เรียกว่า “Recent Social Trends in the U.S.” ซึ่งเป็นรายงานมาตรวัดทางสังคมชิ้นแรกที่ทำโดย คณะกรรมการด้านแนวโน้มของสังคม ของประธานาธิบดีฮูเวอร์ ในรายงานของ Rossi และ Gilmartin (1980) พบว่าระหว่างปี พ.ศ.2516-2520 มีอย่างน้อย 21 ประเทศ ที่มีการจัดทำรายงาน ประจำปี เกี่ยวกับมาตรวัดทางสังคม อย่างไรก็ตามแม้ว่าการวัดคุณภาพชีวิตในเชิงปริมาณจะทำได้ ง่าย แต่ก็ยังเป็นเพียงการกำหนดค่าให้ประสบการณ์ชีวิตตัวแบบเท่านั้น (Andrews และ Withney, 1976)

การใช้มาตรวัดคุณภาพชีวิต “เชิงคุณภาพ” ได้เริ่มขึ้นเมื่อปี 1960 โดยมีงานศึกษา หลายชิ้น เช่น การศึกษาวิจัยปัญหาสุขภาพจิตกับสภาวะสุขภาพอนามัยของ Gurin, Veroff และ Feld (1960) การวิจัยสุขภาพจิตกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องของ Bradburn and Caplovitz (1960) และ มาตรวัดทางสังคมสำหรับประเมินคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากทัศนของคนอเมริกันต่อคุณภาพชีวิต โดย Andrews and Withney (1976)

จากผลงานวิจัยที่ศึกษา คุณภาพชีวิตที่ผ่านมาถ้าใช้ประเภทของมาตรวัดโดยมีตัวชี้วัด (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ) และระดับของกลุ่มเป้าหมาย (บุคคล/ชุมชน) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาที่อาจจำแนกผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเภทของตัวชี้วัดที่ใช้ในงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

ระดับกลุ่มเป้าหมาย	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
บุคคล	กลุ่มที่ 1: รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพการจ้างงาน	กลุ่มที่ 2: ทักษะเกี่ยวกับความสุข คุณภาพชีวิต
ชุมชน	กลุ่มที่ 3: รายได้ประชาชาติ อัตรา การเกิดอาชญากรรม อัตรา การตาย	กลุ่มที่ 4: ความพึงพอใจในชีวิต และความพึงพอใจต่อ ชุมชน

จากตารางที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นงานวิจัยคุณภาพชีวิตเชิงปริมาณในระดับบุคคล ตัวอย่างการศึกษาในแนวนี้นี้ได้แก่ งานวิจัยของ Wilson (1967) เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 เป็นงานวิจัยคุณภาพชีวิตที่ใช้ตัวชี้วัดเป็นนามธรรมหรือในเชิงคุณภาพในระดับบุคคล ตัวอย่างงานวิจัยในกลุ่มนี้ได้แก่ งานวิจัยของ Andrews and Withney (1976) และ Zandra (1983) เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 เป็นงานวิจัยคุณภาพชีวิตในระดับชุมชน (เมือง รัฐ ประเทศ) ตัวอย่างงานวิจัยคุณภาพชีวิตแนวนี้นี้ เช่น งานวิจัยของ Smith (1973) และ Liu (1974, 1975a, 1976b, 1976) เป็นต้น

กลุ่มที่ 4 เป็นงานวิจัยคุณภาพชีวิตในระดับชุมชน ตัวชี้วัดในการศึกษาของงานวิจัยในกลุ่มนี้ คือ ค่าเฉลี่ยของอัตราความพึงพอใจที่แต่ละบุคคลมีต่อชีวิตของแต่ละชุมชนนั่นเอง ตัวอย่างงานวิจัยคุณภาพชีวิตแนวนี้นี้ เช่น งานวิจัยของ Sirgy, Joseph, Rahtz, Cicic, and Underwood (2000). เป็นต้น

UNESCO (1980: 312) ได้แบ่งมาตรวัดคุณภาพชีวิตออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ มาตรวัดด้านวัตถุวิสัย (Objectively) และมาตรวัดด้านจิตวิสัย (Subjectively) มาตรวัดด้านวัตถุวิสัย ได้แก่ ปัจจัยประชากร (อายุ เพศ โรคประจำตัว) ปัจจัยด้านสังคม (ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ

ปัจจุบัน อาชีพสุดท้ายก่อนเกษียณ ลักษณะการอยู่อาศัย การเงิน สมาชิกชมรม) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (รายได้ต่อเดือน การมีเงินออม สถานะทางสังคม เช่น การมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย ภาระหนี้สิน) ส่วนมาตรวัดคุณภาพชีวิตด้านจิตวิสัย จะเป็นเรื่องของการรับรู้ ความรู้สึก ความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ต่อองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิต ได้แก่ ความรับรู้และพอใจในสุขภาพของตนเอง ความพอใจในสภาพแวดล้อม ทั้งบุคคลและสถานที่ เศรษฐกิจ การพึ่งพาตนเอง การรับรู้ที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

นอกจากนี้การวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตอาจแบ่งออกเป็นลักษณะอื่น ๆ ได้อีก เช่น แบ่งเป็น วิธีชีวิตทั่วไป (General Life) กับวิธีชีวิตในแง่เฉพาะ (Specific Domains of Life) เช่น การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสมรส ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ Glenn (1985) และ Haring-Hidore (1985) การศึกษาวิจัยความพึงพอใจในงานและความพึงพอใจในชีวิต เช่นงานของ Rice, Near และ Hunt (1980) และงานวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัย เช่น งานวิจัยของ Zantra and Hempel (1984) ส่วนตัวอย่างการศึกษาคุณภาพชีวิตของวิธีชีวิตทั่วไป ได้แก่ การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนอเมริกัน โดย Andrews and Withney (1976) เป็นต้น

การวิจัยเกี่ยวกับมาตรวัดคุณภาพชีวิตนับตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน นักวิจัยได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับมาตรวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับสุขภาพของผู้ป่วยด้วยโรคชนิดต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้ป่วยโรคความจำเสื่อม โดย Smith, Lamping, Banerjee, Harwood, et al (2005) เป็นต้น

2.2 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทย

การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทยได้มีหน่วยงานราชการ และหน่วยงานวิจัยหลายแห่งได้พยายามพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (สศช) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) และ Human Achievement Index (HAI) ของ UNDP และสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นต้น

ในกรณีของ ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2525 โดยสภาพัฒนาฯ ได้กำหนดรูปแบบของลักษณะของสังคมไทยและคนไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต โดยกำหนดเป็นเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.)ของคนไทย ได้ข้อสรุปว่า การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย จะต้องผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) ทุกตัวชี้วัด

ในปี พ.ศ. 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2528 ให้ดำเนินการ โครงการปีรณรังค์คุณภาพชีวิต และ ประกาศใช้เป็นปีรณรังค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ (ปราช.) (ระหว่าง 20 สิงหาคม พ.ศ.2528 ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2530) โดยใช้เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน 8 หมวด 32 เครื่องชี้วัดเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยว่าอย่างน้อยคนไทยควรมีคุณภาพชีวิตในเรื่องอะไรบ้าง และควรมีระดับความเป็นอยู่ไม่ต่ำกว่าระดับไหน ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ

ในปี พ.ศ. 2531 กชช. มีมติให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มอบโครงการปีรณรังค์ให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินงานต่อ ภายใต้ชื่องานว่า "งานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท" (พชช.)"

ปี พ.ศ. 2533 มีการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ทุกครัวเรือนทั่วประเทศทุกปีและกรมการพัฒนาชุมชนทำการประมวลผลวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของคนไทยในภาพรวมทั้งประเทศ

ปี พ.ศ. 2535 มีการปรับปรุงเครื่องชี้วัด จปฐ. เป็น 9 หมวด 37 ตัวชี้วัดเพื่อใช้จัดเก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 -2539)

ปี พ.ศ. 2540 มีการปรับปรุงเครื่องชี้วัด จปฐ. เป็น 8 หมวด 39 ตัวชี้วัดเพื่อใช้จัดเก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 -2544)

ปี พ.ศ. 2545 มีการปรับปรุงเครื่องชี้วัด จปฐ. เป็น 6 หมวด 37 ตัวชี้วัด เพื่อใช้จัดเก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา มีการปรับปรุงเครื่องชี้วัด จปฐ. เป็น 6 หมวด 42 ตัวชี้วัด เพื่อใช้จัดเก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ดังนี้

หมวดที่ 1 สุขภาพดี

หมวดที่ 2 มีบ้านอาศัย

หมวดที่ 3 ฝึกฝนการศึกษา

หมวดที่ 4 รายได้ก้าวหน้า

หมวดที่ 5 plugged ค่านิยมไทย

หมวดที่ 6 ร่วมใจพัฒนา

ในส่วนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) ได้มอบทุนวิจัยและจัดพิมพ์รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นการศึกษาในระยะที่ 1 (อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ (บรรณาธิการ), 2541) สำหรับระยะ

ที่ 2 ได้ศึกษาวิจัยและพิมพ์รายงานการวิจัยเรื่อง การสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและการพัฒนาสังคม ปี พ.ศ. 2546 (อมรา พงศาพิชญ์ และคณะ, 2546)

ในส่วนของ Human Achievement Index (HAI) ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมานี้ ได้เปิดผลรายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ซึ่งเป็นการประเมินโดยใช้ตัวชี้วัดและข้อมูลสถิติเพื่อสะท้อนความก้าวหน้า ความไม่เท่าเทียม และความท้าทายในการพัฒนาคนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เข้าใจบริบทการพัฒนาของไทย ซึ่งเป็นที่มาของแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ได้ระบุว่า ไทยเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับกลางที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในด้านการพัฒนาคนตลอดเวลา 20 ปีที่ผ่านมา และน่าจะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคนแห่งสหประชาชาติตามแนวทางของสหประชาชาติได้ก่อนปี 2558 ดังจะเห็นได้จากความก้าวหน้าในหลายประการ อาทิ ความยากจนที่ลดลงจาก 38% ในปี 2533 เป็น 11% ในปี 2547 เด็กๆ ได้รับการศึกษาในโรงเรียนมากขึ้น และจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การติดเชื้อ HIV ลดลง หญิงและชายเสมอภาคกันมากขึ้น

แต่การพัฒนาของไทยก็ยังมีช่องว่างที่น่าห่วงใย เพราะความก้าวหน้าดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นกับคนทุกกลุ่ม ดังจะเห็นได้จากการที่เมืองใหญ่ยังคงเจริญเติบโตเร็วกว่าชนบท และความยากจนยังกระจุกตัวอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และจังหวัดชายแดนภาคใต้ เงินออมในภาคครัวเรือนลดลง ขณะที่หนี้สินเพิ่มสูงขึ้น ปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษา และแรงงานที่ขาดทักษะ การเข้าถึงบริการสุขภาพที่ยังไม่ทั่วถึง ปัญหามลพิษและภัยธรรมชาติ และปัญหาโรคเอดส์ที่เริ่มก่อตัวขึ้นอีกครั้งในภาคใต้และแหล่งอุตสาหกรรมบางพื้นที่

รายงานดังกล่าวยังได้รายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติของไทยในปี 2547 ซึ่งมี 11 เรื่อง ได้แก่

1. การลดสัดส่วนประชากรยากจนลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี 2533-2558 ซึ่งบรรลุเป้าหมายแล้ว
2. ลดสัดส่วนประชากรที่หิวโหยลงครึ่งหนึ่งในช่วง 2533-2558 ซึ่งบรรลุผลแล้ว
3. ให้เด็กทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาภายใน ปี 2558 ซึ่งใกล้บรรลุผลแล้ว
4. ขจัดความไม่เท่าเทียมทางเพศในการศึกษาระดับประถมและมัธยมศึกษาภายในปี 2548 และในทุกระดับการศึกษาภายในปี 2548 ซึ่งบรรลุผลแล้ว
5. ลดอัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีลง 2 ใน 3 ในช่วงปี 2533-2558 ซึ่งเป้าหมายนี้ไม่สามารถใช้กับไทยได้
6. ลดอัตราการตายของมารดาลง 3 ใน 4 ในช่วงปี 2533-2558 ซึ่งเป้าหมายนี้ไม่

สามารถใช้กับประเทศไทยได้

7. ชะลอและลดการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ภายในปี 2558 ว่าอาจเริ่มเป็นปัญหาอีก ซึ่งบรรลุผลแล้ว แต่มีสัญญาณก่อตัวรอบใหม่

8. ป้องกันและลดการเกิดโรคมมาเลีย วัณโรค และโรคสำคัญอื่นๆ ภายในปี 2558 ซึ่งบรรลุผลแล้วสำหรับมาลาเรีย และมีโอกาสบรรลุผลในส่วนของวัณโรค

9. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และลดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีโอกาสบรรลุเป้าหมาย

10. ลดสัดส่วนประชากรที่ไม่สามารถเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดและส้วมถูกสุขลักษณะลงครึ่งหนึ่งในปี 2533-2558 ซึ่งบรรลุผลแล้ว และ

11. ยกระดับคุณภาพชีวิตประชากรในชุมชนแออัดภายในปี 2563 ซึ่งมีโอกาสสูงที่จะบรรลุเป้าหมาย

UNDP ได้ประเมินความก้าวหน้าในการพัฒนาโดยใช้ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index-HAI) ซึ่งมีองค์ประกอบ 8 ด้าน 40 ตัวชี้วัด ซึ่งได้แก่

(1) ด้านสุขภาพ นั้น ประชากรส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพพื้นฐานมากขึ้น หลังจากรัฐบาลได้ริเริ่มหลักประกันสุขภาพภายใต้โครงการ "30 บาทรักษาทุกโรค" แต่ก็ยังติดปัญหา 3 ประการ คือ 1.ประชากรบางกลุ่มกลายเป็นกลุ่มด้อยโอกาส เพราะความยากจนหรือปัญหาพิเศษ เช่น สูงอายุ หรือพิการ 2.คนไทยถูกคุกคามจากปัญหาสุขภาพทั้งเก่าและใหม่ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและโลกาภิวัตน์ อาทิ โรค ไข้หวัดนก โรคอ้วน การดื่มแอลกอฮอล์ โรคเอดส์ และ 3.สังคมไทยยังขาดความเสมอภาคด้านบริการสุขภาพ บุคลากรสาธารณสุขยังกระจุกตัวในกรุงเทพฯ และเขตเมือง ทำให้บุคลากรในพื้นที่ห่างไกลต้องรับภาระหนัก

(2) ด้านการศึกษา การขยายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปีมีผลให้เด็กไทยได้เข้าเรียนมากขึ้นและนานขึ้น ในปี 2548 คนไทยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย 8.5 ปี เพิ่มขึ้นจาก 7.6 ปีในปี 2545 แต่ยังมีคำถามเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา คุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาของแรงงานไทย และความไม่สอดคล้องกันระหว่างการศึกษากับตลาดแรงงาน

(3) ด้านชีวิตการงาน อัตราการว่างงานในปี 2548 ลดลงเหลือ 1.3% โดยอัตราการว่างงานในกรุงเทพฯ และภาคกลางสูงกว่าพื้นที่อื่นเล็กน้อย ส่วนโครงการประกันสังคมได้ขยายขอบเขตมากขึ้น ทำให้แรงงานในระบบ 8.5 ล้านคนได้รับสิทธิประกันสังคม แต่แรงงานนอกระบบจำนวนมากราว 22-23 ล้านคนยังไม่ได้รับการคุ้มครองด้านประกันสังคม ขณะที่ความท้าทายที่สำคัญคือ เรื่องความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งสมุทรปราการและสมุทรสาครมีสถิติบาดเจ็บสูงสุด แต่กลุ่มที่น่าเป็นห่วง คือ แรงงานนอกระบบที่ขาดความรู้และการคุ้มครองทางกฎหมาย

(4) ด้านรายได้ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจทำให้คนไทยมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็น 14,963 บาท ต่อครัวเรือนต่อเดือนในปี 2547 แต่ยังมีคนจนอีกจำนวนไม่น้อย นอกจากนี้คนไทยยังก่อหนี้สินเพิ่มขึ้นมาก และการกระจายรายได้ยังมีความเหลื่อมล้ำค่อนข้างสูง

(5) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม โดย 3 ใน 4 ของครัวเรือนเป็นเจ้าของบ้าน บนที่ดินของตนเอง ร้อยละ 99 ของครัวเรือน มีส้วมที่ถูก สุขอนามัย น้ำดื่มสะอาด และมีไฟฟ้าใช้ แต่ยังมีปัญหาจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มลพิษ และภัยธรรมชาติที่เพิ่มความถี่และความรุนแรงมากขึ้น

(6) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน ปัญหาผู้สูงอายุอาจเพิ่มขึ้น เนื่องจากจำนวนและสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น โดยเกิดจากการย้ายถิ่นเพื่อหางานทำเพิ่มขึ้น รวมทั้งสังคมยังมีความเสี่ยงเรื่องปัญหา ยาเสพติดและอาชญากรรม

(7) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ในภาพรวมพื้นที่ต่างๆ มีโครงสร้างคมนาคมที่ดี มีเครือข่ายถนนที่ครอบคลุม ด้านการสื่อสารมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่ก็นำมาซึ่งความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น

(8) ด้านการมีส่วนร่วม คนไทยมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางมากขึ้น ทั้งในเรื่องสิทธิเลือกตั้ง และความตื่นตัวที่จะใช้สิทธิทางการเมืองหลายรูปแบบ

ความจริง ประเทศไทยเริ่มมีรายงานตัวชี้วัดทางสังคม (Social Indicators) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้จัดทำ ลักษณะรายงานมีลักษณะเป็นข้อมูลรายปี นอกจากนี้ยังมีการก่อตั้ง โครงการพัฒนาสังคมขึ้นในปี พ.ศ. 2523 เพื่อวิเคราะห์หาตัวแบบของการพัฒนาสังคมระยะยาว ซึ่งผลจากการดำเนินโครงการดังกล่าวสามารถกำหนดขึ้นเป็น “ความจำเป็นพื้นฐาน” (Basic Minimum Need หรือ BMN หรือ จปฐ.) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยในเชิงปริมาณและเริ่มมีการรณรงค์ให้มีการพัฒนาตามความจำเป็นพื้นฐานอย่างจริงจัง จะเห็นได้จากการพัฒนาให้มีโครงการปรีดรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ (พ.ศ.2528-2530) อย่างไรก็ตามจุดเน้นในการพัฒนา จปฐ. ขึ้นมากก็เพื่อเป็นตัวชี้วัดคุณภาพคนไทย มิได้มีจุดเน้นที่การระดมองค์ความรู้ แต่เน้นที่ความสำเร็จของการนำไปประยุกต์ใช้ เป็นสิ่งสำคัญ

ในปี พ.ศ. 2543 หรือ ค.ศ. 2000 องค์การอนามัยโลกได้กำหนดให้เป็น “ปีสุขภาพดีถ้วนหน้า” (Health for All = HFA) คือ การที่ทุกคนเกิดมามีชีวิตยืนยาวและมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ ไม่เจ็บป่วยด้วยสาเหตุที่ไม่จำเป็น และสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่เหมาะสม สามารถดำรงชีวิตอยู่ และสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคมอย่างมีคุณภาพ และตายอย่างมีศักดิ์ศรี มาตรฐานคุณภาพ

ชีวิตจึงประกอบด้วย (1) การไม่เจ็บป่วยด้วยโรคที่สามารถป้องกันได้ (2) ความสามารถในการเข้าถึงและใช้สถานบริการได้อย่างเหมาะสมและทัดเทียมกัน (3) การมีชีวิตที่ยืนยาว มีคุณค่าและสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคม (4) การตายอย่างมีศักดิ์ศรี

ในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย Orose Leelakulthanit (1989) ได้เริ่มทำการวิจัยโดยได้ปรับปรุงแนวคิดเกี่ยวกับมิติต่าง ๆ ของชีวิตซึ่งเสนอโดย Day (1987) โดยเน้นการศึกษาหาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการตลาดกับความพึงพอใจของบุคคลเหล่านั้น ต่อมา สุพรรณิ ไชยอำพร และ สนิท สมักรการ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยให้มีความครบถ้วนและสมบูรณ์ขึ้นในแต่ละมิติ โดยได้จำแนกคุณภาพชีวิตออกเป็น 13 ด้าน คือ 1) ครอบครัว 2) การงาน 3) สังคม 4) การพักผ่อน 5) สุขภาพ 6) สาธารณสุข 7) สินค้าบริการ 8) ความเชื่อศาสนา 9) ทรัพย์สิน 10) ตนเอง 11) ที่อยู่อาศัย 12) รัฐบาล และ 13) ประเทศ

แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทย มีอยู่ 4 แนวคิด (อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ (บรรณาธิการ), 2541) ได้แก่

1. แนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิต (Quality of Life) เป็นความพยายามนิยามความหมายของคำว่า “คุณภาพชีวิต” ทั้งในแง่วัตถุวิสัย (Objective) และในแง่อัตวิสัย (Subjective) เช่น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย จิตใจ ความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดี เพศ และกิจวัตรประจำวัน เป็นต้น

2. แนวคิดเรื่องการพัฒนาสังคม (Social Development) เป็นแนวคิดที่เกิดจากที่ประชุมสุดยอดเพื่อการพัฒนาสังคม (The World Summit for Social Development) เมื่อมีนาคม พ.ศ. 2538 ณ กรุงโคเปนเฮเกน มีสาระสำคัญโดยสรุปคือ ให้ความสำคัญกับคนและสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก องค์การพัฒนาเอกชนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกได้นำเสนอสรุปปัญหาที่สำคัญอันเป็นแนวโน้มของการพัฒนาคือ ปัญหาความยากจน การถูกกีดกัน การเลือกปฏิบัติ การไม่มีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นสตรี และปัญหาความรุนแรง ได้แก่ การแสวงหาผลประโยชน์แสพติด อาชญากรรม การฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นต้น ดังนั้น ในการพัฒนาสังคม ต้องคำนึงถึงบริบทที่สำคัญ 3 ประการคือ

ประการที่ 1 การขจัดความยากจน โดยพิจารณาจากรายได้ของครัวเรือน หรือผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน (Minimum Threshold) และตัวชี้วัดอื่น ๆ เช่น อายุขัยเฉลี่ย การไม่รู้หนังสือ เป็นต้น

ประการที่ 2 การกระจายความเป็นธรรม โดยพิจารณาที่ผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการ ผู้สูงอายุ ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตได้

ประการที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อจำกัดของการยกระดับคุณภาพชีวิตอยู่ที่การถูกกีดกันจากกระบวนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ

3. แนวคิดเรื่องการพัฒนามนุษย์ (Human Development) เป็นแนวคิดที่เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ผ่านมามีข้อผิดพลาดที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ ความจริง การพัฒนามนุษย์นั้นต้องไม่แยกการพัฒนาปัจเจกบุคคลออกจากการพัฒนาสังคม และต้องเน้นที่การพัฒนาแบบยั่งยืน โดยต้องพิจารณา 3 เรื่องต่อไปนี้คือ

ประการที่ 1 ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะคนจน

ประการที่ 2 สิ่งแวดล้อมที่ดี จึงจำเป็นต้องฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ปกป้องสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก

ประการที่ 3 การมีส่วนร่วม ต้องให้คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ด้อยโอกาส มีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการที่มีผลต่อชีวิตของเขา

4. แนวคิดเรื่องความมั่นคงของชีวิตมนุษย์ (Human Security) เป็นแนวคิดที่ UNDP กำหนดขึ้น เป็นตัวชี้วัดความมั่นคงของชีวิตมนุษย์ ที่หมายถึงความมั่นคงของชีวิตมนุษย์ในระดับโลก (Global Human Security) คือสามารถดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้โดยปลอดภัยจากความหวาดกลัวภัยคุกคามต่อการอยู่รอด สุขภาพอนามัย การทำมาหากิน ความสุขสบายของบุคคล UNDP ได้กำหนดความมั่นคงในชีวิตมนุษย์ไว้ 7 ด้านคือ (1) ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ (2) ความมั่นคงด้านอาหาร (3) ความมั่นคงด้านสุขภาพ (4) ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม (5) ความมั่นคงของบุคคล (6) ความมั่นคงของชุมชน (7) ความมั่นคงทางการเมือง ความมั่นคงของชีวิตมนุษย์เป็นเรื่องไร้พรมแดน เป็นภารกิจของประชาคมโลกร่วมกัน มิใช่ของประเทศใดประเทศหนึ่งหรือชุมชนใดชุมชนหนึ่ง

2.3 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองของ สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้เริ่มจัดทำโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองขึ้นเป็น โครงการต่อเนื่อง โดยเริ่มจากโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร ในปี 2536 โครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปี 2537 โครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคเหนือ ในปี 2538 โครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคใต้ ในปี 2539 และโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตในเขตเมืองภาค

กลาง ในปี 2541 และในปี 2544 ได้ดำเนินการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานครในยุคเศรษฐกิจถดถอย

ในการดำเนินโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตโครงการแรก ได้พัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิต โดยมีขั้นตอนในการพัฒนา 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและของต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 ออกสำรวจเบื้องต้นว่า ในความคิดเห็นของคนไทย ความหมายของคุณภาพชีวิตนั้นหมายถึงอะไร ครอบคลุมอะไรบ้าง หรือจากการสำรวจแล้วพบว่า จาก 13 มิติที่ได้จากข้อค้นพบของ สุพรรณิ ไชยอำพร และ สนิท สมักรการ (2534) มีมิติคุณภาพชีวิตที่ผู้ตอบให้ความสนใจเป็นพิเศษ 4 มิติ คือ ครอบครัว การงาน ความเครียด และสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการระดมความคิดของผู้เชี่ยวชาญ จากทั้งภายในและภายนอกสถาบันเกี่ยวกับการสร้างมาตรวัดในมิติต่าง ๆ และในบางมิติได้ใช้ข้อมูลจากมาตรวัดต่าง ๆ ที่ได้ผ่านการทดสอบมาแล้วในประเทศไทย นำมาใช้ในงานสำรวจคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเมือง

ขั้นตอนที่ 4 หลังจากเก็บข้อมูลเสร็จ นำมาวิเคราะห์ข้อถามในแต่ละมาตรวัดเป็นรายข้อ (Item Analysis) จากผลการวิเคราะห์จึงได้คัดเลือกชุดข้อถาม ที่รวมกันแล้วจะได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ (Reliability Coefficient) สูงสุด โดยคำนวณตามสูตรของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha)

ขั้นตอนที่ 5 นำมาทดสอบความแม่นยำตรงมโนทัศน์ (Construct Validity) ของมาตรวัดทั้ง 4 มิติ

ขั้นตอนที่ 6 สร้างมาตรวัดที่ประกอบด้วยข้อถามที่ได้ผ่านการทดสอบในขั้นที่ 4 และ 5 ซึ่งมาตรวัดหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยผลบวกของค่าตัวแปรในแต่ละข้อ ข้อถามที่บรรจุในมาตรวัดนั้น ๆ หากด้วยจำนวนข้อถามที่บรรจุในมาตรวัด จากนั้นจึงได้คำนวณค่าความเชื่อถือได้อีกครั้งหนึ่ง

จากการพัฒนาทั้ง 6 ขั้นตอน จะได้มาตรวัดคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ดังนี้

- 1) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ
- 2) คุณภาพชีวิตด้านการงาน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ
- 3) คุณภาพชีวิตด้านความเครียด ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ
- 4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ

สำหรับการพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ได้พัฒนาต่อจากโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร และโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของแต่ละภาคที่ดำเนินการไปก่อนตามลำดับ ซึ่งสรุปแล้วจนถึงโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตคนในเขตเมืองภาคใต้จะได้มาตรวัดเพิ่มขึ้นจากมาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานครอีก 1 ด้าน คือ คุณภาพชีวิตด้านชีวิตในเมือง และมีจำนวนข้อถามในแต่ละมาตรวัด ดังนี้

- 1) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ
- 2) คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ
- 3) คุณภาพชีวิตด้านความเครียด ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ
- 4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ
- 5) คุณภาพชีวิตด้านชีวิตในเมือง ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 19 ข้อ

เมื่อมาถึงการดำเนินการโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตในเขตเมืองภาคกลาง ในปี พ.ศ. 2541 สำนักวิจัย ได้ปรับปรุงและพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตเพิ่มขึ้นเป็น 13 มิติ ดังนี้

- 1) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ
- 2) คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมในชุมชนประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ
- 3) คุณภาพชีวิตด้านสาธารณสุขปลอดภัย ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ
- 4) คุณภาพชีวิตด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วยข้อถามเกี่ยวกับความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสารและความพึงพอใจ
- 5) คุณภาพชีวิตด้านการพักผ่อนหย่อนใจ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ
- 6) คุณภาพชีวิตด้านสังคม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ
- 7) คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 14 ข้อ
- 8) คุณภาพชีวิตด้านความสุขทางครอบครัวประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ
- 9) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ
- 10) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพจิต ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 21 ข้อ
- 11) คุณภาพชีวิตด้านสติปัญญา ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ
- 12) คุณภาพชีวิตด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ

13) คุณภาพชีวิตโดยรวม ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพรวมของคุณภาพชีวิต ทั้ง 12 ด้าน และการประเมินคุณภาพชีวิตของตนเองกับรุ่นลูกหลานและรุ่นพ่อแม่

สำหรับโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร ในยุคเศรษฐกิจถดถอย ที่ดำเนินการในปี พ.ศ. 2544 ได้ใช้มาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานครที่ศึกษาไว้ในปี พ.ศ.2536 ซึ่งมีด้วยกัน 4 มิติ คือ มิติด้านการงาน ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพจิต และสิ่งแวดล้อม และได้เพิ่มเติมอีก 1 มิติ คือ มิติคุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจชีวิตในเมือง เมื่อพัฒนาจากมาตรวัดมิติต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วจึงได้มาตรวัดมิติต่าง ๆ ดังนี้

- 1) คุณภาพชีวิตด้านการงาน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ
- 2) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ
- 3) คุณภาพชีวิตด้านความเครียด ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ
- 4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ
- 5) คุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจชีวิตในเมือง ประกอบด้วยข้อคำถาม 18 ข้อ

2.4 คุณภาพชีวิตในบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน หรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่กล่าวกันว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ที่นอกจากจะมีบทบัญญัติซึ่งให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการร่างมากกว่าฉบับอื่น ๆ ที่ผ่านมา ยังได้สร้างความตื่นตัวในทางการเมือง และความตระหนักในสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากขึ้น และแม้ต่อมาจะมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2550 เนื้อหาสาระในมาตราต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญฉบับเดิมที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชากรก็ถูกบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ด้วยทุกเรื่อง โดยปรากฏอยู่ในมาตรา 78 มาตรา 79 มาตรา 80 มาตรา 84 และมาตรา 85 ทั้งนี้ อาจแยกบทบัญญัติที่ให้รัฐดูแลคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) คุณภาพชีวิตด้านการงาน หมายถึงการที่ประชาชนมีงานทำโดยที่มีความพึงพอใจในงาน/อาชีพในเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคง มีความก้าวหน้าของงานที่ทำ ตลอดจนมีความพึงพอใจในรายได้ สภาพแวดล้อมในการทำงานและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานด้วย ในด้านนี้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้ในมาตรา 86 ว่า รัฐต้องส่งเสริมให้

**ประชากรวัยทำงานมีงานทำ กลุ่มครอบครัวแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานเด็กและแรงงานหญิง จัดระบบ
แรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งค่าตอบแทนแรงงานให้เป็นธรรม**

ส่วนในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้ในมาตรา 84 ว่ารัฐต้อง
ดำเนินการส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ กลุ่มครอบครัวแรงงานเด็กและสตรี จัดระบบแรงงาน
สัมพันธ์และระบบไปตราภาคีที่ผู้มีงานทำมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน จัดระบบประกันสังคม รวมทั้ง
กลุ่มครอบครัวให้ผู้ที่ทำงานที่มีคุณค่าอย่างเดียวกันได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่เป็น
ธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

2) **คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว** หมายถึงการที่ประชาชนมีครอบครัวที่มีความพึง
พอใจเกี่ยวกับความผูกพัน การช่วยเหลือและความรับผิดชอบต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว
ทั้งในด้านจิตใจและวัตถุ ในด้านนี้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้ใน
มาตรา 80 ว่า รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย
เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชน รัฐต้อง
สงเคราะห์คนชราผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและ
พึ่งตนเองได้

ในเรื่องคุณภาพชีวิตของครอบครัว รัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้ใน
มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และ
วัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ (1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้
การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็น
ปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้
ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและ
พึ่งตนเองได้

3) **คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด** หมายถึงการที่ประชาชนมีภาวะของ
สุขภาพกายที่แข็งแรงและมีสุขภาพจิตที่ดี ในด้านนี้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540
กำหนดไว้ในมาตรา 82 ว่า รัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้
มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง และในมาตรา 73 ว่า รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครอง
พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชน
ของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและ
พัฒนาคุณภาพชีวิต

ในคุณภาพชีวิตด้านนี้ ในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้ในมาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ โดยใน (2) มีความว่า ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและจัดบริการสาธารณสุข โดยผู้มีหน้าที่ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

ส่วนในด้านสุขภาพจิต ในด้านศาสนา กำหนดไว้ในมาตรา 73 ว่า รัฐต้องให้ความสำคัญอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านานและศาสนาอื่น ทั้งต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

4) **คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม** หมายถึงการที่ประชาชนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่ได้มีความรู้สึกว่าได้ประสบผลกระทบจากมลภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริเวณที่อยู่อาศัยและในชีวิตประจำวัน ในด้านนี้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้ในมาตรา 79 ว่า รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

ส่วนในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 85(5) ว่า ส่งเสริมบำรุงรักษา ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

5) **คุณภาพชีวิตด้านชีวิตในเมือง** หมายถึงการที่ประชาชนได้รับการบริการที่ดีของภาครัฐในด้านการศึกษา คมนาคม สาธารณสุข สาธารณูปโภคต่าง ๆ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งความพึงพอใจในด้านราคาสินค้าอุปโภค บริโภค และสาธารณูปโภคที่เป็นอยู่ด้วย ในด้านนี้ บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้ในมาตรา 78 และ 87 โดยมาตรา 78 กำหนดว่า รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น และมาตรา 87 กำหนดว่า รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ค้ำครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจและต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณสุขปโภค

สำหรับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 ในเรื่องนี้อยู่ในมาตรา 78 (3) และ 84 (1) โดยมีความดังต่อไปนี้ มาตรา 78 (3) กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พึ่งตนเองและตัดสินใจกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณสุขปโภค และสาธารณสุขการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น และมาตรา 84 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้ (1) สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจ ซึ่งมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจกรรมที่มีลักษณะแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมหรือจัดให้มีการสาธารณสุขปโภค

จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับดังกล่าวข้างต้น และจากผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างเป็นมาตรวัดเพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนไทย ในปี 2552 แต่ละด้านได้ดังนี้

- 1) คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ ดังนี้
 1. ท่านอยากทำงาน/อาชีพที่ทำอยู่ต่อไปเรื่อยๆ
 2. ท่านมีโอกาสก้าวหน้าในงาน/อาชีพ หรือมีโอกาสขยายกิจการให้ใหญ่โตขึ้นได้ในอนาคต
 3. ท่านรู้สึกภูมิใจในงาน/อาชีพของท่าน
 4. งาน/อาชีพของท่านมีความมั่นคงพอ
 5. ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้จากการทำงาน/อาชีพของท่าน
 6. สภาพแวดล้อมในการทำงาน/ประกอบอาชีพทำให้ท่านกระตือรือร้นในการทำงาน

7. ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเพื่อนร่วมงาน/อาชีพหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการ
ดำเนินกิจการของท่านเป็นไปด้วยดี

8. ท่านรู้สึกสนุกกับงาน/อาชีพ

เมื่อนำคำถามเหล่านี้มาสร้างเป็นมาตรวัดคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน พบว่า ค่า
สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.87 ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์สูง

2) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ ดังนี้

1. สมาชิกในครอบครัวของท่านมีความรับผิดชอบต่อกัน

2. สมาชิกในครอบครัวของท่านไว้วางใจซึ่งกันและกัน

3. ท่านภูมิใจในครอบครัวของท่าน

4. สมาชิกในครอบครัวของท่านปรองดองกัน

5. คนในครอบครัวของท่านปรึกษาหารือร่วมกัน

6. ท่านได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวของท่าน

7. สมาชิกในครอบครัวของท่านช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

8. ท่านมีความสำคัญต่อครอบครัวของท่าน

9. คนในครอบครัวของท่านมีความผูกพันต่อกัน

เมื่อนำคำถามเหล่านี้มาสร้างมาตรวัดคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว พบว่า ค่า
สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.92 ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์สูงมาก

3) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ ได้แก่

1. มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ

2. รู้สึกเจ็บที่นั่นปวดที่นี่โดยไม่ทราบสาเหตุ

3. อยู่เฉยๆแล้วรู้สึกใจสั่นหรือหัวใจเต้นผิดปกติธรรมดา

4. มักเบื่ออาหารหรือทานข้าวไม่ลงเมื่อมีปัญหาที่แก้ไม่ตก

5. มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย โดยไม่ทราบสาเหตุหรือไม่ได้
เกิดจากอาหารเป็นพิษ

6. เจ็บป่วยจนมีผลกระทบต่อการทำงาน

7. มักมีเรื่องก่อกวนใจ

8. รู้สึกหงุดหงิดและโกรธง่าย

เมื่อนำข้อคำถามทั้ง 8 ข้อมาสร้างเป็นมาตรวัดคุณภาพชีวิตด้านความเครียด ค่า
สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.73 ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ ได้แก่

1. เสียงจากยานพาหนะ
2. เสียงรบกวนจากวิทยุ/ทีวี/การทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้าน
3. แหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น
4. สถานประกอบการใกล้บ้านปล่อยของเสีย/ส่งกลิ่นเหม็น/ทำเสียงดัง
5. บริเวณรอบๆบ้านมีกลิ่นของเศษขยะมูลฝอย
6. ถนนหนทางที่จะเข้าบ้านชำรุดดินล้าปาก
7. อากาศบริเวณบ้านมีควันดำทั้งจากรถยนต์ รถมอเตอร์ไซค์และอื่นๆ
8. บริเวณใกล้บ้านมีสถานเริงรมย์ ทำให้เห็นภาพไม่ดียู่เรื่อย

เมื่อนำข้อคำถามเหล่านี้มาสร้างเป็นมาตรวัดคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.76 ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

- 5) คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ ได้แก่
 1. สินค้าประเภทอาหารมีราคาแพง
 2. สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่มมีราคาแพง
 3. สินค้าประเภทยารักษาโรคมีราคาแพง
 4. สินค้าทางด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าโทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา มีราคาแพง
 5. ค่ารถโดยสารประจำทางมีราคาเหมาะสม
 6. ท่านพอใจกับการบริการประชาชน (เช่น งานทะเบียนราษฎร ดูแลความสะอาด) ของหน่วยงานต่างๆ
 7. ชีวิตของท่านและคนในครอบครัวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 8. ละแวกบ้านของท่านปลอดภัย ไม่มีโจรผู้ร้าย
 9. ละแวกบ้านของท่านมีคนคิดยาเสพติด
 10. ทุกวันนี้บ้านเมืองปลอดภัย ไม่มีโจรผู้ร้าย
 11. กฎหมายไทยมีความยุติธรรม
 12. การศึกษาภาคบังคับทำให้คนไทยมีคุณภาพ
 13. โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลของรัฐให้บริการที่ดี
 14. เส้นทางคมนาคมระหว่างอำเภอ/จังหวัด มีความสะดวก
 15. ท่านพอใจกับสาธารณูปโภคโดยรวมของพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ในปัจจุบัน
 16. ท่านพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด

เมื่อนำข้อคำถามทั้ง 16 ข้อมาสร้างเป็นมาตรวัดคุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.68 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับปานกลาง

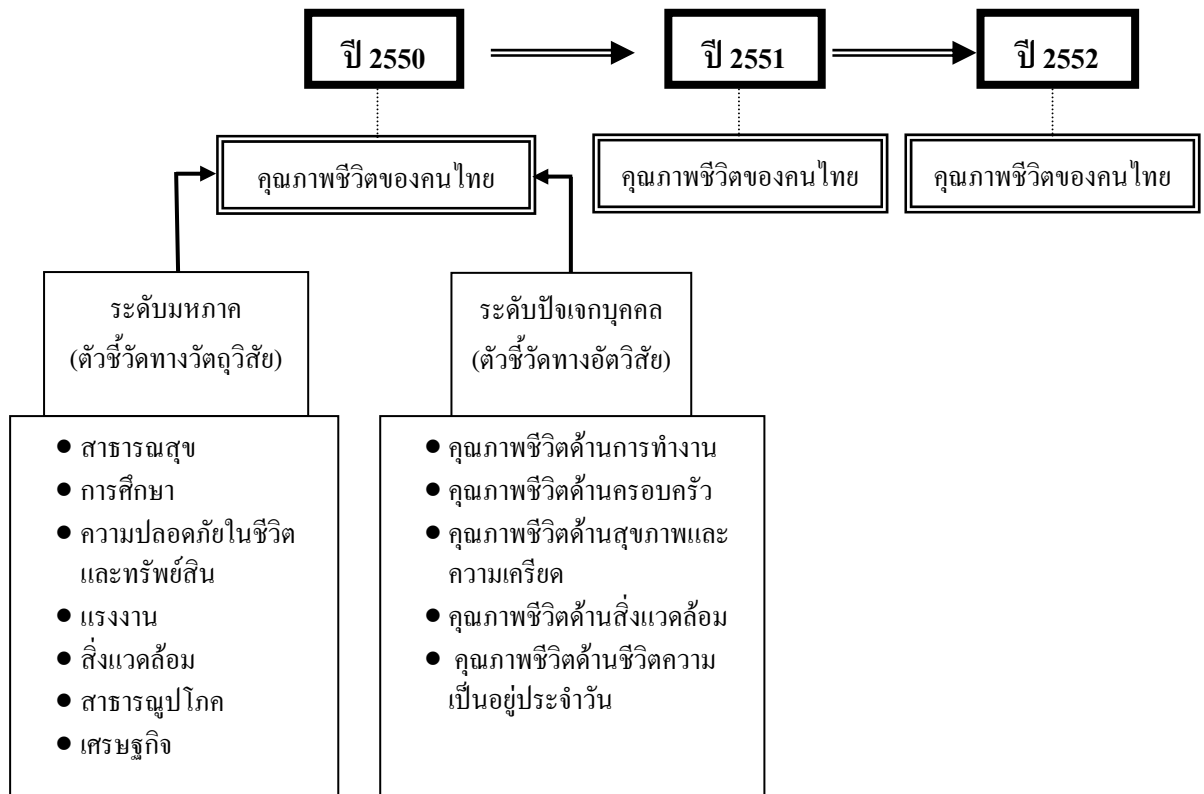
2.5 กรอบแนวคิด

จากการที่บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดูแลคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ได้เปลี่ยนไปจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ กล่าวคือ รัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับมีบทบัญญัติกำหนดเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ดังนั้น การวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนไทยภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้รัฐต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และเป็นการสำรวจคุณภาพชีวิตโดยใช้ตัวชี้วัด ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ในระดับมหภาค ใช้ตัวชี้วัดทางวัตถุวิสัย (Objective Indicators) ได้มาจากการสำรวจวิเคราะห์และสังเคราะห์จากข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งรวบรวมมาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลดังกล่าวมี อาทิเช่น ข้อมูลทางด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านแรงงาน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณูปโภค และด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวชี้วัดทางด้านวัตถุวิสัยให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตของคนไทยที่ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและการดำเนินการของรัฐ

2. ในระดับปัจเจกบุคคล ใช้ตัวชี้วัดทางอัตวิสัย (Subjective Indicators) ในเรื่องคุณภาพชีวิต 5 มิติ คือ 1) คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน 2) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว 3) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด 4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม และ 5) คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน

นอกจากการศึกษาด้านสถานการณ์ของคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านแล้ว การวิจัยนี้ยังต้องการศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ในแต่ละปีติดต่อกัน 3 ปี เพื่อที่จะนำผลการศึกษาที่ได้มาพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนไทยที่เป็นมาตรฐาน เพื่อใช้เป็นดัชนีสำรวจคุณภาพชีวิตของคนไทยเป็นรายปี รวมทั้งนำข้อมูลที่รวบรวมได้ในแต่ละปีมาจัดเก็บไว้เป็นฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนไทยอย่างเป็นระบบ รายละเอียดของกรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวชี้วัดในการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงไว้ในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

2.6 ผลการศึกษาในระยะปีที่ 1 และปีที่ 2 (ปี พ.ศ. 2550 – 2551)

การศึกษาในปีงบประมาณ 2550 เป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมือง วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในจังหวัดที่เป็นตัวอย่าง ตัวอย่างประชาชนมีจำนวน 4,500 ราย ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบจาก 15 จังหวัด ใน 4 ภาค และกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ภาคละ 3 จังหวัด รวม 15 จังหวัด ๆ ละ 300 ราย

จังหวัดที่เป็นตัวอย่างประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นครปฐม พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี ชลบุรี เชียงใหม่ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี หนองคาย นครราชสีมา นครศรีธรรมราช สตูล และชุมพร

ผลศึกษามีดังนี้

1) **ลักษณะทั่วไปและวิถีชีวิตของตัวอย่าง** ตัวอย่างเป็นหญิง ร้อยละ 61.1 ชาย ร้อยละ 38.9 อายุเฉลี่ยรวมทุกภาค 45.14 ปี ระดับการศึกษา ร้อยละ 53.2 มีระดับการศึกษาตั้งแต่ ประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป สมรสแล้ว ร้อยละ 82.2 เป็นหัวหน้าครอบครัว/คู่สมรส ร้อยละ 70.8

ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.6 อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตนเองอยู่มานานกว่า 10 ปี ตัวอย่างร้อยละ 73.3 เป็นผู้
มีงานทำโดยมีอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 4.5 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 6.5 ลูกจ้างเอกชน
ร้อยละ 6.8 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 38.3 รับจ้าง/กรรมกร ร้อยละ 14.5 ระยะเวลาที่ทำงาน
มาแล้วเฉลี่ย 12.53 ปี รายได้บุคคลเฉลี่ย 15,070.-บาท/คน/ปี รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ
20,481.-บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 12,942.-บาท ตัวอย่างที่มีเงินออม ร้อยละ 56.5 มี
หนี้สิน ร้อยละ 46.9 หนี้สินส่วนใหญ่ไม่เกินหลักล้านบาท ตัวอย่างที่มีบ้านของตนเอง ร้อยละ 52.2
และส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยว ร้อยละ 65.9 และเป็นบ้านที่มีบริเวณ ร้อยละ 67.7

ตัวอย่าง ร้อยละ 98.6 มีโทรทัศน์ ร้อยละ 93.7 มีตู้เย็น และร้อยละ 87.9 มี
โทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 81.9 มีรถจักรยานยนต์ และร้อยละ 32.6 มีคอมพิวเตอร์ ตัวอย่างที่มีเวลา
พักผ่อนหย่อนใจเฉลี่ย 4.30 ชั่วโมงต่อวัน การพักผ่อนหย่อนใจที่ทำเป็นประจำ 5 อย่าง คือ ดู
โทรทัศน์ นอนเล่น/นั่งเล่น ฟังวิทยุ ออกกำลังกาย และอ่านหนังสือ ตัวอย่างร้อยละ 61.2 พักผ่อน
หย่อนใจโดยการไปทัศนอาจร/ทัศนศึกษา ส่วนใหญ่ไปในประเทศ การรับข่าวสารและความเชื่อถือ
ได้ของข่าวสาร ตัวอย่างส่วนใหญ่รับข่าวสารและเชื่อถือสื่อ โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์เป็น
หลัก ตัวอย่างเพียงร้อยละ 47.1 ติดตามข่าวสารการเมืองเป็นประจำ มีการแลกเปลี่ยนความคิด
ทางการเมืองค่อนข้างน้อย เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงร้อยละ 2.9 แต่ไปใช้สิทธิ์ทางการเมืองทุก
ครั้ง ร้อยละ 84.8 ตัวอย่างคิดว่าปัญหาหลักของการเมือง คือ คุณภาพของนักการเมือง (ร้อยละ
84.7) และคิดว่าการเมืองมีผลต่อชีวิตของตนถึง ร้อยละ 68.0

2) คุณภาพชีวิตของคนไทย

- **คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน** ตัวอย่างมีความพึงพอใจกับชีวิตการทำงาน
อยู่ในระดับมาก (คะแนน 8.01-8.38 จากคะแนนเต็ม 10) แสดงว่าคุณภาพชีวิตของคนไทยในด้าน
นี้อยู่ในระดับดี

- **คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว** ตัวอย่างมีความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวอยู่
ในระดับสูงมากใกล้เคียงมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 8.99 จาก 10 คะแนน และแต่ละภาคมี
คะแนนสูงใกล้เคียงกัน (คะแนน 8.79-9.13) แสดงว่าคุณภาพชีวิตของคนไทยด้านนี้อยู่ในระดับ
ค่อนข้างดีมาก

- **คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม** ตัวอย่างมีความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมที่
ตนเองอาศัยอยู่ อยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 8.14 จาก 10 คะแนน) โดยกรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑล และภาคกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าอีก 3 ภาค (คะแนนเฉลี่ย 7.66 และ 7.82 คะแนน
ตามลำดับ) ส่วน 3 ภาคที่เหลือมีคะแนนเฉลี่ย 8.29-8.55 คะแนน แสดงว่าคุณภาพชีวิตด้าน

ถึงแวดล้อมของภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ อยู่ในระดับดีและดีกว่าของ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคกลาง

- **คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด** ตัวอย่างร้อยละ 63.7 เคยเจ็บป่วยเล็กน้อย น้อย ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 66.8 ยังไม่เคยเจ็บป่วยจนต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลหรือคลินิก ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของการมีอาการผิดปกติทางจิตใจมีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 20.21-35.19 แสดงว่า คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดของคนไทยอยู่ในระดับไม่ดีนัก

- **คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ปัจจุบัน** ตัวอย่างร้อยละ 51.9 เห็นว่าชีวิตปัจจุบันกับเมื่อ 5 ปีที่ผ่านมาเหมือนเดิมมีเพียง ร้อยละ 17.0 เห็นว่า เลวลง และร้อยละ 31.1 เห็นว่า ดีขึ้น และความคิดเห็นของตัวอย่างในแต่ละภาคใกล้เคียงกัน

สำหรับการศึกษาในปีงบประมาณ 2551 ซึ่งเป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในเขตชนบท ผลการศึกษาพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 48.97 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด รายได้บุคคลเฉลี่ย 7,073 บาท/ปี รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 13,551 บาท/ปี รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 9,440 บาท/ปี ตัวอย่างส่วนใหญ่มีทั้งเงินออมและหนี้สิน

คุณภาพชีวิตของคนไทยที่ได้จากการประเมินจากมาตรวัด มีดังนี้

- **คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน** ตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ 8.07 จากคะแนนเต็ม 10)

- **คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว** ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 9.01 จากคะแนนเต็ม 10)

- **คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม** อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก (คะแนนเฉลี่ย 8.18 จากคะแนนเต็ม 10)

- **คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด** อยู่ในระดับค่อนข้างดี โดยในรอบปีที่ผ่านมาตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเจ็บป่วยเล็กน้อย แต่ส่วนใหญ่ยังไม่เคยเจ็บป่วยจนต้องเข้ารักษาตัวในสถานพยาบาล และไม่มีโรคประจำตัว สำหรับภาวะความเครียดนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีอาการผิดปกติที่แสดงถึงความเครียด

- **คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน** ตัวอย่างเกินกว่าครึ่ง ร้อยละ 55.7 เห็นว่าเหมือนเดิม ร้อยละ 29.0 เห็นว่าดีขึ้น มีเพียงร้อยละ 15.3 ที่เห็นว่าเลวลง จากการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน พบว่า โดยสรุปคุณภาพชีวิตของคนไทยในแต่ละภาค ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากและใกล้เคียงกัน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย นี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ การศึกษาทำโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้มีการรวบรวมไว้ ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอถึงขั้นตอนในการดำเนินการ ประกอบด้วยวิธีการศึกษา ประชากรและตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บข้อมูลภาคสนาม ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

3.1 วิธีการศึกษา

ข้อมูลที่รวบรวมมาเพื่อการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้มี 2 ส่วน คือ

ส่วนแรก ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากการเก็บรวบรวมในภาคสนาม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ประชาชนจำนวน 4,500 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบจากประชาชนที่อาศัยอยู่ใน 15 จังหวัด ที่เป็นจังหวัดตัวอย่าง

ส่วนที่สอง ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการรวบรวมเอกสาร และรายงานข้อมูลสถิติการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลคุณภาพชีวิตของคนไทย เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย กรมป่าไม้ กรมอุตุฯ กรมวิทย์ กรมทรัพยากรธรณี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

3.2 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร เป้าหมายที่ศึกษา คือ ประชาชนอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองในจังหวัดต่างๆ ใน 4 ภาค และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคละ 3 จังหวัด รวม 15 จังหวัด

การสุ่มตัวอย่าง ขนาดตัวอย่างประชาชนที่ใช้ในการศึกษานี้มีจำนวน 4,500 ตัวอย่าง จากจำนวนประชากรทั้งประเทศ 63,389,730 คน เมื่อสิ้นปี พ.ศ.2551 (ข้อมูลจาก รายงานสถิติรายปีประเทศไทย 2552 ,สำนักงานสถิติแห่งชาติ) ซึ่งอยู่ในระดับความเชื่อมั่น 95% และยอม

ให้มีความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน $\pm 2\%$ (Welch and Comer, 1983 อ้างในสุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2546: 158) ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจากจังหวัดต่างๆ 4 ภาค และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 5 ภาค ภาคละ 3 จังหวัด รวม 15 จังหวัด รายละเอียดของการสุ่มตัวอย่างมีดังนี้

กำหนดให้กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ของจังหวัดที่เป็นตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจากชุมนุมอาคารในเขตเทศบาลที่ทางกองสุ่มตัวอย่าง สำนักงานสถิติแห่งชาติเลือกสุ่มมาให้ จำนวนหน่วยตัวอย่าง จังหวัดละ 300 ตัวอย่าง รวม 15 จังหวัด เป็นจำนวน 4,500 ตัวอย่าง

ตัวอย่างจังหวัด ที่ได้จากการสุ่มตามขั้นตอนดังกล่าว ประกอบด้วย

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1) กรุงเทพมหานคร	2) สมุทรปราการ	3) นครปฐม

ภาคกลาง

1) พระนครศรีอยุธยา	2) ราชบุรี	3) ชลบุรี

ภาคเหนือ

1) เชียงใหม่	2) พิชญ์โลก	3) อุตรดิตถ์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1) อุบลราชธานี	2) หนองคาย	3) นครราชสีมา

ภาคใต้

1) นครศรีธรรมราช	2) สตูล	3) ชุมพร

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ในส่วนของแบบสัมภาษณ์ประชากรในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตนั้น ทีมนักวิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสัมภาษณ์จากโครงการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคต่างๆ ทั้ง 5 ภาคของสำนักวิจัย โครงการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานครในยุคเศรษฐกิจถดถอยของ วันเพ็ญ วอกลาง สิทธิเดช นิลสัมฤทธิ์ และ มนตรี เกิดมีมูล (2544) และโครงการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย : ผลจากดำเนินการของรัฐภายใต้ บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ของ สิทธิเดช นิลสัมฤทธิ์และคณะ (2548) สำหรับขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือมี ดังนี้

3.3.1 การพัฒนาของมาตรวัดคุณภาพชีวิต

มาตรวัดคุณภาพชีวิตในแบบสัมภาษณ์ในการศึกษานี้ ได้จากการพัฒนาจากมาตรวัดคุณภาพชีวิตต่างๆ จากโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของสำนักวิจัยที่ได้ดำเนินการมาแล้ว (ตามรายละเอียดในบทที่ 2) โดยประกอบด้วยมาตรวัดด้านต่างๆ 5 ด้าน ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ (รายละเอียดในภาคผนวก ก.) ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.87
2. คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ (รายละเอียดในภาคผนวก ก.) ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.92
3. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ (รายละเอียดในภาคผนวก ก.) ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.73
4. คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ (รายละเอียดในภาคผนวก ก.) ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.76
5. คุณภาพชีวิตด้านความเป็นอยู่ประจำวัน ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ (รายละเอียดในภาคผนวก ก.) ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.68

3.3.2 การจัดทำแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามที่ใช้เป็นการพัฒนาจากแบบสอบถามเดิมที่ได้รับการพัฒนามาแล้ว จากโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของสำนักวิจัยที่ได้ดำเนินการมาแล้ว (ตามรายละเอียดในบทที่ 2) ซึ่งได้มีการทดสอบ Validity และ Reliability มาแล้ว และได้มีการประชุมระดมความคิดเห็นหลายครั้ง จนได้มาตรวัดคุณภาพชีวิตและองค์ประกอบอื่นที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลแล้วจึงได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เมื่อแล้วเสร็จทีมงานนำไปทดสอบ (Pre-test) กับประชาชนทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลของอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อทดสอบจำนวนคำถามแล้วนำมาประชุมปรึกษาหารือและแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนามต่อไป

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยนี้ในส่วนของประชาชน ส่วนหนึ่งจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะของที่อยู่อาศัย ข้อมูลส่วนตัว รายได้ ทรัพย์สิน เงินออม และหนี้สิน อีกส่วนหนึ่งจะเป็นเรื่องของคุณภาพชีวิต ซึ่งส่วนนี้จะมีข้อถามหลัก 8 ข้อ

- 1) ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการอยู่อาศัยในจังหวัดที่อาศัยอยู่ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับจังหวัดที่เกิดและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดดังกล่าว

2) ข้อมูลความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยปัญหาสิ่งแวดล้อมประจำวัน ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กระทบต่อความรู้สึกมากที่สุด และความพึงพอใจกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัดที่อยู่อาศัย

3) ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันส่วนแรกเกี่ยวกับการรับข่าวสาร การศึกษาเพิ่มเติม การพักผ่อน/กิจกรรมการพักผ่อน การทัศนอาจร/ทัศนศึกษาและความพึงพอใจในกิจกรรมการพักผ่อน ส่วนที่สอง เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าอุปโภคบริโภค ราคาสินค้าด้านสาธารณูปโภค ความพึงพอใจในการบริการของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน และการเปรียบเทียบชีวิตปัจจุบันกับห้าปีที่ผ่านมา

4) ข้อมูลความต้องการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ประกอบด้วย สถานภาพการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน รายได้ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งความพึงพอใจกับชีวิตการทำงาน

5) ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด ประกอบด้วย เรื่องของความเจ็บป่วย โรคประจำตัว และอาการต่างๆ ที่เกี่ยวกับความเครียด

6) ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของครอบครัว ประกอบด้วย ความเป็นเจ้าของบ้าน/ที่ดิน จำนวนคนในบ้าน สถานภาพในครอบครัวและบุคคลที่พึ่งได้มากที่สุด

7) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วย ความภูมิใจ ความอบอุ่น ความผูกพัน ความไว้วางใจ ความสัมพันธ์ การช่วยเหลือกันในครอบครัว และความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัว

8) ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย การติดตามข่าวสารทางการเมือง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง และความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองกับการพัฒนาประเทศ ปัญหาหลักของการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และความพอใจกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในปัจจุบัน

3.4 การเก็บข้อมูล

3.4.1 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูลภาคสนามในโครงการนี้ ดำเนินการระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2552 ทีมงานภาคสนามประกอบด้วย นักวิจัยผู้ร่วมโครงการวิจัย เป็นหัวหน้าทีม และพนักงานสัมภาษณ์ที่คัดเลือกจากผู้ที่จบปริญญาตรี หรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม จำนวนทีมละ 8-10 คน ทำหน้าที่สัมภาษณ์ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างในพื้นที่ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

- 1) ประชุมอบรมพนักงานสัมภาษณ์ที่คัดเลือกมา เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย แบบสัมภาษณ์ การปฏิบัติงานภาคสนามและวิธีการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งฝึกให้พนักงานสัมภาษณ์ทดลองถามซักซ้อมความเข้าใจและวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าพนักงานสัมภาษณ์จะปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย
- 2) หัวหน้าทีมงานภาคสนามแต่ละทีมประชุมร่วมกันในการเตรียมแผนงานเตรียมแผนที่คุมเขตสำหรับการสุ่มตัวอย่าง และซักซ้อมแนวปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- 3) ทีมงานภาคสนามแต่ละทีมเดินทางไปยังเขตเทศบาลของจังหวัดที่เป็นตัวอย่าง

3.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเอกสารและตัวเลขสถิติที่มีการเก็บรวบรวมไว้โดยหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ดำเนินการในช่วงระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2551 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2552

3.5 ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บข้อมูล

3.5.1 ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูลภาคสนามจากประชาชนในเขตเมืองทั้ง 15 จังหวัด โดยวิธีการสัมภาษณ์นั้น ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีปัญหาหรืออุปสรรคบ้างเฉพาะครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย ซึ่งมักจะไม่มีเวลาว่างทำให้ใช้เวลานานในการสัมภาษณ์ และครัวเรือนที่มีลักษณะเป็นบ้านเดี่ยวที่มีรั้วรอบขอบชิด ทำให้ไม่สะดวกในการเข้าไปติดต่อขอความร่วมมือ ซึ่งส่งผลทำให้จำนวนตัวอย่างของครัวเรือนลักษณะนี้มีน้อยกว่าที่ควร

3.5.2 ปัญหาและอุปสรรคในการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

เนื่องจากหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชนแต่ละหน่วยงาน มีระบบการรวบรวม การจัดเก็บ และการเผยแพร่ข้อมูล ที่แตกต่างกัน จึงมีผลทำให้

ลักษณะของข้อมูลที่แต่ละหน่วยงานรวบรวมไว้ มีความแตกต่างกันไปด้วย เช่น มีความแตกต่างทางด้านความทันสมัยของข้อมูล ซึ่งแต่ละหน่วยงานมักใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลค่อนข้างมาก ทำให้ข้อมูลที่เก็บไว้มีความทันสมัยต่างกัน และไม่สามารถหาข้อมูลที่มีความทันสมัยหรือเป็นข้อมูลล่าสุดในปัจจุบันได้ ดังจะเห็นได้ว่าตัวเลขข้อมูลที่นำมาแสดงไว้ในตารางต่างๆของบทที่ 4 เป็นข้อมูลจากปี พ.ศ. ที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 – 2551 ลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดความยุ่งยากและไม่สะดวก ที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์เชื่อมโยงกันได้อย่างชัดเจน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามมาเรียบร้อยแล้ว นักวิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงนำมาลงรหัสตามคู่มือลงรหัส (Code Book) โดยพนักงานลงรหัส ส่วนข้อมูลคำถามเปิดแต่ละข้อจะมีเจ้าหน้าที่รวบรวมและจัดหมวดหมู่สำหรับการนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ต่อไป

เมื่อลงรหัสเรียบร้อยแล้วจึงบันทึกข้อมูลเข้าคอมพิวเตอร์และทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์และอธิบายเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง คุณภาพชีวิตแต่ละด้านรวมทั้งการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของตัวอย่างในแต่ละภาคด้วย

บทที่ 4

ลักษณะภูมิประเทศ ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

4.1 ลักษณะภูมิประเทศ

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนทางทิศตะวันออกติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา ทิศใต้ติดอ่าวไทยและประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันตกติดทะเลอันดามันและสหภาพเมียนมาร์ ทิศเหนือติดกับสหภาพเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศไทยมีเนื้อที่ประมาณ 513,119 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรประมาณ 63 ล้านคน

4.1.1 กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตั้งอยู่เหนือปากอ่าวไทยมีพื้นที่ทั้งสิ้น 7,758 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 1.5 ของพื้นที่ทั้งประเทศ แบ่งออกเป็น กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม และสมุทรสาคร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา และสระบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดนครนายก และฉะเชิงเทรา

ทิศใต้ ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสมุทรสงคราม ราชบุรี และกาญจนบุรี

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก มีแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นแม่น้ำที่สำคัญของประเทศ ไหลผ่านทางตอนกลางของภาค ผ่านจังหวัดปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพมหานคร และสมุทรปราการลงสู่อ่าวไทย นอกจากนี้ยังมีลำคลองหลายสายที่แยกออกจากแม่น้ำและแยกเป็นคลองซอยไหลผ่านอาณาบริเวณต่างๆของภาคอยู่ทั่วไป รวมทั้งแหล่งน้ำชลประทานที่มีอยู่ภายในจังหวัดทุกจังหวัด เป็นแหล่งน้ำตามโครงการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่ที่ใช้ทำการเกษตร ได้รับประโยชน์จากโครงการนี้

4.1.2 ภาคกลาง

ลักษณะภูมิประเทศของภาคกลางสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 เขตตามลักษณะที่ตั้ง ได้แก่ ภาคกลางส่วนกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก

ภาคกลางส่วนกลาง ภูมิภาคของประเทศของภาคกลางส่วนกลาง มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มซึ่งเหมาะแก่การทำนา และการเพาะปลูกพืช พื้นที่ดังกล่าวมีอาณาเขตกว้างขวางลงมาจดอ่าวไทย มีป่าไม้ และภูเขาอยู่บ้างทางด้านตะวันออกของภาค ในเขตจังหวัดลพบุรี และสระบุรี แม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน้อย แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำท่าจีน ถ้าพิจารณาตามลักษณะ โครงสร้างต่างๆ ไปแล้ว สภาพพื้นที่ของภูมิภาคนี้อาจจำแนกได้เป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ

ส่วนแรก บริเวณพื้นที่ทางตอนใต้ของภาค ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และบางส่วนของจังหวัดสระบุรี สภาพพื้นที่จะเป็นที่ราบ ดินจะมีความสมบูรณ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียงอื่นๆ ปัจจุบันการใช้ที่ดินในเขตนี้ ได้เปลี่ยนจากผืนนาไปเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งอุตสาหกรรมการเกษตรและนอกการเกษตร เช่น ไซโลบพืช โรงงานประกอบเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และเคมีภัณฑ์ ที่มีได้ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น การขยายตัวของโรงงานดังกล่าว เกิดจากความพยายามกระจายความแออัดออกนอกกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง

ส่วนที่สอง เป็นพื้นที่ทางด้านตะวันตก ซึ่งครอบคลุม จังหวัดอ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท และบางส่วนของจังหวัดลพบุรี และสระบุรี พื้นที่เกือบทั้งหมดในบริเวณนี้เป็นที่ราบลุ่ม มีความอุดมสมบูรณ์และอยู่ในเขตชลประทาน ดังนั้นพื้นที่นี้จึงถูกใช้ไปในการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เช่น การทำนา และอาจถือได้ว่าในอาณาบริเวณแห่งนี้ เป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ

ส่วนที่สาม เป็นพื้นที่บริเวณด้านตะวันออก ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขตจังหวัดลพบุรี และสระบุรี สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสลับที่ดอน และที่ราบเชิงเขา ดินมีคุณภาพต่ำ และมักจะประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ พื้นที่แห่งนี้เป็นแหล่งการเพาะปลูกพืชไร่ โดยเฉพาะข้าวโพดและข้าวฟ่างเพื่อการส่งออก และเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งทรัพยากรแร่ธาตุ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก เช่น อุตสาหกรรมซีเมนต์ เซรามิก เคมีภัณฑ์ และหินอ่อน เป็นต้น

ภาคตะวันออก มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 36,502.5 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 7.11 ของพื้นที่ประเทศ แบ่งพื้นที่ออกเป็น 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก และสระแก้ว ซึ่งได้แยกออกมาจากจังหวัดปราจีนบุรี เมื่อเดือนธันวาคม 2536

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดสระบุรี นครราชสีมา บุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับประเทศกัมพูชา
ทิศใต้	ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และอ่าวไทย

ลักษณะภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นที่ราบลุ่ม ที่สูง และป่าเขา รวมทั้งชายฝั่งทะเลและเกาะต่างๆ เกาะที่สำคัญได้แก่ เกาะช้าง เกาะกูด และเกาะสีชัง ทางตอนบนของภาคมีเทือกเขาสันกำแพงกั้นแยกภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ออกจากภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดฉะเชิงเทรา และนครนายก มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนา ทางตะวันออกเฉียงใต้มีทิวเขาบรรทัด กั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา ตอนล่างของภาคมีเทือกเขาจันทบุรี ซึ่งมียอดเขาสอยดาวได้เป็นยอดเขาสูงที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เทือกเขานี้เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำหลายสาย แม่น้ำที่มีความสำคัญได้แก่ แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำประแส แม่น้ำจันทบุรี ซึ่งเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของภาค พื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถแบ่งภูมิประเทศออกเป็น 2 เขตใหญ่ ดังนี้

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว มีเนื้อที่ประมาณ 19,430.5 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 53.2 ของพื้นที่ภาค พื้นที่ทางตอนบนของภาคติดต่อกับภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบระหว่างภูเขา ตามแนวตะวันออกเฉียง – ตะวันตก มีลุ่มน้ำขนาดใหญ่ คือ ลุ่มน้ำบางปะกง ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีเนื้อที่ประมาณ 17,072.0 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 46.8 ของพื้นที่ภาค ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ดอน บริเวณชายฝั่งทะเลตอนล่างเป็นที่ราบเชิงเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูก ไม้ผลและไม้ยืนต้น ลุ่มน้ำส่วนใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นลุ่มน้ำขนาดเล็ก เช่น ลุ่มน้ำจันทบุรี ลุ่มน้ำระยอง เป็นต้น

ภาคตะวันตก มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 43,047.09 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 8.39 ของพื้นที่ประเทศไทย แบ่งพื้นที่ออกเป็น 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดตาก อุทัยธานี และชัยนาท

ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา นครปฐม และสมุทรสาคร

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดชุมพร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย

ลักษณะภูมิประเทศของภาคตะวันตกประกอบด้วย ทิวเขา หุบเขา ที่ราบลุ่มแม่น้ำ และที่ราบชายฝั่งทะเล ภูมิประเทศของภาคตะวันตกแบ่งตามลักษณะพื้นที่ได้ดังนี้

เขตภูเขาและที่สูง ได้แก่ พื้นที่ทางด้านตะวันตกตลอดแนวของภาคประกอบด้วยแนวเทือกเขาที่ต่อเนื่องมาจากตอนเหนือของภาค คือ เทือกเขาถนนธงชัย ซึ่งต่อเนื่องมาจากจังหวัดเชียงใหม่ ผ่านจังหวัดตาก จนถึงด่านเจดีย์สามองค์ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ต่อจากนั้น เป็นแนวเทือกเขาตะนาวศรีทอดยาวไปทางตอนใต้ตามแนวพรมแดนไทยกับสหภาพเมียนมาร์ เทือกเขาเหล่านี้เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำ ลำธารที่สำคัญหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำแควใหญ่ แม่น้ำแควน้อย แม่น้ำเพชรบุรี และแม่น้ำปราณบุรี เป็นต้น

เขตที่ราบตอนกลาง อยู่ถัดจากเขตภูเขาและที่สูงมาทางด้านตะวันออก ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบเชิงเขา มีภูเขาเตี้ยๆ กระจายอยู่แต่ไม่มากนัก สลับกับแม่น้ำ ลำธารสายสั้นๆ สภาพพื้นดินค่อนข้างสมบูรณ์และเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชไร่ที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวฟ่าง ข้าวโพด และละหุ่ง เป็นต้น

เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ ได้แก่ พื้นที่ทางด้านตะวันออกของภาค ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบต่ำ เหมาะแก่การเพาะปลูก แบ่งออกเป็น ที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีน เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำท่าจีน ไหลมาจากจังหวัดชัยนาทผ่านจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร ที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลอง ได้แก่ พื้นที่ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และสมุทรสงคราม แม่น้ำสายสำคัญในเขตนี้คือ แม่น้ำแม่กลอง ซึ่งมีต้นกำเนิดที่จุดบรรจบของแม่น้ำแควใหญ่และแควน้อยในจังหวัดกาญจนบุรี จากนั้นไหลผ่านจังหวัดราชบุรีลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสงคราม

เขตที่ราบชายฝั่งทะเล ได้แก่ พื้นที่ชายฝั่งทะเลตั้งแต่จังหวัดสมุทรสงคราม บริเวณปากอ่าวแม่กลองเลียบบลงมาทางจังหวัดเพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ลักษณะพื้นที่ของจังหวัดสมุทรสงครามถึงบริเวณแหลมผักเบี้ยในเขตจังหวัดเพชรบุรีเป็นดินเลน ส่วนพื้นที่ตั้งแต่แหลมผักเบี้ยลงไปทางใต้จนถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ลักษณะของชายฝั่งทะเลเป็นหาดทราย และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประเทศ

ภาคเหนือ มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 169,644.29 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 33.06 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ภาคเหนือมีลักษณะภูมิประเทศที่เต็มไปด้วยภูเขามากมาย ความสูงโดยเฉลี่ยของภูเขาประมาณ 1,600 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล คอยอินทนนท์ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทย ประมาณ 2,585 เมตร โดยทั่วไปแล้วภาคเหนือมี 17 จังหวัด สามารถแบ่งภูมิประเทศออกเป็น 2 เขตใหญ่ๆ ดังนี้

ภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน และตาก มีเนื้อที่รวม 102,258.91 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทาง

ตอนบนของภาคติดกับสหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อเชื่อมมากมายทางตอนเหนือทำให้เกิดแม่น้ำที่สำคัญหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน ซึ่งไหลไปรวมกันและกลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปากน้ำโพ

ภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ และอุทัยธานี มีเนื้อที่รวม 67,385.38 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางตอนล่างของภาคติดกับภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำสองในสามของพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญของภาค

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 164,840 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 32.9 ของพื้นที่ทั่วประเทศ ทางด้านเหนือและทางด้านตะวันออกของภาคมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทางด้านใต้ติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย และจังหวัดปราจีนบุรี ทางด้านตะวันตกมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครนายก

ภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นที่ราบสูงเกิดจากการยกตัวของแผ่นดินด้านตะวันตกและทางด้านใต้ แยกตัวออกจากที่ราบภาคกลาง มีเทือกเขาเพชรบูรณ์และคงพญาเย็น ทอดตัวเป็นแนวยาวทางด้านตะวันตก เป็นเส้นกั้นระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เทือกเขาสันกำแพงและพนมดงรัก ทอดตัวเป็นแนวยาวด้านใต้กั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของภาคยังมีเทือกเขาภูพาน มีแม่น้ำโขงไหลผ่านทางตอนเหนือของภาค จากจังหวัดเลยถึงจังหวัดนครพนม กั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พื้นที่สองในสามของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในเขตลุ่มน้ำแม่น้ำมูลและแม่น้ำชี ลักษณะของดินส่วนใหญ่จะเป็นดินเค็มและดินทรายที่มีความสมบูรณ์ต่ำ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วยจังหวัดต่างๆ 19 จังหวัด และอาจแบ่งออกได้เป็น 3 บริเวณ คือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วยจังหวัดต่างๆ 7 จังหวัด คือ จังหวัดนครพนม เลย สกลนคร หนองคาย มุกดาหาร อุรธานี และหนองบัวลำภู (แยกออกจากจังหวัดอุรธานีเมื่อ พ.ศ.2537) มีเนื้อที่ประมาณ 53,804.54 ตารางกิโลเมตร มีแม่น้ำเล็กๆที่สำคัญหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำเหือง แม่น้ำเลย และแม่น้ำสงคราม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ มหาสารคาม และร้อยเอ็ด มีเนื้อที่ประมาณ 44,202.16 ตารางกิโลเมตร ลักษณะเป็น

ที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำชีไหลผ่าน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย 7 จังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ ยโสธร อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ (แยกออกมาจากจังหวัด อุบลราชธานี เมื่อปี พ.ศ.2537) มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 70,847.65 ตารางกิโลเมตร ลักษณะโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงเป็นแหล่งของต้นน้ำลำธารหลายสาย

ภาคใต้ มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 70,715.19 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 13.78 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และสุราษฎร์ธานี โดยมีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์และประเทศสหภาพเมียนมาร์ ทิศตะวันออกติดต่อกับอ่าวไทย ทิศใต้ติดต่อกับ ประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันตกติดต่อกับประเทศสหภาพเมียนมาร์และทะเลอันดามัน

ที่ตั้งของภาคใต้มีลักษณะเป็นคาบสมุทร มีทะเลขนานทั้งสองด้าน คือ อ่าวไทยทางฝั่งตะวันออก และทะเลอันดามันทางฝั่งตะวันตก สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาทอดยาวเป็นแนวเหนือ ใต้หลายเทือก คิดเป็นเนื้อที่ประมาณร้อยละ 35 ของพื้นที่ภาค มีแนวเขาภูเก็ตทอดยาว ตั้งแต่จังหวัด ชุมพรถึงจังหวัดพังงา และทิวเขานครศรีธรรมราช เริ่มจากทางใต้ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผ่าน จังหวัดนครศรีธรรมราชไปจนถึงจังหวัดสตูล ส่วนทางใต้สุดของภาคมีแนวทิวเขาสันกาลาคีรี ทอด ยาวในแนวตะวันออก-ตะวันตก และเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำสายสั้นๆ ที่เกิดจากภูเขาทางตอนกลางของภาค ได้แก่ แม่น้ำคีรีรัฐ แม่น้ำตาปี แม่น้ำปากพนัง และแม่น้ำโก-ลก มีเกาะที่สำคัญได้แก่ เกาะสมุยและเกาะพะงัน ซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งทะเลด้านตะวันออกติดกับอ่าวไทย และเกาะภูเก็ต เกาะตะรุเตา เกาะรังนก เกาะปันหยี ซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่ง ทะเลด้านตะวันตกติดกับทะเลอันดามัน

4.2 ลักษณะทางประชากร

4.2.1 จำนวนประชากรและความหนาแน่น

ในปี พ.ศ.2550 ประเทศไทยมีประชากรรวมทั้งสิ้น 63,038,247 คน เฉลี่ยความหนาแน่นของประชากร 123 คนต่อพื้นที่หนึ่งตารางกิโลเมตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด จำนวน 21,385,647 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 ของจำนวนรวมทั้งประเทศ ภาคที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 1,297 คนต่อพื้นที่หนึ่งตารางกิโลเมตร (รายละเอียดดังตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของประชากรในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล และความหนาแน่นของประชากรต่อ 1 ตารางกิโลเมตร จำแนกตามภาค พ.ศ. 2550

ลำดับ ที่	ภาค	ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล		รวม		ความ หนาแน่น (คน/ตร.กม.)
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
1	กรุงเทพและ ปริมณฑล	7,685,207	40.8	2,379,919	5.3	10,065,126	16.0	1,297
2	กลาง	3,163,304	16.7	7,897,405	17.9	11,060,709	17.6	128
3	เหนือ	2,420,944	12.8	9,450,990	21.4	11,871,934	18.9	70
4	ตะวันออก เฉียงเหนือ	3,452,582	18.2	17,933,065	40.7	21,385,647	33.8	127
5	ใต้	2,169,813	11.5	6,485,018	14.7	8,654,831	13.7	122
	รวมทั้ง ประเทศ	18,891,850	100.0	44,146,397	100.0	63,038,247	100.0	123

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2551 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.2.2 การเกิด การตาย และการย้ายถิ่น

ในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีจำนวนเด็กเกิดใหม่ทั้งสิ้น 811,384 คน จำนวนผู้เสียชีวิต 398,438 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนเด็กเกิดใหม่มากที่สุดจำนวน 226,896 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 ของจำนวนเด็กเกิดใหม่ทั้งหมด ขณะเดียวกันก็เป็นภาคที่มีจำนวนผู้เสียชีวิตมากที่สุดจำนวน 128,221 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 ของจำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมด

การย้ายถิ่นจากการทะเบียน ในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ที่แจ้งย้ายเข้ารวมทั้งสิ้น 3,810,182 คน และมีจำนวนผู้ที่แจ้งย้ายออกรวม 3,580,454 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้ที่ย้ายถิ่นมากที่สุดทั้งการย้ายเข้าและย้ายออก โดยมีจำนวนผู้ที่ย้ายเข้า 1,102,357 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 ของผู้ที่ย้ายเข้าทั้งหมด และมีจำนวนผู้ที่ย้ายออก 1,057,614 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 ของผู้ที่ย้ายออกทั้งหมด (รายละเอียดดังตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 จำนวนการเกิด การตาย การย้ายเข้า และการย้ายออก จำแนกตามภาค ปี พ.ศ. 2550

ลำดับ ที่	ภาค	การเกิด		การตาย		การย้ายเข้า		การย้ายออก	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	กรุงเทพและ ปริมณฑล	172,859	21.3	53,182	13.3	797,359	20.9	726,553	20.3
2	กลาง	153,415	18.9	77,338	19.4	739,618	19.4	673,335	18.8
3	เหนือ	116,679	14.4	89,392	22.4	609,611	16.1	592,181	16.5
4	ตะวันออกเฉียงเหนือ	226,896	28.0	128,221	32.3	1,102,357	28.9	1,057,614	29.6
5	ใต้	141,535	17.4	50,305	12.6	561,236	14.7	530,771	14.8
รวมทั้งประเทศ		811,384	100.0	398,438	100.0	3,810,182	100.0	3,580,454	100.0

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2551 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

4.3.1 การมีงานทำ

ในไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีกำลังแรงงานรวมทั้งสิ้น 37,564,205 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้มีงานทำ 37,121,977 คน คิดเป็นร้อยละ 98.8 ของกำลังแรงงานทั้งหมด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีกำลังแรงงานมากที่สุดจำนวน 12,083,438 คน และเป็นผู้มีงานทำจำนวน 11,965,699 คน คิดเป็นร้อยละ 99.0 ของกำลังแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด (รายละเอียดดังตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2550 (ไตรมาสที่ 3)

ภาค	กำลังแรงงานรวม (คน)	ผู้มีงานทำ (คน)	ร้อยละ
กรุงเทพและปริมณฑล	7,090,061	6,996,437	98.7
กลาง	6,565,576	6,474,765	98.6
เหนือ	6,778,428	6,691,720	98.7
ตะวันออกเฉียงเหนือ	12,083,438	11,965,699	99.0
ใต้	5,046,702	4,993,356	98.9
รวมทั้งประเทศ	37,564,205	37,121,977	98.8

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2551 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.3.2 รายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนของประชาชนทั้งประเทศเท่ากับ 18,600 บาทต่อเดือน ในขณะที่ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 14,500 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 77.9 ของรายได้ที่ได้รับ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ) มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนมากที่สุดเท่ากับ 35,007 บาทต่อเดือน ในขณะที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 23,996 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 68.5 ของรายได้ที่ได้รับ จะเห็นได้ว่าคนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีอัตราส่วนของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนเมื่อเทียบกับรายได้ต่ำกว่าคนในต่างจังหวัด พิจารณาได้จากอัตราส่วนของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีอัตราส่วนมากกว่าร้อยละ 80 ทุกภาค ซึ่งมากกว่าอัตราส่วนของคนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าสนใจกว่าภาคที่ประชาชนมีอัตราส่วนของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนมากที่สุดเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ย คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 84.0 ของรายได้เฉลี่ย (รายละเอียดดังตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 รายได้ และรายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามภาค พ.ศ. 2550

ภาค	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	ร้อยละของค่าใช้จ่าย
	ต่อครัวเรือน	ต่อครัวเรือน	ต่อรายได้
ทั่วราชอาณาจักร	18,600	14,500	77.9
กรุงเทพและปริมณฑล	35,007	23,996	68.5
กลาง	18,932	15,168	80.1
เหนือ	13,568	10,990	80.9
ตะวันออกเฉียงเหนือ	12,995	10,920	84.0
ใต้	19,716	15,875	80.5

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2551 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.3.3 รายได้ของครัวเรือน

แหล่งที่มาของรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่สำคัญ คือ รายได้จากการทำงาน ได้แก่ ค่าจ้างและเงินเดือน กำไรสุทธิจากการทำธุรกิจ กำไรสุทธิจากการทำเกษตร ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ) มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน

จากการทำงานมากที่สุด 26,919 บาท รองลงมาคือประชาชนในภาคใต้มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนจากการทำงาน 15,445 บาท ซึ่งมากกว่าประชาชนในภาคกลาง ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นภาคที่มีประชากรมากที่สุด มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนจากการทำงานต่ำที่สุดเพียง 7,796 บาท ต่อเดือน (รายละเอียดคังตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้และภาค พ.ศ.2550

แหล่งที่มาของรายได้	ทั่วราชอาณาจักร	กรุงเทพฯและ ปริมณฑล ⁽¹⁾	กลาง ⁽²⁾	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รายได้ทั้งสิ้นต่อเดือน	18,660	35,007	18,932	13,568	12,995	19,716
รายได้ประจำ	18,296	34,514	18,647	13,219	12,622	19,394
รายได้ที่เป็นตัวเงิน	15,584	30,473	16,032	11,017	10,086	16,971
รายได้จากการทำงาน	13,366	26,919	14,315	9,045	7,796	15,445
ค่าจ้างและเงินเดือน	7,445	18,326	8,301	4,067	3,872	6,635
กำไรสุทธิจากการทำธุรกิจ	3,894	8,279	3,685	2,645	2,349	4,485
กำไรสุทธิจากการทำการเกษตร	2,028	313	2,329	2,332	1,574	4,324
เงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ	1,852	2,361	1,468	1,751	2,144	1,244
รายได้จากทรัพย์สิน	366	1,193	249	222	146	282
รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน	2,712	4,041	2,615	2,202	2,536	2,423
รายได้ไม่ประจำ (ที่เป็นตัวเงิน)	364	493	285	349	374	321

(1) รวมจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

(2) ไม่รวมกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2551 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.3.4 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่สำคัญ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค เช่น ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และการสื่อสาร รวมถึงค่าใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมเพื่อการบันเทิง และกิจกรรมทางศาสนาต่างๆ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ) มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยทางด้านนี้มากที่สุดเท่ากับ 21,009 บาทต่อเดือน รองลงมาคือประชาชนในภาคใต้ ซึ่งแม้จะมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนมาก แต่ก็มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนมากเช่นกัน โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพื่อการอุปโภคบริโภคของคนในภาคใต้เท่ากับ 13,868 บาทต่อเดือน (รายละเอียดคังตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามประเภทค่าใช้จ่ายและภาค พ.ศ. 2550

ประเภทของค่าใช้จ่าย	ทั่วราชอาณาจักร		กลาง ⁽²⁾	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
	กรุงเทพมหานคร	ปริมณฑล ⁽¹⁾				
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อเดือน	14,500	23,996	15,168	10,990	10,920	15,875
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภค	12,735	21,009	13,273	9,623	9,702	13,868
อาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	4,492	6,457	4,683	3,427	3,882	4,877
เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	197	281	263	158	133	211
ยาสูบ หมาก ยานัตถุ์ และอื่นๆ	96	151	115	55	65	139
ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้าน และเครื่องใช้	2,918	5,626	3,039	2,036	2,059	2,838
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	388	537	410	320	287	520
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	418	756	450	308	299	409
เวชภัณฑ์ และค่าตรวจรักษาพยาบาล	284	484	256	271	186	340
การเดินทาง และการสื่อสาร	3,131	5,321	3,233	2,342	2,172	3,823
การศึกษา	302	750	266	228	165	254
การบันเทิง แรอ่านและกิจกรรมทางศาสนา	300	583	356	246	173	265
การจัดพิธีในโอกาสพิเศษ	210	63	204	233	282	193
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคและบริโภค	1,765	2,987	1,895	1,367	1,218	2,006

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2551 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.3.5 หนี้สินของครัวเรือน

ในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีจำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ทั้งสิ้น 11,506,100 ครัวเรือน จำนวนหนี้สินโดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 116,681 บาท ภาคที่มีจำนวนครัวเรือนเป็นหนี้มากที่สุดคือ ภาคใต้ มีจำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ทั้งสิ้น 1,388,000 ครัวเรือน รองลงมาคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีครัวเรือนที่เป็นหนี้จำนวน 1,278,900 ครัวเรือน แต่เมื่อพิจารณาจำนวนหนี้สินโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือน พบว่าจำนวนหนี้สินโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนของคนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสูงกว่าคนในภาคใต้ กล่าวคือ จำนวนหนี้สินโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนของคนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่ากับ 151,168 บาท ในขณะที่จำนวนหนี้สินโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนของคนในภาคใต้เท่ากับ 118,525 บาท ส่วนวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเป็นการกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนมากที่สุด (รายละเอียดดังตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมและภาค พ.ศ. 2550

วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม	ทั่วราชอาณาจักร	กรุงเทพและปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้	11,506,100	1,278,900	2,090,600	2,351,400	4,397,200	1,388,000
จำนวนหนี้สินต่อครัวเรือน	116,681	151,168	112,342	110,702	105,006	118,525
จำนวนตามวัตถุประสงค์						
เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	78,547	115,521	69,312	64,020	71,318	86,482
ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและ/หรือที่ดิน	36,508	70,194	31,937	28,912	26,676	37,563
ใช้จ่ายอุปโภคบริโภคอื่น ๆ	42,039	45,327	37,375	35,108	44,642	48,919
ใช้ในการทำธุรกิจ	16,766	22,993	18,061	17,733	12,150	17,087
ใช้ในการทำการเกษตร	17,711	2,909	23,485	25,592	18,922	12,484
หนี้อื่น ๆ ^{2/}	3,657	9,746	1,484	3,357	2,615	2,472

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2551 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.4 ลักษณะทางด้านสังคม

4.4.1 การศึกษา

4.4.1.1 จำนวนผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ

ในปี พ.ศ. 2551 ประเทศไทยมีประชากรที่อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 51,412,002 คน ในจำนวนนี้มีผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถของตนจำนวน 8,211,113 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.0 ของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีทั้งหมด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถของตนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.4 ในขณะที่กรุงเทพมหานครซึ่งอยู่ใกล้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆมากที่สุด กลับมีผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถของตนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 4.1 (รายละเอียดดังตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ จำแนกตามภาค พ.ศ.2551

ภาคและเขตการปกครอง	ประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป (คน)	ประชากรที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ	
		จำนวน (คน)	สัดส่วนต่อประชากร (ร้อยละ)
ทั่วราชอาณาจักร	51,412,002	8,211,113	16.0
ในเขตเทศบาล	16,104.7	1,576.5	9.8
นอกเขตเทศบาล	35,307.3	6,634.6	18.8
กรุงเทพมหานคร	5,768,926	239,317	4.1
กลาง	13,000,142	1,123,799	8.6
เหนือ	9,235,077	1,704,123	18.5
ตะวันออกเฉียงเหนือ	16,699,046	4,230,333	25.4
ใต้	6,738,811	913,541	13.6

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2551 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.4.1.2 จำนวนโรงเรียน ห้องเรียน นักเรียน และครู

ในปีการศึกษา 2551 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีจำนวน โรงเรียน จำนวนนักเรียน และจำนวนครู ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด กล่าวคือ มีโรงเรียนจำนวน 13,584 แห่ง จำนวนนักเรียนทุกระดับชั้น 3,172,265 คน และจำนวนครู 167,465 คน ในขณะที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีจำนวนโรงเรียน 1,069 แห่ง มีจำนวนนักเรียน 803,784 คน และมีจำนวนครู 31,711 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยที่สุดกว่าทุกภาค (รายละเอียดดังตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 จำนวนโรงเรียน ห้องเรียน นักเรียนและครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามภาค ปีการศึกษา 2551

ที่	ภาค	จำนวนโรงเรียน			ประเภทโรงเรียน				จำนวนนักเรียน					ห้องเรียน					จำนวนครู
		ร.ร.หลัก	ร.ร.สาขา	รวม	ขยายโอกาส	สามัญเดิม	สงเคราะห์	พิเศษ	ก่อนประถม	ประถม	มัธยม	มัธยมปลาย	รวม	ก่อนประถม	ประถม	มัธยม	มัธยมปลาย	รวม	
1	กทม.และปริมณฑล	1,072	0	1,069	187	221	2	4	62,995	252,514	316,550	171,725	803,784	2,515	8,759	7,356	4,561	23,191	31,711
2	ภาคกลาง	5,377	20	5,397	1,174	415	7	10	193,808	671,148	387,507	157,848	1,410,311	11,106	34,720	11,552	4,943	62,321	71,978
3	ภาคเหนือ	7,068	243	7,308	1,672	458	17	12	184,970	694,258	391,886	186,684	1,460,798	13,476	44,853	12,501	5,507	76,337	83,363
4	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	13,463	118	13,584	3,256	937	10	10	432,309	1,575,588	811,160	350,553	3,172,265	26,569	86,780	25,367	9,772	148,488	167,465
5	ภาคใต้	4,425	35	4,460	766	336	14	7	166,431	629,548	268,237	109,378	1,208,544	9,106	29,723	8,243	3,435	50,543	63,532

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

4.4.2 การสาธารณสุข

4.4.2.1 อัตราผู้ป่วยนอก

ในปี พ.ศ.2550 จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอัตราผู้ป่วยนอกของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า โรคเกี่ยวกับระบบหายใจ เช่น หอบหืด เป็นโรคที่มีอัตราผู้ป่วยนอกต่อประชากร 1,000 คน สูงที่สุด โดยทั้งประเทศยกเว้นกรุงเทพมหานครมีอัตราผู้ป่วยนอกด้วยโรคนี้อัตรา 444.1 คนต่อประชากร 1,000 คน ภาคกลางมีอัตราผู้ป่วยด้วยโรคนี้นี้มากที่สุด 496.3 คนต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งมากกว่าอัตราของทั้งประเทศสำหรับกรุงเทพมหานคร จากการรวบรวมข้อมูลของสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ในปี พ.ศ.2550 โรคเกี่ยวกับระบบไหลเวียนเลือด เช่น โรคความดันโลหิตสูง เป็นโรคที่มีอัตราผู้ป่วยนอกต่อประชากร 1,000 คน สูงที่สุด คือ 55.12 คนต่อประชากร 1,000 คน (รายละเอียดดังตารางที่ 4.10 ก. – ข.)

ตารางที่ 4.10 ก. ลำดับผู้ป่วยนอกตามกลุ่มสาเหตุการป่วยทั้งประเทศและรายภาค ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2550

สาเหตุป่วย	ทั้งประเทศ		กลาง		เหนือ		ตะวันออกเฉียงเหนือ		ใต้	
	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา
โรกระบบหายใจ	1	444.1	1	496.3	1	485.4	1	391.9	1	423.5
โรกระบบย่อยอาหาร	2	263.1	3	263.6	4	307.7	2	252.5	3	227.2
โรกระบบไหลเวียนเลือด	3	255.8	2	334.0	2	356.8	5	154.4	2	228.8
โรกระบบกล้ามเนื้อ	4	237.9	4	259.2	3	354.4	3	185.8	4	168.8
รวมโครงร่าง										
โรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการ	5	188.6	5	224.4	5	216.2	4	163.8	5	148.2
โรคติดเชื้อและปรสิต	6	119.2	6	122.2	6	129.2	6	117.4	6	104.3
โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	7	89.1	7	98.0	7	98.6	7	76.7	7	90.9
โรกระบบสืบพันธุ์	8	64.0	9	65.9	8	83.2	8	54.3	8	58.1
รวมปีศาจ										
โรคตา	9	59.9	8	72.4	9	63.2	9	53.1	9	49.7
ส่วนประกอบของตา										
ภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรม	10	42.3	-	-	-	-	10	44.1	10	37.0
โรกระบบประสาท	-	-	10	48.2	10	50.9	-	-	-	-

หมายเหตุ: เขตปริมาตรรวมกับภาคกลาง

ที่มา: 1. สรุปรายงานการป่วย พ.ศ.2550 กลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

<http://bps.moph.go.th>

ตารางที่ 4.10 ข. ลำดับผู้ป่วยนอกตามกลุ่มสาเหตุการป่วยของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2550

สาเหตุป่วย	ลำดับ	อัตรา
• โรคระบบไหลเวียนเลือด	1	55.12
• โรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการ และเมตาบอลิซึม	2	51.88
• โรคระบบหายใจ	3	49.63
• โรคระบบกล้ามเนื้อ รวมโครงร่าง และเนื้อเยื่อเสริม	4	38.57
• โรคระบบย่อยอาหาร รวมโรคนิ่วช่องปาก	5	30.92
• โรคติดเชื้อและปรสิต	6	22.94
• โรคระบบสืบพันธุ์ร่วมปีสภาวะ	7	20.95
• อาการแสดงและสิ่งผิดปกติที่พบได้จากการตรวจทางคลินิก	8	19.14
• สาเหตุจากภายนอกอื่น ๆ ที่ทำให้ป่วยหรือตาย	9	18.51
• โรคตา รวมส่วนประกอบของตา	10	17.60

ที่มา : สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร www.dmsbma.go.th

4.4.2.2 อัตราผู้ป่วยใน

สำหรับอัตราผู้ป่วยในต่อประชากร 100,000 คน จากการรวบรวมข้อมูลโดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า โรคเกี่ยวกับความผิดปกติของต่อมไทรอยด์ โภชนาการและเมตะบอลิซึม เป็นโรคที่มีอัตราผู้ป่วยในต่อประชากร 100,000 คนสูงที่สุด โดยทั้งประเทศยกเว้นกรุงเทพมหานครมีอัตราผู้ป่วยด้วยโรคนี้ 1,031.2 คนต่อประชากร 100,000 คน ภาคกลางเป็นภาคที่มีอัตราผู้ป่วยนอกด้วยโรคนี้สูงที่สุด 1,216.7 คนต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งสูงกว่าอัตราของทั้งประเทศ ส่วนในเขตกรุงเทพมหานครนั้น จากการรวบรวมข้อมูลของสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร พบว่า โรคแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์ การเจ็บครรภ์ การคลอด ระยะหลังคลอดและภาวะอื่นๆ ทางสูติกรรมที่มีได้ระบุไว้ที่อื่น เป็นโรคที่มีอัตราผู้ป่วยในต่อประชากร 100,000 คนสูงที่สุด คือ 10.04 คนต่อประชากร 100,000 คน (รายละเอียดดังตารางที่ 4.11 ก. – ข.)

ตารางที่ 4.11 ก. ลำดับผู้ป่วยในตามกลุ่มสาเหตุการป่วย ทั้งประเทศและรายภาค ต่อประชากร 100,000 คน พ.ศ. 2550

สาเหตุป่วย	ทั้งประเทศ		กลาง		เหนือ		ตะวันออกเฉียงเหนือ		ใต้	
	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา
ความผิดปกติของต่อมไทรอยด์ โภชนา การและเมตะบอลิซึม	1	1,031.2	1	1216.7	2	857.1	1	941.5	2	1163.8
โรคแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์ การคลอดระยะหลังคลอด	2	914.3	2	1055.6	4	759.2	2	710.9	1	1380.9
โรคความดันโลหิตสูง	3	778.1	3	998.4	1	879.9	8	520.1	3	885.7
โรคอื่นๆของระบบย่อยอาหาร	4	709.4	6	681.9	3	853.6	5	634.5	5	745.0
โรคติดเชื้ออื่นๆของลำไส้	5	703.5	5	736.1	6	597.3	3	696.1	4	809.9
โรคเบาหวาน	6	650.4	4	764.1	5	612.6	6	605.5	6	611.7
โรคเลือดและอวัยวะสร้างเลือด	7	598.5	7	614.4	8	509.8	4	669.6	9	515.8
โรคติดเชื้อและปรสิตอื่นๆ	8	514.9	8	510.6	10	466.2	7	521.5	7	573.3
ความผิดปกติอื่นๆที่เกิดขึ้นในระยะปริกำเนิด	9	440.7	9	506.2	-	-	9	411.7	8	543.2
โรคหัวใจและโรคของการไหลเวียนผ่านปอดอื่นๆ	10	394.6	10	463.2	-	-	-	-	-	-
โรคของระบบกล้ามเนื้อ ร่วมโครงร่าง	-	-	-	-	7	526.0	-	-	-	-
โรคเรื้อรังของระบบหายใจส่วนล่าง	-	-	-	-	9	483.1	-	-	-	-
โรคอื่นๆของระบบสืบพันธุ์ร่วมปีสภาวะระบบหายใจส่วนบน	-	-	-	-	-	-	10	373.7	-	-
ติดเชื้อเฉียบพลัน	-	-	-	-	-	-	-	-	10	499.8

ที่มา : สรุปรายงานการป่วย พ.ศ.2550 กลุ่มภารกิจด้านข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

<http://bps.ops.moph.go.th>

**ตารางที่ 4.11 ข. ลำดับผู้ป่วยใน จำแนกตามกลุ่มสาเหตุการป่วย ของโรงพยาบาลสังกัดสำนัก
การแพทย์ กรุงเทพมหานคร ต่อประชากร 100,000 คน พ.ศ. 2550**

สาเหตุการป่วย	อันดับ	อัตรา
• โรคแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์ การเจ็บครรภ์ การคลอด ระยะหลังคลอด และภาวะอื่นๆ ทางสูติกรรมที่มีได้ระบุไว้ที่อื่น	1	10.04
• การคลอดเดี่ยว (คลอดปกติ)	2	8.44
• ความผิดปกติเกี่ยวกับต่อมไทรอยด์ โภชนาการและเมแทบอลิซึมอื่นๆ	3	6.93
• ความผิดปกติอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในระยะปริกำเนิด	4	6.78
• โรคความดันโลหิตสูง	5	6.38
• โรคเบาหวาน	6	4.53
• โรคตาและส่วนพแนวก	7	3.38
• โรคอื่นของระบบย่อยอาหาร	8	2.83
• โรคติดเชื้อและปรสิตอื่นๆ	9	2.73
• โรคหัวใจและโรคของการไหลเวียนเลือดผ่านปอดอื่นๆ	10	2.46

ที่มา : สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร www.dmsbma.go.th

4.4.2.3 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข

อัตราส่วนของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขต่อประชากรของประเทศไทยมีอัตราที่ต่ำมาก ในปี พ.ศ.2550 จากการรวบรวมข้อมูลโดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ประเทศไทยมีอัตราส่วนของแพทย์ 1 คนต่อประชากร 21,051 คน ทันตแพทย์ 1 คนต่อประชากร 4,187 คน เภสัชกร 1 คนต่อประชากร 101,143 คน และพยาบาล 1 คนต่อประชากร 12,882 คน ภาคใต้เป็นภาคที่มีอัตราส่วนของจำนวนแพทย์มากที่สุด กล่าวคือมีอัตราส่วนแพทย์ 1 คนต่อประชากร 2,259 คน ในขณะที่กรุงเทพมหานครมีอัตราส่วนของจำนวนแพทย์น้อยที่สุด คือแพทย์ 1 คนต่อประชากร 6,411 คน (รายละเอียดดังตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข และอัตราส่วนบุคลากร 1 คนต่อประชากร จำแนกตามภาค พ.ศ. 2550

ภาค	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาล
กรุงเทพฯ	6,411	807	20,778	1,008
กลางไม่รวมกรุงเทพฯ	5,113	1,074	26,920	4,178
เหนือ	3,721	967	21,154	2,958
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3,547	803	18,342	2,375
ใต้	2,259	536	13,949	2,363
ทั่วประเทศ	21,051	4,187	101,143	12,882

ที่มา : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข <http://bps.ops.moph.go>.

4.4.3 การสาธารณสุขโลก

4.4.3.1 ไฟฟ้า

ในปี พ.ศ.2551 ประเทศไทยมีการใช้กระแสไฟฟ้าทั้งสิ้น 129,631,607,641 กิโลวัตต์/ชั่วโมง และมีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 17,393,719 ราย การใช้กระแสไฟฟ้าส่วนใหญ่เป็นการใช้สำหรับธุรกิจและอุตสาหกรรมต่างๆ รองลงมาเป็นการใช้สำหรับที่อยู่อาศัย และกิจการอื่นๆ ภาคกลางเป็นภาคที่มีการใช้กระแสไฟฟ้ามากที่สุดจำนวน 55,473,552,720 กิโลวัตต์/ชั่วโมง ส่วนใหญ่เป็นการใช้ในธุรกิจและอุตสาหกรรมต่างๆ (รายละเอียดดังตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 สถิติการใช้กระแสไฟฟ้า จำแนกตามภาค พ.ศ. 2551

ภาค	กระแสไฟฟ้าเพื่อจำหน่าย (กิโลวัตต์ / ชั่วโมง)				จำนวน ผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)
	รวม	ที่อยู่อาศัย	กิจการขนาดเล็ก – ใหญ่ ⁽¹⁾	อื่นๆ ⁽²⁾	
รวมทั้งประเทศ	129,631,607,641	28,691,175,609	93,151,393,104	7,789,038,928	17,393,719
กรุงเทพและปริมณฑล	42,002,113,560	9,381,418,282	31,369,912,207	1,250,783,071	2,793,337
กลาง	55,473,552,720	7,616,786,989	45,186,763,184	2,670,002,547	3,994,820
เหนือ	9,635,980,855	3,535,905,532	4,918,296,537	1,181,778,786	3,261,533
ตะวันออกเฉียงเหนือ	11,757,778,269	4,488,368,122	6,111,713,504	1,157,696,643	5,013,435
ใต้	10,762,182,237	3,668,696,684	5,564,707,672	1,528,777,881	2,330,594

(1) รวมกิจการขนาดเล็ก – ใหญ่

(2) รวมกิจการเฉพาะอย่าง ส่วนราชการและองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร สุบน้ำเพื่อการเกษตร และไฟชั่วคราว

ที่มา : การไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

4.4.3.2 น้ำประปา

ในปี พ.ศ.2551 ประเทศไทยมีปริมาณการผลิตน้ำประปาเพื่อใช้ในการบริโภครวมทั้งสิ้น 2,942,213,824 ลูกบาศก์เมตร และมีปริมาณการจำหน่าย 2,084,922,045 ลูกบาศก์เมตร โดยมีจำนวนผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 4,560,991 ราย กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีปริมาณการจำหน่ายน้ำประปา 1,250,000,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมากกว่าปริมาณการจำหน่ายของภาคกลางที่เป็นอันดับสองถึงสามเท่า โดยภาคกลางมีปริมาณการจำหน่ายน้ำประปาเพียง 426,662,910 ลูกบาศก์เมตรเท่านั้น (รายละเอียดดังตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 สถิติการผลิตและการจำหน่ายน้ำประปา จำแนกตามภาค พ.ศ. 2551

ภาค	ผู้ใช้น้ำ (ราย)	ปริมาณการผลิต (ลบ.ม.)	ปริมาณการจำหน่าย (ลบ.ม.)
รวมทั้งประเทศ	4,560,991	2,942,213,824	2,084,922,045
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	1,859,573	1,765,000,000	1,250,000,000
กลาง	1,137,439	593,072,365	426,662,910
เหนือ	466,146	152,752,654	105,049,762
ตะวันออกเฉียงเหนือ	735,489	259,481,701	179,194,850
ใต้	432,344	171,907,104	124,014,523

ที่มา : การประปานครหลวง และ การประปาส่วนภูมิภาค

4.4.3.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีครัวเรือนที่มีอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศใช้จำนวน 18,188 ครัวเรือน ในจำนวนนี้เป็นครัวเรือนที่มีโทรศัพท์ใช้จำนวน 4,259.6 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 23.4 รองลงมาเป็นครัวเรือนที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ จำนวน 3,180.7 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ครัวเรือนที่มีอินเทอร์เน็ตใช้ จำนวน 1,382.7 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 7.6 กรุงเทพมหานครมีจำนวนครัวเรือนที่มีอุปกรณ์เทคโนโลยีใช้มากที่สุดทุกชนิด รองลงมาคือครัวเรือนในภาคกลาง (รายละเอียดดังตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่มีอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2550

ภาค	จำนวน ครัวเรือน	โทรศัพท์		เครื่องโทรสาร		เครื่องคอมพิวเตอร์		อินเทอร์เน็ต	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทั่วราชอาณาจักร	18,188	4,259.6	23.4	256.7	1.4	3,180.7	17.5	1,382.7	7.6
กรุงเทพมหานคร	1,960.4	1,057.8	54.0	113.8	5.8	717.8	36.6	483.9	24.7
กลาง	4,504.6	1,353.3	30.0	69.7	1.5	878.5	19.5	372.9	8.3
เหนือ	3,525.2	787.0	22.3	25.2	0.7	566.7	16.1	207.7	5.9
ตะวันออกเฉียงเหนือ	5,816.2	617.6	10.6	22.8	0.4	674.1	11.6	185.0	3.2
ใต้	2,381.4	443.9	18.6	25.2	1.1	343.6	14.4	133.1	5.6

หมายเหตุ : เขตปริมณฑลรวมกับภาคกลาง

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2551 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.4.5 สิ่งแวดล้อม

4.4.5.1 ขยะมูลฝอย

ประเทศไทยมีปัญหาเกี่ยวกับปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลที่รวบรวมโดยกรุงเทพมหานครและกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยในเขตต่างจังหวัดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องระหว่างปี พ.ศ.2547 – 2549 และเพิ่มในอัตราส่วนที่สูงขึ้นทุกปี กล่าวคือในปี พ.ศ. 2548 ปริมาณขยะมูลฝอยในเขตต่างจังหวัดเพิ่มขึ้นจากในปี พ.ศ.2547 ประมาณร้อยละ 1 และในปี พ.ศ.2549 ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นจากในปี พ.ศ.2548 ประมาณร้อยละ 2 ส่วนในเขตกรุงเทพมหานคร ถึงแม้ปริมาณขยะมูลฝอยจะลดลงมากในปี พ.ศ.2548 โดยลดลงจากในปี พ.ศ.2547 ถึงร้อยละ 11.38 แต่ก็กลับมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 2 ในปี พ.ศ.2549 เช่นกัน (รายละเอียดดังตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 ปริมาณขยะมูลฝอย จำแนกตามภาค เปรียบเทียบระหว่าง พ.ศ. 2547 – 2549

ภาค	2547	2548	2549	อัตราการเปลี่ยนแปลง	
	(ตัน / วัน)	(ตัน / วัน)	(ตัน / วัน)	2548	2549
ทั่วราชอาณาจักร	39,956	39,221	40,012	-1.84	2.01
กรุงเทพ	9,356	8,291	8,403	-11.38	1.35
เขตเทศบาล	12,500	12,635	12,912	1.08	2.19
ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	5,440	5,499	5,619	1.08	2.18
ภาคเหนือ	2,125	2,148	2,195	1.08	2.19
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,875	2,906	2,970	1.08	2.20
ภาคใต้	2,060	2,082	2,128	1.07	2.21
นอกเขตเทศบาล	18,100	18,295	18,697	1.08	2.20

ที่มา : 1.กรุงเทพมหานคร

2.กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.4.5.2 มลพิษทางอากาศ

ในปี พ.ศ.2551 จากผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในบริเวณต่างๆของประเทศไทยโดยกรมควบคุมมลพิษพบว่า ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีปัญหาคุณภาพอากาศเกี่ยวกับเรื่องฝุ่นละอองมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยความเข้มข้นของฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอนต่อ 1 ชั่วโมง ซึ่งตรวจวัดในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า มีค่าเฉลี่ยเกินมาตรฐานคือ 120 ppb (ส่วน

ในพื้นที่ส่วน) เกือบทุกจุดที่มีการตรวจวัด แสดงให้เห็นว่าสภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครมีฝุ่นละอองเจือปนอยู่มากเกินมาตรฐานความปลอดภัยแทบทุกจุด สำหรับในเขตปริมณฑลได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการบางส่วน จังหวัดปทุมธานี สมุทรสาคร และนนทบุรีก็พบว่า มีปัญหาคุณภาพอากาศไม่ดึนั้ก ทั้งในเรื่องของก๊าซโอโซนและฝุ่นละออง โดยผลการตรวจวัดพบว่า ในเขตปริมณฑลมีค่าเฉลี่ยความเข้มข้นของก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมงสูงกว่ามาตรฐานคือ 100 ppb เกือบทุกจุดที่มีการตรวจวัด เช่นเดียวกับผลการตรวจวัดค่าเฉลี่ยความเข้มข้นของฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ก็พบว่ามืค่าเกินมาตรฐานคือ 120 ppb เกือบทุกจุดเช่นกัน สำหรับในเขตภาคกลางนั้น พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของก๊าซโอโซนสูงเกินมาตรฐานเกือบทุกจุดที่มีการตรวจวัด โดยเฉพาะในแถบภาคตะวันออก บริเวณจังหวัดชลบุรี และระยอง สำหรับภาคเหนือซึ่งได้ชื่อว่าเป็นภาคที่มีอากาศดี จากผลการตรวจวัดพบว่า ในเขตตัวเมืองของจังหวัดต่างๆที่มีการตั้งจุดตรวจวัด ก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับปริมาณฝุ่นละอองและก๊าซโอโซนมากขึ้นไปเช่นกัน ยกเว้นในแถบจังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดเชียงราย ที่ยังมีคุณภาพอากาศคืออยู่ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้นับว่าเป็นภาคที่ยังมีคุณภาพอากาศคืออยู่ เนื่องจากผลการตรวจวัดยังไม่พบว่ามีค่าเฉลี่ยของสิ่งเจือปนอยู่ในอากาศที่เกินค่ามาตรฐาน ยกเว้นบริเวณจังหวัดนครราชสีมาเท่านั้น ที่เกินค่ามาตรฐานไปบ้างแต่ก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ตารางที่ 4.17 ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พ.ศ. 2551

ภาค	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)			ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂)			ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)			ก๊าซโอโซน (O ₃)			ฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM ₁₀)		
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)		ค่าเฉลี่ย 1 ปี
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	
	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เขตราชบุรี	24.0	0.0	1.8	98.0	0.0	22.1	4.2	0.0	0.3	90.4	0.0	15.3	180.9	12.1	68.4
	ที่ทำการไปรษณีย์ราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ	53.0	0.0	3.8	115.0	0.0	24.4	3.6	0.0	0.6	153.0	0.0	18.2	#	#	#
	กรมอุตสาหกรรมวิทยาบางนา เขตบางนา	37.0	0.0	4.7	101.0	0.0	16.3	3.4	0.0	0.5	109.0	0.0	17.5	112.3	14.3	44.8
	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เขตจตุจักร	21.0	0.0	4.0	121.0	0.0	26.1	4.2	0.0	0.7	127.7	0.0	16.3	#	#	#
กรุงเทพฯ	การเคหะชุมชนคลองจั่น เขตบางกะปิ	46.0	0.0	4.3	137.0	0.0	22.0	4.8	0.0	0.8	151.0	0.0	19.8	136.1	18.1	48.9
	สนามกีฬาการเคหะชุมชนห้วยขวาง เขตห้วยขวาง	32.0	0.0	6.6	128.0	0.0	35.2	6.8	0.0	1.0	136.0	0.0	17.2	101.8	23.7	42.9
	โรงเรียนนนทรีวิทยา เขนยานนาวา	29.0	0.0	5.4	117.0	5.0	26.0	4.1	0.0	0.6	142.0	0.0	16.4	121.8	19.6	48.8
	รร.มัธยมวัดสิงห์(สิงหราชพิทยาคม) เขตบางกุ่ม	40.0	0.0	5.7	152.0	0.0	15.5	6.7	0.0	0.8	142.0	0.0	19.7	134.1	22.8	49.8
	เทียน															
	กรมประชาสัมพันธ์ เขตพญาไท	26.0	0.0	2.0	88.0	0.0	20.7	4.7	0.0	0.4	113.0	0.0	10.9	159.3	12.3	43.0
	รร.บดินเดชา(สิงห์ สิงหเสนี) เขตวังทองหลาง	36.0	0.0	5.5	112.0	3.0	22.0	6.4	0.0	0.9	129.0	0.0	18.4	108.0	19.1	39.9
	ค่ามาตรฐาน	300	40		170	-		30	-		100	-		120	50	

ตารางที่ 4.17 ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พ.ศ. 2551 (ต่อ)

ภาค	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์			ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์			ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์			ก๊าซโอโซน			ฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน		
		(SO ₂)			(NO ₂)			(CO)			(O ₃)			(PM ₁₀)		
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	
สมุทร	ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการและทุพพลภาพ อ.พระประแดง	38.0	0.0	3.3	98.0	0.0	21.5	3.2	0.0	0.2	92.0	2.0	26.7	164.0	16.1	52.4
ปรการ	โรงไฟฟ้าพระนครใต้ อ.เมือง	35.0	0.0	4.4	105.0	0.0	18.4	3.4	0.1	0.6	137.0	0.0	22.1	249.5	16.7	74.4
	บ้านพักกรมทรัพย์สินทางพาณิชย์ อ.พระประแดง	28.0	0.0	2.1	97.0	0.0	17.9	#	#	#	58.8	0.0	5.8	180.1	17.0	58.1
	ศาลากลาง อ.เมือง	38.0	0.0	3.4	109.0	0.0	22.7	2.8	0.1	0.8	95.0	0.0	13.7	125.8	12.2	42.6
ปทุมธานี	การเคหะชุมชนบางพลี อ.บางพลี	44.0	0.0	2.4	95.0	0.0	12.7	2.9	0.0	0.4	115.0	0.0	19.9	194.9	17.0	57.5
	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต อ.คลองหลวง	27.0	0.0	4.7	86.0	0.0	17.5	2.3	0.0	0.6	129.0	0.0	22.0	123.5	17.2	41.7
สมุทรสาคร	แขวงทางหลวงสมุทรสาคร อ.กระทุ่มแบน	161.0	0.0	11.3	81.0	0.0	19.2	2.5	0.0	0.6	143.0	0.0	15.4	139.5	23.7	50.9
	องค์การบริหารส่วนจังหวัด อ.เมือง	373.0	0.0	11.2	97.0	0.0	16.6	5.5	0.0	0.7	160.0	0.0	17.5	97.5	9.9	31.4
	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตจำกัดมหาชน อ.บางกรวย	27.0	0.0	4.1	125.0	0.0	22.1	7.0	0.0	0.9	150.0	0.0	21.6	111.3	16.6	47.0
นนทบุรี	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อ.ปากเกร็ด	54.0	0.0	4.7	85.0	0.0	17.6	3.2	0.0	0.6	138.0	0.0	19.7	129.4	19.5	49.4
ค่ามาตรฐาน		300		40	170		-	30		-	100		-	120		50

ตารางที่ 4.17 ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พ.ศ. 2551 (ต่อ)

ภาค	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์			ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์			ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์			ก๊าซโอโซน			ฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน		
		(SO ₂)			(NO ₂)			(CO)			(O ₃)			(PM ₁₀)		
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	
กลาง	โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา	30.0	0.0	2.1	80.0	0.0	13.6	3.3	0.0	0.4	95.0	0.0	20.4	205.9	12.9	51.0
	สถานีตำรวจภูธรตำบลหน้าพระลาน อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.สระบุรี	18.0	0.0	1.2	94.0	0.0	19.4	2.7	0.0	0.5	113.0	0.0	19.3	283.0	15.0	83.2
	สถานีดับเพลิงเขาน้อย อ.เมือง จ.สระบุรี	51.0	0.0	3.1	75.0	0.0	13.3	3.6	0.0	0.5	113.0	0.0	21.6	75.5	13.6	34.9
	ศูนย์วิศวกรรมกรรมการแพทย์ ที่ อ.เมือง จ.ราชบุรี	40.0	0.0	2.1	76.0	0.0	6.2	2.3	0.0	0.5	151.0	0.0	22.9	159.0	15.6	49.9
	อบต.ตาสีห์ อ.ปลวก จ.ระยอง	26.0	0.0	2.5	46.0	0.0	4.9	3.0	0.0	0.2	120.0	0.0	22.2	105.0	9.1	36.4
	สถานีอนามัยมาบตาพุด อ.เมือง จ.ระยอง	103.0	0.0	6.7	70.0	0.0	14.9	2.3	0.0	0.4	119.0	0.0	18.3	129.6	13.8	37.9
	ชุมชนสายโทรศัพท์ อ.เมือง จ.ระยอง	70.0	0.0	2.7	74.0	0.0	11.5	3.3	0.0	0.7	114.0	0.0	19.0	121.3	14.4	46.0
ตะวันออก	ศูนย์วิจัยพืชไร่ อ.เมือง จ.ระยอง	66.0	0.0	3.2	59.0	0.0	8.8	1.8	0.0	0.3	125.0	0.0	20.9	168.3	9.1	39.1
	สนามกีฬาเทศบาลแหลมฉบัง อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี	86.0	0.0	3.4	67.0	0.0	11.8	1.4	0.0	0.3	112.0	0.0	19.4	99.2	8.7	32.1
	ศูนย์เยาวชนเทศบาล อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี	36.0	0.0	3.2	74.0	0.0	12.3	2.6	0.0	0.5	138.0	1.0	22.2	86.9	11.7	30.4
	สนง.สามัญศึกษา อ.เมือง จ.ชลบุรี	36.0	0.0	3.4	86.0	0.0	15.4	3.6	0.0	0.4	128.0	0.0	20.4	50.9	7.6	19.3
	อบต.วังเย็น อ.แปลงยาว จ.ฉะเชิงเทรา	70.0	0.0	2.2	36.0	0.0	4.5	1.4	0.0	0.3	95.0	0.0	24.8	102.4	11.5	33.6
	ค่ามาตรฐาน	300		40	170		-	30		-	100		-	120		50

ตารางที่ 4.17 ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พ.ศ. 2551 (ต่อ)

ภาค	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์			ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์			ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์			ก๊าซโอโซน			ฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน		
		(SO ₂)			(NO ₂)			(CO)			(O ₃)			(PM ₁₀)		
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	
เหนือ	ศาลากลาง อ.เมือง จ.เชียงใหม่	7.0	0.0	0.6	58.0	0.0	8.5	2.9	0.0	0.5	113.0	0.0	21.7	142.2	12.5	37.7
	โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย อ.เมือง จ.เชียงใหม่	8.0	0.0	0.5	110.0	2.0	17.1	4.9	0.0	0.8	116.0	0.0	17.8	178.9	12.7	45.9
	ศาลากลางเมือง อ.เมือง จ.ลำปาง	7.0	0.0	0.2	70.0	0.0	10.6	5.6	0.0	0.3	115.0	0.0	20.2	196.2	13.1	53.8
	สถานีอนามัยสบป่าด อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	26.0	0.0	0.2	34.0	0.0	2.9	3.0	0.0	0.2	102.5	0.0	16.0	143.0	6.0	39.1
	สถานีอนามัยท่าลี่ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	12.0	0.0	1.8	57.0	0.0	6.0	4.5	0.0	0.6	112.0	0.0	22.9	165.3	10.9	40.8
	สำนักงานการประปาส่วนภูมิภาคแม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	8.0	0.0	0.9	14.0	0.0	1.1	2.3	0.0	0.4	98.0	0.0	17.2	175.9	4.6	44.9
	วิทยาลัยอาชีวศึกษา อ.เมือง จ.นครสวรรค์	13.0	0.0	2.0	80.0	0.0	9.6	4.9	0.0	0.7	114.0	0.0	26.3	122.2	20.0	45.8
	สนง.ทสจ.เชียงราย อ.เมือง จ.เชียงราย	#	#	#	#	#	#	1.9	0.0	0.6	50.0	0.0	12.0	77.8	11.0	32.9
ตะวันออกเฉียงเหนือ	สนง.ทสจ.แม่ฮ่องสอน อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน	#	#	#	#	#	#	1.6	0.0	0.6	45.0	0.0	8.9	45.7	6.9	20.1
	บ้านพักปลัดอำเภอ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	13.0	0.0	2.0	73.0	0.0	18.2	5.2	0.0	0.7	77.0	0.0	15.3	56.0	11.5	23.9
	บ้านพักทหารมณฑลทหารบกที่ 21 อ.เมือง จ.นครราชสีมา	14.0	0.0	2.6	87.0	0.0	11.1	3.6	0.0	0.5	101.0	0.0	21.8	181.2	11.7	46.7
	ค่ามาตรฐาน	300		40		170		-		30		-		100		50

ตารางที่ 4.17 ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พ.ศ. 2551 (ต่อ)

ภาค	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์			ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์			ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์			ก๊าซโอโซน			ฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน		
		(SO ₂)			(NO ₂)			(CO)			(O ₃)			(PM ₁₀)		
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	
	ที่ว่าการอำเภอเมือง จ.สุราษฎร์ธานี	10.0	0.0	2.1	31.0	0.0	5.7	2.3	0.0	0.3	90.0	0.0	14.8	85.3	13.2	32.1
	ศูนย์บริการสาธารณสุข เทศบาลภูเก็ต อ.เมือง จ.ภูเก็ต	8.0	0.0	1.3	46.0	0.0	6.7	2.5	0.0	0.4	77.0	0.0	20.4	57.5	11.4	28.2
ใต้	เทศบาลนครหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา	9.0	0.0	1.9	37.0	0.0	5.4	2.0	0.1	0.5	70.0	0.0	18.5	87.9	11.2	36.7
	ศาลากลาง อ.เมือง จ.นราธิวาส	#	#	#	#	#	#	2.2	0.0	0.3	#	#	#	59.9	11.3	28.5
	สนามโรงพิธีช้างเผือก อ.เมือง จ.ยะลา	#	#	#	#	#	#	2.2	0.0	0.3	#	#	#	63.2	9.8	27.5
	ค่ามาตรฐาน	300	40		170	-		30	-		100	-		120	50	

หมายเหตุ #: ไม่มีการตรวจวัด

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ <http://www.apnis.pcd.go.th>

4.4.5.3 ป่าไม้

พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยลดลงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ.2547 โดยในปี พ.ศ.2543 พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 170,110.8 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 33.2 ของพื้นที่ประเทศไทยทั้งหมด แต่ในปี พ.ศ.2547 พื้นที่ป่าไม้ลดลงเหลือ 167,591.0 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 32.7 ของพื้นที่ประเทศไทย อย่างไรก็ตามในบางภาคของประเทศไทยกลับมีพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นเล็กน้อย เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2543 ที่มีพื้นที่ป่าไม้ 26,526.9 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 15.7 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด แต่ในปี พ.ศ.2547 พื้นที่ป่าไม้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้นเป็น 28,095.7 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 16.6 ของพื้นที่ทั้งหมด เช่นเดียวกันในภาคใต้ที่พื้นที่ป่าไม้มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 17,412.4 ตารางกิโลเมตรในปี พ.ศ.2543 คิดเป็นร้อยละ 24.6 ของพื้นที่ภาคใต้ทั้งหมด เพิ่มขึ้นเป็น 17,943.3 ตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ.2547 หรือคิดเป็นร้อยละ 25.4 ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนภาคอื่นๆพื้นที่ป่าไม้มีจำนวนลดลงเล็กน้อย (ดูตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 พื้นที่ป่าไม้ จำแนกตามภาค เปรียบเทียบระหว่าง พ.ศ. 2543 และ 2547

ภาค	พื้นที่ทั้งหมด	เนื้อที่ป่าไม้ (ตร.กม.)			
		2543		2547	
		พื้นที่ป่า	ร้อยละ	พื้นที่ป่า	ร้อยละ
กรุงเทพและปริมณฑล	7,761.6	41.6	0.5	42.8	0.6
กลาง	96,143.1	29,858.6	31.1	29,440.9	30.6
เหนือ	169,644.3	96,270.3	56.7	92,068.4	54.3
ตะวันออกเฉียงเหนือ	168,855.3	26,526.9	15.7	28,095.7	16.6
ใต้	70,715.2	17,412.4	24.6	17,943.3	25.4
รวมทั้งประเทศ	513,119.5	170,110.8	33.2	167,591.0	32.7

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2551 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.4.5.4 มลพิษทางน้ำ

จากการสำรวจคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายต่างๆ โดยกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ในปี พ.ศ.2550 แม่น้ำสายหลักในประเทศไทยมีคุณภาพน้ำค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะในเขต กรุงเทพมหานครแม่น้ำลำคลองสายต่างๆ มีคุณภาพต่ำกว่าภาคอื่นอย่างเห็นได้ชัด พิจารณาจากค่าของแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์ม ซึ่งถ้าตรวจพบในน้ำแสดงว่าน้ำนั้นอาจจะไม่ปลอดภัย คืออาจมีเชื้อโรคปนอยู่ในน้ำ ตามเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพน้ำของกรมควบคุมมลพิษ กำหนดให้คุณภาพน้ำระดับดี ค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มต้องไม่เกิน 1,000 MPN/100 มิลลิกรัม ระดับพอใช้ ต้องไม่เกิน 4,000 MPN/100 มิลลิกรัม ระดับเสื่อมโทรม ต้องไม่เกิน 60,000 MPN/100 มิลลิกรัมและระดับเสื่อมโทรมมาก จะมีค่ามากกว่า 60,000 MPN/100 มิลลิกรัม ซึ่งผลการสำรวจคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลองของ กรุงเทพมหานครหลายสาย พบว่ามีค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มมากกว่า 4,000 MPN/100 มิลลิกรัม แสดงว่าแหล่งน้ำต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานครกำลังมีความเสื่อมโทรมมาก สำหรับในภาคเหนือพบว่า คุณภาพน้ำของแม่น้ำสายหลักในภาคเหนือเช่น ปิง วัง ยม ส่วนใหญ่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี กล่าวคือมีค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มไม่เกิน 4,000 MPN/100 มิลลิกรัม มีเพียงแม่น้ำน่านที่มีค่าดังกล่าวเกินมาตรฐานเล็กน้อย ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า แม่น้ำลำคลองสายต่างๆ ในภาคนี้ส่วนใหญ่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี กล่าวคือ เกือบทุกสายมีค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มอยู่ในน้ำไม่เกิน 4,000 MPN/100 มิลลิกรัม โดยเฉพาะแม่น้ำสายหลัก เช่น แม่น้ำโขง แม่น้ำชี แม่น้ำพอง ล้วนมีค่าดังกล่าวไม่เกินมาตรฐานทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าประชาชนในภาคนี้ยังรักษาคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำต่างๆ ไว้ได้อย่างดีเยี่ยม สำหรับในเขตภาคใต้นั้น พบว่า แหล่งน้ำส่วนใหญ่มีคุณภาพน้ำอยู่ในระดับดีเช่นกัน โดยแม่น้ำลำคลองในภาคนี้ที่มีค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มปนอยู่ในระดับเกินกว่า 4,000 MPN/100 มิลลิกรัมมีอยู่เพียงไม่กี่สาย และมักจะเป็นสายที่ไหลผ่านเขตเมือง เช่น แม่น้ำชุมพร(ท่าตะเภา) แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำโก-ลก คลองเทพา เป็นต้น (รายละเอียดดังตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 คุณภาพแม่น้ำ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2550

ภาค	ออกซิเจนละลายน้ำ ¹ (mg/l)	บีโอดี ² (mg/l)	แบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์ม ³ ทั้งหมด (MPN/100 ml)
กลาง *			
แม่น้ำท่าจีน	2.63	1.98	14,439.58
แม่น้ำน้อย	4.53	3.62	11,572.63
แม่น้ำสะแกกรัง	4.69	3.27	1,133.33
แม่น้ำลพบุรี	4.26	3.36	24,306.47
แม่น้ำป่าสัก	5.19	2.35	3,594.00
แม่น้ำเจ้าพระยา	4.34	2.06	10,581.21
แม่น้ำแม่กลอง	5.09	1.73	10,649.79
แม่น้ำแควใหญ่	4.31	2	362.75
แม่น้ำแควน้อย	5.5	1.56	4,253.88
แม่น้ำเพชรบุรี	4.77	2.95	12,238.00
เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์	7.02	2.54	90.5
คลองบางปลากด	5	3.9	52,000.00
คลองสำโรง	1.8	8.95	85,500.00
คลองบางกรวย	3.65	1.9	60,000.00
คลองพระโขนง	2.15	10.55	160,000.00
คลองลัดหลวง	3.88	3.75	19,500.00
คลองบางกอกใหญ่	4.5	2.6	53,500.00
คลองมอญ	3.7	4.45	86,500.00
คลองบางกอกน้อย	4.55	4.25	82,500.00
คลองควนทอง	2.7	6.45	87,000.00
คลองเจ็ดชัยบุชา	1.37	4.33	607,333.33
คลองมหาสวัสดิ์	2.41	2	11,933.33
คลองมหาชัย	2.79	3.67	39,000.00

ตารางที่ 4.19 คุณภาพแม่น้ำ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2550 (ต่อ)

ภาค	ออกซิเจนละลายน้ำ ¹ (mg/l)	บีโอดี ² (mg/l)	แบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์ม ³ ทั้งหมด (MPN/100 ml)
คลองภาษีเจริญ	2.6	6.67	55,166.67
คลองดำเนินสะดวก	3.47	2.67	6,733.33
แม่น้ำบางขาม	3.57	3.8	777.5
ตะวันออก			
แม่น้ำประแสร์	5.26	1.2	1,263.07
แม่น้ำพอง	5.71	1.69	1,252.33
แม่น้ำเวฬุ	5.8	0.63	140.48
แม่น้ำจันทบุรี	6	0.8	5,431.13
แม่น้ำตราด	6.56	1.17	903.58
แม่น้ำบางปะกง	3.89	1.27	2,127.44
แม่น้ำปราจีนบุรี	5.06	2.05	1,338.43
แม่น้ำนครนายก	4.04	2.29	1,989.47
แม่น้ำระยอง	4.68	2.03	2,889.42
ตะวันออกเฉียงเหนือ			
แม่น้ำพอง	6.29	1.65	805.68
แม่น้ำชี	6.55	1.92	234.89
แม่น้ำมูล	7.13	1.66	5,638.71
แม่น้ำลำตะคอง	6.23	1.74	3,263.33
แม่น้ำลำชี	6.29	2.02	813.33
แม่น้ำลำปาว	6.26	2.07	242.36
แม่น้ำสงคราม	5.69	0.97	2,819.29
แม่น้ำเสียว	6.89	2.1	276.5
แม่น้ำเลย	6.11	1.65	28,534.67

ตารางที่ 4.19 คุณภาพแม่น้ำ จำแนกตามภาค ปี พ.ศ. 2550 (ต่อ)

ภาค	ออกซิเจนละลายน้ำ ¹ (mg/l)	บีโอดี ² (mg/l)	แบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์ม ³ ทั้งหมด (MPN/100 ml)
แม่น้ำอูน	5.26	1.12	5,620.91
หนองหาน	6.86	0.95	2,274.29
ห้วยเสนง	6.35	2.1	85
ห้วยโจด	4.85	1.39	63.75
แม่น้ำเชิญ	5.25	1.51	87.22
ห้วยพระค้อ	3.7	3.45	120,550.00
แม่น้ำพรม	5.35	1.69	188.75
แม่น้ำลำโดมใหญ่	7.88	2.38	1,228.83
แม่น้ำลำมูลน้อย	7.72	1.93	4,094.17
แม่น้ำลำน้ำกว้าง	6.08	2.52	104
ห้วยเหนือ	5.21	10.6	6,359.00
แม่น้ำโจง	14.9	1.48	1,762.17
ลำเซบาย	6.78	2.28	469.17
ห้วยแซ่	7.1	3.27	9,100.00
ห้วยมุก	7.28	1.63	3,387.17
ห้วยปลาแดก	8.63	2.33	744.43
ลำพะเนียง	5.48	1.62	173.67
ห้วยหมากงอ	6.7	2.95	13,100.00
ห้วยหลวง	5.23	1.97	7,320.00
เหนือ			
แม่น้ำปิง	6.33	1.19	1,637.44
แม่น้ำวัง	6.71	1.17	3,010.36
แม่น้ำยม	6.58	1.76	1,811.76

ตารางที่ 4.19 คุณภาพแม่น้ำ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2550 (ต่อ)

ภาค	ออกซิเจนละลายน้ำ ¹ (mg/l)	บีโอดี ² (mg/l)	แบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์ม ³ ทั้งหมด (MPN/100 ml)
แม่น้ำน่าน	5.95	1.36	4,287.64
แม่น้ำกวัง	4.77	2.29	1,316.32
แม่น้ำกก	7.14	0.89	17,440.00
แม่น้ำลี	6.62	1.23	1,039.17
แม่น้ำปาย	13.48	1.03	21,501.67
แม่น้ำอิง	6.11	1.11	535
กว๊านพะเยา	5.45	2.61	311.67
บึงบรเพ็ด	5.52	3.46	48.65
แม่น้ำแม่แตง	7.95	1.47	780
แม่น้ำแม่จาง	6.38	1.33	10,760.63
แม่น้ำฝาง	7.1	1.54	5,197.50
แม่น้ำแม่จัน	7.09	0.91	8,037.50
คลองโป่งนก	2.87	4.48	640
แม่น้ำแควน้อย	5.4	1.99	1,887.20
คลองตรอน	5.99	2.03	2,588.67
แม่น้ำพิจิตร	3.71	12.76	1,136.47
แม่น้ำวังทอง	5.14	2.02	1,718.20
คลอง โศกซ่าง	8.5	11.33	8,085.00
ใต้			
แม่น้ำตาปี-พุมดวง	5.39	1.25	1,933.33
แม่น้ำปากพนัง	4.81	2.22	1,219.62
แม่น้ำปราณบุรี	4.79	1.74	1,073.29
แม่น้ำหลังสวน	6.63	0.84	631.67

ตารางที่ 4.19 คุณภาพแม่น้ำ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2550 (ต่อ)

ภาค	ออกซิเจนละลายน้ำ ¹ (mg/l)	บีโอดี ² (mg/l)	แบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์ม ³ ทั้งหมด (MPN/100 ml)
แม่น้ำกุนบุรี	5.3	1.68	644.33
แม่น้ำชุมพร(ท่าตะเภา)	5.48	1.69	4,322.22
ทะเลสาบสงขลา	3.07	3.39	3,067.78
แม่น้ำตรัง	6.75	2.18	901.92
แม่น้ำสายบุรี	5.01	1.03	6,295.42
แม่น้ำปัตตานี	6.07	2.85	3,333.00
คลองเทพา	4.55	5.4	26,195.00
คลองนาท่อม	3.9	0.93	7,766.67
คลองท่าเขียด	3.33	1.27	1,326.67
คลองป่าบอน	2.87	2.4	5,593.33
คลองรัตภูมิ/คลองภูมิ	3.97	2.33	2,833.33
คลองอู่ตะเภา	3.27	5.37	29,400.00
คลองมหากาฬ	0.4	5.8	1,300.00
คลองตะเครียะ	0.9	5.5	13,000.00
คลองปะเหลียน	8.17	1.53	2,884.57
คลองบางใหญ่	4.52	10.1	21,150.00
คลองตะกั่วป่า	8.28	1.12	539.83
คลองกระบี่ใหญ่	8.32	2.22	3,430.00
คลองบ่าบัง	7.13	1.97	1,306.67
แม่น้ำโก-ลก	4.57	1.64	8,257.22
แม่น้ำกระบุรี	6.08	1.58	38
คลองหาดส้มแป้น	6.15	0.98	2,660.00

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ <http://iwis.pcd.go.th>

4.4.5.5 ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือน

ในปี พ.ศ.2551 ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเป็นค่าน้ำมันเบนซินออกเทน 91 มากที่สุด เฉลี่ยครัวเรือนละ 503 บาทต่อเดือน รองลงมาเป็นค่าน้ำมันดีเซล และค่าไฟฟ้า เฉลี่ยครัวเรือนละ 440 และ 431 บาทต่อเดือนตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าน้ำมันยังเป็นพลังงานสำคัญที่คนไทยต้องใช้มากที่สุด รองลงมาคือ น้ำมันดีเซล และไฟฟ้าซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ในภาคการขนส่งและอุตสาหกรรม สำหรับน้ำมันเบนซินออกเทน 91 นั้น เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาคที่มีค่าใช้จ่ายด้านนี้มากที่สุดคือ ภาคใต้ เฉลี่ยครัวเรือนละ 729 บาทต่อเดือน รองลงมาคือภาคกลางเฉลี่ยครัวเรือนละ 583 บาทต่อเดือน ในขณะที่ครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีค่าใช้จ่ายด้านการใช้ไฟฟ้าสูงที่สุด เฉลี่ยครัวเรือนละ 915 บาทต่อเดือน ซึ่งสูงกว่าภาคที่มีค่าใช้จ่ายด้านนี้เป็นอันดับสอง คือภาคกลาง ที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเพียงเดือนละ 478 บาท สำหรับค่าใช้จ่ายด้านน้ำมันดีเซลซึ่งส่วนใหญ่ใช้ในภาคการขนส่งและอุตสาหกรรมนั้น ภาคกลางเป็นภาคที่มีค่าใช้จ่ายด้านนี้มากที่สุดเฉลี่ยครัวเรือนละ 571 บาทต่อเดือน (รายละเอียดดังตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20 ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนจำแนกตามประเภทของพลังงาน และภาค พ.ศ.2551

พลังงาน	ทั่ว ราชอาณาจักร	กทม. และปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
น้ำมันเบนซินออกเทน 91	503	444	583	418	443	729
ไฟฟ้า	431	915	478	304	269	392
น้ำมันดีเซล	440	453	571	360	363	537
น้ำมันเบนซินออกเทน 95	68	234	39	45	18	77
แก๊สโซฮอล์	142	498	138	87	47	58
แก๊สใช้สำหรับยานพาหนะ	21	74	23	12	8	3
น้ำมันเครื่องและน้ำมันหล่อลื่น	70	111	77	55	50	81
แก๊สใช้ในครัวเรือน (หุงต้มและอื่นๆ)	62	58	73	58	51	87
ถ่าน ไม้และฟืน	43	1	18	57	82	12

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ <http://portal.nso.go.t>

4.4.6 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ในปี พ.ศ.2551 จากการรวบรวมข้อมูลโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า หากไม่นับรวมคดีที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้เสียหายแล้ว ประเทศไทยมีคดีที่เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆาตกรรม ฆาตกรรม ฆาตกรรม ฆาตกรรม เกิดขึ้นมากที่สุด โดยมีจำนวนคดีที่ได้รับแจ้งทั้งสิ้น 67,188 คดี รองลงมาเป็นคดีที่เกี่ยวกับการโจรกรรมต่างๆ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ โคนกระป๋อง เครื่องมือทำการเกษตร ฯลฯ ได้รับแจ้งทั้งสิ้น 43,054 คดี จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของคดีส่วนใหญ่จะเป็นคดีที่เกี่ยวกับการปล้นขโมยเอาทรัพย์สิน สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันว่า ประชาชนบางส่วนอาจมีความขาดสน หรือประสบภาวะยากลำบากในการดำรงชีพ เช่น ไม่มีอาชีพ ขาดแคลนเงินในการเลี้ยงดูครอบครัว จึงคิดที่จะประกอบอาชีพในทางผิดกฎหมาย ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายภาคแล้วจะเห็นได้ว่า สถิติการเกิดคดีจำนวนมากว่าครึ่ง เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเป็นเขตที่คนมีฐานะดีมีทรัพย์สินจำนวนมาก เป็นเหตุให้มิจฉาชีพทั้งหลายนิยมก่อคดีกับคนในเขตนี้มากกว่าที่อื่น (รายละเอียดดังตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21 ความผิดที่เกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินที่ได้รับแจ้งและจับได้ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2551

ประเภทความผิด	ทั่วราชอาณาจักร			กรุงเทพฯ			กลาง			เหนือ	
	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ
1.คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	6,637	3,410	0	1,978	913	0	1,890	1,084	0	802	499
1.1 ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา	3,974	1,920	0	534	281	0	1,062	556	0	553	321
1.2 ปล้นทรัพย์	711	408	0	338	166	0	227	149	0	63	47
1.3 ชิงทรัพย์ (รวม)	1,732	951	0	1,056	444	0	558	345	0	148	103
1.4 ลักพาเรียกค่าไถ่	16	13	0	8	4	0	9	8	0	1	1
1.5 วางเพลิง	204	118	0	42	18	0	34	26	0	37	27
2.คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	33,483	17,680	0	10,864	3,963	0	9,268	4,835	0	4,557	2,849
2.1 ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา	3,974	1,920	0	534	281	0	1,062	556	0	553	321
2.2 ฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา	258	181	0	57	27	0	89	55	0	46	36
2.3 ทำให้ตายโดยประมาท	241	181	0	4	4	0	53	37	0	59	47
2.4 พยายามฆ่า	5,564	2,620	0	817	213	0	1,448	670	0	786	433
2.5 ทำร้ายร่างกาย	18,802	10,450	0	8,310	3,205	0	5,096	2,810	0	2,431	1,625
2.6 ข่มขืนกระทำชำเรา	4,644	2,328	0	896	233	0	1,520	707	0	682	387

ตารางที่ 4.21 ความผิดที่เกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินที่ได้รับแจ้งและจับได้ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2551 (ต่อ)

ประเภทความผิด	ทั่วราชอาณาจักร			กรุงเทพฯ			กลาง			เหนือ		
	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	67,188	30,800	0	38,533	10,096	0	22,279	11,662	0	7,583	4,485	0
3.1 ลักทรัพย์	57,457	25,150	0	34,342	8,221	0	19,301	9,843	0	6,354	3,681	0
3.2 ชิงทรัพย์	2,817	1,797	0	1,344	744	0	1,033	672	0	296	215	0
3.3 ริดเอาทรัพย์	17	9	0	8	4	0	7	4	0	3	1	0
3.4 กรรโชก	251	146	0	114	51	0	70	45	0	35	21	0
3.5 ชิงทรัพย์ (รวม)	1,732	951	0	1,056	444	0	558	345	0	148	103	0
บาดเจ็บ	424	233	0	56	23	0	187	105	0	66	44	0
ไม่บาดเจ็บ	1,308	718	0	1,000	421	0	371	240	0	82	59	0
3.6 ปล้นทรัพย์	711	408	0	338	166	0	227	149	0	63	47	0
3.7 รับของโจร	207	170	0	77	53	0	60	52	0	33	26	0
3.8 ทำให้เสียทรัพย์	3,996	2,169	0	1,254	413	0	1,023	552	0	651	391	0
4. คดีที่น่าสนใจ	43,054	8,565	0	28,304	1,522	0	12,947	2,694	0	5,192	1,513	0
4.1 โจรกรรมรถจักรยานยนต์	20,039	3,588	0	15,152	781	0	6,792	1,474	0	1,793	561	0
4.2 โจรกรรมรถยนต์	2,712	272	0	2,315	110	0	970	112	0	124	26	0

ตารางที่ 4.21 ความผิดที่เกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินที่ได้รับแจ้งและจับได้ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2551 (ต่อ)

ประเภทความผิด	ทั่วราชอาณาจักร			กรุงเทพฯ			กลาง			เหนือ	
	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ
4.3 โจรกรรมโค-กระบือ	78	41	0	0	0	0	14	7	0	11	8
4.4 โจรกรรมเครื่องมือเกษตร	230	120	0	0	0	0	81	57	0	102	43
4.5 ปล้น-ชิงรถยนต์โดยสาร	3	2	0	0	0	0	1	1	0	1	0
4.6 ปล้น-ชิงรถยนต์แท็กซี่	8	5	0	0	0	0	8	5	0	0	0
4.7 ข่มขืนและฆ่า	2	2	0	0	0	0	1	1	0	1	1
4.8 ลักพาเรียกค่าไถ่	16	13	0	8	4	0	9	8	0	1	1
4.9 ถือโกง	7,260	1,796	0	4,073	349	0	1,899	448	0	1,130	316
4.10 ชักยอก	12,706	2,726	0	6,756	278	0	3,172	581	0	2,029	557
5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	337,201	495,169	0	178,506	215,383	0	109,173	158,227	0	32,403	45,296
5.1 อาวุธปืน	22,942	24,072	0	1,940	2,044	0	6,311	6,645	0	3,867	3,926
อาวุธปืนธรรมดา	22,169	23,190	0	1,936	2,039	0	6,177	6,451	0	3,743	3,802
อาวุธปืนสงคราม	773	882	0	4	5	0	134	194	0	124	124

ตารางที่ 4.21 ความผิดที่เกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินที่ได้รับแจ้งและจับได้ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2551 (ต่อ)

ประเภทความผิด	ทั่วราชอาณาจักร			กรุงเทพฯ			กลาง			เหนือ	
	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ
5.2 การพ่น	75,254	221,013	0	18,856	53,886	0	19,591	66,018	0	8,556	19,591
การพ่นทั่วไป	58,212	203,627	0	16,960	51,936	0	15,706	62,055	0	6,153	17,174
การพ่นสลากกินรวบ	17,042	17,386	0	1,896	1,950	0	3,885	3,963	0	2,403	2,417
5.3 ยาเสพติด	202,852	213,717	0	105,834	107,279	0	81,623	83,898	0	19,548	21,338
5.4 ปราบการค้าประเวณี	34,018	34,197	0	50,072	50,346	0	1,230	1,239	0	330	335
5.5 มีและเผยแพร่วัตถุลามก	2,135	2,170	0	1,804	1,828	0	418	427	0	102	106

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ <http://www.royalthaipolice.go.th>

บทที่ 5

ลักษณะทั่วไปวิถีชีวิต และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตัวอย่าง

5.1 ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง

การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย ในครั้งนี้ ใช้ตัวอย่างในการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 4,500 คน ลักษณะทั่วไปของตัวอย่างมีดังต่อไปนี้

5.1.1 ลักษณะด้านประชากรและสังคม

ลักษณะด้านประชากรและสังคมของตัวอย่างทุกภาคมีความคล้ายคลึงกัน ทั้งในด้านโครงสร้างของเพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพในครอบครัว ระยะเวลาการพักอาศัยในจังหวัดที่เป็นตัวอย่าง มีเพียงประเด็นเรื่องของระดับการศึกษาเท่านั้นที่มีจำนวนแตกต่างกันบ้างในบางระดับชั้น (รายละเอียดดัง ตารางที่ 5.1)

ตารางที่ 5.1 ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางด้านประชากรและสังคม ตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ลักษณะทางประชากรและสังคม	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
เพศ (n)	(900)	(898)	(897)	(899)	(899)	(4,493)
ชาย	45.7	43.9	40.2	51.6	43.8	46.1
หญิง	54.3	56.1	59.8	48.4	56.2	53.9
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
อายุ (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
18 – 19 ปี	0.9	2.1	1.1	0.3	0.6	0.9
20 – 29 ปี	8.8	15.4	9.4	8.0	11.9	10.2
30 – 39 ปี	20.4	23.9	19.1	19.7	20.0	20.5
40 – 49 ปี	30.2	24.3	25.3	24.5	24.4	25.5
50 – 59 ปี	24.2	17.6	23.7	23.9	21.7	22.5
60 – 69 ปี	10.1	9.9	14.2	17.3	15.6	14.0
70 ปี ขึ้นไป	5.4	6.8	7.2	6.3	5.9	6.4
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
อายุเฉลี่ย (ปี)	46.44	44.11	47.56	48.49	46.78	46.98
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	12.91	14.72	14.07	13.46	14.19	13.81
ระดับการศึกษา (n)	(897)	(895)	(897)	(896)	(898)	(4,483)
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6	30.8	30.6	35.9	35.0	36.3	33.9

ตารางที่ 5.1 ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางด้านประชากรและสังคมและตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ลักษณะทางประชากรและสังคม	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ประถมศึกษาปีที่ 6	16.7	14.4	8.7	14.0	13.6	13.4
มัธยมศึกษาปีที่ 3	14.8	11.4	10.8	10.7	14.7	12.0
มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช.	14.9	16.3	14.5	16.0	15.3	15.5
อนุปริญญา หรือ ปวส.	6.9	7.7	10.3	8.5	7.1	8.3
ปริญญาตรี	15.1	18.4	17.2	14.5	12.6	15.5
สูงกว่าปริญญาตรี	0.8	1.2	2.6	1.3	0.4	1.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
สถานภาพสมรส (n)	(899)	(899)	(897)	(899)	(895)	(4,489)
โสด	17.1	20.8	17.8	13.1	13.7	16.1
สมรสอยู่ด้วยกัน	68.4	63.3	64.8	69.9	69.4	67.5
สมรสไม่ได้อยู่ด้วยกัน	3.4	3.2	4.2	3.2	3.0	3.4
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	4.8	3.7	5.1	5.1	4.7	4.8
ม่าย	6.3	9.0	8.1	8.7	9.2	8.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
สถานภาพในครอบครัว (n)	(900)	(899)	(899)	(896)	(900)	(4,494)
หัวหน้าครอบครัว	42.5	42.8	44.7	51.5	46.1	46.5
คู่สมรส	29.8	27.4	29.7	26.9	33.7	28.9
บุตร	11.8	16.5	11.9	12.2	8.8	12.4
ผู้อาศัย	15.9	13.3	13.7	9.4	11.4	12.2
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จังหวัดที่เกิด (n)	(900)	(898)	(900)	(900)	(900)	(4,498)
เกิดในจังหวัดที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน	59.3	68.7	77.4	80.7	78.0	74.2
เกิดในจังหวัดอื่น	40.7	31.3	22.6	19.3	22.0	25.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
อยู่ในจังหวัดนี้มากี่ปี (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
1 – 10 ปี	13.7	15.8	13.7	5.1	7.4	10.3
11 – 20 ปี	16.4	10.7	11.2	6.8	7.7	10.0
21 – 30 ปี	15.7	14.2	13.0	11.8	14.3	13.4
มากกว่า 30 ปี	54.2	59.3	62.1	76.3	70.6	66.3

ตารางที่ 5.1 ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางด้านประชากรและสังคมและตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ลักษณะทางประชากรและสังคม	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย (ปี)	34.40	35.49	37.39	43.19	40.71	39.00
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	18.60	19.41	19.18	17.13	17.90	18.26

ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 46.98 ปี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอายุเฉลี่ยมากที่สุด 48.49 ปี ตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยทำงาน คือระหว่าง 30 – 59 ปี ผู้ที่อายุระหว่าง 40 – 49 ปี มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 25.5 ด้านการศึกษา พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาไม่เกินระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาคใต้มีผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด ร้อยละ 36.3 และมีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีต่ำที่สุด ร้อยละ 12.6 และเป็นที่น่าสังเกตอีกว่าในการศึกษารั้งนี้ จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีมากเป็นอันดับต้นๆ ในหลายภาค ซึ่งอาจเนื่องมาจากการสุ่มตัวอย่างในเขตเมืองของแต่ละจังหวัด จึงทำให้มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับนี้มากขึ้น

ด้านสถานภาพสมรสของตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 67.5 เป็นผู้ที่มีสมรสแล้วและอยู่ด้วยกันกับคู่สมรส ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้ที่หย่าร้างหรือแยกกันอยู่มากที่สุด ร้อยละ 5.1 ในขณะที่ภาคใต้มีจำนวนผู้ที่เป็นม่ายมากที่สุด ร้อยละ 9.2 สถานภาพในครอบครัวเป็นหัวหน้าครอบครัวมากที่สุด ร้อยละ 46.5 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เกิดในจังหวัดที่เก็บข้อมูล และพักอาศัยอยู่ในจังหวัดนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 30 ปี โดยมีระยะเวลาการพักอาศัยเฉลี่ย 39.00 ปี

5.1.2 การทำงานและรายได้ของตัวอย่าง

ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพ หรือทำงานและมีรายได้ รายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพตลอดจนระยะเวลาของการประกอบอาชีพของตัวอย่าง สามารถจำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ 5.2 ร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการมีงานทำ และระยะเวลาที่ทำงาน ตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ลักษณะการมีงานทำ และระยะเวลา	ภาค					รวม ทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ลักษณะการทำงาน (n)	(896)	(890)	(892)	(896)	(899)	(4,473)
ไม่ได้ทำงาน	24.6	21.8	23.2	25.7	22.4	23.9
ทำงาน / อาชีพที่มีรายได้						
เกษตรกรรม	1.5	4.6	5.8	8.5	8.0	6.1
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	4.0	6.2	5.4	5.9	5.3	5.5
ลูกจ้างเอกชน	8.5	12.2	4.4	6.0	2.8	6.7
ประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็ก	16.9	13.0	17.6	14.7	14.3	15.2
ค้าขาย	29.1	27.2	32.1	29.8	30.1	29.7
รับจ้าง / กรรมกร	14.1	13.0	8.5	8.5	13.0	10.8
แม่บ้าน	0.3	0.7	0.4	0.0	1.1	0.4
อื่น ๆ เช่น เสริมสวย รีดผ้า ตัดเย็บเสื้อผ้า	1.0	1.3	2.6	0.9	3.0	1.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ระยะเวลาในการทำงาน (n)	(682)	(708)	(699)	(671)	(697)	(3,457)
1 – 10 ปี	57.1	59.1	53.8	54.3	53.7	55.4
11 – 20 ปี	27.3	20.5	21.6	24.1	24.5	23.6
21 – 30 ปี	10.9	9.0	10.0	12.2	11.8	11.0
31 – 40 ปี	3.1	5.2	6.3	6.1	4.7	5.3
41 – 50 ปี	1.2	1.3	1.4	3.0	1.7	1.9
มากกว่า 50 ปี	0.4	4.9	6.9	0.3	3.6	2.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ยระยะเวลาการทำงาน (ปี)	12.69	12.27	13.39	13.99	13.35	13.28
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	10.12	10.91	11.11	11.57	11.30	11.10

ตัวอย่างประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด ร้อยละ 29.7 รองลงมาคือการประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็ก ร้อยละ 15.2 และรับจ้าง/กรรมกร ร้อยละ 10.8 ภาคเหนือมีผู้ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด ร้อยละ 32.1 รองลงมาคือ ภาคใต้ ร้อยละ 30.1 ในส่วนของผู้ที่มีการประกอบอาชีพ พบว่า ระยะเวลาในการประกอบอาชีพหรือระยะเวลาในการทำงานของตัวอย่างทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 13.28 ปี และค่อนข้างใกล้เคียงกันในแต่ละภาค กล่าวคือในแต่ละภาคจะมีระยะเวลาการทำงานเฉลี่ยของตัวอย่างอยู่ในช่วงระหว่าง 12 – 13 ปี

รายได้บุคคลเฉลี่ยต่อเดือนของตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 15,491 บาท กรุงเทพมหานคร และปริมณฑลเป็นภาคที่ตัวอย่างมีรายได้บุคคลเฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด 18,428 บาท รองลงมาคือ ภาคกลาง 16,496 บาท และภาคเหนือ 15,670 บาท แต่เมื่อพิจารณาตัวเลขรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ระหว่างตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลและภาคอื่นๆ โดยตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 64,309 บาท ในขณะที่รองลงมาคือ ภาคใต้ มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยเพียง 28,551 บาท และภาคกลางมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 26,772 บาท โดยที่รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 30,568 บาท

ตารางที่ 5.3 ร้อยละของรายได้บุคคล รายได้ และรายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

รายได้/ รายจ่าย ต่อเดือน	ภาค					รวม ทั้งประเทศ
	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
รายได้บุคคล (บาท) (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ไม่มีรายได้	19.1	15.6	9.2	16.8	11.2	14.8
ไม่เกิน 2,000	2.6	3.8	4.0	5.3	4.2	4.2
2,001 – 5,000	12.3	14.4	21.2	17.2	22.7	17.4
5,001 – 10,000	29.4	33.6	28.5	26.7	29.9	29.1
10,001 – 20,000	20.4	20.7	18.9	22.0	18.8	20.5
20,001 – 50,000	12.4	9.2	10.2	9.6	6.6	9.7
มากกว่า 50,000	3.8	2.7	8.0	2.4	6.6	4.3
รวม ค่าเฉลี่ย	100.0 18,428	100.0 16,496	100.0 15,670	100.0 14,955	100.0 11,875	100.0 15,491
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	29,332	41,572	36,512	29,967	14,720	31,041
รายได้ของครัวเรือน (บาท) (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ไม่เกิน 2,000	1.9	2.4	3.1	2.3	2.6	2.4
2,001 – 5,000	5.2	6.2	14.2	11.0	13.8	10.2
5,001 – 10,000	18.1	21.8	26.3	23.4	27.4	23.4
10,001 – 20,000	33.4	32.8	26.1	29.8	31.9	30.5

ตารางที่ 5.3 ร้อยละของรายได้บุคคล รายได้ และรายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ ตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

รายได้ / รายจ่าย ต่อเดือน	ภาค					รวม ทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
20,001 – 50,000	30.7	29.6	22.3	27.3	20.2	26.3
มากกว่า 50,000	10.7	7.2	8.0	6.2	4.1	7.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	64,309	26,772	21,159	22,693	28,551	30,568
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1,002,857	49,461	28,975	37,646	335,776	233,130.14
รายจ่ายของครัวเรือน (บาท)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
(ก)						
ไม่เกิน 2,000	2.8	2.2	8.7	4.4	3.1	4.4
2,001 – 5,000	12.6	19.4	26.9	22.7	23.9	21.5
5,001 – 10,000	33.6	34.9	30.6	34.5	38.4	34.2
10,001 – 20,000	30.9	27.3	19.7	25.8	25.3	25.7
20,001 – 50,000	16.0	10.8	9.3	10.6	7.6	10.8
มากกว่า 50,000	4.1	5.4	4.8	2.0	1.7	3.4
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	18,685	16,145	24,708	13,008	22,794	18,011
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	31,970	34,890	336,805	14,842	333,872	125,530

สำหรับรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน จากการศึกษาพบว่า ตัวอย่างทั้งหมดมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 18,011 บาท เป็นที่น่าสังเกตว่าตัวอย่างในภาคเหนือมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด 24,708 บาท มากกว่ากรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเพียง 18,685 บาท

ตารางที่ 5.4 ร้อยละของการมีเงินออมและการมีหนี้สินของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

การมีเงินออมและการมีหนี้สิน	ภาค					รวม ทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
การมีเงินออม (ก)	(897)	(900)	(897)	(896)	(900)	(4,490)
ไม่มี	39.8	40.6	37.8	47.0	47.9	43.1
มี	60.2	59.4	62.2	53.0	52.1	56.9

ตารางที่ 5.4 ร้อยละของการมีเงินออมและการมีหนี้สินของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

การมีเงินออมและการมีหนี้สิน	ภาค					รวม ทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
การมีหนี้สิน (n)	(898)	(898)	(899)	(899)	(900)	(4,494)
ไม่มี	55.3	54.6	53.2	51.9	56.1	53.7
มี	44.7	45.4	46.8	48.1	43.9	46.3
หลักพันบาท	(4.9)	(4.8)	(3.6)	(5.6)	(6.3)	(5.1)
หลักหมื่นบาท	(21.2)	(19.7)	(20.2)	(19.1)	(18.1)	(19.6)
หลักแสนบาท	(15.5)	(18.0)	(19.6)	(20.7)	(16.4)	(18.6)
หลักล้านบาท	(2.9)	(2.7)	(3.3)	(2.7)	(3.0)	(2.9)
ไม่ระบุ	(0.2)	(0.2)	(0.1)	(0.0)	(0.1)	(0.1)
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ประเภทของหนี้สิน (n)	(401)	(408)	(421)	(432)	(396)	(2,058)
ผ่อนชำระเช่าซื้อบ้าน	7.8	5.8	7.8	5.0	9.0	6.7
ผ่อนส่งรถยนต์	13.7	14.1	12.8	12.4	12.0	12.9
อื่น ๆ เช่น ผ่อนจักรยานยนต์	25.8	29.7	28.4	33.7	26.6	29.8
หนี้อัตโนมัติ หนี้นอกระบบ						

ตัวอย่างร้อยละ 56.9 มีเงินออม ภาคเหนือมีจำนวนผู้ที่มีเงินออมมากที่สุด ร้อยละ 62.2 ในขณะที่ภาคใต้มีน้อยที่สุด ร้อยละ 52.1 เมื่อสำรวจเกี่ยวกับการมีหนี้สิน พบว่า ตัวอย่างร้อยละ 46.3 เป็นผู้ที่มีหนี้สิน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้ที่มีหนี้สินมากที่สุด ร้อยละ 48.1 รองลงมา คือ ภาคเหนือ ร้อยละ 46.8 ในขณะที่ภาคใต้เป็นที่น่าสังเกตว่ามีจำนวนผู้ที่เป็นหนี้น้อยที่สุดด้วย ร้อยละ 43.9 เมื่อพิจารณาถึงจำนวนเงินของการเป็นหนี้ พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหนี้ตั้งแต่หลักหมื่นบาทขึ้นไป โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาการเป็นหนี้ที่มีจำนวนเงินสูง เช่น หนี้หลักแสนบาท พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้ที่เป็นหนี้หลักแสนบาทมากที่สุด ร้อยละ 20.7 รองลงมา คือ ภาคเหนือ ร้อยละ 19.6 และ ภาคกลาง ร้อยละ 18.0 ส่วนสาเหตุของการเป็นหนี้นั้น ตัวอย่างทุกภาคมีสาเหตุคล้ายคลึงกัน คือ เป็นหนี้ที่เกิดจากการบริโภคมากที่สุด เช่น หนี้อัตโนมัติ หนี้นอกระบบ รองลงมาจึงเป็นหนี้จากการเช่าซื้อรถยนต์ ซื้อบ้าน

5.2 วิธีการดำเนินชีวิตของตัวอย่าง

5.2.1 การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก

ปัจจุบันที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ถูกจัดให้เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต และเป็นปัจจัยชี้วัดระดับคุณภาพชีวิตของคน ที่อยู่อาศัยจัดอยู่ในปัจจัยสี่ที่มนุษย์ทุกคนต้องมี ส่วนการมีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นของตนเอง ก็จะช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่มีความสะดวกสบายมากขึ้น ดังนั้นหากมีโอกาสทุกคนก็มักจัดหาสิ่งเหล่านี้ไว้ในครอบครองแทบทั้งสิ้น ในการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย ครั้งนี้ จึงมีการสำรวจเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกของตัวอย่าง เพื่อเป็นข้อมูลชี้วัดระดับคุณภาพชีวิตของคนเหล่านั้น ซึ่งผลการสำรวจปรากฏดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.5 ร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย ตามภาค และรวมทั้งประเทศ

การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ความเป็นเจ้าของบ้าน (n)	(900)	(898)	(900)	(900)	(823)	(4,421)
1. ของท่านหรือคู่สมรส	45.8	48.5	55.1	61.3	64.2	55.8
อยู่ในระยะเวลาเช่าซื้อ	4.4	3.8	2.9	2.0	4.1	3.2
ระยะเวลาผ่อนส่งที่เหลือเฉลี่ย ปี)	11.3	12.2	9.0	6.6	11.1	9.4
2. ของบิดา มารดา/ญาติ	19.6	23.5	18.4	18.7	12.9	18.8
3. บ้านพักข้าราชการ/พนักงาน	0.8	0.9	2.1	0.3	0.4	0.8
4. บ้านเช่า	31.0	26.4	23.1	19.4	21.9	23.5
5. อื่นๆ	2.8	0.7	1.3	0.3	0.6	1.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ที่ดินที่บ้านตั้งอยู่ (n)	(899)	(893)	(897)	(898)	(896)	(4,483)
1. เงินของท่านหรือคู่สมรส	39.3	42.9	46.2	58.6	54.0	49.8
2. ของบิดา มารดา/ญาติ	18.2	23.6	21.0	18.8	14.8	19.4
3. เช่าที่ดิน	35.2	29.0	27.4	20.8	27.5	26.7
4. อื่นๆ	7.3	4.5	5.4	1.8	3.7	4.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตารางที่ 5.5 ร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย ตามภาค และรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ลักษณะบ้าน (n)	(899)	(897)	(895)	(900)	(899)	(4,490)
1. บ้านเดี่ยว 2 ชั้น ขึ้นไป	28.4	26.9	32.2	40.3	20.9	31.9
2. บ้านเดี่ยวชั้นเดียว	18.8	33.7	35.7	28.7	47.5	31.9
3. ทาวน์เฮาส์	9.6	8.6	2.2	1.9	2.3	4.4
4. คอนโดมิเนียม / อพาร์ทเมนต์	1.8	1.6	1.0	0.3	0.1	0.9
5. แฟลต	0.2	0.1	0.2	0.0	0.0	0.1
6. ตึกแถว	24.5	16.7	17.9	18.6	14.9	18.6
7. ห้องแถว	11.9	11.4	10.5	10.2	14.1	11.3
8. อื่นๆ เช่น เฝิงพัก บ้านสังกะสี	4.8	1.0	0.3	0.0	0.2	1.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
สภาพบ้าน						
1. วัสดุที่ใช้ (n)	(898)	(898)	(896)	(900)	(900)	(4,492)
ไม้	20.6	20.7	17.4	12.9	12.3	16.3
ปูน	55.7	60.7	54.8	51.0	70.9	56.9
ไม้และปูน	23.3	18.6	27.7	36.1	16.8	26.8
อื่นๆ เช่น สังกะสี ไม้อัด	0.4	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2. การมีบริเวณบ้าน (n)	(892)	(844)	(876)	(898)	(899)	(4,409)
มีบริเวณ	42.6	55.1	55.8	64.1	51.1	55.7
ไม่มีบริเวณ	57.4	44.9	44.2	35.9	48.9	44.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตัวอย่างร้อยละ 55.8 มีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเองหรือเป็นของกลุ่มสมรส ภาคใต้มีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเองหรือของกลุ่มสมรสมากที่สุด ร้อยละ 64.2 รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 61.3 ในขณะที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีผู้อาศัยอยู่ในบ้านเช่ามากที่สุด ร้อยละ 31.0

ลักษณะบ้านของตัวอย่างเป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียวมากที่สุด ร้อยละ 31.9 รองลงมาเป็นบ้านเดี่ยว 2 ชั้นขึ้นไป ร้อยละ 31.8 และ ตึกแถว ร้อยละ 18.6 ภาคใต้พักอาศัยในบ้านเดี่ยวชั้น

เดี๋ยวมากที่สุด ร้อยละ 47.5 ในขณะที่ภาคเหนือพักอาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยว 2 ชั้นขึ้นไปมากที่สุด ร้อยละ 40.3 กรุงเทพมหานครและปริมณฑลพักอาศัยในตึกแถวมากที่สุด ร้อยละ 24.5

วัสดุที่ใช้สร้างบ้าน ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 56.9 พักอาศัยในบ้านที่สร้างด้วยปูน ภาคใต้พักอาศัยในบ้านที่สร้างด้วยปูนมากที่สุดถึงร้อยละ 70.9 ในขณะที่ภาคกลางพักอาศัยในบ้านที่สร้างด้วยไม้มากที่สุด ร้อยละ 20.7 ทั้งนี้บ้านที่ตัวอย่างอาศัยอยู่ร้อยละ 55.7 เป็นบ้านที่มีบริเวณ

5.2.2 การเป็นเจ้าของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

การศึกษาเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกครั้งนี้ ได้แบ่งประเภทอุปกรณ์ดังกล่าวออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) เครื่องให้ความบันเทิง 2) อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน 3) อุปกรณ์สื่อสาร 4) ยานพาหนะ และ 5) เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งผลการสำรวจปรากฏดังนี้

ตารางที่ 5.6 ร้อยละของตัวอย่างที่มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (อย่างน้อยอย่างละ 1 หน่วย) จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก (มีอย่างน้อยอย่าง 1 หน่วย)	ภาค					รวมทั้งประเทศ (n= 4,500)
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
	(n = 900)	(n = 900)	(n = 900)	(n = 900)	(n=900)	
1. เครื่องให้ความบันเทิง						
โทรทัศน์ (สี)	99.0	99.2	99.1	99.7	99.1	99.3
วิทยุ / เทป	67.3	60.6	74.1	66.3	59.7	66.0
สเตอริโอ	61.7	51.0	51.6	55.6	47.9	54.0
วีดีโอ / วีซีดี / ดีวีดี	85.9	81.3	77.1	82.9	78.6	81.4
กล้องถ่ายวีดีโอ / วีซีดี / ดีวีดี	10.8	9.0	12.7	5.3	4.4	8.1
กล้องถ่ายรูป (ฟิล์ม)	5.9	7.1	12.9	6.6	3.0	7.3
กล้องถ่ายรูปดิจิทัล	42.2	35.6	43.1	32.8	23.4	35.4
2. อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน						
ตู้เย็น	95.6	95.1	96.6	94.9	93.3	95.1
เครื่องปรับอากาศ	41.9	33.3	39.6	29.9	20.8	33.0
เครื่องซักผ้า	75.6	78.0	81.2	78.1	81.3	78.7
เครื่องอบผ้า	8.0	6.7	9.4	9.9	14.8	9.6
เตาไมโครเวฟ	34.1	30.6	33.6	27.2	22.8	29.5

ตารางที่ 5.6 ร้อยละของตัวอย่างที่มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (อย่างน้อยอย่างละ 1 หน่วย) จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก (มีอย่างน้อยอย่าง 1 หน่วย)	ภาค					รวมทั้งประเทศ (n= 4,500)
	กทม. / ปริมณฑล (n = 900)	กลาง (n = 900)	เหนือ (n = 900)	ตะวันออก เฉียงเหนือ (n = 900)	ใต้ (n=900)	
เตาอบ	4.0	4.4	8.1	5.0	5.1	5.3
เครื่องล้างจาน	0.4	0.8	0.6	0.3	0.2	0.4
เครื่องดูดฝุ่น	22.3	15.9	27.7	16.0	13.0	18.8
3. อุปกรณ์สื่อสาร						
โทรศัพท์บ้าน	60.1	46.7	60.6	50.9	51.0	53.5
โทรศัพท์มือถือ	93.0	91.6	91.2	90.9	89.9	91.3
4. ยานพาหนะ						
เรือ	1.0	3.4	0.9	0.4	4.7	1.7
รถยนต์ (เก๋ง)	29.4	21.7	31.1	21.4	14.4	23.6
รถยนต์ (ปิกอัพ)	35.3	42.4	44.0	42.1	37.1	40.7
รถจักรยานยนต์	69.3	83.5	88.7	90.4	88.3	85.2
รถจักรยาน	49.2	53.8	65.3	67.0	47.5	58.8
5. คอมพิวเตอร์	49.2	40.9	52.0	41.4	30.7	43.1

โทรศัพท์มือถือเป็นอุปกรณ์ให้ความบันเทิงที่ตัวอย่างเกือบทั้งหมด ร้อยละ 99.3 มีใช้ในบ้าน รองลงมาเป็นเครื่องเล่นวิดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี ร้อยละ 81.4 วิทยุ/เทป ร้อยละ 66.0 ที่น่าสังเกตคือ อุปกรณ์ให้ความบันเทิงเหล่านี้ ตัวอย่างทุกภาคมีใช้ในอัตราที่สูงเป็นอันดับต้นๆ และมีจำนวนมากถึงร้อยละ 70 - 90 ของแต่ละภาค สะท้อนให้เห็นถึงความนิยมของคนไทยในการมีอุปกรณ์ประเภทนี้ไว้ใช้ในบ้าน

ตู้เย็นเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ตัวอย่างมีใช้ในบ้านมากที่สุด ร้อยละ 95.1 รองลงมาคือ เครื่องซักผ้า ร้อยละ 78.7 เครื่องปรับอากาศ ร้อยละ 33.0 ที่น่าสังเกตคือ ตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีเครื่องปรับอากาศใช้มากที่สุด ร้อยละ 41.9 ในขณะที่ภาคใต้มีเครื่องซักผ้าใช้มากที่สุด ร้อยละ 81.3 ทั้งสองประเด็นนี้อาจเป็นผลมาจากสภาพภูมิอากาศ เช่น อากาศในกรุงเทพฯ และปริมณฑลที่ร้อนอบอ้าวและมีมลพิษทางอากาศมาก คนในภาคนี้จึงนิยมติดตั้งเครื่องปรับอากาศไว้ใช้งาน ส่วนในกรณีของภาคใต้ที่มีการใช้เครื่องซักผ้ากันมาก ก็อาจ

เนื่องจากสภาพภูมิอากาศที่มีฝนตกชุก ทำให้การซักเสื้อผ้าด้วยมือแล้วตากไว้ให้แห้งตามปกติไม่สะดวก จึงนิยมหาเครื่องซักผ้าที่มีระบบการปั่นผ้าให้แห้งมาใช้ เพื่อให้ ใช้เวลาน้อยลงในการตากผ้า การใช้โทรศัพท์บ้านและโทรศัพท์มือถือ พบว่า ตัวอย่างถึงร้อยละ 91.3 มีโทรศัพท์มือถือใช้งาน ในขณะที่โทรศัพท์บ้านมีใช้เพียงร้อยละ 53.5 แสดงให้เห็นถึงความนิยมในการใช้โทรศัพท์มือถือในปัจจุบันที่มีความสะดวกกว่าโทรศัพท์บ้าน ทั้งในแง่ของการใช้งาน การหาซื้อ และการติดตั้ง

รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะที่ตัวอย่างมีใช้มากที่สุด ร้อยละ 85.2 รองลงมาคือรถจักรยาน ร้อยละ 58.8 และรถปิ๊กอัพ ร้อยละ 40.7 เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรถจักรยานยนต์ใช้มากที่สุด ร้อยละ 90.4 ส่วนรถปิ๊กอัพนั้นภาคเหนือมีใช้มากที่สุด ร้อยละ 44.0

เครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่กำลังได้รับความนิยมในกลุ่มคนรุ่นใหม่ พบว่า ตัวอย่างไม่ถึงครึ่งคือร้อยละ 43.1 ที่มีคอมพิวเตอร์ใช้งาน อย่างไรก็ตามภาคเหนือเป็นภาคที่มีคอมพิวเตอร์ใช้มากที่สุด ร้อยละ 52.0 มากกว่ากรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีใช้ ร้อยละ 49.2

5.2.3 การพักผ่อนหย่อนใจ

ในชีวิตประจำวันของแต่ละคนนั้น มิใช่จะมีแต่การประกอบอาชีพหรือการปฏิบัติภารกิจส่วนตัวเท่านั้น แต่ในความเป็นจริง ชีวิตประจำวันของแต่ละคนยังต้องการเวลาสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจอีกด้วย การมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจเป็นตัวชี้วัดอีกประการหนึ่ง ที่บ่งบอกถึงระดับของคุณภาพชีวิตของแต่ละคน ได้ดี ผู้ที่มีเวลาสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ หรือมีเวลาสำหรับการทำกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจมากกว่า ย่อมพิจารณาได้ว่ามีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้ที่ไม่มีเวลาหรือมีเวลาน้อย และไม่มีโอกาสได้ทำกิจกรรมต่างๆเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเลย

ตารางที่ 5.7 ร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามเวลาพักผ่อนหย่อนใจ (ไม่รวมเวลานอน) ตามภาค และรวมทั้งประเทศ

เวลาพักผ่อน หย่อนใจเฉลี่ย/ วัน (n)	ภาค										รวมทั้งประเทศ		
	กรุงเทพฯ/ ปริมณฑล		กลาง		เหนือ		ตะวันออก เฉียงเหนือ		ใต้				
	วัน ธรรมดา	เสาร์/ อาทิตย์	วัน ธรรมดา	เสาร์/ อาทิตย์	วัน ธรรมดา	เสาร์/ อาทิตย์	วัน ธรรมดา	เสาร์/ อาทิตย์	วัน ธรรมดา	เสาร์/ อาทิตย์	วัน ธรรมดา	เสาร์/ อาทิตย์	
	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)	(4,500)
ไม่เคยพักผ่อน	0.0	0.0	3.4	1.4	0.8	0.9	0.0	0.0	0.1	0.1	0.8	0.4	
1 – 5 ชั่วโมง	71.8	59.1	79.0	63.1	69.0	59.2	77.5	67.5	73.4	67.0	74.7	63.8	
6 – 10 ชั่วโมง	21.1	28.1	13.7	25.8	22.6	27.8	18.6	24.8	20.7	24.0	19.2	26.0	
11 – 15 ชั่วโมง	6.7	11.7	3.9	9.6	2.3	6.0	3.8	7.6	4.2	7.7	4.1	8.3	
16 ชั่วโมงขึ้นไป	0.4	1.1	0.0	0.1	5.3	6.1	0.1	0.1	1.6	1.2	1.3	1.5	
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	
ค่าเฉลี่ย(ชั่วโมง)	4.44	5.54	3.78	5.17	4.18	5.00	4.23	4.99	4.36	4.98	4.19	5.11	
ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	2.96	3.52	2.57	3.34	2.66	3.32	2.59	3.00	2.76	3.07	2.68	3.21	

ตัวอย่างส่วนใหญ่มีเวลาพักผ่อนหย่อนใจในวันธรรมดาและวันเสาร์-อาทิตย์ เฉลี่ยวันละประมาณ 1 – 5 ชั่วโมง โดยในวันธรรมดาตัวอย่างภาคใต้มีเวลาพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด เฉลี่ยวันละ 4.63 ชั่วโมง รองลงมาคือกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีเวลาพักผ่อนเฉลี่ยวันละ 4.44 ชั่วโมง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือวันละ 4.23 ชั่วโมง ส่วนในวันเสาร์ – อาทิตย์ ตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุดเฉลี่ยวันละ 5.54 ชั่วโมง รองลงมาคือภาคกลาง เฉลี่ยวันละ 5.17 ชั่วโมง และภาคเหนือเฉลี่ยวันละ 5.00 ชั่วโมง

ตารางที่ 5.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนความถี่กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจ	n	ร้อยละของค่าคะแนนความถี่				รวม	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย			
		(4)	(3)	(2)	(1)			
1.ดูโทรทัศน์								
รวมทั้งประเทศ	4,484	74.2	16.9	7.2	1.7	100.0	3.64	0.68
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	900	78.6	14.6	6.0	0.8	100.0	3.71	0.61
ภาคกลาง	895	73.0	22.1	4.5	0.4	100.0	3.68	0.58
ภาคเหนือ	890	73.0	13.8	9.8	3.4	100.0	3.57	0.80
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	74.9	16.3	6.9	1.9	100.0	3.64	0.69
ภาคใต้	899	70.3	19.0	9.3	1.4	100.0	3.58	0.72
2.ฟังวิทยุ								
รวมทั้งประเทศ	4,489	18.8	20.0	27.4	33.8	100.0	2.25	1.10
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	900	18.0	21.4	30.7	29.9	100.0	2.28	1.08
ภาคกลาง	896	15.6	23.0	33.6	27.8	100.0	2.26	1.03
ภาคเหนือ	897	24.5	19.6	18.1	27.8	100.0	2.41	1.14
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	17.8	18.9	24.5	38.8	100.0	2.16	1.13
ภาคใต้	897	18.5	17.7	28.2	35.6	100.0	2.19	1.11
3.ฟังเพลงจากเครื่องเสียง								
รวมทั้งประเทศ	4,492	15.4	19.9	31.3	33.5	100.0	2.17	1.06
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	899	14.8	25.6	29.7	29.9	100.0	2.25	1.04
ภาคกลาง	898	14.0	23.8	34.5	27.7	100.0	2.24	1.01
ภาคเหนือ	898	19.5	17.9	29.3	33.3	100.0	2.24	1.11
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	13.6	18.0	30.2	38.3	100.0	2.07	1.05
ภาคใต้	897	16.8	15.5	34.3	33.4	100.0	2.16	1.07
4.ดูวิดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี								
รวมทั้งประเทศ	4,486	8.0	19.2	33.3	39.5	100.0	1.96	0.94
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	898	9.7	23.7	33.6	33.0	100.0	2.10	0.97
ภาคกลาง	896	6.6	24.6	37.1	31.7	100.0	2.06	0.91
ภาคเหนือ	895	12.3	16.5	30.8	40.4	100.0	2.01	1.03
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	5.4	17.3	31.9	45.4	100.0	1.83	0.90
ภาคใต้	897	8.7	15.2	34.9	41.2	100.0	1.91	0.95

ตารางที่ 5.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนความถี่กิจกรรม ในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจ	n	ร้อยละของค่าคะแนนความถี่				รวม	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย			
		(4)	(3)	(2)	(1)			
5. อ่านหนังสือ								
รวมทั้งประเทศ	4,493	18.0	21.8	28.5	31.8	100.0	2.26	1.15
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	19.9	22.3	28.1	29.7	100.0	2.32	1.10
ภาคกลาง	897	17.1	27.4	30.6	24.9	100.0	2.37	1.40
ภาคเหนือ	898	22.9	18.8	29.9	28.4	100.0	2.36	1.12
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	16.0	22.4	25.4	36.2	100.0	2.18	1.09
ภาคใต้	898	15.0	16.4	32.1	36.5	100.0	2.10	1.06
6. เล่นอินเทอร์เน็ต								
รวมทั้งประเทศ	4,490	5.5	4.4	7.9	82.2	100.0	1.33	0.78
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	5.0	4.1	9.9	81.0	100.0	1.33	0.78
ภาคกลาง	894	6.4	6.6	11.2	75.8	100.0	1.44	0.87
ภาคเหนือ	898	9.8	4.1	11.2	74.9	100.0	1.49	0.96
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	3.2	3.8	4.2	88.8	100.0	1.21	0.66
ภาคใต้	898	4.5	3.7	6.0	85.8	100.0	1.27	0.73
7. เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์								
รวมทั้งประเทศ	4,488	2.4	2.3	6.1	89.3	100.0	1.18	0.56
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	2.6	2.9	7.2	87.3	100.0	1.21	0.61
ภาคกลาง	895	3.6	4.8	11.5	80.1	100.0	1.32	0.73
ภาคเหนือ	899	4.1	2.1	7.7	86.1	100.0	1.24	0.69
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	1.0	1.1	2.4	95.5	100.0	1.08	0.39
ภาคใต้	896	1.7	1.3	4.7	92.3	100.0	1.12	0.49
8. ทำสวน/ปลูกต้นไม้								
รวมทั้งประเทศ	4,491	17.4	20.6	26.3	35.8	100.0	2.19	1.10
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	11.1	16.7	28.3	43.9	100.0	1.95	1.02
ภาคกลาง	896	12.4	21.9	32.4	33.3	100.0	2.13	1.02
ภาคเหนือ	899	22.9	17.4	24.5	35.2	100.0	2.28	1.17
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	19.6	22.3	23.4	34.7	100.0	2.27	1.13
ภาคใต้	897	17.9	23.4	25.8	32.9	100.0	2.26	1.10
9. ออกกำลังกาย								
รวมทั้งประเทศ	4,495	18.5	25.1	30.1	26.2	100.0	2.36	1.06
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	14.0	18.3	36.6	31.1	100.0	2.15	1.02
ภาคกลาง	898	11.7	28.7	35.5	24.1	100.0	2.28	0.96
ภาคเหนือ	898	21.9	20.8	30.4	26.8	100.0	2.38	1.10
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	20.0	27.8	25.4	26.8	100.0	2.41	1.09
ภาคใต้	899	24.4	27.6	27.1	20.9	100.0	2.55	1.07

ตารางที่ 5.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนความถี่กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจ	n	ร้อยละของค่าคะแนนความถี่				รวม	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย			
		(4)	(3)	(2)	(1)			
10. ไปเดินดูสินค้า								
รวมทั้งประเทศ	4,491	12.5	29.9	33.7	23.8	100.0	2.31	0.97
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	12.2	32.2	34.5	21.1	100.0	2.36	0.95
ภาคกลาง	898	8.7	35.7	34.4	21.2	100.0	2.32	0.90
ภาคเหนือ	898	13.8	24.1	35.8	26.3	100.0	2.25	1.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	13.2	30.0	31.0	25.8	100.0	2.31	1.00
ภาคใต้	895	14.2	27.7	35.9	22.2	100.0	2.34	0.98
11. ไปงานเลี้ยง								
รวมทั้งประเทศ	4,496	6.3	16.0	42.8	34.9	100.0	1.94	0.86
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	6.3	14.1	43.6	36.0	100.0	1.91	0.86
ภาคกลาง	899	7.2	20.7	46.2	25.9	100.0	2.09	0.86
ภาคเหนือ	899	6.3	12.9	41.3	39.5	100.0	1.86	0.87
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	5.6	14.3	40.8	39.3	100.0	1.86	0.86
ภาคใต้	898	6.7	20.9	44.8	27.6	100.0	2.07	0.87
12. ไปดูภาพยนตร์								
รวมทั้งประเทศ	4,493	1.0	3.9	13.9	81.2	100.0	1.24	0.56
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	1.1	4.1	13.9	80.9	100.0	1.25	0.58
ภาคกลาง	897	0.6	6.7	23.9	68.8	100.0	1.39	0.64
ภาคเหนือ	899	2.2	4.4	14.5	78.9	100.0	1.30	0.66
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	0.6	3.0	8.7	87.7	100.0	1.16	0.48
ภาคใต้	897	0.6	1.6	13.4	84.4	100.0	1.18	0.46
13. ไปดูกีฬา								
รวมทั้งประเทศ	4,491	1.7	4.0	14.9	79.4	100.0	1.28	0.60
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	1.0	2.0	9.8	87.2	100.0	1.17	0.49
ภาคกลาง	898	0.9	4.2	22.8	72.1	100.0	1.34	0.60
ภาคเหนือ	896	4.1	4.9	13.7	77.3	100.0	1.36	0.76
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	0.6	3.6	11.7	84.1	100.0	1.20	0.52
ภาคใต้	897	2.9	6.0	20.1	71.0	100.0	1.41	0.73
14. ไปดูคอนเสิร์ต								
รวมทั้งประเทศ	4,489	0.3	1.2	8.2	90.3	100.0	1.11	0.37
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	0.1	0.9	5.8	93.2	100.0	1.08	0.31
ภาคกลาง	894	0.4	0.9	15.4	83.3	100.0	1.19	0.44
ภาคเหนือ	897	0.6	2.1	9.4	87.9	100.0	1.15	0.45
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	0.1	0.9	4.9	94.1	100.0	1.07	0.30
ภาคใต้	898	0.6	1.3	8.1	90.0	100.0	1.12	0.41

ตารางที่ 5.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนความถี่กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจ	n	ร้อยละของค่าคะแนนความถี่				รวม	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		ประจำ (4)	ค่อนข้างบ่อย (3)	นานๆ ครั้ง (2)	ไม่เคยเลย (1)			
15. ไปสถานบันเทิง								
รวมทั้งประเทศ	4,492	0.8	1.9	11.1	86.3	100.0	1.17	0.46
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	0.7	1.3	9.0	89.0	100.0	1.14	0.43
ภาคกลาง	897	0.4	3.6	18.6	77.4	100.0	1.27	0.54
ภาคเหนือ	898	2.2	2.7	11.6	83.5	100.0	1.24	0.61
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	0.3	1.1	9.0	89.6	100.0	1.12	0.39
ภาคใต้	898	0.4	1.1	8.1	90.4	100.0	1.12	0.39
16. นอนเล่น/นั่งเล่น								
รวมทั้งประเทศ	4,486	64.3	26.6	6.0	3.0	100.0	3.53	0.74
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	60.4	29.7	7.1	2.8	100.0	3.48	0.75
ภาคกลาง	896	57.7	32.8	7.3	2.2	100.0	3.46	0.73
ภาคเหนือ	896	62.9	25.8	5.4	5.9	100.0	3.46	0.84
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	72.9	20.4	5.0	1.7	100.0	3.65	0.66
ภาคใต้	895	58.3	31.5	6.6	3.6	100.0	3.45	0.77

กิจกรรมที่ตัวอย่างทำเป็นประจำในการพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด ร้อยละ 74.2 คือ การดูโทรทัศน์ รองลงมาคือ การนอนเล่น/นั่งเล่น ร้อยละ 64.3

ตารางที่ 5.9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนของกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจ	กทม. / ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้งประเทศ	
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
1. ดูโทรทัศน์	3.71	0.61	3.68	0.58	3.57	0.80	3.64	0.69	3.58	0.72	3.64	0.68
2. ฟังวิทยุ	2.28	1.08	2.26	1.03	2.41	1.14	2.16	1.13	2.19	1.11	2.25	1.10
3. ฟังเพลงจากเครื่องเสียง	2.25	1.04	2.24	1.01	2.24	1.11	2.07	1.05	2.16	1.07	2.17	1.06
4. ดูวีดีโอ / วีซีดี / ดีวีดี	2.10	0.97	2.06	0.91	2.01	1.03	1.83	0.90	1.91	0.95	1.96	0.94
5. อ่านหนังสือ	2.32	1.10	2.37	1.04	2.36	1.12	2.18	1.09	2.10	1.06	2.26	1.08
6. เล่นอินเตอร์เน็ต	1.33	0.78	1.44	0.87	1.49	0.96	1.21	0.66	1.27	0.73	1.33	0.78
7. เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์	1.21	0.61	1.32	0.73	1.24	0.69	1.08	0.39	1.12	0.49	1.18	0.56

ตารางที่ 5.9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนของกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจ	กทม. / ปริมาณ		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้งประเทศ	
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
	8. ทำสวน / ปลูกต้นไม้	1.95	1.02	2.13	1.02	2.28	1.17	2.27	1.13	2.26	1.10	2.19
9. ออกกำลังกาย	2.15	1.02	2.28	0.96	2.38	1.10	2.41	1.09	2.55	1.07	2.36	1.06
10. ไปเดินดูสินค้า	2.36	0.95	2.32	0.90	2.25	1.00	2.31	1.00	2.34	0.98	2.31	0.97
11. ไปทานเลี้ยง	1.91	0.86	2.09	0.86	1.86	0.87	1.86	0.86	2.07	0.87	1.94	0.86
12. ไปดูภาพยนตร์	1.25	0.58	1.39	0.64	1.30	0.66	1.16	0.48	1.18	0.46	1.24	0.56
13. ไปดูกีฬา	1.17	0.49	1.34	0.60	1.36	0.76	1.20	0.52	1.41	0.73	1.28	0.60
14. ไปดูคอนเสิร์ต	1.08	0.31	1.19	0.44	1.15	0.45	1.07	0.30	1.12	0.41	1.11	0.37
15. ไปสถานเริงรมย์	1.14	0.43	1.27	0.54	1.24	0.61	1.12	0.39	1.12	0.39	1.17	0.46
16. นอนเล่น / นั่งเล่น	3.48	0.75	3.46	0.73	3.46	0.84	3.65	0.66	3.45	0.77	3.53	0.74

หมายเหตุ: ค่าคะแนน 4 = ประจำ 3 = ค่อนข้างบ่อย 2 = นาน ๆ ครั้ง 1 = ไม่เคยเลย

การไปทัศนอาหรหรือทัศนศึกษาของตัวอย่าง จากการสำรวจพบว่า ตัวอย่างร้อยละ 56.0 เคยไปทัศนอาหรหรือไปทัศนศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา ตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมาณหลายไปทัศนอาหรหรือทัศนศึกษามากที่สุดร้อยละ 62.8 รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 55.9 และภาคใต้ ร้อยละ 55.6 การไปทัศนอาหรหรือไปทัศนศึกษานั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 83.3 ไปต่างจังหวัด โดยตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมาณไปทัศนอาหรต่างจังหวัดมากที่สุด ร้อยละ 93.3 รองลงมาคือภาคกลางร้อยละ 83.5 ภาคใต้ร้อยละ 82.4 ส่วนการไปทัศนอาหรหรือไปทัศนศึกษาในต่างประเศนั้นมีผู้ที่เคยไปเพียงร้อยละ 12.4 แต่เมื่อพิจารณาจำแนกตามภาค พบประเด็นที่น่าสนใจคือ ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการไปทัศนอาหรต่างประเศมากที่สุด ร้อยละ 20.9 ซึ่งอาจเป็นเพราะมีพรมแดนติดต่อกับประเศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว และเขมร ทำให้มีโอกาสในการเดินทางไปท่องเที่ยวมากกว่าคนในภาคอื่น รองลงมาคือภาคใต้ ร้อยละ 9.2 ภาคเหนือร้อยละ 8.7

ตารางที่ 5.10 ร้อยละของการไปทัศนاجر / ทัศนศึกษาของตัวอย่างในรอบปีที่ผ่านมา จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

การไปทัศนاجر / ทัศนศึกษา	กทม. / ปริมณฑล	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาค ตะวันออก	ภาคใต้	รวมทั้ง ประเทศ	
1. ในรอบปีที่ผ่านมาเคยไปทัศนاجر /							
ทัศนศึกษาหรือไม่	(n)	(898)	(897)	(898)	(900)	(900)	(4,493)
เคยไป		62.8	54.0	52.7	55.9	55.6	56.0
ไม่เคยไป		37.2	46.0	47.3	44.1	44.4	44.0
รวม		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2. เคยไปทัศนاجر / ทัศนศึกษา							
ในจังหวัดที่ตนเองอยู่	(n)	(564)	(484)	(473)	(503)	(500)	(2,524)
ต่างจังหวัด		25.2	38.4	37.6	34.0	38.6	34.7
ต่างประเทศ		93.3	83.5	80.8	80.3	82.4	83.3
ต่างจังหวัดที่ไป	(n)	(526)	(404)	(382)	(404)	(412)	(2,128)
ภาคเหนือตอนบน		20.5	19.8	42.9	15.3	12.9	21.8
ภาคเหนือตอนล่าง		6.3	4.5	16.5	3.0	1.7	6.2
ภาคกลาง		18.4	14.9	4.7	10.4	3.6	10.5
ภาคตะวันออก		25.7	22.3	17.0	26.2	5.1	20.8
ภาคตะวันตก		23.4	20.5	11.8	10.1	10.2	14.4
กรุงเทพมหานคร		3.6	12.6	19.6	16.8	24.3	15.5
ปริมณฑล		5.5	7.4	2.4	2.5	2.4	3.8
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		9.7	7.7	3.7	24.0	5.1	12.4
ตอนบน							
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		9.9	8.9	4.5	11.6	3.6	8.4
ตอนล่าง							
ภาคใต้ตอนบน		8.3	8.2	4.2	8.9	32.8	11.1
ภาคใต้ตอนล่าง		3.8	3.5	3.1	2.0	28.9	6.5
ต่างประเทศที่ไป	(n)	(40)	(34)	(41)	(105)	(46)	(266)
เอเชีย		95.0	91.2	87.8	101.0	108.7	96.9
ยุโรป		5.0	2.9	14.6	0.0	4.3	4.6
อเมริกา		5.0	0.0	2.4	0.0	0.0	1.3
ออสเตรเลีย		2.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4

ตารางที่ 5.10 ร้อยละของการไปทัศนاجر / ทัศนศึกษาของตัวอย่างในรอบปีที่ผ่านมา จำแนกตามภาค และรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

การไปทัศนاجر / ทัศนศึกษา	กทม. / ปริมณฑล	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาค ตะวันออก เฉียง เหนือ	ภาคใต้	รวมทั้ง ประเทศ	
3. จำนวนครั้งที่ไปทัศนاجر / ทัศนศึกษา							
ในจังหวัดที่ตนเองอยู่	(n)	(149)	(188)	(182)	(181)	(190)	(890)
1 ครั้ง		24.2	28.2	25.8	31.4	27.4	28.1
2 ครั้ง		30.9	26.1	18.1	28.7	29.5	26.7
3 ครั้ง		12.8	13.3	16.5	10.5	12.6	12.8
4 ครั้ง		7.4	6.4	5.5	6.1	5.8	6.2
5 ครั้ง		6.0	4.8	6.0	5.0	6.3	5.5
6 ครั้งขึ้นไป		18.7	21.2	28.1	18.3	18.4	20.7
รวม		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ต่างจังหวัด	(n)	(526)	(404)	(382)	(404)	(412)	(2,128)
1 ครั้ง		41.4	46.1	39.1	46.5	40.2	43.4
2 ครั้ง		28.5	24.3	24.1	26.2	26.9	25.9
3 ครั้ง		12.7	13.1	13.6	11.6	15.5	13.0
4 ครั้ง		7.4	6.2	8.6	7.9	7.3	7.6
5 ครั้ง		3.2	3.5	5.0	4.0	2.4	3.8
6 ครั้งขึ้นไป		6.8	6.8	9.6	3.8	7.7	6.4
รวม		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ต่างประเทศ	(n)	(40)	(34)	(41)	(105)	(46)	(266)
1 ครั้ง		67.5	79.4	63.5	57.8	58.6	64.3
2 ครั้ง		25.0	5.9	14.6	24.8	15.2	18.3
3 ครั้งขึ้นไป		7.5	14.7	21.9	17.4	26.2	17.4
รวม		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตารางที่ 5.11 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจกับเวลาและกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่างจำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ระดับความพึงพอใจ	ภาค (ร้อยละ)					รวม ทั้งประเทศ (ร้อยละ) (n = 4,454)
	กทม. / ปริมณฑล (n = 896)	กลาง (n = 879)	เหนือ (n = 891)	ตะวันออก เฉียงเหนือ (n = 895)	ใต้ (n = 893)	
	มากที่สุด (คะแนน 9 - 10)	21.9	22.6	30.2	19.2	
มาก (คะแนน 7 - 8)	64.1	63.6	52.9	68.6	59.6	62.8
ปานกลาง (คะแนน 4 - 6)	13.4	13.0	15.7	12.0	10.3	12.9
น้อย (คะแนน 2 - 3)	0.6	0.6	1.0	0.2	1.1	0.6
น้อยที่สุด (คะแนน 0 - 1)	0.0	0.2	0.2	0.0	0.1	0.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	7.71	7.72	7.81	7.70	7.88	7.75
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.28	1.33	1.56	1.16	1.33	1.31

เมื่อสำรวจระดับความพึงพอใจกับเวลาและกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 62.8 มีความพึงพอใจในระดับมาก ภาคใต้มีคะแนนเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจสูงที่สุด 7.88 รองลงมาคือภาคเหนือคะแนนเฉลี่ย 7.81 ภาคกลางคะแนนเฉลี่ย 7.72

5.2.4 การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ

การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและมีประโยชน์สามารถช่วยพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของคนได้ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับอาจช่วยในการประกอบอาชีพ หรือสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องต่างๆได้ เช่น เรื่องสุขภาพอนามัย ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จึงนับว่าข้อมูลข่าวสารเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนอีกประการหนึ่ง

ตารางที่ 5.12 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนความถี่ในการได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ประเภทของสื่อ	N	ร้อยละของความถี่				รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคย			
		(4)	(3)	(2)	(1)			
1. โทรทัศน์								
รวมทั้งประเทศ	4,497	75.3	16.6	7.4	0.7	100.0	3.67	0.64
กรุงเทพฯและ ปริมณฑล	899	77.3	15.4	6.5	0.8	100.0	3.69	0.62
ภาคกลาง	899	72.0	23.0	4.8	0.2	100.0	3.67	0.58
ภาคเหนือ	900	76.7	12.4	9.8	1.1	100.0	3.65	0.70

ตารางที่ 5.12 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนความถี่ในการได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ประเภทของสื่อ	N	ร้อยละของความถี่				รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		ประจำ	ค่อนข้าง บ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย			
		(4)	(3)	(2)	(1)			
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	76.9	15.6	7.2	0.3	100.0	3.69	0.62
ภาคใต้	900	71.3	18.4	9.0	1.3	100.0	3.60	0.71
2. วิทย์								
รวมทั้งประเทศ	4,493	17.3	18.4	27.0	37.3	100.0	2.16	1.10
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	16.7	20.8	27.3	35.2	100.0	2.19	1.09
ภาคกลาง	896	13.2	21.7	32.5	32.6	100.0	2.15	1.02
ภาคเหนือ	899	23.9	17.5	28.0	30.6	100.0	2.35	1.15
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	16.6	16.9	23.3	43.2	100.0	2.07	1.12
ภาคใต้	898	16.1	16.6	27.1	40.2	100.0	2.09	1.10
3. หนังสือพิมพ์								
รวมทั้งประเทศ	4,490	27.7	17.7	18.0	36.7	100.0	2.36	1.21
กรุงเทพฯและปริมณฑล	898	39.0	18.2	18.7	24.1	100.0	2.72	1.21
ภาคกลาง	896	31.6	23.8	17.7	26.9	100.0	2.60	1.19
ภาคเหนือ	899	28.9	16.0	22.5	32.6	100.0	2.41	1.21
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	22.5	16.2	15.0	46.3	100.0	2.15	1.23
ภาคใต้	898	20.5	15.0	18.9	45.6	100.0	2.10	1.19
4. นิตยสาร								
รวมทั้งประเทศ	4,480	4.4	7.2	18.6	69.6	100.0	1.46	0.80
กรุงเทพฯและ ปริมณฑล	898	4.6	6.3	25.1	64.0	100.0	1.51	0.81
ภาคกลาง	889	4.2	9.8	27.0	59.0	100.0	1.59	0.83
ภาคเหนือ	898	6.6	8.7	19.3	65.4	100.0	1.56	0.90
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	898	3.1	5.7	11.8	79.4	100.0	1.33	0.72
ภาคใต้	897	4.5	6.7	16.3	72.5	100.0	1.43	0.80
5. บุคคล								
รวมทั้งประเทศ	4,493	22.2	40.1	18.5	19.2	100.0	2.65	1.02

ตารางที่ 5.12 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนความถี่ในการได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ประเภทของสื่อ	N	ร้อยละของความถี่				รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		ประจำ	ค่อนข้าง บ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย			
		(4)	(3)	(2)	(1)			
กรุงเทพฯและ ปริมณฑล	900	23.0	39.1	20.0	17.9	100.0	2.67	1.02
ภาคกลาง	895	19.3	42.3	21.1	17.3	100.0	2.64	0.98
ภาคเหนือ	900	22.2	31.0	21.6	25.2	100.0	2.50	1.10
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	21.2	45.7	15.7	17.4	100.0	2.71	0.99
ภาคใต้	898	27.4	36.8	16.1	19.7	100.0	2.72	1.07
6. อินเทอร์เน็ต								
รวมทั้งประเทศ	4,454	5.9	5.0	7.0	82.2	100.0	1.35	0.81
กรุงเทพฯและ ปริมณฑล	893	5.6	5.2	8.0	81.2	100.0	1.35	0.82
ภาคกลาง	885	6.7	7.2	9.3	76.8	100.0	1.44	0.89
ภาคเหนือ	898	10.5	6.0	9.7	73.8	100.0	1.53	1.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	896	3.2	3.3	4.8	88.7	100.0	1.21	0.65
ภาคใต้	882	5.4	4.8	4.3	85.5	100.0	1.30	0.80

โทรทัศน์คือสื่อที่ตัวอย่างได้รับทราบข่าวสารเป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 75.3 รองลงมาคือการอ่านหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 27.7 และการได้พูดคุยกับบุคคลอื่น ร้อยละ 22.2 ที่น่าสังเกตคือตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้รับข่าวสารจากการอ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 39.0 และภาคใต้ได้รับข่าวสารจากพูดคุยสนทนากับบุคคลอื่นเป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 27.4 ประเด็นนี้อาจสะท้อนให้เห็นลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นบางประการ เช่น การที่คนในภาคใต้นิยมไปนั่งรับประทานน้ำชากาแฟกันในช่วงเช้าหรือเย็น ทำให้มีโอกาสในการได้พูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารตลอดจนความคิดเห็นต่าง ๆ กันได้มาก หรือการที่คนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้รับข่าวสารจากการอ่านหนังสือพิมพ์เป็นจำนวนมาก อาจเนื่องมาจากความสะดวกในการหาซื้อหรือหาอ่านหนังสือพิมพ์ที่คนในภาคนี้มีความสะดวกมากกว่าคนในภาคอื่น

ตารางที่ 5.13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนของความถี่ในการได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ประเภทของสื่อ	กทม. /		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้งประเทศ	
	ปริมาณพล											
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
1. โทรทัศน์	3.69	0.62	3.67	0.58	3.65	0.70	3.69	0.62	3.60	0.71	3.67	0.64
2. วิทยุ	2.19	1.09	2.15	1.02	2.35	1.15	2.07	1.12	2.09	1.10	2.16	1.10
3. หนังสือพิมพ์	2.72	1.21	2.60	1.19	2.41	1.21	2.15	1.23	2.10	1.19	2.36	1.21
4. นิตยสาร	1.51	0.81	1.59	0.83	1.56	0.90	1.33	0.72	1.43	0.80	1.46	0.80
5. นุคคล	2.67	1.02	2.64	0.98	2.50	1.10	2.71	0.99	2.72	1.07	2.65	1.02
6. อินเทอร์เน็ต	1.35	0.82	1.44	0.89	1.53	1.00	1.21	0.65	1.30	0.80	1.35	0.81

หมายเหตุ: ค่าคะแนน 4 = ประจำ 3 = ค่อนข้างบ่อย 2 = นาน ๆ ครั้ง 1 = ไม่เคยเลย

เมื่อสอบถามความเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่างๆ พบว่า สื่อโทรทัศน์ยังคงมีคะแนนความน่าเชื่อถือสูงที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยความน่าเชื่อถือเท่ากับ 3.60 รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ คะแนนเฉลี่ย 3.30 และวิทยุ คะแนนเฉลี่ย 3.25 ที่น่าสนใจคือ ตัวอย่างในภาคใต้ซึ่งได้รับข่าวสารจากการพูดคุยกับบุคคลอื่นเป็นประจำมากที่สุด กลับมีความเชื่อถือข่าวสารจากแหล่งนี้น้อยกว่าคนในภาคเหนือ โดยคะแนนเฉลี่ยความเชื่อถือข่าวสารจากแหล่งนี้เท่ากับ 2.81 ในขณะที่ตัวอย่างในภาคเหนือมีคะแนนเฉลี่ยความเชื่อถือข่าวสารจากแหล่งนี้เท่ากับ 2.91

ตารางที่ 5.14 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนความน่าเชื่อถือได้ของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่างๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ประเภทของสื่อ	n	ร้อยละระดับคะแนนความน่าเชื่อถือ					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยมาก/ ไม่ น่าเชื่อถือ			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
1. โทรทัศน์									
รวมทั้งประเทศ	4,415	12.1	39.6	45.0	2.6	0.6	100.0	3.60	0.75
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	896	9.2	38.2	47.7	3.6	1.3	100.0	3.50	0.77
ภาคกลาง	881	8.5	41.9	46.8	2.2	0.6	100.0	3.56	0.70
ภาคเหนือ	876	16.4	29.9	48.0	4.6	1.1	100.0	3.56	0.86
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	893	12.2	41.4	45.2	1.1	0.1	100.0	3.65	0.71
ภาคใต้	869	14.2	47.1	35.3	2.8	0.6	100.0	3.72	0.76
2. วิทยุ									
รวมทั้งประเทศ	2,909	6.1	25.9	56.8	9.6	1.6	100.0	3.25	0.77
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	603	4.6	24.5	60.6	9.3	1.0	100.0	3.23	0.72
ภาคกลาง	607	2.6	23.4	59.3	12.4	2.3	100.0	3.12	0.74
ภาคเหนือ	645	10.7	26.0	53.8	5.9	3.6	100.0	3.34	0.88
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	506	6.5	27.5	54.3	11.5	0.2	100.0	3.29	0.76
ภาคใต้	548	4.7	26.6	59.6	7.1	2.0	100.0	3.25	0.74
3. หนังสือพิมพ์									
รวมทั้งประเทศ	2,960	6.8	28.8	56.2	6.7	1.5	100.0	3.30	0.76
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	694	4.3	27.8	59.8	7.1	1.0	100.0	3.27	0.70
ภาคกลาง	649	3.4	30.0	58.5	7.2	0.9	100.0	3.28	0.69
ภาคเหนือ	635	9.9	24.6	53.7	7.2	4.6	100.0	3.28	0.91
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	480	7.9	31.5	55.2	5.2	0.2	100.0	3.42	0.72
ภาคใต้	502	7.4	27.7	54.7	8.4	1.8	100.0	3.30	0.80

ตารางที่ 5.14 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนความน่าเชื่อถือได้ของ
ข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่างๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ประเภทของสื่อ	n	ร้อยละระดับคะแนนความน่าเชื่อถือ					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก/ ไม่น่าเชื่อถือ (1)			
4. นิตยสาร									
รวมทั้งประเทศ	1,610	1.8	21.7	58.7	13.5	4.3	100.0	3.03	0.78
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	369	0.8	13.8	64.5	18.2	2.7	100.0	2.92	0.67
ภาคกลาง	386	0.8	19.2	59.3	18.1	2.6	100.0	2.97	0.71
ภาคเหนือ	389	4.6	18.8	52.2	12.3	12.1	100.0	2.92	0.99
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	184	0.5	28.3	62.0	8.7	0.5	100.0	3.20	0.61
ภาคใต้	282	3.5	22.0	51.8	16.0	6.7	100.0	3.00	0.89
5. นุคคล									
รวมทั้งประเทศ	3,639	3.1	12.1	51.5	28.5	4.8	100.0	2.80	0.82
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	754	1.1	11.7	53.7	30.6	2.9	100.0	2.77	0.73
ภาคกลาง	731	1.8	10.8	52.3	30.2	4.9	100.0	2.74	0.78
ภาคเหนือ	687	5.2	13.2	55.1	19.8	6.7	100.0	2.91	0.89
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	740	2.4	11.9	51.1	31.2	3.4	100.0	2.79	0.79
ภาคใต้	727	6.1	12.9	44.2	29.4	7.4	100.0	2.81	0.96
6. อินเทอร์เน็ต									
รวมทั้งประเทศ	1,159	2.5	18.8	47.2	19.3	12.1	100.0	2.80	0.95
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	234	1.7	24.4	46.2	19.2	8.5	100.0	2.91	0.92
ภาคกลาง	302	1.7	14.6	54.3	18.5	10.9	100.0	2.77	0.89
ภาคเหนือ	342	5.6	16.7	47.6	10.2	19.9	100.0	2.78	1.11
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	101	2.0	20.8	47.5	23.8	5.9	100.0	2.89	0.87
ภาคใต้	180	1.7	15.6	38.2	21.7	22.8	100.0	2.52	1.06

ตารางที่ 5.15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อถือได้ของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่าง ๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ประเภทของสื่อ	กทม. / ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้งประเทศ	
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
	1. โทรทัศน์	3.50	0.77	3.56	0.70	3.56	0.86	3.65	0.71	3.72	0.76	3.60
2. วิทยุ	3.23	0.72	3.12	0.74	3.34	0.88	3.29	0.76	3.25	0.74	3.25	0.77
3. หนังสือพิมพ์	3.27	0.70	3.28	0.69	3.28	0.91	3.42	0.72	3.30	0.80	3.33	0.76
4. นิตยสาร	2.92	0.67	2.97	0.71	2.92	0.99	3.20	0.61	3.00	0.89	3.03	0.75
5. นุคถล	2.77	0.73	2.74	0.78	2.91	0.89	2.79	0.79	2.81	0.96	2.80	0.82
6. อินเทอร์เน็ต	2.91	0.92	2.77	0.89	2.78	1.11	2.89	0.87	2.52	1.06	2.80	0.95

หมายเหตุ : ค่าคะแนน 5 = ความน่าเชื่อถือได้มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง
2 = น้อย 1 = น้อยมาก / ไม่น่าเชื่อถือ

5.2.5 ความต้องการและโอกาสในการศึกษาต่อ

การมีโอกาสดำเนินชีวิตได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ไม่ว่าจะโดยทางใด ย่อมมีประโยชน์และเป็นผลดีต่อการดำเนินชีวิต เช่น การเพิ่มทักษะหรือศักยภาพของตนในการประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้มากขึ้น หรืออาจทำให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งกลายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องนั้นๆ ดังนั้นการได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือการได้ศึกษาต่อจึงเป็นการพัฒนาตนเอง เป็นการเพิ่มคุณค่าหรือยกระดับคุณภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้น

ตารางที่ 5.16 ร้อยละของความต้องการและโอกาสเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มเติมของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความต้องการและโอกาส เกี่ยวกับการศึกษา	ภาค					รวม
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	ทั้งประเทศ
การศึกษาต่อ (n)	(900)	(899)	(900)	(898)	(898)	(4,495)
ต้องการ	28.7	40.5	37.3	31.1	31.0	33.5
ไม่ต้องการ	71.3	59.5	62.7	68.9	69.0	66.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

**ตารางที่ 5.16 ร้อยละของความต้องการและโอกาสเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มเติมของตัวอย่าง
จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)**

ความต้องการและโอกาส เกี่ยวกับการศึกษา	ภาค					รวม ทั้งประเทศ
	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
โอกาสที่จะศึกษาต่อ (n)	(898)	(900)	(897)	(898)	(899)	(4,492)
มีโอกาส	22.7	28.1	31.1	23.7	28.4	26.4
ไม่มีโอกาส	77.3	71.9	68.9	76.3	71.6	73.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 66.5 ไม่ต้องการศึกษาต่อหรือหาความรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.6 ไม่มีโอกาสในการศึกษาต่อ ภาคที่ตัวอย่างสนใจศึกษาต่อมากที่สุดคือภาคกลาง ร้อยละ 40.5 ประเด็นที่น่าสนใจคือตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งอยู่ใกล้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆมากกว่าคนในภาคอื่น กลับมีจำนวนผู้ที่ไม่ต้องการศึกษาต่อหรือหาความรู้เพิ่มเติมมากที่สุดถึงร้อยละ 71.3 อย่างไรก็ตามเมื่อสำรวจเกี่ยวกับการมีโอกาสในการศึกษาต่อหรือโอกาสในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม พบว่า ภาคเหนือเป็นภาคที่ตัวอย่างมีโอกาสนในการศึกษาต่อมากที่สุด ร้อยละ 31.1 รองลงมาคือภาคใต้ ร้อยละ 28.4 และภาคกลาง ร้อยละ 28.1

5.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนในชุมชน เป็นตัวชี้วัดระดับการพัฒนาของชุมชนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ชุมชนใดที่คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง แสดงว่าคนในชุมชนนั้นมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถแบ่งออกได้หลายระดับตามความสนใจของแต่ละคน ตั้งแต่ระดับต่ำสุด เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การไปร่วมชุมนุมทางการเมือง จนถึงระดับสูง เช่น การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น

**ตารางที่ 5.17 ร้อยละของการติดตามข่าวสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองของ
ตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ**

การติดตามข่าวสาร / แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นทางการเมือง	ภาค					รวม ทั้ง ประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
การติดตามข่าวสารทางด้านการเมือง (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ไม่เคยเลย	2.9	2.1	7.0	1.0	3.1	2.9
นาน ๆ ครั้ง	19.7	29.4	24.9	23.1	22.0	23.9
ค่อนข้างบ่อย	22.9	25.3	17.2	23.0	24.9	22.6
ประจำ	54.5	43.2	50.9	52.9	50.0	50.7
ติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อ (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
โทรทัศน์	97.6	96.6	92.6	97.2	94.9	96.0
หนังสือพิมพ์	56.4	51.9	43.2	35.4	34.6	43.0
วิทยุ	21.0	15.4	28.0	21.7	15.7	20.8
เพื่อนบ้าน	24.0	24.9	17.7	25.3	30.1	24.2
อินเทอร์เน็ต	7.3	6.2	8.8	4.6	4.7	6.1
รายงานฉบับพิเศษ	0.6	1.2	0.9	0.2	0.0	0.5
อื่นๆ เช่น เสียงตามสายหอกระจายข่าว	1.1	1.0	1.8	1.2	1.9	1.4
การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับ						
การเมืองกับคนใกล้ชิด (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ไม่เคยแลกเปลี่ยน	26.6	24.7	34.6	32.1	26.2	29.6
เป็นบางครั้ง	51.2	52.6	40.4	50.9	51.0	49.3
ค่อนข้างบ่อย	12.2	12.1	11.0	9.6	8.9	10.6
ประจำ	10.0	9.7	14.0	7.4	13.9	10.4
อื่น ๆ เช่น จำไม่ได้ / ไม่ตอบ	0.0	0.9	0.0	0.0	0.0	0.2

ตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งคือ ร้อยละ 50.7 มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ ตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีการติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 54.5 รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 52.9 และภาคเหนือ ร้อยละ 50.9 ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองนั้น ตัวอย่างเกือบทั้งหมด ร้อยละ 96.0 ติดตามจากสื่อโทรทัศน์ รองลงมาติดตามจากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 44.3 และจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 24.4 ส่วนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองกับคนใกล้ชิดนั้น ตัวอย่างทุกภาคยังมีค่อนข้างน้อย ผู้ที่ตอบว่ามีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับคนใกล้ชิดเป็นประจำมีเพียงร้อยละ 10.4 ของตัวอย่างทั้งหมด

**ตารางที่ 5.18 ร้อยละของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของตัวอย่าง
จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ**

การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง / การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	ภาค					รวม ทั้ง ประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียง เหนือ	ใต้	
การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (n)	(900)	(899)	(899)	(900)	(900)	(4,498)
เป็น	1.2	1.2	3.6	2.7	3.2	2.4
ไม่ได้เป็น	98.8	98.8	96.4	97.3	96.8	97.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น เลือก สจ./ สข. / สก. / สท. หรือ สส. / สว. (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(898)	(4,500)
ไม่เคยเลย	2.1	2.8	3.0	0.7	0.6	1.7
เป็นบางครั้ง	11.8	11.8	6.1	3.3	3.5	6.7
ค่อนข้างบ่อย	9.8	10.2	5.6	5.4	4.1	6.8
ทุกครั้ง	76.1	75.0	85.2	90.6	91.8	84.7
อื่นๆ เช่น อายุเพิ่งมีสิทธิ อายุมากแล้ว	0.2	0.2	0.1	0.0	0.0	0.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ตัวอย่างทำมากที่สุด ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 84.7 ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง ภาคใต้เป็นภาคที่มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งมากที่สุด ร้อยละ 91.8 รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 90.6 และภาคเหนือร้อยละ 85.2 แต่เมื่อสอบถามเกี่ยวกับการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้น พบว่า มีตัวอย่างจำนวนน้อยมากเพียงร้อยละ 2.4 เท่านั้นที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต่างๆ

ตารางที่ 5.19 ร้อยละของความคิดเห็นทางการเมืองด้านต่าง ๆ ของตัวอย่างจำแนกตามภาค และรวมทั้งประเทศ

ความคิดเห็นทางการเมืองด้านต่าง ๆ	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ความคิดเห็นว่าการเมืองสามารถทำ ให้ประเทศพัฒนา / ดีขึ้น (n)	(900)	(892)	(899)	(900)	(898)	(4,489)
ดีขึ้น	25.9	23.9	33.1	32.9	37.4	30.9
เหมือนเดิม	19.2	25.2	18.5	22.2	24.2	21.8
ไม่ดีขึ้น	33.6	29.7	27.9	26.9	19.9	27.7
ไม่ทราบ / ไม่มีความเห็น	4.4	6.1	6.8	5.8	6.1	5.9
ไม่แน่ใจ	16.9	15.1	13.7	12.2	12.4	13.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ปัญหาหลักของการเมือง (n)	(836)	(767)	(803)	(776)	(763)	(3,945)
ปัญหาคุณภาพของนักการเมือง	90.5	94.7	89.8	92.1	96.1	92.4
ปัญหาการบริหารงานของรัฐบาล	4.4	2.3	3.7	3.9	1.6	3.3
ปัญหาทางกฎหมาย	0.5	0.3	0.6	0.3	0.0	0.3
ปัญหาทางสังคม / เศรษฐกิจ	1.1	2.2	4.2	0.6	1.0	1.7
อื่น ๆ เช่น การทะเลาะกัน การแบ่ง พรรคแบ่งพวกของนักการเมือง	3.5	0.5	1.7	3.1	1.3	2.2
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ความคิดเห็นว่าการเมืองมีผลต่อการดำเนิน ชีวิตของตน (n)	(898)	(897)	(893)	(900)	(898)	(4,486)
มี	78.8	62.3	63.8	65.3	64.3	66.5
ไม่มี	14.7	25.6	25.4	30.9	27.7	25.9
ไม่แน่ใจ	4.9	7.8	7.6	3.1	5.6	5.4
ไม่มีความเห็น / ไม่ทราบ	1.6	4.3	3.2	0.7	2.4	2.2
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ความคิดเห็นว่าประชาชนควรมีส่วนทาง การเมืองอย่างไร (n)	(825)	(723)	(767)	(793)	(822)	(3,930)
ไปใช้สิทธิ	83.9	76.7	83.9	90.6	82.8	84.8
ร่วมแสดงความคิดเห็น	7.2	4.4	9.6	3.8	11.8	6.6
ร่วมตรวจสอบทางการเมือง	1.2	0.8	0.9	0.9	2.6	1.2
ติดตามข่าวสารทางการเมือง	4.4	1.8	2.2	3.0	2.1	2.7
ร่วมมือทุกด้าน	2.3	15.5	3.4	1.6	0.7	4.4
อื่น ๆ เช่น ไม่ขายเสียง ไปร่วมชุมนุม	1.0	0.8	0.0	0.1	0.0	0.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

เมื่อสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการเมืองในประเด็นต่างๆ พบว่า ตัวอย่างร้อยละ 30.9 เห็นว่า การเมืองทำให้ประเทศพัฒนาหรือดีขึ้น ในขณะที่อีกร้อยละ 27.7 เห็นว่าไม่ทำให้ดีขึ้น และอีกร้อยละ 21.8 เห็นว่าเหมือนเดิม ภาคใต้เป็นภาคที่เห็นว่าการเมืองทำให้ประเทศดีขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 37.4 รองลงมาคือภาคเหนือร้อยละ 33.1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 32.9

ปัญหาหลักของการเมืองไทย ตามความเห็นของตัวอย่างเกือบทั้งหมดร้อยละ 92.4 คือ ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของนักการเมือง รองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาล และปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งแบ่งพวกแบ่งฝ่ายกัน

เมื่อถามว่าการเมืองมีผลต่อการดำเนินชีวิตของเราหรือไม่ ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 66.5 ตอบว่ามี ในขณะที่อีกร้อยละ 25.9 ตอบว่าไม่มี และอีกร้อยละ 5.4 ตอบว่าไม่แน่ใจ คนกรุงเทพมหานครและปริมณฑลคิดว่าการเมืองมีผลต่อการดำเนินชีวิตของตนมากที่สุด ร้อยละ 78.8 รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 65.3 ภาคใต้ ร้อยละ 64.3

ท้ายที่สุดเมื่อถามว่าประชาชนควรมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไรบ้าง ตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.8 ตอบว่าควรไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

บทที่ 6

คุณภาพชีวิตของคนไทยและการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตใน ภาคต่างๆ และช่วงเวลาที่ผ่านมา

6.1 คุณภาพชีวิตของคนไทย

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ รวมทั้งจะได้ทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของตัวอย่างในแต่ละปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – 2552 ซึ่งการนำเสนอผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

6.1.1 คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน

ในการศึกษาครั้งนี้ คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน หมายถึง ความพึงพอใจของตัวอย่างในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคง ความก้าวหน้า รายได้ สภาพแวดล้อมในการทำงานและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานหรืออาชีพ

การศึกษาทำโดยการสอบถามความเห็นจากตัวอย่างด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ โดยที่ในแต่ละข้อ ตัวอย่างสามารถเลือกคำตอบที่ตรงกับระดับความเห็นของตนได้เพียง 1 คำตอบ จากคำตอบทั้งหมด 5 คำตอบ ได้แก่ ใจมากที่สุด ใจมาก ใจ ใจไม่ใจ และ ใจน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดคะแนนให้แต่ละคำตอบ ได้แก่ ใจมากที่สุด = 5 คะแนน ใจมาก = 4 คะแนน ใจ = 3 คะแนน ใจไม่ใจ = 2 คะแนน และ ใจน้อยที่สุด = 1 คะแนน ผลการสำรวจในแต่ละข้อปรากฏดังนี้

ตารางที่ 6.1 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการทำงานของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความคิดเห็น	n	ร้อยละของระดับของความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		ใช่ มาก ที่สุด	ใช่ มาก	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ใช่ ที่สุด			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
1. ท่านอยากทำงาน/อาชีพที่ ทำอยู่ต่อไปเรื่อยๆ									
รวมทั้งประเทศ	3,414	37.4	34.3	21.3	6.1	1.0	100.0	4.01	0.96
กรุงเทพฯและปริมณฑล	672	33.2	33.0	26.6	6.3	0.9	100.0	3.91	0.96
ภาคกลาง	705	35.5	32.1	24.3	7.1	1.0	100.0	3.94	0.98
ภาคเหนือ	687	44.7	28.4	18.8	6.6	1.5	100.0	4.09	1.01
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	670	36.3	36.0	21.3	5.5	0.9	100.0	4.01	0.94
ภาคใต้	680	37.1	42.2	14.4	5.3	1.0	100.0	4.09	0.90
2. ท่านมีโอกาสก้าวหน้าในงาน/ อาชีพ หรือมีโอกาสขยาย กิจการให้ใหญ่โตขึ้นได้ใน อนาคต									
รวมทั้งประเทศ	3,412	21.8	23.5	28.7	21.9	4.2	100.0	3.37	1.16
กรุงเทพฯและปริมณฑล	674	17.8	24.8	32.5	21.5	3.4	100.0	3.32	1.10
ภาคกลาง	703	18.9	22.9	34.4	20.2	3.6	100.0	3.33	1.10
ภาคเหนือ	685	25.4	25.0	23.9	20.4	5.3	100.0	3.45	1.22
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	671	22.2	19.2	29.6	24.1	4.9	100.0	3.30	1.20
ภาคใต้	679	24.4	31.2	21.1	20.9	2.4	100.0	3.54	1.14
3. ท่านรู้สึกภูมิใจในงาน/อาชีพ ของท่าน									
รวมทั้งประเทศ	3,419	32.5	39.0	23.9	4.3	0.3	100.0	3.99	0.87
กรุงเทพฯและปริมณฑล	674	30.1	38.1	27.2	3.6	1.0	100.0	3.93	0.90
ภาคกลาง	704	28.1	35.1	31.0	5.7	0.1	100.0	3.85	0.90
ภาคเหนือ	689	45.2	33.5	18.0	3.3	0.0	100.0	4.20	0.85
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	671	28.9	43.5	22.7	4.6	0.3	100.0	3.96	0.85
ภาคใต้	681	32.3	41.2	21.9	4.3	0.3	100.0	4.01	0.86
4. งาน/อาชีพของท่านมีความ มั่นคงพอ									
รวมทั้งประเทศ	3,418	21.6	33.7	31.8	11.1	1.7	100.0	3.62	0.99
กรุงเทพฯและปริมณฑล	674	21.4	29.7	34.2	12.9	1.8	100.0	3.56	1.02
ภาคกลาง	704	20.3	30.8	35.2	12.4	1.3	100.0	3.57	0.99
ภาคเหนือ	689	29.6	32.7	25.8	10.9	1.0	100.0	3.79	1.02
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	671	18.5	36.3	33.4	9.7	2.1	100.0	3.59	0.96
ภาคใต้	680	20.4	37.3	29.3	10.9	2.1	100.0	3.63	0.99

ตารางที่ 6.1 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการทำงานของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	n	ร้อยละของระดับของความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		ใช่ มาก ที่สุด (5)	ใช่ มาก (4)	ใช่ (3)	ไม่ใช่ (2)	ไม่ใช่ ที่สุด (1)			
5. ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้									
จากการทำงาน / อาชีพของท่าน									
รวมทั้งประเทศ	3,415	18.5	29.6	33.8	16.2	1.9	100.0	3.46	1.02
กรุงเทพฯและปริมณฑล	673	14.6	28.4	38.7	16.8	1.5	100.0	3.38	0.98
ภาคกลาง	704	17.2	27.3	37.5	16.2	1.8	100.0	3.42	1.01
ภาคเหนือ	688	27.6	30.2	29.2	11.0	2.0	100.0	3.70	1.05
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	671	16.8	28.3	33.3	19.4	2.2	100.0	3.38	1.05
ภาคใต้	679	16.1	36.2	31.1	14.7	1.9	100.0	3.50	0.99
6. สภาพแวดล้อมในการทำงาน /									
ประกอบอาชีพทำให้ท่าน									
กระตือรือร้นในการทำงาน									
รวมทั้งประเทศ	3,414	18.5	43.7	31.3	5.4	1.2	100.0	3.73	0.86
กรุงเทพฯและปริมณฑล	673	16.6	43.1	33.4	5.3	1.6	100.0	3.68	0.87
ภาคกลาง	703	15.2	38.5	36.3	9.1	0.9	100.0	3.58	0.88
ภาคเหนือ	688	24.1	38.4	31.0	5.8	0.7	100.0	3.79	0.90
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	670	18.4	48.2	29.1	2.8	1.5	100.0	3.79	0.82
ภาคใต้	680	17.6	47.3	28.1	6.3	0.7	100.0	3.75	0.84
7. ความสัมพันธ์ระหว่างท่าน									
กับเพื่อนร่วมงาน / อาชีพ									
หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ									
การดำเนินกิจการของท่าน									
เป็นไปได้ด้วยดี									
รวมทั้งประเทศ	3,408	26.7	46.4	24.4	2.1	0.5	100.0	3.97	0.79
กรุงเทพฯและปริมณฑล	674	24.2	46.4	26.6	1.8	1.0	100.0	3.91	0.82
ภาคกลาง	704	20.5	39.7	35.4	4.1	0.3	100.0	3.76	0.83
ภาคเหนือ	679	33.1	44.3	20.0	1.9	0.7	100.0	4.07	0.82
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	671	28.2	48.9	21.8	1.0	0.1	100.0	4.04	0.74
ภาคใต้	680	25.3	51.5	20.0	2.6	0.6	100.0	3.98	0.78

ตารางที่ 6.1 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการทำงานของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	N	ร้อยละของระดับของความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		ใช่ มาก ที่สุด (4)	ใช่ มาก (3)	ใช่ (2)	ไม่ใช่ ที่สุด (1)	(5)			
8. ท่านรู้สึกสนุกกับงาน / อาชีพ									
รวมทั้งประเทศ	3,402	26.9	42.3	25.5	4.7	0.6	100.0	3.90	0.86
กรุงเทพฯและปริมณฑล	672	25.3	41.2	28.3	3.7	1.5	100.0	3.85	0.89
ภาคกลาง	701	21.1	36.1	34.1	8.1	0.6	100.0	3.69	0.91
ภาคเหนือ	683	36.9	38.8	19.3	4.7	0.3	100.0	4.07	0.88
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	669	25.6	46.3	24.1	3.6	0.4	100.0	3.93	0.82
ภาคใต้	677	25.8	46.1	23.3	4.4	0.4	100.0	3.92	0.84
ค่าเฉลี่ยข้อ 1-8									
รวมทั้งประเทศ	3,413	25.5	36.5	27.6	9.0	1.4	100.0	3.76	0.94
กรุงเทพฯและปริมณฑล	673	22.9	35.6	30.9	9.0	1.6	100.0	3.69	0.94
ภาคกลาง	704	22.1	32.8	33.5	10.4	1.2	100.0	3.64	0.95
ภาคเหนือ	686	33.3	33.9	23.3	8.1	1.4	100.0	3.90	0.97
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	671	24.4	38.3	26.9	8.8	1.6	100.0	3.75	0.92
ภาคใต้	680	24.9	41.5	23.7	8.7	1.2	100.0	3.80	0.92

ในภาพรวมตัวอย่างมีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพหรือการทำงานของตน โดยพิจารณาได้จากคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อข้อคำถามในแต่ละข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง 3.37-4.01 ซึ่งแสดงว่าตัวอย่างค่อนข้างพึงพอใจในการประกอบอาชีพหรือการทำงานของตน เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อผลการศึกษามีดังนี้

ความรู้สึกอยากทำงานหรืออาชีพที่ทำอยู่ไปเรื่อยๆ พบว่า ตัวอย่างในภาคใต้และภาคเหนือมีความพึงพอใจอยากจะทำอาชีพของตนไปเรื่อยๆมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และเป็นที่น่าสังเกตว่าตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความรู้สึกเช่นนี้ต่ำที่สุด คะแนนเฉลี่ยเพียง 3.91 แสดงว่าคนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกำลังมีความรู้สึกที่ว่าอยากเปลี่ยนงานหากสามารถทำได้

โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน พบว่า ตัวอย่างในภาคใต้เห็นว่าอาชีพของตนมีโอกาสก้าวหน้ามากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 รองลงมาคือตัวอย่างภาคเหนือ และภาคกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.45 และ 3.33 ตามลำดับ โดยมีตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลคิดว่าอาชีพของตนมีโอกาสก้าวหน้าต่ำที่สุด คะแนนเฉลี่ยเพียง 3.32

ความรู้สึกภูมิใจในงานหรืออาชีพของตน พบว่า ตัวอย่างภาคเหนือมีความภูมิใจในอาชีพหรืองานของตนมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ในขณะที่ภาคกลางมีความภูมิใจในอาชีพของตนน้อยที่สุดคะแนนเฉลี่ย 3.85

ความมั่นคงของงานหรืออาชีพของตน พบว่า ตัวอย่างภาคเหนือมีความมั่นใจว่าอาชีพของตนมีความมั่นคงมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.79 แต่ตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกลับเห็นว่างานของตนมีความมั่นคงน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยเพียง 3.56

ความพึงพอใจเกี่ยวกับรายได้ที่ได้รับจากการทำงานหรือจากการประกอบอาชีพ พบว่า ตัวอย่างภาคเหนือมีความพึงพอใจในรายได้ที่ได้รับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 รองลงมาคือภาคใต้ และ ภาคกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.50 และ 3.42 ตามลำดับในขณะที่ตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความพึงพอใจในรายได้ที่ได้รับต่ำที่สุด คะแนนเฉลี่ยเพียง 3.38

สภาพแวดล้อมของการประกอบอาชีพหรือการทำงานของตนมีผลทำให้เกิดความกระตือรือร้น พบว่าตัวอย่างในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความรู้สึกเช่นนี้มากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.79 เท่ากัน

ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมอาชีพหรือเพื่อนร่วมงาน หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตน พบว่า ตัวอย่างในภาคเหนือมีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมอาชีพดีที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.07 รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คะแนนเฉลี่ย 4.04

ความรู้สึกสนุกกับงานหรืออาชีพของตน ตัวอย่างภาคเหนือมีความรู้สึกสนุกกับการประกอบอาชีพของตนมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 รองลงมาคือตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และ 3.92 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจในชีวิตการทำงาน จากคะแนนเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจ พบว่า จากช่วงคะแนนระหว่าง 0 – 10 คะแนน ตัวอย่างในภาคเหนือมีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพหรือการทำงานของตนมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.08 รองลงมาคือตัวอย่างในภาคใต้ คะแนนเฉลี่ย 7.99 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือคะแนนเฉลี่ย 7.79 ในขณะที่ตัวอย่างภาคกลางมีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพของตนต่ำที่สุด คะแนนเฉลี่ย 7.53 (ตารางที่ 6.3)

**ตารางที่ 6.2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการทำงานของตัวอย่าง
จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ**

ความคิดเห็น	กทม. / ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาค เหนือ		ภาค ตะวันออก เฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้ง ประเทศ	
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
	1. ท่านอยากทำงาน/อาชีพที่ ทำอยู่ต่อไปเรื่อยๆ	3.91	0.96	3.94	0.98	4.09	1.01	4.01	0.94	4.09	0.90	4.01
2. ท่านมีโอกาสก้าวหน้าในงาน/ อาชีพหรือมีโอกาสขยาย กิจการ ให้ใหญ่โตขึ้นได้ในอนาคต	3.32	1.10	3.33	1.10	3.45	1.22	3.30	1.20	3.54	1.14	3.37	1.16
3. ท่านรู้สึกภูมิใจในงาน/อาชีพ ของท่าน	3.93	0.90	3.85	0.90	4.20	0.85	3.96	0.85	4.01	0.86	3.99	0.87
4. งาน/อาชีพของท่านมีความ มั่นคงพอ	3.56	1.02	3.57	0.99	3.79	1.02	3.59	0.96	3.63	0.99	3.62	0.99
5. ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้ จากการทำงาน/อาชีพของท่าน	3.38	0.98	3.42	1.01	3.70	1.05	3.38	1.05	3.50	0.99	3.46	1.02
6. สภาพแวดล้อมในการทำงาน/ ประกอบอาชีพทำให้ท่าน กระตือรือร้นในการทำงาน	3.68	0.87	3.58	0.88	3.79	0.90	3.79	0.82	3.75	0.84	3.73	0.86
7. ความสัมพันธ์ระหว่างท่าน กับเพื่อนร่วมงาน/อาชีพ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินกิจการของท่าน เป็นไปด้วยดี	3.91	0.82	3.76	0.83	4.07	0.82	4.04	0.74	3.98	0.78	3.97	0.79
8. ท่านรู้สึกสนุกกับงาน/อาชีพ	3.85	0.89	3.69	0.91	4.07	0.88	3.93	0.82	3.92	0.84	3.90	0.86
ค่าเฉลี่ย	3.69	0.94	3.64	0.95	3.90	0.97	3.75	0.92	3.80	0.92	3.76	0.94

หมายเหตุ: ค่าคะแนนระดับความคิดเห็น 5 = ไข่มากที่สุด 4 = ไข่มาก 3 = ไข่น้อย
2 = ไม่ไข่น้อย 1 = ไม่ไข่มากที่สุด

ตารางที่ 6.3 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจกับชีวิตการทำงานของตัวอย่างจำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ระดับความพึงพอใจ	ภาค (ร้อยละ)					รวม ทั้งประเทศ (ร้อยละ)
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
	(n = 676)	(n = 705)	(n = 722)	(n = 670)	(n = 695)	
มากที่สุด (คะแนน 9-10)	25.9	23.1	38.9	26.4	32.8	29.0
มาก (คะแนน 7-8)	58.3	57.0	48.9	60.7	57.0	56.9
ปานกลาง (คะแนน 4-6)	15.1	17.9	11.4	11.8	9.6	13.0
น้อย (คะแนน 2-3)	0.7	1.7	0.8	1.0	0.6	1.0
น้อยที่สุด (คะแนน 0-1)	0.0	0.3	0.0	0.1	0.0	0.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	7.69	7.53	8.08	7.79	7.99	7.81
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.41	1.55	1.47	1.37	1.33	1.42

ในการศึกษาคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน นอกจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของการทำงานจากผู้ประกอบการอาชีพหรือผู้ที่ทำงานและมีรายได้แล้ว การศึกษาค้นคว้านี้ ยังมีการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ที่เป็นแม่บ้าน ได้แก่ ผู้ที่เป็นคู่สมรสและอยู่ที่บ้าน โดยมีได้ทำการค้าหรือกิจการใดๆ เนื่องจากเห็นว่าตัวอย่างกลุ่มนี้ แม้จะมีได้ประกอบอาชีพใดๆ แต่ก็ต้องรับภาระในการดูแลบ้านหรือครอบครัว แทนผู้ที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ซึ่งก็ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่อีกลักษณะหนึ่งที่น่าสนใจแตกต่างกันออกไป

ตารางที่ 6.4 ร้อยละของการทำงานบ้านของแม่บ้าน (แม่บ้านที่อยู่บ้านโดยมิได้ทำการค้าหรือกิจการใดๆ) จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

การทำงาน	ภาค (ร้อยละ)					รวม ทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
	(n)	(122)	(122)	(137)	(137)	
ทุกวันนี้เป็นแม่บ้านโดย	(147)	(122)	(122)	(137)	(137)	(665)
ทำงานบ้านเองทั้งหมด	82.3	75.4	69.7	76.6	77.4	76.1
ทำงานบ้านเองโดยมีผู้ช่วย	10.9	16.4	20.5	16.8	20.4	17.0
ดูแลการทำงานบ้านโดยไม่ต้องทำ เอง	6.8	8.2	9.8	6.6	2.2	6.9
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตัวอย่างที่เป็นแม่บ้านส่วนใหญ่ต้องทำงานบ้านเองทั้งหมด โดยเฉพาะแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ต้องทำงานบ้านเองทั้งหมดถึงร้อยละ 82.3 อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างร้อยละ 41.3 ยังรู้สึกเฉยๆต่อการที่ต้องอยู่ดูแลบ้าน ในขณะที่อีกร้อยละ 38.4 กลับรู้สึกพอใจ และมีเพียงร้อยละ 17.3 เท่านั้นที่รู้สึกเบื่อ ทั้งนี้เมื่อสอบถามเกี่ยวกับการมีกิจกรรมพิเศษนอกบ้านพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.6 ไม่มีกิจกรรมพิเศษใดๆทำ แต่เมื่อสอบถามถึงความต้องการในการออกไปประกอบอาชีพอื่นนอกบ้าน กลับพบว่าตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 70.0 ยังคงต้องการเป็นแม่บ้านต่อไป

ตารางที่ 6.5 ร้อยละความรู้สึกของแม่บ้านต่อการเป็นแม่บ้าน จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความรู้สึก	(n)	ภาค (ร้อยละ)					รวมทั้งประเทศ
		กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ความรู้สึก	(n)	(151)	(121)	(121)	(136)	(134)	(663)
พอใจ		36.4	35.5	44.7	36.0	42.5	38.5
เฉย ๆ		41.1	43.0	37.2	44.9	35.8	41.3
เบื่อ		18.5	19.0	14.0	17.6	17.2	17.3
เบื่อมาก		4.0	2.5	4.1	1.5	4.5	3.0
รวม		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตารางที่ 6.6 ร้อยละของการมีกิจกรรมพิเศษนอกบ้านของแม่บ้านจำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

กิจกรรมพิเศษ	(n)	ภาค (ร้อยละ)					รวมทั้งประเทศ
		กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
1.การมีกิจกรรมพิเศษนอกบ้าน	(n)	(150)	(121)	(133)	(183)	(133)	(720)
ไม่มี		94.0	94.2	85.7	88.0	80.5	88.6
มี		6.0	5.8	14.3	12.0	19.5	11.4
รวม		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2.ประเภทของกิจกรรมพิเศษ	(n)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
สมาชิกชมรมแม่บ้าน		0.5	0.8	2.5	2.6	2.6	1.9
สมาชิกสมาคมเพื่อการกุศล เช่น กษัตริย์		0.3	0.0	1.1	1.3	0.3	0.7
สมาชิกสมาคมสตรีและอื่นๆ		0.0	3.3	0.6	4.7	0.9	2.4
สมาชิกชมรมกีฬา		0.3	0.8	0.2	1.3	0.6	0.7
สมาชิกชมรมทางศาสนา		0.3	0.0	0.2	0.0	0.9	0.2
สมาชิกชมรมอื่นๆ เช่น ชมรมปลูกต้นไม้		0.5	0.8	0.6	1.3	0.3	0.8

ตารางที่ 6.7 ร้อยละของแม่บ้านที่ต้องการไปทำอาชีพอื่น จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความต้องการ	ภาค (ร้อยละ)					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ความต้องการไปทำอาชีพอื่น (n)	(145)	(119)	(121)	(128)	(129)	(642)
ไม่ต้องการ	70.3	67.2	66.1	73.4	70.5	70.0
ต้องการ						
ต้องการและไปได้ (ร้อยละ)	21.4	20.2	20.7	16.4	21.7	19.4
ต้องการแต่ไปไม่ได้ (ร้อยละ)	8.3	12.6	13.2	10.2	7.8	10.6
ต้องการแต่ไม่ตอบว่า ไปได้หรือไม่ได้ (ร้อยละ)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

6.1.2 คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว

คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว หมายถึง ความพึงพอใจเกี่ยวกับความผูกพัน การช่วยเหลือเกื้อกูล และการพึ่งพาอาศัยกันทั้งในด้านจิตใจและวัตถุของสมาชิกในครอบครัว รวมถึงภาระในการเลี้ยงดูบุคคลที่ไม่สามารถประกอบอาชีพใดๆได้อีกด้วย

การศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวครั้งนี้ ได้แบ่งประเด็นของการศึกษาเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัวของตัวอย่าง 2) บุคคลที่พึ่งพาได้ของตัวอย่าง และ 3) ภาระในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ซึ่งในแต่ละประเด็นปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อครอบครัวของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความคิดเห็น	n	ร้อยละของระดับความคิดเห็น				รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย ปาน กลาง (3)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็นด้วย น้อยที่สุด/ ไม่เห็นด้วย (1)			
1.สมาชิกในครอบครัวของท่าน								
มีความรับผิดชอบต่อกัน								
รวมทั้งประเทศ	4,491	76.4	20.8	2.6	0.2	100.0	3.73	0.50
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	899	69.2	27.6	3.1	0.1	100.0	3.66	0.54
ภาคกลาง	899	69.1	27.5	3.4	0.0	100.0	3.66	0.54
ภาคเหนือ	895	76.2	20.9	2.2	0.7	100.0	3.73	0.53

ตารางที่ 6.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อครอบครัวของ
ตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	n	ร้อยละของระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด/ ไม่เห็นด้วย				
		(4)	(3)	(2)	(1)				
ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	900	82.7	15.0	2.3	0.0	100.0	3.80	0.45	
ภาคใต้	898	78.9	18.5	2.4	0.2	100.0	3.76	0.50	
2. สมาชิกในครอบครัวของท่าน									
ไว้วางใจซึ่งกันและกัน									
รวมทั้งประเทศ	4,492	77.3	20.4	2.1	0.2	100.0	3.75	0.49	
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	72.4	24.6	2.9	0.1	100.0	3.69	0.53	
ภาคกลาง	899	71.6	25.9	2.4	0.1	100.0	3.69	0.52	
ภาคเหนือ	895	78.0	19.6	1.5	0.9	100.0	3.75	0.52	
ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	900	80.9	17.4	1.7	0.0	100.0	3.79	0.45	
ภาคใต้	898	80.3	17.1	2.4	0.2	100.0	3.77	0.49	
3. ท่านภูมิใจในครอบครัวของท่าน									
รวมทั้งประเทศ	4,492	76.2	21.5	2.0	0.3	100.0	3.74	0.50	
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	72.8	25.2	1.4	0.6	100.0	3.70	0.52	
ภาคกลาง	899	71.0	26.4	2.4	0.2	100.0	3.68	0.53	
ภาคเหนือ	895	80.2	17.1	1.7	1.0	100.0	3.77	0.52	
ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	900	77.7	20.3	2.0	0.0	100.0	3.76	0.47	
ภาคใต้	898	77.4	19.9	2.6	0.1	100.0	3.75	0.50	
4. สมาชิกในครอบครัวของท่าน									
ท่านปรองดองกัน									
รวมทั้งประเทศ	4,492	66.3	29.1	4.1	0.5	100.0	3.61	0.59	
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	62.1	32.8	4.8	0.3	100.0	3.57	0.60	
ภาคกลาง	899	65.1	29.6	4.9	0.4	100.0	3.59	0.61	
ภาคเหนือ	895	72.1	24.0	2.2	1.7	100.0	3.66	0.61	
ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	900	63.7	31.4	4.9	0.0	100.0	3.59	0.58	
ภาคใต้	898	71.5	25.4	2.8	0.3	100.0	3.68	0.54	
5. คนในครอบครัวของท่าน									
ปรึกษาหารือร่วมกัน									
รวมทั้งประเทศ	4,492	68.9	25.5	5.2	0.4	100.0	3.63	0.60	

ตารางที่ 6.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อครอบครัวของ
ตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	n	ร้อยละของระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด/ ไม่เห็นด้วย				
		(4)	(3)	(2)	(1)				
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	60.9	32.1	6.3	0.7	100.0	3.53	0.65	
ภาคกลาง	899	65.3	27.8	6.5	0.4	100.0	3.58	0.63	
ภาคเหนือ	895	72.5	21.8	5.1	0.6	100.0	3.66	0.60	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	69.2	25.6	5.1	0.1	100.0	3.64	0.58	
ภาคใต้	898	76.9	19.8	3.0	0.3	100.0	3.73	0.53	
6. ท่านได้รับความอบอุ่น									
จากครอบครัวของท่าน									
รวมทั้งประเทศ	4,492	73.5	22.1	4.1	0.3	100.0	3.69	0.56	
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	68.2	26.9	4.3	0.6	100.0	3.63	0.60	
ภาคกลาง	899	67.9	26.7	5.2	0.2	100.0	3.62	0.59	
ภาคเหนือ	895	78.2	17.8	3.4	0.6	100.0	3.74	0.54	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	74.6	21.1	4.2	0.1	100.0	3.70	0.55	
ภาคใต้	898	77.8	18.8	3.1	0.3	100.0	3.74	0.52	
7. สมาชิกในครอบครัวของ									
ท่านช่วยเหลือซึ่งกันและกัน									
รวมทั้งประเทศ	4,491	76.0	19.8	3.9	0.3	100.0	3.72	0.54	
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	70.1	24.7	4.8	0.4	100.0	3.64	0.59	
ภาคกลาง	899	69.1	25.8	4.7	0.4	100.0	3.64	0.59	
ภาคเหนือ	894	78.2	18.2	3.0	0.6	100.0	3.74	0.54	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	79.8	16.1	4.0	0.1	100.0	3.76	0.52	
ภาคใต้	898	79.4	17.8	2.6	0.2	100.0	3.76	0.50	
8. ท่านมีความสำคัญต่อ									
ครอบครัวของท่าน									
รวมทั้งประเทศ	4,492	77.2	18.7	3.9	0.3	100.0	3.73	0.54	
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	72.0	22.3	5.1	0.6	100.0	3.66	0.60	
ภาคกลาง	899	70.7	24.8	4.4	0.1	100.0	3.66	0.57	
ภาคเหนือ	895	80.2	17.7	1.5	0.6	100.0	3.78	0.49	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	79.1	15.8	5.1	0.0	100.0	3.74	0.54	

ตารางที่ 6.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อครอบครัวของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	n	ร้อยละของระดับความคิดเห็น				รวม	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด/ไม่เห็นด้วย			
		(4)	(3)	(2)	(1)			
ภาคใต้	898	82.5	15.1	2.2	0.2	100.0	3.80	0.47
9. คนในครอบครัวของท่าน								
มีความผูกพันต่อกัน								
รวมทั้งประเทศ	4,489	77.7	18.4	3.6	0.3	100.0	3.73	0.54
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	70.1	25.6	3.3	1.0	100.0	3.65	0.60
ภาคกลาง	899	73.5	21.9	4.3	0.3	100.0	3.68	0.57
ภาคเหนือ	895	81.2	16.1	2.3	0.4	100.0	3.78	0.50
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	79.7	15.9	4.4	0.0	100.0	3.75	0.53
ภาคใต้	896	82.4	14.7	2.5	0.4	100.0	3.79	0.49
ค่าเฉลี่ยข้อ 1-9								
รวมทั้งประเทศ	4,492	74.5	21.8	3.5	0.3	100.0	3.70	0.54
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	68.6	26.9	4.0	0.5	100.0	3.64	0.58
ภาคกลาง	899	69.3	26.3	4.2	0.2	100.0	3.64	0.57
ภาคเหนือ	895	77.5	19.2	2.5	0.8	100.0	3.73	0.54
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	76.5	19.8	3.7	0.0	100.0	3.72	0.51
ภาคใต้	895	78.6	18.6	2.6	0.2	100.0	3.75	0.51

1) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัวของตัวอย่าง กล่าวได้ว่าตัวอย่างส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวในระดับค่อนข้างดี พิจารณาได้จากคะแนนเฉลี่ยรวมทั้งประเทศของระดับความเห็นเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวในแต่ละข้อ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วงระหว่าง 3.61 – 3.75 ทั้งนี้ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดให้คะแนน 1 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วยกับข้อคำถาม 2 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อย 3 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง และ 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาจำแนกรายภาคจากคะแนนเฉลี่ยของข้อคำถามทั้ง 9 ข้อ พบว่า ตัวอย่างในภาคใต้มีคะแนนเฉลี่ยของชีวิตครอบครัวดีที่สุด คือมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมาคือภาคเหนือ 3.73 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3.66 ประเด็นนี้อาจพิจารณาได้ว่า ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นผลมาจาก ลักษณะการประกอบอาชีพที่คนในภาคใต้นิยมประกอบอาชีพอยู่ในถิ่น

ฐานของตน ไม่นิยมการย้ายถิ่นไปประกอบอาชีพในภาคอื่นมากนัก ทำให้สมาชิกในครอบครัวยังคงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่คนในภาคอื่นๆ มีความจำเป็นในเรื่องของการประกอบอาชีพ ทำให้สมาชิกในครอบครัวต้องมีการย้ายถิ่นเพื่อไปประกอบอาชีพในพื้นที่อื่น ทำให้โอกาสในการใช้ชีวิตร่วมกันในครอบครัวน้อยลง

ตารางที่ 6.9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อครอบครัวของตัวอย่าง
จำแนก ตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความคิดเห็น	กทม. / ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาค เหนือ		ภาค ตะวันออก เฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้ง ประเทศ	
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
1.สมาชิกในครอบครัวของท่าน มีความรับผิดชอบต่อกัน	3.66	0.54	3.66	0.54	3.73	0.53	3.80	0.45	3.76	0.50	3.73	0.50
2.สมาชิกในครอบครัวของท่าน ไว้วางใจซึ่งกันและกัน	3.69	0.53	3.69	0.52	3.75	0.52	3.79	0.45	3.77	0.49	3.75	0.49
3.ท่านภูมิใจในครอบครัวของ ท่าน	3.70	0.52	3.68	0.53	3.77	0.52	3.76	0.47	3.75	0.50	3.74	0.50
4.สมาชิกในครอบครัวของท่าน ปรองดองกัน	3.57	0.60	3.59	0.61	3.66	0.61	3.59	0.58	3.68	0.54	3.61	0.59
5.คนในครอบครัวของท่าน ปรึกษาหารือร่วมกัน	3.53	0.65	3.58	0.63	3.66	0.60	3.64	0.58	3.73	0.53	3.63	0.60
6.ท่านได้รับความอบอุ่นจาก ครอบครัวของท่าน	3.63	0.60	3.62	0.59	3.74	0.54	3.70	0.55	3.74	0.52	3.69	0.56
7.สมาชิกในครอบครัวของท่าน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3.64	0.59	3.64	0.59	3.74	0.54	3.76	0.52	3.76	0.50	3.72	0.54
8.ท่านมีความสำคัญต่อ ครอบครัวของท่าน	3.66	0.60	3.66	0.57	3.78	0.49	3.74	0.54	3.80	0.47	3.73	0.54
9.คนในครอบครัวของท่าน มีความผูกพันต่อกัน	3.65	0.60	3.68	0.57	3.78	0.50	3.75	0.53	3.79	0.49	3.73	0.54
ค่าเฉลี่ย	3.64	0.58	3.64	0.57	3.73	0.54	3.73	0.52	3.75	0.50	3.70	0.54

หมายเหตุ : ค่าคะแนนระดับความคิดเห็น 4 = เห็นด้วยมาก 3 = เห็นด้วยปานกลาง
2 = เห็นด้วยน้อย 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด / ไม่เห็นด้วย

ตารางที่ 6.10 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวของตัวอย่างจำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความพึงพอใจ	ภาค (ร้อยละ)					รวมทั้งประเทศ (ร้อยละ) (n = 4,489)
	กทม. / ปริมณฑล (n = 900)	กลาง (n = 896)	เหนือ (n = 895)	ตะวันออก เฉียงเหนือ (n = 899)	ใต้ (n = 899)	
มากที่สุด (คะแนน 9 – 10)	56.7	57.8	68.9	61.2	66.4	62.0
มาก (คะแนน 7 - 8)	35.6	35.9	24.9	33.8	29.1	32.1
ปานกลาง (คะแนน 4 - 6)	7.3	6.1	5.7	4.8	4.1	5.5
น้อย (คะแนน 2 - 3)	0.4	0.1	0.4	0.2	0.3	0.3
น้อยที่สุด (คะแนน 0 - 1)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	8.59	8.68	8.95	8.73	8.86	8.76
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.40	1.31	1.38	1.23	1.29	1.31

อย่างไรก็ตามเมื่อสำรวจเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของตัวอย่าง โดยการให้ตัวอย่างให้คะแนนความพึงพอใจระหว่าง 0 – 10 คะแนนกลับพบว่า ตัวอย่างในภาคเหนือมีระดับความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวสูงที่สุด คะแนนเฉลี่ย 8.95 รองลงมาจึงเป็นตัวอย่างในภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.86 และ 8.73 ตามลำดับ

2) บุคคลที่พึงพอใจของตัวอย่าง ในกรณีที่มีปัญหาหรือมีความเดือดร้อน จากการสำรวจพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.5 จะแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองเป็นอันดับแรก รองลงมาจึงจะพึ่งพาคูสมรส และบิดา/มารดาของตน เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า มีลักษณะแตกต่างกันเล็กน้อย สำหรับกลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ กล่าวคือ ตัวอย่างในภาคเหนือจะแก้ไขปัญหาหรือความเดือดร้อนด้วยตนเองเป็นอันดับแรกเพียงร้อยละ 38.0 รองลงมาจึงจะพึ่งพาคูสมรสร้อยละ 30.6 แตกต่างจากตัวอย่างในภาคอื่นๆที่ส่วนใหญ่จะพึ่งตนเองเป็นอันดับแรกในการแก้ไขปัญหา เช่น ตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจะพึ่งตนเองเป็นอันดับแรกร้อยละ 63.0 ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะพึ่งตนเองเป็นอันดับแรกร้อยละ 61.4 เป็นต้น

ตารางที่ 6.11 ร้อยละของบุคคลที่ตัวอย่างพึงได้มากที่สุดเมื่อเคือคร้อน เรียงตามอันดับ 1- 3 จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

บุคคลที่พึงได้	อันดับ 1						อันดับ 2						อันดับ 3						
	กทม. / ปริมณฑล	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาค ตะวันออก	ภาค ใต้	รวมทั้ง ประเทศ	กทม. / ปริมณฑล	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาค ตะวันออก	ภาค ใต้	รวมทั้ง ประเทศ	กทม. / ปริมณฑล	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาค ตะวันออก	ภาค ใต้	รวมทั้ง ประเทศ	
(น)	(900)	(900)	(900)	(9000)	(900)	(4,500)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
1. คู่สมรส	20.6	20.2	30.6	17.4	21.4	21.4	40.0	32.8	24.1	42.5	36.6	36.1	4.1	4.3	4.2	5.0	4.4	4.5	
2. ลูก	4.0	4.4	8.3	5.9	7.8	6.0	9.3	9.1	14.9	9.7	12.6	10.9	16.1	13.9	12.2	17.0	13.3	14.9	
3. บิดามารดาของตนเอง	5.8	11.7	12.3	8.2	9.6	9.4	9.2	13.7	12.1	8.1	9.0	10.1	12.0	9.8	8.3	6.6	10.8	8.9	
4. บิดามารดาของคู่สมรส	0.1	0.8	0.2	0.1	0.3	0.3	1.0	1.4	1.0	0.6	0.8	0.9	1.4	2.1	1.0	0.6	1.0	1.1	
5. พี่น้อง (บิดา/มารดา เดียวกัน บิดาหรือ มารดาเดียวกัน)	3.7	3.6	4.7	3.7	2.8	3.7	8.9	10.1	12.1	6.8	9.6	9.1	13.0	13.2	11.4	10.9	11.3	11.8	
6. ปู่ ย่า ตา ยาย	0.0	0.0	0.2	0.2	0.0	0.1	0.1	0.6	0.2	0.4	0.1	0.3	0.1	0.2	0.3	0.4	0.1	0.3	
7. ลูก ป้า น้า อา	0.3	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.4	0.8	0.8	0.3	0.4	0.5	0.4	1.4	0.7	0.7	0.3	0.7	
8. พึ่งตนเอง	63.0	57.2	38.0	61.4	53.8	55.5	15.2	15.7	16.6	18.3	13.7	16.4	4.3	8.0	14.0	7.3	10.8	8.7	
9. ญาติอื่น ๆ	0.8	0.6	1.7	1.2	2.0	1.2	3.9	2.7	4.3	2.7	5.2	3.5	9.4	9.6	10.2	4.4	9.2	7.9	
10. เพื่อน	2.2	1.8	3.0	2.3	2.8	2.4	6.0	5.9	5.6	4.2	5.0	5.2	16.8	17.2	13.4	12.0	13.9	14.2	
11. ผู้นำศาสนา	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.3	0.2	0.2	0.2	0.3	0.4	0.6	0.2	0.6	0.4	
12. เจ้าหน้าที่ของรัฐ	0.1	0.0	0.7	0.4	0.0	0.3	0.0	0.4	0.2	0.1	0.2	0.2	0.3	0.6	0.6	0.0	0.2	0.3	

3) ภาระในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ตัวอย่างเกือบครึ่งของทุกภาคมีจำนวนคนในบ้านที่ไม่รวมคนรับใช้ประมาณ 3 - 4 คน ส่วนใหญ่มีภาระในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีรายได้ เช่น บุตรหลาน บิดา มารดา

ตารางที่ 6.12 ร้อยละของจำนวนคนในบ้านและภาระการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวของตัวอย่างจำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

จำนวนคนในบ้าน / ภาระการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว	(n)	ภาค					รวมทั้งประเทศ
		กทม. / ปริมาณ	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	
จำนวนคนในบ้านไม่รวมคนรับใช้	(n)	(900)	(900)	(899)	(900)	(900)	(4,499)
1 - 2 คน		16.8	19.7	28.4	16.7	24.0	20.4
3 - 4 คน		46.2	46.2	45.7	48.4	45.7	46.8
5 - 6 คน		24.9	23.3	19.1	25.8	23.6	23.7
มากกว่า 6 คน		12.1	10.8	6.8	9.1	6.7	9.1
รวม		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ภาระการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีรายได้	(n)	(899)	(896)	(894)	(900)	(900)	(4,489)
ไม่มี		40.4	43.3	43.5	42.8	42.2	42.6
มี		59.6	56.7	56.5	57.2	57.8	57.4
เลี้ยงดูบิดา		5.4	7.6	7.6	4.7	3.7	5.7
เลี้ยงดูมารดา		11.2	13.5	10.6	9.4	9.2	10.6
เลี้ยงดูบุตร		46.3	41.1	40.8	40.6	42.7	41.9
ไม่เกิน 2 คน		(41.2)	(36.3)	(37.6)	(36.3)	(35.3)	(37.2)
3 คนขึ้นไป		(5.1)	(4.8)	(3.2)	(4.3)	(7.4)	(4.7)
ไม่ระบุ		(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)
เลี้ยงดูบุคคลอื่น ๆ		10.0	9.9	11.1	14.4	12.6	12.0
ไม่เกิน 2 คน		(8.6)	(7.5)	(9.7)	(11.9)	(10.6)	(10.0)
3 คนขึ้นไป		(1.4)	(2.4)	(1.4)	(2.5)	(2.0)	(2.0)
ไม่ระบุ		(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)

6.1.3 คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด หมายถึง อาการทางด้านร่างกายและจิตใจ ที่แสดงออกมา อันจะบ่งบอกถึงภาวะของสุขภาพทางกายและระดับความเครียดของจิตใจ การศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดในครั้งนี้ ได้แบ่งประเด็นของการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การเจ็บป่วย 2) การมีโรคประจำตัว และ 3) ความเครียด

1) การเจ็บป่วย ในรอบปีที่ผ่านมาตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.0 เคยเจ็บป่วย เล็กๆน้อยๆบ้าง เฉลี่ย 1.61 ครั้งต่อปี แต่ส่วนใหญ่ยังไม่เคยเจ็บป่วยจนถึงกับต้องเข้ารักษาตัวในคลินิก หรือโรงพยาบาล กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีผู้เจ็บป่วยเล็กน้อยมากที่สุด ร้อยละ 66.2 รองลงมาคือภาคเหนือ ร้อยละ 62.8 แต่เมื่อสำรวจเกี่ยวกับการเจ็บป่วยจนถึงขั้นต้องเข้ารักษาตัว พบว่า ภาคเหนือมีผู้ที่เจ็บป่วยจนต้องเข้ารักษาตัวมากที่สุด ร้อยละ 36.8 รองลงมาคือภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 33.7

2) การมีโรคประจำตัว เมื่อสำรวจเกี่ยวกับการมีโรคประจำตัวของตัวอย่าง พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว แต่ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑลมีโรคประจำตัวมากที่สุด ร้อยละ 37.7 รองลงมา คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 37.4 โรคที่เป็นกันมากที่สุด คือ โรคเกี่ยวกับระบบไหลเวียนเลือด เช่น ความดันโลหิตสูง ซึ่งจำนวนผู้ป่วย เป็นโรคประเภทนี้มีมากกว่าโรคอื่นอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ ตัวอย่างรวมทั้งประเทศเป็นโรคประเภท นี้ถึงร้อยละ 22.1 กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีผู้ป่วยโรคนี้อีกมากที่สุด ร้อยละ 26.0 รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ร้อยละ 22.6 และ 21.8 ตามลำดับ

3) ความเครียด อาการที่บ่งบอกถึงการมีความเครียดที่ตัวอย่างเป็นมากที่สุดคือ มักมี เรื่องก่อกวนใจ ซึ่งทุกภาคจะมีอาการดังกล่าวนี้เป็นจำนวนมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ตัวอย่างในภาคเหนือมีอาการที่บ่งบอกว่ามีความเครียดมากกว่าภาคอื่นๆ กล่าวคือมีจำนวนของผู้ที่มี อาการต่างๆมากที่สุดทุกข้อ เช่น มักมีเรื่องก่อกวนใจ ร้อยละ 47.0 รู้สึกหงุดหงิดและ โกรธง่าย ร้อยละ 43.6 มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ ร้อยละ 38.6 รู้สึกเจ็บที่นั่นปวดที่นั่นโดยไม่ทราบสาเหตุ ร้อยละ 36.9 เป็นต้น

ตารางที่ 6.13 ร้อยละของคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดของตัวอย่าง จำแนกตามภาค และรวมทั้งประเทศ

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ และความเครียด	ภาค					รวม ทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
1. การเจ็บป่วยเล็กน้อยในรอบปีที่ผ่านมา (n)	(900)	(898)	(900)	(900)	(900)	(4,498)
ไม่เคย	33.8	39.4	37.2	40.6	43.0	39.0
เคย	66.2	60.6	62.8	59.4	57.0	61.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งที่เจ็บป่วย	1.66	1.61	1.63	1.59	1.57	1.61
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.47	0.49	0.48	0.49	0.50	0.49
2. การเจ็บป่วยต้องเข้ารับรักษาตัวในคลินิก หรือโรงพยาบาล (n)	(900)	(9000)	(899)	(900)	(900)	(4,499)
ไม่เคย	68.9	71.0	63.2	66.3	70.3	67.5
เคย	31.1	29.0	36.8	33.7	29.7	32.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งที่ต้องเข้ารับรักษาตัว	1.31	1.29	1.37	1.34	1.30	1.33
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.46	0.45	0.48	0.47	0.46	0.47
3. การมีโรคประจำตัว (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,499)
ไม่มี	62.3	67.0	63.7	62.6	64.9	63.8
มี	37.7	33.0	36.3	37.4	35.1	36.2
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ประเภทของโรคประจำตัวที่มี (n)	(899)	(897)	(899)	(900)	(897)	(4,492)
โรกระบบหัวใจ	4.7	4.5	6.3	4.8	6.1	5.2
โรกระบบย่อยอาหาร	2.7	2.0	3.3	3.4	3.8	3.1
โรกระบบประสาทและอวัยวะสัมผัส	1.4	2.1	1.3	1.6	1.7	1.6
โรคผิวหนังและเนื้อใต้ผิวหนัง	0.1	0.1	0.6	0.3	0.1	0.3
โรคกล้ามเนื้อโครงร่าง และเนื้อยึดเสริม	2.8	3.0	1.4	3.7	3.9	3.0
โรกระบบอวัยวะสืบพันธุ์	0.3	0.4	0.0	0.3	0.3	0.3

ตารางที่ 6.13 ร้อยละของคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดของตัวอย่าง จำแนกตามภาค และรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ และความเครียด	ภาค					รวม ทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
โรคระบบไหลเวียนเลือด	26.0	20.1	21.8	22.6	19.1	22.1
โรคติดเชื้อปรสิต และอื่น ๆ	1.1	1.6	2.0	1.3	0.4	1.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
4. ในระหว่าง 15 วันที่ผ่านมา เคย มีอาการ						
เหล่านี้เป็นประจำ (n)	(900)	(899)	(900)	(900)	(900)	(4,499)
1) มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ	34.6	38.0	38.6	27.5	29.2	32.8
2) รู้สึกเจ็บที่นั่นปวดที่นี่โดยไม่ทราบสาเหตุ	27.6	29.9	36.9	16.0	26.6	25.7
3) อยู่เฉย ๆ แล้วรู้สึกใจสั่นหรือหัวใจเต้น ผิดปกติธรรมดา	12.7	13.6	22.2	8.1	12.3	13.0
4) มักเบื่ออาหารหรือทานข้าวไม่ลง เมื่อมีปัญหาที่แก้ไม่ตก	17.5	18.9	23.7	11.4	18.4	17.0
5) มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ	16.9	16.4	22.6	9.1	10.0	14.3
6) เจ็บป่วยจนมีผลกระทบต่อการทำงาน	9.8	12.5	19.7	7.1	10.6	11.3
7) มักมีเรื่องก้ำกึ่งใจ	45.1	40.3	47.0	38.6	38.9	41.6
8) รู้สึกหงุดหงิดและโกรธง่าย	38.9	36.3	43.6	30.2	31.6	35.4
ค่าเฉลี่ยของการเคยมีอาการ เหล่านี้เป็นประจำ	25.39	25.74	31.79	18.50	22.20	23.88

6.1.4 คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม

คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้สึกจากการที่ได้รับผลกระทบจากมลภาวะต่างๆ ที่เกิดขึ้นบริเวณใกล้บ้านทั้งผลกระทบทางกายและทางจิตใจ การศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมครั้งนี้ ได้แบ่งประเด็นของการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) คุณภาพชีวิตและความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อม และ 2) ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกมากที่สุด ผลการศึกษาในแต่ละประเด็นปรากฏดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6.14 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	n	ร้อยละของผู้ตอบจำแนกตามระดับผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม				ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		มาก	น้อย	ไม่มีปัญหา	รวม		
		(3)	(2)	(1)			
ปัญหาจากการจราจร							
1. เสียจากยานพาหนะ							
รวมทั้งประเทศ	4,465	26.1	29.2	44.7	100.0	1.82	0.82
กรุงเทพฯและปริมณฑล	890	24.4	29.8	45.8	100.0	1.79	0.81
ภาคกลาง	883	24.8	33.2	42.0	100.0	1.83	0.80
ภาคเหนือ	898	30.5	29.7	39.8	100.0	1.91	0.83
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	24.6	27.6	47.8	100.0	1.77	0.82
ภาคใต้	894	27.5	26.7	45.8	100.0	1.82	0.84
2. อากาศบริเวณบ้านมีควันดำทั้งจาก							
รถยนต์ รถมอเตอร์ไซค์และอื่นๆ							
รวมทั้งประเทศ	4,395	8.1	18.8	73.1	100.0	1.35	0.61
กรุงเทพฯและปริมณฑล	867	9.3	17.9	72.8	100.0	1.37	0.65
ภาคกลาง	859	10.2	19.7	70.1	100.0	1.40	0.67
ภาคเหนือ	888	15.1	24.8	60.1	100.0	1.55	0.74
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	898	4.5	17.5	78.0	100.0	1.26	0.53
ภาคใต้	883	3.6	13.6	82.8	100.0	1.21	0.49

ตารางที่ 6.14 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	n	ร้อยละของผู้ตอบจำแนกตามระดับผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม				ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		ไม่มีปัญหา			รวม		
		มาก	น้อย	(1)			
(3)	(2)	(1)					
ปัญหาจากสภาพถนน							
3. ถนนหนทางที่จะเข้าบ้านชำรุด							
เดินลำบาก							
รวมทั้งประเทศ	4,368	3.8	10.4	85.9	100.0	1.18	0.45
กรุงเทพฯและปริมณฑล	831	3.9	11.1	85.0	100.0	1.19	0.48
ภาคกลาง	872	8.1	13.3	78.6	100.0	1.30	0.61
ภาคเหนือ	885	5.4	19.0	75.6	100.0	1.30	0.56
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	896	1.5	5.7	92.8	100.0	1.09	0.33
ภาคใต้	884	1.6	5.9	92.5	100.0	1.09	0.34
4. แหล่งน้ำใกล้บ้านน้ำเสียส่งกลิ่นเหม็น							
รวมทั้งประเทศ	3,911	8.3	14.8	77.0	100.0	1.31	0.61
กรุงเทพฯและปริมณฑล	755	13.6	18.5	67.9	100.0	1.46	0.72
ภาคกลาง	771	9.7	20.5	69.8	100.0	1.40	0.66
ภาคเหนือ	822	8.8	14.4	76.8	100.0	1.32	0.63
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	736	5.3	10.9	83.8	100.0	1.21	0.52
ภาคใต้	827	6.8	13.1	80.1	100.0	1.27	0.58
5. สถานประกอบการใกล้บ้าน							
ปล่อยของเสีย / ส่งกลิ่นเหม็น /							
ทำเสียงดัง							
รวมทั้งประเทศ	3,370	9.0	10.1	80.9	100.0	1.28	0.59
กรุงเทพฯและปริมณฑล	677	13.4	12.6	74.0	100.0	1.39	0.71
ภาคกลาง	681	15.7	16.9	67.4	100.0	1.48	0.75
ภาคเหนือ	736	7.2	12.1	80.7	100.0	1.26	0.58
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	623	5.5	4.8	89.7	100.0	1.16	0.49
ภาคใต้	653	6.3	8.9	84.8	100.0	1.21	0.54

ตารางที่ 6.14 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	n	ร้อยละของผู้ตอบจำแนกตามระดับผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม				ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		มาก (3)	น้อย (2)	ไม่มีปัญหา (1)			
				รวม			
6. บริเวณรอบๆ บ้านมีกลิ่นของเศษขยะ มูลฝอย							
รวมทั้งประเทศ	4,379	5.4	16.5	78.1	100.0	1.27	0.54
กรุงเทพฯและปริมณฑล	868	8.2	18.8	73.0	100.0	1.35	0.63
ภาคกลาง	863	9.3	19.9	70.8	100.0	1.38	0.65
ภาคเหนือ	880	5.6	19.5	74.9	100.0	1.31	0.57
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	894	2.7	11.6	85.7	100.0	1.17	0.44
ภาคใต้	874	3.5	17.5	79.0	100.0	1.25	0.51
ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน / สถานะเชิงرمى							
7. เสียรบกวนจากวิทยุ / โทรทัศน์ / การทะเลาะ เบาะแว้งของชาวบ้าน							
รวมทั้งประเทศ	4,406	5.6	16.4	78.0	100.0	1.27	0.55
กรุงเทพฯและปริมณฑล	861	6.6	19.5	73.9	100.0	1.33	0.59
ภาคกลาง	875	6.9	23.4	69.7	100.0	1.37	0.61
ภาคเหนือ	888	6.1	20.3	73.6	100.0	1.32	0.58
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	894	4.7	10.9	84.4	100.0	1.20	0.51
ภาคใต้	888	4.4	11.9	83.7	100.0	1.21	0.50
8. บริเวณใกล้บ้านมีสถานเชิงرمى							
ทำให้เห็นภาพ ไม่ดีอยู่เรื่อย							
รวมทั้งประเทศ	3,176	3.5	6.2	90.3	100.0	1.13	0.42
กรุงเทพฯและปริมณฑล	570	1.9	5.1	93.0	100.0	1.09	0.35
ภาคกลาง	611	3.3	9.7	87.0	100.0	1.16	0.45
ภาคเหนือ	712	6.7	10.0	83.3	100.0	1.23	0.56
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	650	3.1	3.2	93.7	100.0	1.09	0.38
ภาคใต้	633	2.5	5.2	92.3	100.0	1.10	0.38

ตารางที่ 6.14 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	n	ร้อยละของผู้ตอบจำแนกตามระดับผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม				ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		มาก	น้อย	ไม่มีปัญหา	รวม		
		(3)	(2)	(1)			
ค่าเฉลี่ยข้อ 1-8							
รวมทั้งประเทศ	4,059	8.7	15.3	76.0	100.0	1.33	0.57
กรุงเทพและปริมณฑล	790	10.2	16.7	73.1	100.0	1.37	0.62
ภาคกลาง	802	11.0	19.6	69.4	100.0	1.42	0.65
ภาคเหนือ	839	10.7	18.7	70.6	100.0	1.40	0.63
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	811	6.5	11.5	82.0	100.0	1.24	0.50
ภาคใต้	817	7.0	12.9	80.1	100.0	1.27	0.52

1) **คุณภาพชีวิตและความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อม** จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวัน โดยกำหนดให้ตัวอย่างเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของตนในปัญหาสิ่งแวดล้อมแต่ละข้อ ได้แก่ มีปัญหามาก มีปัญหาน้อย และไม่มีปัญหา ทั้งนี้ในการศึกษาได้กำหนดคะแนนสำหรับคำตอบแต่ละข้อไว้ดังนี้ ปัญหามาก = 3 คะแนน ปัญหาน้อย = 2 คะแนน และ ไม่มีปัญหา = 1 คะแนน ผลการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในแต่ละข้อมีดังต่อไปนี้

1.1) ปัญหาจากการจราจร พบว่า ในภาพรวมตัวอย่างทั่วประเทศมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้ค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า ภาคเหนือมีปัญหาเกี่ยวกับการจราจรมากที่สุด ทั้งปัญหาเสียงจากยานพาหนะและปัญหาอากาศบริเวณบ้านมีควันดำจากรถยนต์ รถมอเตอร์ไซค์ และอื่นๆ

1.2) ปัญหาจากสภาพถนน คือ ปัญหาเกี่ยวกับการชำรุดของถนนหนทางที่จะเข้าบ้าน พบว่าตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีปัญหาด้านนี้น้อยมาก ภาคที่ตอบว่ามีปัญหาการชำรุดของถนนมากที่สุดคือภาคกลาง ร้อยละ 8.1 ซึ่งอาจเป็นเพราะพื้นที่ภาคกลางเป็นที่ตั้งของสถานประกอบการอุตสาหกรรมจำนวนมาก ทำให้มีการใช้ถนนเพื่อการขนส่งสินค้าและบริการต่างๆ มาก และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ถนนในภาคนี้ชำรุดทรุดโทรมเร็วกว่าปกติ

1.3) ปัญหาเกี่ยวกับกลิ่น พบว่าตัวอย่างในภาคกลางมีปัญหาด้านนี้มากกว่าภาคอื่นๆ โดยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีปัญหาเกี่ยวกับแหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็นมากที่สุด

ร้อยละ 13.6 ในขณะที่ภาคกลางมีปัญหาเกี่ยวกับสถานประกอบการ ใกล้เคียงบ้านปล่อยของเสียหรือส่งกลิ่นเหม็นหรือทำเสียงดังร้อยละ 15.7 และปัญหาจากกลิ่นของเศษขยะมูลฝอยบริเวณใกล้เคียงบ้าน ร้อยละ 9.3

1.4) ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนบ้านและสถานเริงรมย์ ตัวอย่างภาคกลางมีปัญหาถูกรบกวนจากเสียงวิทยุ ทีวี และการทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้านมากที่สุด ร้อยละ 6.9 รองลงมาคือกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 6.6 ในขณะที่ภาคเหนือมีปัญหาเกี่ยวกับการมีสถานเริงรมย์อยู่ใกล้บ้าน ร้อยละ 6.7

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของการมีปัญหากับสิ่งแวดล้อมทุกข้อแล้ว พบว่า ภาคกลางเป็นภาคที่มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยของการมีปัญหาเท่ากับ 2.42 รองลงมาคือภาคเหนือที่มีคะแนนเฉลี่ยของปัญหาเท่ากับ 2.40 จะเห็นได้ว่าทั้งสองภาคนี้มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่ากรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งนับว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาวิเคราะห์เพื่อค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขต่อไป

ตารางที่ 6.15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาล้างสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ปัญหาล้างสิ่งแวดล้อม	กทม. / ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้งประเทศ	
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
ปัญหาจากการจราจร												
1.เสียงจากยานพาหนะ	1.79	0.81	1.83	0.80	1.91	0.83	1.77	0.82	1.82	0.84	1.82	0.82
2.อากาศบริเวณบ้านมีควันดำทั้งจากรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์และอื่นๆ	1.37	0.65	1.40	0.67	1.55	0.74	1.26	0.53	1.21	0.49	1.35	0.61
ปัญหาจากสภาพถนน												
3.ถนนหนทางที่จะเข้าบ้าน ทรุดชำรุดดินลึบ	1.19	0.48	1.30	0.61	1.30	0.56	1.09	0.33	1.09	0.34	1.18	0.45
ปัญหาเกี่ยวกับกลิ่น												
4.แหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็น	1.46	0.72	1.40	0.66	1.32	0.63	1.21	0.52	1.27	0.58	1.31	0.61
5.สถานประกอบการใกล้บ้าน ปล่อยของเสีย/ส่งกลิ่นเหม็น/ทำเสียงดัง	1.39	0.71	1.48	0.75	1.26	0.58	1.16	0.49	1.21	0.54	1.28	0.59
6.บริเวณรอบๆบ้านมีกลิ่นของเศษขยะมูลฝอย	1.35	0.63	1.38	0.65	1.31	0.57	1.17	0.44	1.25	0.51	1.27	0.54

ตารางที่ 6.15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวันของตัวอย่างจำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	กทม./ ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาค เหนือ		ภาค ตะวันออก เฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้ง ประเทศ	
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
<u>ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน/สถาน ธุรกิจ</u>												
7.เสียงรบกวนจากวิทยุ/ทีวี/ การทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้าน	1.33	0.59	1.37	0.61	1.32	0.58	1.20	0.51	1.21	0.50	1.27	0.55
8.บริเวณใกล้บ้านมีสถานธุรกิจ ทำให้ทัศนภาพไม่สวยงาม	1.09	0.35	1.16	0.45	1.23	0.56	1.09	0.38	1.10	0.38	1.13	0.42
ค่าเฉลี่ย	2.37	0.62	2.42	0.65	2.40	0.63	2.24	0.50	2.27	0.52	2.33	0.57
หมายเหตุ: ค่าคะแนน	3 = มาก		2 = น้อย		1 = ไม่มีปัญหา							

ตารางที่ 6.16 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมของตัวอย่างจำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ระดับความพึงพอใจ	ภาค (ร้อยละ)					รวมทั้งประเทศ (ร้อยละ) (n = 4,489)
	กทม./ ปริมณฑล (n = 899)	กลาง (n = 898)	เหนือ (n = 897)	ตะวันออก เฉียงเหนือ (n = 898)	ใต้ (n = 897)	
มากที่สุด (คะแนน 9 - 10)	21.4	25.1	28.0	32.9	43.3	30.2
มาก (คะแนน 7 - 8)	58.4	57.0	53.6	57.6	48.2	55.6
ปานกลาง (คะแนน 4 - 6)	19.1	17.0	16.3	8.7	7.9	13.1
น้อย (คะแนน 2 - 3)	0.8	0.7	2.0	0.8	0.3	0.9
น้อยที่สุด (คะแนน 0 - 1)	0.3	0.2	0.1	0.0	0.3	0.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	7.50	7.66	7.65	7.94	8.22	7.80
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.44	1.43	1.59	1.25	1.36	1.39

เมื่อสำรวจระดับความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมของตัวอย่าง โดยกำหนดให้คะแนนความพึงพอใจมีค่าระหว่าง 0 – 10 คะแนน พบว่า ตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีความพึงพอใจสิ่งแวดล้อมในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.80 ตัวอย่างภาคใต้มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 8.22 ในขณะที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด คะแนนเฉลี่ย 7.50

2) ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกมากที่สุด เมื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของตัวอย่างมากที่สุด พบว่า ปัญหาเสียงรบกวนจากยานพาหนะ เครื่องจักร โรงงาน เป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อตัวอย่างทั่วประเทศมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ 54.5 รองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับควัน ฝุ่น กลิ่นเหม็นจากยานพาหนะ เครื่องจักร โรงงานต่างๆ ร้อยละ 12.3 และปัญหาน้ำเน่าเสีย ท่วมขัง กลิ่นเหม็นจากแหล่งน้ำ โรงงานใกล้บ้าน ร้อยละ 10.2

ตารางที่ 6.17 ร้อยละของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของตัวอย่างมากที่สุดเป็นอันดับ 1 อันดับ 2 และอันดับ 3 จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึก	อันดับ1						อันดับ2						อันดับ3					
	กทม./ ปริมณฑล	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ	ภาค ใต้	รวมทั้ง ประเทศ	กทม./ ปริมณฑล	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ	ภาค ใต้	รวมทั้ง ประเทศ	กทม./ ปริมณฑล	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ	ภาค ใต้	รวมทั้ง ประเทศ
(๓)	(640)	(663)	(590)	(553)	(589)	(3,035)	(362)	(432)	(301)	(251)	(307)	(1,653)	(167)	(242)	(117)	(79)	(147)	(752)
1.เสียงรบกวนจากยานพาหนะ เครื่องจักร/โรงงาน	459	404	471	664	633	545	207	255	223	167	140	196	186	149	128	114	197	146
2.ควัน/ฝุ่น/กลิ่นเหม็นจาก ยานพาหนะ/เครื่องจักร/โรงงาน	94	160	224	78	83	123	257	262	327	362	275	309	208	212	247	368	211	271
3.น้ำเสีย/ท่วมขัง/กลิ่น เหม็นจากแหล่งน้ำ/โรงงาน	145	110	71	98	95	102	138	104	90	92	169	112	102	140	120	114	163	125
4.ขยะส่งกลิ่นเหม็น/ทิ้ง เกลื่อนกราด	80	130	56	49	75	73	157	169	100	84	182	127	150	202	137	114	156	145
5.ถนนชำรุด	34	42	29	16	25	27	28	44	47	48	39	43	66	33	60	63	82	60
6.เสียงรบกวนจากวิทยุ/ เครื่องเสียง/ทีวี/เพื่อนบ้าน คนในชุมชน	105	74	83	81	63	82	146	90	130	231	169	165	162	107	128	177	143	148
7.สาธารณสุขปลอดภัยต้อง/ ขาดแคลน	03	17	07	05	24	10	17	16	10	00	16	10	36	37	26	25	34	30
8.อื่นๆเช่นสุนัขจรจัด	80	63	59	09	02	38	50	60	73	16	10	39	90	120	154	25	14	75
รวม	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000

6.1.5 คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน

คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน หมายถึง ความพึงพอใจต่อการได้รับบริการที่ดีจากหน่วยงานของภาครัฐในด้าน การศึกษา คมนาคม สาธารณสุข สาธารณูปโภคต่างๆ การดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งความพึงพอใจในด้านราคาสินค้าอุปโภค บริโภค และค่าสาธารณูปโภคที่เป็นอยู่ การศึกษาคุณภาพชีวิตทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันครั้งนี้ ได้แบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐด้านต่างๆ 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความยุติธรรมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพอใจในสาธารณูปโภคและสภาพสังคม ในการสำรวจความเห็นตามประเด็นดังกล่าว ได้กำหนดคะแนนของระดับความคิดเห็นในแต่ละระดับดังนี้ ไม่เห็นด้วยอย่างมาก = 1 ไม่เห็นด้วย = 2 เห็นด้วยบ้าง = 3 เห็นด้วย = 4 และเห็นด้วยมาก = 5

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

ตัวอย่างส่วนใหญ่ค่อนข้างเห็นด้วยว่าสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันมีราคาแพง ทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค รวมถึงค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคและการเดินทาง โดยจะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นมีค่ามากกว่า 3.00 เกือบทุกข้อคำถาม ยกเว้นในเรื่องของค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ซึ่งเป็นคำถามเชิงบวก ก็จะมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนไม่ถึง 3.00 ซึ่งแสดงว่าตัวอย่างไม่เห็นด้วยกับข้อคำถามที่ว่าค่าโดยสารรถประจำทางมีราคาเหมาะสมแล้ว

ตารางที่ 6.18 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าจำเป็นในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความคิดเห็น	n	ร้อยละของระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		เห็นด้วยมาก	เห็นด้วย	เห็นด้วยบ้าง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างมาก			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
1. สินค้าประเภทอาหารมี									
ราคาแพง									
รวมทั้งประเทศ	4,495	29.7	30.2	22.7	12.3	5.1	100.0	3.67	1.15
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	38.9	27.8	25.1	6.9	1.3	100.0	3.96	1.02
ภาคกลาง	899	28.1	38.1	21.9	7.5	4.4	100.0	3.78	1.07
ภาคเหนือ	900	31.4	29.9	21.6	12.7	4.4	100.0	3.71	1.16
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	897	25.0	26.7	25.0	16.3	7.0	100.0	3.46	1.22
ภาคใต้	899	30.6	31.8	16.8	14.0	6.8	100.0	3.65	1.24

**ตารางที่ 6.18 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้า
จำเป็นในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)**

ความคิดเห็น	n	ร้อยละของระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย บ้าง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง มาก			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
2. สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่ม									
มีราคาแพง									
รวมทั้งประเทศ	4,493	14.9	27.5	37.2	16.1	4.4	100.0	3.32	1.20
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	14.2	29.5	44.1	10.9	1.3	100.0	3.44	1.91
ภาคกลาง	899	17.1	33.3	35.0	10.8	3.8	100.0	3.49	1.02
ภาคเหนือ	899	18.0	28.0	32.1	17.8	4.1	100.0	3.38	1.10
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	897	12.4	22.5	39.7	19.5	5.9	100.0	3.16	1.06
ภาคใต้	899	14.8	29.1	32.7	17.9	5.5	100.0	3.30	1.09
3. สินค้าประเภทยารักษาโรค									
มีราคาแพง									
รวมทั้งประเทศ	4,488	14.2	22.9	37.5	19.3	6.1	100.0	3.20	1.09
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	13.2	27.6	40.7	15.8	2.7	100.0	3.33	0.98
ภาคกลาง	899	13.6	29.5	35.2	16.5	5.2	100.0	3.30	1.06
ภาคเหนือ	897	19.1	19.6	31.9	24.0	5.4	100.0	3.23	1.17
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	896	12.4	19.6	39.9	20.0	8.1	100.0	3.08	1.10
ภาคใต้	896	13.5	22.0	38.5	19.0	7.0	100.0	3.16	1.10
4. สินค้าด้านสาธารณูปโภค									
เช่น ค่าโทรศัพท์ ไฟฟ้า									
ประปา มีราคาแพง									
รวมทั้งประเทศ	4,497	16.0	27.4	34.7	18.7	3.3	100.0	3.34	1.04
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	21.6	29.0	36.6	11.2	1.6	100.0	3.58	1.00
ภาคกลาง	899	15.8	33.4	34.4	13.2	3.2	100.0	3.45	1.01
ภาคเหนือ	899	20.1	25.1	33.4	17.4	4.0	100.0	3.40	1.11
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	11.8	24.4	34.3	25.7	3.8	100.0	3.15	1.05
ภาคใต้	900	14.2	28.2	36.0	18.7	2.9	100.0	3.32	1.03
5. ค่ารถโดยสารประจำทาง									
มีราคาเหมาะสม *									
รวมทั้งประเทศ	4,452	2.7	12.3	49.9	25.5	9.6	100.0	2.73	0.88
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	1.1	9.0	53.3	26.2	10.3	100.0	2.64	0.83
ภาคกลาง	897	2.1	9.6	51.0	28.7	8.6	100.0	2.68	0.84
ภาคเหนือ	864	5.6	13.3	40.5	25.8	14.8	100.0	2.69	1.05
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	895	2.0	12.4	54.7	23.9	7.0	100.0	2.78	0.82
ภาคใต้	896	3.1	18.1	45.5	24.1	9.2	100.0	2.82	0.94

หมายเหตุ: * กลับค่าคะแนนแล้ว

ตารางที่ 6.19 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความคิดเห็น	กทม. / ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาค เหนือ		ภาค ตะวันออก เฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้ง ประเทศ	
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
1. สินค้าประเภทอาหารมี ราคาแพง	3.96	1.02	3.78	1.07	3.71	1.16	3.46	1.22	3.65	1.24	3.67	1.15
2. สินค้าประเภท เครื่องนุ่งห่มมี ราคาแพง	3.44	0.91	3.49	1.02	3.38	1.10	3.16	1.06	3.30	1.09	3.32	1.04
3. สินค้าประเภทยารักษา โรคมียาแพง	3.33	0.98	3.30	1.06	3.23	1.17	3.08	1.10	3.16	1.10	3.20	1.09
4. สินค้าด้านสาธารณูปโภค เช่นค่าโทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา มีราคาแพง	3.58	1.00	3.45	1.01	3.40	1.11	3.15	1.05	3.32	1.03	3.34	1.04
5. ค่ารถโดยสารประจำทางมี ราคาเหมาะสม ค่าเฉลี่ย *	2.64	0.83	2.68	0.84	2.69	1.05	2.78	0.82	2.82	0.94	2.73	0.88

หมายเหตุ : 1. ค่าคะแนนระดับความคิดเห็น 5 = เห็นด้วยมาก 4 = เห็นด้วย 3 = เห็นด้วยบ้าง
2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างมาก
2. * กลับค่าคะแนนข้อ 5 แล้ว

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐด้านต่างๆ

ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าได้รับการบริการที่ดีจากหน่วยงานของภาครัฐ ทั้งในด้านของการบริการประชาชนของหน่วยงานต่าง ๆ การจัดการศึกษาภาคบังคับที่ทำให้คนไทยมีคุณภาพดีขึ้น และการให้บริการของสถานพยาบาลต่าง ๆ โดยเห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยทุกข้อคำถามมีค่ามากกว่า 3.50 ทั้งในภาพรวมทั้งประเทศและในการจำแนกตามภาค

ตารางที่ 6.20 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐด้านต่าง ๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความคิดเห็น	n	ร้อยละของระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย บ้าง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง มาก			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
1. ท่านพอใจกับการบริการ									
ประชาชน (เช่น งานทะเบียนราษฎร ดูแลความสะอาด) ของหน่วยงานต่าง ๆ									
รวมทั้งประเทศ	4,489	24.3	44.7	25.8	4.3	0.9	100.0	3.87	0.85
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	17.7	44.9	32.1	4.3	1.0	100.0	3.74	0.83
ภาคกลาง	896	17.7	44.4	31.4	5.6	0.9	100.0	3.73	0.85
ภาคเหนือ	898	32.1	40.6	20.4	4.9	2.0	100.0	3.96	0.95
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	27.5	45.8	23.2	3.3	0.2	100.0	3.97	0.81
ภาคใต้	896	22.0	48.0	24.8	4.2	1.0	100.0	3.86	0.84
2. การศึกษาภาคบังคับทำให้คนไทยมีคุณภาพ									
รวมทั้งประเทศ	4,494	19.9	36.4	30.1	11.0	2.6	100.0	3.60	1.00
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	19.2	31.9	36.6	10.4	1.9	100.0	3.56	0.98
ภาคกลาง	897	16.6	35.0	32.8	14.5	1.1	100.0	3.52	0.97
ภาคเหนือ	899	22.9	38.2	24.4	9.7	4.8	100.0	3.65	1.08
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	19.1	38.9	29.3	9.9	2.8	100.0	3.62	0.99
ภาคใต้	898	22.8	34.9	29.0	11.7	1.6	100.0	3.66	1.01
3. โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลของรัฐให้บริการที่ดี									
รวมทั้งประเทศ	4,493	22.2	42.1	27.2	6.8	1.7	100.0	3.77	0.92
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	17.9	43.6	31.1	6.3	1.1	100.0	3.71	0.87
ภาคกลาง	899	17.8	39.0	34.1	7.3	1.8	100.0	3.64	0.92
ภาคเหนือ	898	29.7	42.3	19.2	5.8	3.0	100.0	3.90	0.99
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	22.6	43.6	26.4	6.6	0.8	100.0	3.81	0.89
ภาคใต้	898	21.6	40.5	26.7	8.6	2.6	100.0	3.70	0.98

ตารางที่ 6.21 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐ ด้านต่าง ๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความคิดเห็น	กทม./		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้งประเทศ	
	ปริมาณ											
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
1. ท่านพอใจกับการบริการประชาชน (เช่น งานทะเบียนราษฎร ดูแลความสะอาด) ของหน่วยงานต่าง ๆ	3.74	0.83	3.73	0.85	3.96	0.95	3.97	0.81	3.86	0.84	3.87	0.85
2. การศึกษาภาคบังคับทำให้คนไทยมีคุณภาพ	3.56	0.98	3.52	0.97	3.65	1.08	3.62	0.99	3.66	1.01	3.60	1.00
3. โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลของรัฐให้บริการที่ดี	3.71	0.87	3.64	0.92	3.90	0.99	3.81	0.89	3.70	0.98	3.77	0.92
ค่าเฉลี่ย	3.67	0.89	3.63	0.91	2.84	0.01	3.80	0.99	3.47	0.94	3.52	0.77

หมายเหตุ : ค่าคะแนนระดับความคิดเห็น 5 = เห็นด้วยมาก 4 = เห็นด้วย 3 = เห็นด้วยบ้าง 2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความยุติธรรมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตัวอย่างส่วนใหญ่ค่อนข้างเห็นด้วยว่า ชีวิตและทรัพย์สินของตนยังมีความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายพอสมควร ยกเว้นตัวอย่างในภาคกลางที่เห็นว่า ในแถบละแวกบ้านยังไม่มีความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายเพียงพอ โดยมีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้เพียง 2.88 เท่านั้น ส่วนเรื่องปัญหาของยาเสพติด ตัวอย่างส่วนใหญ่ยังเห็นว่าในชุมชนของตนมีปัญหาเรื่องนี้ค่อนข้างน้อย ยกเว้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมาณที่เห็นว่า ในชุมชนของตน ค่อนข้างมีปัญหาที่พอสมควร โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.05

สำหรับประเด็นเรื่องความยุติธรรมของกฎหมายนั้น มีความเห็นที่แตกต่างกันออกไปบ้างเล็กน้อยในแต่ละภาค โดยตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมาณ และตัวอย่างภาคเหนือยังไม่ค่อยเห็นด้วยนักกว่า กฎหมายไทยมีความยุติธรรม คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของทั้งสองภาคนี้เท่ากับ 2.89 และ 2.93 ตามลำดับ ในขณะที่ภาคอื่นๆ ค่อนข้างเห็นด้วยว่ากฎหมายไทยมีความยุติธรรมดีแล้ว

ตารางที่ 6.22 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความยุติธรรมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความคิดเห็น	n	ร้อยละของระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		เห็นด้วยมาก	เห็นด้วย	เห็นด้วยบ้าง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างมาก			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
1. ชีวิตของท่านและคนในครอบครัวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน									
รวมทั้งประเทศ	4,496	20.7	34.8	27.1	12.8	4.6	100.0	3.54	1.06
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	14.2	27.3	34.6	18.2	5.7	100.0	3.26	1.09
ภาคกลาง	898	11.0	28.2	32.1	21.6	7.1	100.0	3.14	1.10
ภาคเหนือ	900	28.2	37.5	19.9	9.2	5.2	100.0	3.74	1.12
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	22.9	39.3	25.8	9.2	2.8	100.0	3.70	1.01
ภาคใต้	900	24.6	37.4	25.4	8.9	3.7	100.0	3.70	1.05
2. ละแวกบ้านท่านมีความปลอดภัย ไม่มีโจรผู้ร้าย									
รวมทั้งประเทศ	4,499	16.9	28.8	28.7	18.8	6.9	100.0	3.30	1.13
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	12.9	21.6	31.1	26.0	8.4	100.0	3.04	1.15
ภาคกลาง	899	9.0	20.6	30.9	28.6	10.9	100.0	2.88	1.13
ภาคเหนือ	900	26.0	31.8	20.8	13.8	7.6	100.0	3.55	1.22
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	18.2	33.3	29.8	14.3	4.4	100.0	3.46	1.08
ภาคใต้	900	15.8	32.1	30.9	16.1	5.1	100.0	3.37	1.09
3. ละแวกบ้านท่านมีคนคิดยาเสพติด *									
รวมทั้งประเทศ	4,489	10.1	15.7	32.3	26.8	15.0	100.0	2.79	1.17
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	12.6	21.2	34.1	22.4	9.7	100.0	3.05	1.15
ภาคกลาง	899	10.9	18.0	35.3	24.9	10.9	100.0	2.93	1.14
ภาคเหนือ	899	11.8	14.2	26.3	26.5	21.2	100.0	2.69	1.28
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	897	7.9	13.4	30.7	30.8	17.2	100.0	2.64	1.15
ภาคใต้	894	9.4	14.4	38.9	25.2	12.1	100.0	2.84	1.11
4. ทุกวันนี้บ้านเมืองปลอดภัย ไม่มีโจรผู้ร้าย									
รวมทั้งประเทศ	4,496	7.2	13.1	26.2	32.2	21.4	100.0	2.52	1.15
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	6.2	9.7	26.4	34.0	23.7	100.0	2.41	1.13
ภาคกลาง	897	3.8	9.5	24.0	36.4	26.3	100.0	2.28	1.07
ภาคเหนือ	899	15.0	18.4	24.5	26.9	15.2	100.0	2.91	1.29
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	4.1	11.8	27.7	34.3	22.1	100.0	2.41	1.08
ภาคใต้	900	9.6	17.4	27.1	26.7	19.2	100.0	2.71	1.23

ตารางที่ 6.22 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความยุติธรรมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	n	ร้อยละของระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		เห็นด้วยมาก	เห็นด้วย	เห็นด้วยบ้าง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างมาก			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
5. กฎหมายไทยมีความยุติธรรม									
รวมทั้งประเทศ	4,486	10.1	22.0	42.0	14.6	11.2	100.0	3.05	1.10
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	7.3	19.1	43.3	15.9	14.4	100.0	2.89	1.10
ภาคกลาง	896	8.8	19.5	45.5	18.3	7.9	100.0	3.03	1.02
ภาคเหนือ	899	9.8	21.1	37.3	16.1	15.7	100.0	2.93	1.18
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	893	11.2	24.5	42.9	11.4	10.0	100.0	3.16	1.09
ภาคใต้	898	12.8	23.9	40.1	14.4	8.8	100.0	3.18	1.10

หมายเหตุ: * กลับค่าคะแนนแล้ว

ตารางที่ 6.23 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับความยุติธรรมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความคิดเห็น	กทม. / ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้งประเทศ	
	x	SD.	x	SD.	x	SD.	x	SD.	x	SD.	x	SD.
	1. ชีวิตของท่านและคนในครอบครัวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.26	1.09	3.14	1.10	3.74	1.12	3.70	1.01	3.70	1.05	3.54
2. ละแวกบ้านท่านมีความปลอดภัยไม่มีโจรสู้ร้าย	3.04	1.15	2.88	1.13	3.55	1.22	3.46	1.08	3.37	1.09	3.30	1.13
3. ละแวกบ้านท่านมีคนคิดยาเสพติด	3.05	1.15	2.93	1.14	2.69	1.28	2.64	1.15	2.84	1.11	2.79	1.17
4. ทุกวันนี้บ้านเมืองปลอดภัยไม่มีโจรสู้ร้าย	2.41	1.13	2.28	1.07	2.91	1.29	2.41	1.08	2.71	1.23	2.52	1.15
5. กฎหมายไทยมีความยุติธรรม	2.89	1.10	3.03	1.02	2.93	1.18	3.16	1.09	3.18	1.10	3.05	1.10
ค่าเฉลี่ย *	2.93	1.12	2.85	1.09	3.16	1.22	3.07	1.08	3.16	1.12	3.04	1.12

หมายเหตุ : 1. ค่าคะแนนระดับความคิดเห็น 5 = เห็นด้วยมาก 4 = เห็นด้วย 3 = เห็นด้วยบ้าง 2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

2. * กลับค่าคะแนนข้อ 3 แล้ว

4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพอใจในสาธารณูปโภคและสภาพสังคม

ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในด้านของเส้นทางการคมนาคมระหว่างอำเภอและจังหวัดเป็นอย่างมาก เห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสำหรับคำถามข้อนี้ มีค่ามากกว่า 4.00 ในทุกภาค เช่นเดียวกับความพึงพอใจในด้านของสาธารณูปโภคโดยรวมที่พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากเช่นกัน โดยคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของตัวอย่างทุกภาคตั้งแต่ 3.82 ขึ้นไป สำหรับความพึงพอใจในสภาพสังคมโดยรวมของพื้นที่ที่ตนพักอาศัยอยู่นั้น พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมีค่าตั้งแต่ 3.85 ขึ้นไป

ตารางที่ 6.24 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพอใจในสาธารณูปโภค และสภาพสังคมของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความคิดเห็น	n	ร้อยละของระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยบ้าง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	ไม่เห็นด้วยเลย			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
1. เส้นทางการคมนาคมระหว่างอำเภอ / จังหวัดที่มีความสะดวก									
รวมทั้งประเทศ	4,498	39.7	42.6	15.3	1.9	0.4	100.0	4.19	0.79
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	36.9	41.5	19.4	1.8	0.4	100.0	4.13	0.81
ภาคกลาง	899	30.1	44.8	20.7	4.1	0.3	100.0	4.00	0.84
ภาคเหนือ	900	37.7	49.2	9.8	2.2	1.1	100.0	4.20	0.79
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	45.6	40.2	12.9	1.1	0.2	100.0	4.30	0.75
ภาคใต้	900	43.5	37.9	17.2	1.1	0.3	100.0	4.23	0.79
2. ท่านพอใจกับสาธารณูปโภคโดยรวมของพื้นที่ที่ท่านอยู่อาศัยในปัจจุบัน									
รวมทั้งประเทศ	4,496	25.4	51.5	19.7	2.7	0.7	100.0	3.98	0.78
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	24.6	49.4	23.6	2.1	0.3	100.0	3.96	0.77
ภาคกลาง	899	18.9	49.7	26.6	4.2	0.6	100.0	3.82	0.80
ภาคเหนือ	899	29.1	50.2	16.0	3.7	1.0	100.0	4.03	0.83
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	27.0	55.2	15.1	1.9	0.8	100.0	4.06	0.75
ภาคใต้	899	25.3	49.2	22.8	2.4	0.3	100.0	3.97	0.78
3. ท่านพอใจกับสภาพสังคมโดยรวมของพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ในปัจจุบัน									
รวมทั้งประเทศ	4,491	22.8	51.9	21.5	3.1	0.6	100.0	3.93	0.78
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	21.0	46.5	29.1	3.0	0.4	100.0	3.85	0.80
ภาคกลาง	899	16.5	45.5	31.1	6.5	0.4	100.0	3.71	0.83
ภาคเหนือ	897	27.3	49.1	18.1	3.9	1.6	100.0	3.97	0.87
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	24.8	56.8	16.4	1.8	0.2	100.0	4.04	0.71
ภาคใต้	896	22.0	58.4	17.7	1.1	0.8	100.0	4.00	0.72

6.2 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยในด้านต่างๆ ระหว่างปี 2550-2552

และการเปรียบเทียบชีวิตปัจจุบันกับชีวิตในระยะเวลาห้าปีที่ผ่านมา

การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยในด้านต่างๆ จะทำการเปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจ ที่ตัวอย่างมีต่อคุณภาพชีวิตในแต่ละด้าน โดยจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเป็นรายภาคระหว่างปี 2550 – 2552 ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยสรุปพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ ระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตของตัวอย่างในปี 2552 จะต่ำกว่าปี 2550 และ 2551 ในทุกด้านและทุกภาค

6.2.1 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน

เมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน จากค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของตัวอย่างจำแนกรายภาค ระหว่างปี 2550 – 2552 พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจรวมทั้งประเทศระหว่างปี 2550 – 2552 ลดน้อยลงทุกปี โดยในปี 2550 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านนี้เท่ากับ 8.14 แต่ในปี 2551 ลดลงเหลือ 8.07 และลดลงเหลือเพียง 7.81 ในปี 2552 โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล กล่าวคือ ในปี 2550 ตัวอย่างในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านนี้เท่ากับ 8.15 แล้วลดลงในปี 2551 และ 2552 เหลือ 8.07 และ 7.69 ตามลำดับ ในขณะที่ตัวอย่างภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีแนวโน้มของระดับความพึงพอใจไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านนี้เพิ่มขึ้นในปี 2551 แล้วลดลงในปี 2552 อาทิเช่น ภาคกลางมีความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านนี้เฉลี่ยเท่ากับ 8.01 ในปี 2550 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 8.10 ในปี 2551 แล้วลดลงเหลือ 7.53 ในปี 2552 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความพึงพอใจเฉลี่ยในปี 2550 เท่ากับ 8.06 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี 2551 เป็นเท่ากับ 8.08 แล้วลดลงเหลือ 7.79 ในปี 2552 ส่วนภาคใต้มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในปี 2550 เท่ากับ 8.09 เพิ่มขึ้นในปี 2551 เป็นเท่ากับ 8.17 แล้วลดลงเหลือ 7.99 ในปี 2552 ในขณะที่ภาคเหนือกลับมีลักษณะแตกต่างออกไป โดยมีระดับความพึงพอใจลดลงจากในปี 2550 ที่มีระดับความพึงพอใจเท่ากับ 8.38 ลดลงเหลือ 7.92 ในปี 2551 แล้วกลับเพิ่มขึ้นเป็น เท่ากับ 8.08 ในปี 2552 (รายละเอียดดังตารางที่ 6.25)

6.2.2 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว

เมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของตัวอย่างรวมทั้งประเทศเพิ่มขึ้นในปี 2551 แล้วกลับลดลงในปี 2552 โดยในปี 2550 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านนี้รวมทั้งประเทศเท่ากับ 8.99 และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 9.01 ในปี 2551 แล้วกลับลดลงเหลือ 8.76 ในปี 2552 เป็นที่น่าสังเกตว่าตัวอย่างภาคเหนือมีความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านนี้สูงที่สุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยลดลงทุกปี โดยในปี 2550 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวของตัวอย่างภาคเหนือเท่ากับ 9.13 ซึ่งนับว่าสูงมาก แล้วลดลงเหลือ 9.01 ในปี 2551 และเหลือเท่ากับ 8.95 ในปี 2552 เช่นเดียวกับตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีแนวโน้มความพึงพอใจลดลงในลักษณะเดียวกัน โดยในปี 2550 ตัวอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวเท่ากับ 9.02 ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูง แต่ก็ลดลงเหลือ 8.99 และ 8.73 ในปี 2551 และ 2552 ตามลำดับ ในขณะที่ตัวอย่างในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลมีความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านนี้ต่ำกว่าทุกภาคในปี 2550 และ ปี 2552 โดยในปี 2551 ไม่มีการสำรวจข้อมูลเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร (รายละเอียดดังตารางที่ 6.25)

6.2.3 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด

การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดจะแตกต่างจากการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ กล่าวคือจะทำการเปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ยของการเคยมีอาการที่บ่งบอกถึงภาวะความเครียดของตัวอย่าง แทนการสอบถามระดับความพึงพอใจเหมือนมิติคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ ซึ่งจากการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างปี 2550 – 2552 พบว่า ตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีภาวะความเครียดในปี 2551 สูงกว่าปีอื่นๆ คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.90 ในขณะที่ปี 2550 และปี 2552 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.46 และ 23.88 ตามลำดับ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เนื่องจากการเก็บข้อมูลในปี 2551 เป็นการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างในเขตชนบท ในขณะที่การเก็บข้อมูลในปี 2550 และ ปี 2552 เป็นการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างในเขตเมือง ซึ่งควรจะมีภาวะความเครียดมากกว่า นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าสังเกตว่าภาคที่ตัวอย่างมีความเครียดในระดับสูง คือภาคเหนือ เห็นได้จากค่าเฉลี่ยของการมีอาการที่บ่งบอกถึงภาวะความเครียดของตัวอย่างในภาคนี้มีระดับที่สูงมาก โดยเฉพาะในปี 2551 มีค่าเฉลี่ยสูงถึง 40.5 ถึงแม้จะลดลงในปี 2552 แต่ก็ยังมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.79 ซึ่งสูงกว่าภาคอื่นๆ ในขณะที่ตัวอย่างในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลกลับมีแนวโน้มของภาวะความเครียดลดลงจากปี 2550 ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.20 ลดลงเหลือ 25.39 ในปี 2552 เช่นเดียวกับตัวอย่างในภาคกลางที่ภาวะความเครียดลดลงจากปี 2550 ที่มีค่าเฉลี่ยอาการความเครียดเท่ากับ 35.19 เหลือเพียง 27.60 และ 25.74 ในปี 2551 และ ปี 2552 ตามลำดับ (รายละเอียดดังตารางที่ 6.25)

6.2.4 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นในปี 2551 และลดลงในปี 2552 โดยในปี 2550 ตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตด้านนี้ 8.14 และเพิ่มขึ้นเป็นเท่ากับ 8.18 ในปี 2551 จากนั้นก็ลดลงเหลือเท่ากับ 7.80 ในปี 2552 ภาคที่ตัวอย่างมีความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านนี้ลดลงทุกปีคือ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่น่าสนใจคือตัวอย่างในภาคเหนือโดยในปี 2550 ภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านนี้เท่ากับ 8.55 ซึ่งสูงกว่าทุกภาค แต่ในปี 2551 กลับลดลงเหลือเพียงเท่ากับ 8.01 ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำสุดกว่าทุกภาคเช่นกัน และลดลงอีกเหลือเพียง 7.65 ในปี 2552 ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี 2550 ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านนี้ 8.39 และลดลงในปี 2551 เหลือ 8.27 และลดลงอีกในปี 2552 เหลือเพียง 7.94 ส่วนในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลซึ่งเป็นภาคที่น่าสนใจว่าเป็นเขตที่มีสภาพแวดล้อมไม่ดีนั้น พบว่า ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเพิ่มขึ้นในปี 2551 ซึ่งในปีนั้นไม่มีการเก็บข้อมูลเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร แต่ในปี 2552 ซึ่งมีการเก็บข้อมูลในเขตกรุงเทพมหานครรวมอยู่ด้วย ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจก็กลับลดลงเหลือเท่ากับ 7.50 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด (รายละเอียดดังตารางที่ 6.25)

ตารางที่ 6.25 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ครอบครัว สุขภาพและความเครียด และสิ่งแวดล้อม ระหว่างปี 2550 - 2552

มิติคุณภาพชีวิต	2550					2551					2552							
	ภาค					ภาค					ภาค							
	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	รวม	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	รวม	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	รวม
1. คุณภาพชีวิตด้าน การทำงาน	8.15	8.01	8.38	3.06	8.09	8.14	8.07	8.10	7.92	8.08	8.17	8.07	7.69	7.53	8.08	7.79	7.99	7.81
2. คุณภาพชีวิตด้าน ครอบครัว	8.79	8.99	9.13	9.02	9.01	8.99	9.02	8.99	9.01	8.99	9.01	9.01	8.59	8.68	8.95	8.73	8.86	8.76
3. คุณภาพชีวิตด้าน สุขภาพและความเครียด	29.20	35.19	24.54	20.21	23.25	26.46	27.9	27.6	40.5	23.3	30.4	29.9	25.39	25.74	31.79	18.50	22.20	23.88
4. คุณภาพชีวิตด้าน สิ่งแวดล้อม	7.66	7.82	8.55	8.39	8.29	8.14	8.07	8.38	8.01	8.27	8.19	8.18	7.50	7.66	7.65	7.94	8.22	7.80

6.2.5 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ทำโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามจำแนกรายภาค ระหว่างปี 2550 – 2552 ซึ่งจากการเปรียบเทียบพบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นในปี 2551 ซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลจากตัวอย่างในเขตชนบท เห็นด้วยว่าสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันทุกประเภทมีราคาแพง สูงกว่าค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นในปี 2550 และ ปี 2552 ซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลจากตัวอย่างในเขตเมือง ประเด็นนี้อาจพิจารณาได้ว่าคนในเขตชนบทมีรายได้ต่ำกว่าคนในเขตเมือง จึงรู้สึกว่าได้รับความเดือดร้อนจากการซื้อสินค้ามากกว่า ทั้งที่สินค้าที่จำหน่ายในเขตเมืองและเขตชนบทนั้น อาจมีราคาที่ใกล้เคียงกัน เช่น สินค้าอุปโภค บริโภค ต่างๆ อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2550 และปี 2552 ซึ่งเป็นตัวอย่างในเขตเมืองเช่นเดียวกันก็พบว่า ในปี 2552 ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของระดับการเห็นด้วยสูงขึ้น แสดงว่าตัวอย่างเห็นว่าสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันในปี 2552 มีราคาแพงมากขึ้นกว่าในปี 2550

เมื่อพิจารณาตามประเภทของสินค้า พบว่า สำหรับสินค้าประเภทอาหารนั้น ตัวอย่างในภาคกลางมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยว่าสินค้าประเภทนี้มีราคาแพงสูงที่สุดสองปีติดต่อกัน คือในปี 2550 และ ปี 2551 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และ 4.55 ตามลำดับ แล้วจึงลดลงเป็นอันดับที่สองในปี 2552 แต่ก็ยังมีค่าเฉลี่ยสูงถึง 3.78 ในขณะที่ตัวอย่างในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยเพิ่มขึ้นตามลำดับ ตั้งแต่ปี 2550 – 2552 จากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 สูงเป็นอันดับที่สี่ในปี 2550 เลื่อนขึ้นเป็นอันดับที่สองในปี 2551 ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และเป็นภาคที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในปี 2552 ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96

สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่ม พบว่า ในแต่ละปี ระหว่างปี 2550 – 2552 ตัวอย่างภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง มีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยว่าสินค้าประเภทนี้มีราคาแพงสูงที่สุดตามลำดับ โดยในปี 2550 ตัวอย่างภาคใต้มีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยสูงที่สุดเท่ากับ 3.46 ในปี 2551 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 4.06 และในปี 2552 ภาคกลางมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 3.49

สินค้าประเภทยารักษาโรค พบว่า ตัวอย่างในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล และภาคกลางมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยว่ายารักษาโรคมีราคาแพงสูงที่สุด โดยในปี 2550 ตัวอย่างภาคกลางมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยเท่ากับ 3.11 ส่วนในปี 2552 ตัวอย่างในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยเท่ากับ

3.33 สำหรับปี 2551 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตชนบท พบว่า ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยสูงที่สุดเท่ากับ 3.84

ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ พบว่า ในปี 2550 ตัวอย่างในภาคใต้มีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยว่าค่าใช้จ่ายด้านนี้มีราคาแพงสูงที่สุดเท่ากับ 3.86 ในขณะที่ในปี 2551 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลในเขตชนบท ตัวอย่างในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยสูงที่สุดเท่ากัน คือ 4.02 และในปี 2552 ตัวอย่างในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยสูงที่สุดเท่ากับ 3.58

ค่าโดยสารรถประจำทาง ซึ่งในการสำรวจครั้งนี้ได้สอบถามความเห็นในเชิงบวกว่าเห็นด้วยหรือไม่ว่ามีราคาที่เหมาะสมแล้ว ผลการสำรวจพบว่า ในปี 2550 และปี 2552 ซึ่งมีการเก็บข้อมูลในเขตกรุงเทพมหานครด้วย ตัวอย่างในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยต่ำที่สุด กล่าวคือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 และ 2.64 ตามลำดับ แสดงว่าคนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความเห็นว่าค่าโดยสารรถประจำทางมีราคาแพง ในขณะที่ในปี 2551 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลในเขตชนบท ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยต่ำที่สุดเท่ากับ 2.95 (รายละเอียดดังตารางที่ 6.26)

ตารางที่ 6.26 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ระหว่างปี 2550 - 2552

มิติคุณภาพชีวิต	2550					2551					2552							
	ภาค					ภาค					ภาค							
	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	รวม	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	รวม	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	รวม
1. สินค้าประเภทอาหาร มีราคาแพง	3.51	3.70	3.39	3.53	3.69	3.57	4.45	4.55	4.42	4.29	4.32	4.41	3.96	3.78	3.71	3.46	3.65	3.67
2. สินค้าประเภท เครื่องนุ่งห่มมีราคาแพง	3.20	3.32	3.11	3.34	3.46	3.29	3.91	3.83	3.93	4.06	3.82	3.91	3.44	3.49	3.38	3.16	3.30	3.32
3. สินค้าประเภทยารักษา โรคมียาแพง	3.09	3.11	2.95	2.87	3.10	3.03	3.73	3.56	3.57	3.84	3.48	3.64	3.33	3.30	3.23	3.08	3.16	3.20
4. สินค้าด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าโทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา มีราคาแพง	3.77	3.70	3.63	3.73	3.86	3.74	3.90	4.02	3.89	4.02	3.90	3.95	3.58	3.45	3.40	3.15	3.32	3.34
5. ค่ารถโดยสารประจำทาง มีราคาเหมาะสม	2.69	2.77	2.63	2.85	2.77	2.74	3.27	3.56	3.49	2.95	3.53	3.36	2.64	2.68	2.69	2.78	2.82	2.73

6.2.6 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐในด้านต่างๆ

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐ ได้ทำการเปรียบเทียบใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การบริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐทั่วไป เช่น งานทะเบียนราษฎร งานรักษาความสะอาด 2) การจัดการศึกษาภาคบังคับ และ 3) การบริการของสถานพยาบาลของรัฐ โดยเป็นการสอบถามความเห็นด้วยข้อคำถามเชิงบวกว่าตัวอย่างเห็นด้วยหรือไม่ว่า การบริการของรัฐในด้านต่างๆนั้นเป็นบริการที่ดีและมีคุณภาพเป็นที่น่าพึงพอใจ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นในแต่ละประเด็นระหว่างปี 2550 – 2552 พบว่า ในการเปรียบเทียบระหว่างปี 2550 กับปี 2552 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างเขตเมืองเช่นเดียวกัน ตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยในปี 2552 ลดลงจากในปี 2550 เกือบทุกประเด็นคำถาม

ความพึงพอใจกับการบริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐทั่วไป เช่น งานทะเบียนราษฎร งานรักษาความสะอาด พบว่า ตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากันระหว่างปี 2550 และปี 2552 ซึ่งเป็นความเห็นของคนในเขตเมืองเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยว่าพึงพอใจกับการบริการของหน่วยงานภาครัฐเท่ากับ 3.87 อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้เป็นภาคที่ตัวอย่างมีความพึงพอใจการบริการประชาชนเพิ่มขึ้นจากในปี 2550 โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยการเห็นด้วยเท่ากับ 3.91 ในปี 2550 และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 3.97 ในปี 2552 ในขณะที่ภาคใต้มีค่าเฉลี่ยการเห็นด้วยเท่ากับ 3.77 ในปี 2550 และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 3.86 ในปี 2552 ส่วนในปี 2551 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลในเขตชนบทนั้น พบว่า ภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยการเห็นด้วยสูงที่สุดเท่ากับ 4.20

การศึกษาภาคบังคับทำให้คนไทยมีคุณภาพ ตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยลดลงจาก 3.74 ในปี 2550 เหลือเพียง 3.60 ในปี 2552 ส่วนในปี 2551 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลในเขตชนบท พบว่า ตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีค่าเฉลี่ยการเห็นด้วยเท่ากับ 3.91 เมื่อพิจารณาแยกรายภาค พบว่า ตัวอย่างทุกภาคมีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน คือมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยลดลงจากปี 2550 ในปี 2552 ซึ่งอาจแปลความหมายได้ว่าตัวอย่างทุกภาคโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในเขตเมืองเริ่มมองเห็นว่า การศึกษาภาคบังคับของไทยกำลังมีคุณภาพลดลง

โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลของรัฐให้บริการที่ดี ตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยลดลงเล็กน้อยระหว่างปี 2550 และ ปี 2552 โดยมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยเท่ากับ 3.81 และ 3.77 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแยกรายภาคเป็นที่น่าสังเกตว่า ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลเป็นภาคเดียวที่ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยเพิ่มขึ้นจาก 3.67 ในปี 2550 เป็นเท่ากับ 3.71 ในปี 2552 ซึ่งก็อาจแปลความได้ว่า โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลของรัฐในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลได้ปรับปรุงการให้บริการให้ดีขึ้น (รายละเอียดตารางที่ 6.27)

ตารางที่ 6.27 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐในด้านต่าง ๆ ระหว่างปี 2550 - 2552

มิติคุณภาพชีวิต	2550					2551					2552							
	ภาค					ภาค					ภาค							
	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	รวม	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	รวม	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	รวม
1. ท่านพอใจกับการบริการประชาชน (เช่น งานทะเบียนราษฎร ดูแลความสะอาดของหน่วยงาน ต่าง ๆ)	3.80	3.86	4.00	3.91	3.77	3.87	3.72	4.10	4.20	3.98	3.91	3.98	3.74	3.73	3.96	3.97	3.86	3.87
2. การศึกษาภาคบังคับทำให้คนไทยคนไทยมีคุณภาพ	3.77	3.62	3.89	3.78	3.67	3.74	3.72	3.96	4.11	3.98	3.78	3.91	3.56	3.52	3.65	3.62	3.66	3.60
3. โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลของรัฐให้บริการที่ดี	3.67	3.83	3.91	3.89	3.74	3.81	3.73	4.01	4.27	3.91	3.90	3.96	3.71	3.64	3.90	3.81	3.70	3.77

6.2.7 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความยุติธรรมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นจากตัวอย่างรวมทั้งประเทศ พบว่า ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความยุติธรรมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่ำลงเกือบทุกประเด็นคำถาม เห็นได้จากการเปรียบเทียบระหว่างปี 2550 และ ปี 2552 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างในเขตเมืองเช่นเดียวกัน โดยในปี 2550 ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยว่าชีวิตตนและคนในครอบครัวมีความปลอดภัยเท่ากับ 3.61 แต่ในปี 2552 ค่าเฉลี่ยลดเหลือเพียง 3.54 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยจากโจรสู้ร้ายในแถบละแวกบ้านลดลงจากค่าเฉลี่ยการเห็นด้วยเท่ากับ 3.42 ในปี 2550 เหลือเพียง 3.30 ในปี 2552 มีเพียงประเด็นคำถามเกี่ยวกับการมีผู้ติดยาเสพติดในแถบละแวกบ้านเท่านั้นที่ตัวอย่างเห็นว่าสถานการณ์ดีขึ้น โดยค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยลดลงจาก 3.38 ในปี 2550 เหลือเท่ากับ 2.79 ในปี 2552 แต่เมื่อสอบถามความเห็นเกี่ยวกับความยุติธรรมของกฎหมายไทยก็พบว่า ค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยว่ากฎหมายไทยมีความยุติธรรมก็ลดลงด้วยเช่นกันจากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 ในปี 2550 เหลือเพียง 3.05 ในปี 2552

เมื่อพิจารณาจำแนกรายภาคพบว่า ภาคเหนือเป็นภาคที่ตัวอย่างมีความเห็นว่าตนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากที่สุด เห็นได้จากค่าเฉลี่ยของการมีความเห็นว่าชีวิตของตนและคนในครอบครัวมีความปลอดภัย และความเห็นเกี่ยวกับการปลอดภัยจากจากโจรสู้ร้าย ซึ่งภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยสูงที่สุดทั้ง 3 ปี คือ ตั้งแต่ปี 2550 – 2552 แต่เมื่อพิจารณาในเรื่องของการมีผู้ติดยาเสพติดในแถบละแวกบ้านกลับพบว่า ในปี 2551 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลในเขตชนบทภาคเหนือเป็นภาคที่ตัวอย่างเห็นว่าในแถบละแวกบ้านมีผู้ติดยาเสพติดมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ส่วนในเขตเมืองคือในปี 2550 และ ปี 2552 นั้น ปัญหาของการมีผู้ติดยาเสพติดจะอยู่ในภาคใต้และเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลมากกว่าภาคอื่น ค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยเท่ากับ 3.54 และ 3.05 ตามลำดับ

ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับความยุติธรรมของกฎหมายไทย พบว่า ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเชื่อมั่นว่ากฎหมายไทยมีความยุติธรรมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยสูงที่สุดในปี 2550 และ ปี 2551 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 และ 3.63 ตามลำดับ ถึงแม้ในปี 2552 ภาคใต้จะเป็นภาคที่เชื่อมั่นในความยุติธรรมของกฎหมายมากที่สุด แต่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ยังมีค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสอง (รายละเอียดดังตารางที่ 6.28)

ตารางที่ 6.28 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความยุติธรรม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ระหว่างปี 2550 - 2552

มิติคุณภาพชีวิต	2550					2551					2552							
	ภาค					ภาค					ภาค							
	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	รวม	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	รวม	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	รวม
1. ชีวิตของท่านและคนในครอบครัวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.48	3.62	3.74	3.63	3.58	3.61	3.66	3.92	4.19	3.99	4.01	3.95	3.26	3.14	3.74	3.70	3.70	3.54
2. ละแวกบ้านท่านมีความปลอดภัยไม่มีโจรผู้ร้าย	3.27	3.34	3.59	3.44	3.47	3.42	3.42	3.64	4.05	3.80	3.81	3.74	3.04	2.88	3.55	3.46	3.37	3.30
3. ละแวกบ้านท่านมีคนติดยาเสพติด	3.16	3.31	3.53	3.36	3.54	3.38	3.04	3.37	3.55	3.38	3.30	3.33	3.05	2.93	2.69	2.64	2.84	2.79
4. ทุกวันนี้บ้านเมืองปลอดภัยไม่มีโจรผู้ร้าย	2.79	2.88	2.76	2.41	2.80	2.73	2.70	3.06	3.70	3.42	3.46	3.27	2.41	2.28	2.91	2.41	2.71	2.52
5. กฎหมายไทยมีความยุติธรรม	3.11	3.12	3.27	3.52	3.16	3.24	3.10	3.50	3.41	3.63	3.31	3.39	2.89	3.03	2.93	3.16	3.18	3.05

6.2.8 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพอใจในสาธารณูปโภค และสภาพสังคม

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทางคมนาคมระหว่างอำเภอและจังหวัด พบว่า ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยว่าเส้นทางคมนาคมมีความสะดวกเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2550 – 2552 แสดงว่าเส้นทางคมนาคมของประเทศไทยมีการปรับปรุงให้ใช้การได้สะดวกขึ้นมาโดยตลอด ทั้งเส้นทางในเขตเมืองและเขตชนบท ค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นในภาพรวมทั้งประเทศระหว่างปี 2550 – 2552 เท่ากับ 4.12 , 4.13 และ 4.19 ตามลำดับ ภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยสูงที่สุดในปี 2550 และปี 2551 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยสูงที่สุดในปี 2552 ซึ่งอาจเป็นเพราะในปีดังกล่าวมีการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมของแต่ละภาค ทำให้การเดินทางของประชาชนในภาคนั้นมีความสะดวกมากขึ้น

การเปรียบเทียบความพึงพอใจในระบบสาธารณูปโภคโดยรวมของพื้นที่ที่ตัวอย่างพักอาศัยอยู่ พบว่า หากเปรียบเทียบเฉพาะตัวอย่างในเขตเมืองเช่นเดียวกันคือเปรียบเทียบระหว่างปี 2550 และปี 2552 ตัวอย่างมีความพึงพอใจระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเพิ่มขึ้นจาก 3.96 ในปี 2550 เป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ในปี 2552 อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีความพึงพอใจระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่ของตนมากที่สุดในปี 2550 – 2552 เช่นเดียวกับความคิดเห็นเรื่องเส้นทางคมนาคม โดยในปี 2550 และ ปี 2551 ตัวอย่างภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านนี้สูงที่สุดเท่ากับ 4.13 และ 4.17 ตามลำดับ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงที่สุดในปี 2552 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06

ท้ายที่สุดเมื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจกับสภาพสังคมโดยรวมของพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่ในปัจจุบัน พบว่า ตัวอย่างรวมในเขตเมืองมีความพึงพอใจสภาพสังคมของตนลดลงเล็กน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นลดลงจากในปี 2550 ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 เหลือ 3.93 ในปี 2552 ตัวอย่างภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงเป็นภาคที่มีความพึงพอใจในสภาพสังคมของตนสูงที่สุด เช่นเดียวกับความเห็นในเรื่องเส้นทางคมนาคมและระบบสาธารณูปโภค โดยตัวอย่างภาคเหนือมีความพึงพอใจสูงที่สุดในปี 2550 -2551 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.14 และ 4.25 ตามลำดับ และตัวอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความพึงพอใจสูงที่สุดในปี 2552 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.04(รายละเอียดดังตารางที่ 6.29)

ตารางที่ 6.29 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพอใจในสาธารณูปโภคและสภาพสังคม ระหว่างปี 2550 - 2552

มิติคุณภาพชีวิต	2550					2551					2552							
	ภาค					ภาค					ภาค							
	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	รวม	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	รวม	กทม./ ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	รวม
1. เส้นทางคมนาคมระหว่าง อำเภอ / จังหวัดมีความ สะดวก	4.03	4.13	4.26	4.14	4.03	4.12	4.11	4.17	4.42	3.91	4.05	4.13	4.13	4.00	4.20	4.30	4.23	4.19
2. ท่านพอใจกับสาธารณูปโภค โดยรวมของพื้นที่ที่ท่าน อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	3.90	3.95	4.13	3.94	3.89	3.96	3.93	4.02	4.17	3.97	3.95	4.01	3.96	3.82	4.03	4.06	3.97	3.98
3. ท่านพอใจกับสภาพสังคม โดยรวมของพื้นที่ที่ท่าน อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	3.84	3.90	4.14	3.91	3.91	3.94	3.92	4.06	4.25	4.03	4.09	4.07	3.85	3.71	3.97	4.04	4.00	3.93

6.2.9 การเปรียบเทียบชีวิตปัจจุบันกับชีวิตห้าปีที่ผ่านมา

ตัวอย่างรวมทั้งประเทศเกือบครึ่งคือร้อยละ 48.5 เห็นว่าชีวิตปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับห้าปีที่ผ่านมายังเหมือนเดิมไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ในขณะที่อีกร้อยละ 27.6 เห็นว่าแย่ลง และอีกร้อยละ 23.9 เห็นว่าดีขึ้น ภาคเหนือมีผู้ที่เห็นว่าชีวิตดีขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 29.4 ในขณะที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีผู้ที่เห็นว่าแย่ลงมากที่สุด ร้อยละ 32.7 ผู้ที่เห็นว่าชีวิตแย่ลงให้เหตุผลว่าเป็นผลจากเศรษฐกิจไม่ดีถึงร้อยละ 87.8 ส่วนผู้ที่ตอบว่าดีขึ้นให้เหตุผลว่าเป็นเพราะเศรษฐกิจดีขึ้น ร้อยละ 73.9 แสดงให้เห็นว่าสภาพเศรษฐกิจมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนมากพอสมควร

ตารางที่ 6.30 ร้อยละของความคิดเห็นของตัวอย่างในการเปรียบเทียบชีวิตปัจจุบันกับห้าปีที่ผ่านมา จำแนกตามภาคและทั้งประเทศ

ความคิดเห็น	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	
ชีวิตปัจจุบันกับห้าปีที่ผ่านมา (n)	(899)	(898)	(894)	(900)	(898)	(4,489)
เลวลง	32.7	29.4	21.7	27.8	26.9	27.6
เหมือนเดิม	46.2	48.4	48.9	49.5	48.5	48.5
ดีขึ้น	21.1	22.2	29.4	22.7	24.6	23.9
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
เหตุผลที่ชีวิตเลวลง (n)	(298)	(260)	(179)	(244)	(238)	(1,219)
เศรษฐกิจไม่ดี	84.6	85.5	87.8	89.4	90.8	87.8
สุขภาพของตนเอง / คนในครอบครัวไม่ดี	7.7	6.5	5.0	8.6	8.4	7.4
ปัญหาภายในครอบครัว	2.7	1.9	2.2	0.4	0.0	1.3
ปัญหาสังคม / สาธารณูปโภค	4.0	3.8	2.2	1.2	0.8	2.2
ปัญหาการเมือง / การบริหารงานของรัฐ	1.0	2.3	2.8	0.4	0.0	1.2
อื่น ๆ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
เหตุผลที่ชีวิตดีขึ้น (n)	(186)	(184)	(240)	(210)	(223)	(1,043)
เศรษฐกิจดี	69.4	57.6	79.5	80.9	74.4	73.9
สุขภาพตนเอง / คนในครอบครัวดี	3.2	2.7	5.0	6.2	7.2	5.0
สถานภาพตนเอง / ครอบครัวดี	23.1	33.7	10.0	11.0	16.6	17.5
สภาพสังคม / ความเป็นอยู่ / สาธารณูปโภคดี	4.3	3.8	4.2	1.9	1.8	3.0
การเมือง / นโยบาย / ภาครัฐ	0.0	1.1	1.3	0.0	0.0	0.4
ดูแลให้บริการดี	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0	0.2
อื่น ๆ	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0	0.2
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

บทที่ 7

สรุปและข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2552 มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อ 1) ตรวจสอบคุณภาพชีวิตของคนไทยเป็นรายปี 2) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยในภาคต่างๆ และเปรียบเทียบกับคุณภาพชีวิตในช่วงเวลาที่ผ่านมา และ 3) สร้างระบบฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนไทย โครงการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนไทย เป็นโครงการที่สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ได้ดำเนินการศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการตรวจสอบคุณภาพชีวิตของคนไทยในเขตเมือง หลังจากที่ได้ทำการตรวจสอบคุณภาพชีวิตของคนไทยทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทมาแล้วในปี พ.ศ. 2550 และ 2551 ตามลำดับ ซึ่งผลของการสำรวจในครั้งนี้จะได้นำมาบันทึกเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิตของคนไทย เพื่อผู้สนใจจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่เป็นตัวอย่างมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบจาก 15 จังหวัด ใน 4 ภาค และเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคละ 3 จังหวัด รวม 15 จังหวัด ๆ ละ 300 ราย รวมจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 4,500 ราย

จังหวัดที่เป็นตัวอย่างในการศึกษานี้ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นครปฐม พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี ชลบุรี เชียงใหม่ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี หนองคาย นครราชสีมา นครศรีธรรมราช สตูล และชุมพร

7.1 สรุปผลของการศึกษา

ผลการศึกษามีดังนี้

1) **ลักษณะทั่วไปและวิถีชีวิตของตัวอย่าง** ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 46.98 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาไม่เกินชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สถานภาพสมรสส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สมรสแล้วและอยู่ด้วยกันกับคู่สมรส ตัวอย่างส่วนใหญ่เกิดและอาศัยอยู่ในจังหวัดนั้นมาแล้วมากกว่า 30 ปี ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด รองลงมา คือประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็ก และรับจ้าง/กรรมกร ระยะเวลาที่ทำงานมาแล้วเฉลี่ย 13.28 ปี มีรายได้บุคคลเฉลี่ย 15,491.-บาท/ปี รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 30,568.-บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 18,011.-บาท ตัวอย่างส่วนใหญ่มีเงินออมแต่ไม่มีหนี้สิน มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง ลักษณะบ้านส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียวและสองชั้น และมีบริเวณบ้าน

ตัวอย่างเกือบทั้งหมด ร้อยละ 99.3 มีโทรทัศน์ ร้อยละ 95.1 มีผู้เขียน ร้อยละ 91.3 มีโทรศัพท์มือถือ และร้อยละ 85.2 มีรถจักรยานยนต์ใช้ มีเวลาพักผ่อนหย่อนใจเฉลี่ย 4.19 ชั่วโมงในวันธรรมดา และ 5.11 ชั่วโมงในวันเสาร์/อาทิตย์ กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจที่ทำเป็นประจำมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ ดูโทรทัศน์ นอนเล่น/นั่งเล่น ฟังวิทยุ อ่านหนังสือ และออกกำลังกาย ในรอบปีที่ผ่านมาส่วนใหญ่เคยไปทัศนอาจรหรือไปทัศนศึกษา ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และบุคคล มากที่สุดเรียงตามลำดับ ตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 50.7 ติดตามข่าวสารการเมืองเป็นประจำ และส่วนใหญ่คิดว่าปัญหาหลักของการเมือง คือ คุณภาพของนักการเมือง

2) คุณภาพชีวิตของคนไทย

- **คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน** ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ รวมทั้งประเทศ 7.81 จากคะแนนเต็ม 10 แสดงว่าคุณภาพชีวิตของคนไทยในด้านนี้อยู่ในระดับดี

- **คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว** ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจรวมทั้งประเทศ 8.76 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน แสดงว่าคุณภาพชีวิตของคนไทยด้านนี้อยู่ในระดับดีมาก

- **คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด** ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 61.0 เคยเจ็บป่วยเล็กน้อย น้อย ๆ แต่มีเพียงร้อยละ 32.5 เท่านั้นที่เคยเจ็บป่วยจนต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลหรือคลินิก ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัวและไม่มีอาการผิดปกติทางจิตใจ แสดงว่าคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดของคนไทยอยู่ในระดับค่อนข้างดี

- **คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม** ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ยกเว้นปัญหาเกี่ยวกับเสียงจากยานพาหนะ ซึ่งก็มีปัญหาในระดับน้อยและมีความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจ 7.80 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน แสดงว่าคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของคนไทยอยู่ในระดับค่อนข้างดี

- **คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน** ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสินค้าประเภทอาหารมีราคาแพง เช่นเดียวกับค่ารถโดยสารประจำทาง ส่วนในเรื่องของการบริการของหน่วยงานภาครัฐ ส่วนใหญ่เห็นว่า ได้รับบริการที่ดีแล้วทั้งในด้านการศึกษา สาธารณสุข และบริการอื่น ๆ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนใหญ่เห็นว่าชีวิตค่อนข้างมีความปลอดภัยพอสมควร มีเพียงปัญหาเรื่องยาเสพติดเท่านั้นที่ยังมีปัญหาบ้างในบางพื้นที่

7.2 ข้อเสนอแนะ

1) รัฐควรมีนโยบายหรือกำหนดมาตรการในการช่วยบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากภาวะเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับราคาสินค้าทั้งสินค้าอุปโภคบริโภคให้มากขึ้น เนื่องจากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ตัวอย่างทุกภาคมีความเห็นตรงกันว่า สินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันมีราคาค่อนข้างแพง โดยเฉพาะสินค้าจำพวกอาหาร ซึ่งทุกคนจำเป็นต้องบริโภค

2) รัฐควรส่งเสริมด้านการดูแลสุขภาพเบื้องต้นของประชาชนให้มากขึ้น เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านการเจ็บป่วยเล็กน้อยๆที่ยังไม่ถึงกับต้องเข้ารักษาตัวในสถานพยาบาล เช่น อาจส่งเสริมด้านการออกกำลังกาย โดยการเพิ่มพื้นที่สวนสาธารณะให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีที่ออกกำลังกายและได้รับอากาศที่ดี ซึ่งนอกจากจะช่วยให้สุขภาพดีขึ้นแล้ว ยังช่วยให้ประชาชนได้ใช้เวลาว่างในการพักผ่อนหย่อนใจที่มีประโยชน์ แทนการดูโทรทัศน์ หรือ การนอนเล่น/นั่งเล่นที่นิยมทำกันอยู่

3) รัฐควรกำหนดแนวทางส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม เนื่องจากที่ผ่านมา การพัฒนาคุณภาพชีวิตมักเป็นเพียงงานประจำของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตทางด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ด้านอาชีพ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างก็ทำไปตามบทบาทหน้าที่ของตน ยังขาดการเชื่อมโยงให้กลายเป็นการพัฒนาที่ครบถ้วนสมบูรณ์ได้

บทที่ 8

ระบบฐานข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิต

<http://qol.nida.ac.th>

ระบบฐานข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้จากการสำรวจในภาคสนาม ซึ่งจะถูกรวบรวมไว้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยใน การจัดเก็บ การวิเคราะห์ และการเผยแพร่สู่สาธารณะ ทั้งนี้ การเผยแพร่ผลการสำรวจข้อมูลคุณภาพชีวิต มีลักษณะที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงของผู้ใช้ รวมทั้งมีความหลากหลายในการแสดงผลข้อมูล ที่สามารถแสดงผลให้ได้ตามเงื่อนไขที่ผู้ใช้ต้องการ

ในส่วนของข้อมูลผลการสำรวจนั้น หากนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา หรือผู้ที่สนใจ ต้องการนำข้อมูลที่มีอยู่ไปวิเคราะห์เพิ่มเติมในแง่มุมที่ตนเองสนใจ ก็สามารถระบุลักษณะข้อมูลที่จะคัดลอกออกไป เช่น ปีที่สำรวจ จังหวัดที่สำรวจ มิติคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน เป็นต้น หรืออาจดาวน์โหลดไฟล์ข้อมูล เพื่อนำไปประมวลผลตามความต้องการของตนเองได้เช่นกัน (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข.)

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

2541. *รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2541*. กรุงเทพฯ : เพิ่มเสริมกิจ

กระทรวงสาธารณสุขและคณะกรรมการประสานงานโครงการปรีณรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชน
ในชาติ (คปส.)

2529. *การนำ จปฐ. มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2540. *แนวทางการวางระบบดัชนีชี้วัดเพื่อประเมินผลนโยบายกระจายความเจริญ
สู่ภูมิภาค*. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์

คณะอนุกรรมการแผนพัฒนาระดับภูมิภาคและท้องถิ่นและศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2534. *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ. 2534-2539)*. กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด

ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา)

2540. *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. 311, 55ก (11 ตุลาคม 2540)

วันเพ็ญ วอกลาง, สิทธิเดช นิลสัมฤทธิ์ และมนตรี เกิดมีมูล

2545. *รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานครในยุคเศรษฐกิจ
ถดถอย*. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัย

ศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2529. *แผนพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (2530-2534)*

กรุงเทพฯ : หจก. อรุณการพิมพ์

สุพรรณิ ไชยอำพร และสนธิ สมัครการ

2534. *รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย*. กรุงเทพฯ
: คณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2541. *รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพ
และการพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคม

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2540. *งานโครงการและประมาณการวงเงินของ 8 กระทรวงหลักและ 2 หน่วยงานเสริม
ภายใต้ระบบ กนภ. ปี 2540-2544*. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์ จำกัด

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2540. *เครื่องชี้วัดความอยู่ดีมีสุขและการวิเคราะห์เชิงนโยบาย* (เอกสาร โรเนียว)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศูนย์ประสานงานการพัฒนา
ชนบทแห่งชาติ โครงการรณรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ

2528. *คู่มือและแบบสำรวจความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)*. กรุงเทพฯ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศูนย์ประสานงานการพัฒนาชนบท
แห่งชาติ. โครงการรณรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ

2537. *เครื่องชี้วัดและสังคม 2537*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีย

2532. *สมุดรายงานสถิติภาค ภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ

สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2541 ก. *รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ :
สำนักวิจัย

สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2541 ข. *รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*.
กรุงเทพฯ : สำนักวิจัย

สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2541 ค. *รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ :
สำนักวิจัย

สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2541 ง. *รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคใต้*. กรุงเทพฯ :
สำนักวิจัย

สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2541 จ. *รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคกลาง*.
กรุงเทพฯ : สำนักวิจัย

อนุชาติ พวงสำลี และ อรทัย อาจอ่ำ

2541. *การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย

อมรา พงศาพิชญ์ และ คณะ

2547. *การสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและการพัฒนาสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

Andrews, Frank, M. and Stephen B. Withney.

1976. *Social Indicators of Well-Being*. New York : Plenum Press.

Bradburn and David Caplovitz.

1965. *Report on Happiness*. Chicago: Aldine.

Day, Ralph L.

1978. “Beyond Social Indicators : Quality of Life at the Individual Level”. In *Marketing and the Quality of Life*. Fred D. Reynolds and Hiram C. Barksdale, eds., Chicago : American Marketing Association, 11-8.

Glenn, Norval D.

1985. “The Contribution of Marriage to the Psychological Well-Being of Males and Females”, *Journal of Marriage and the Family*. August, 594-600.

Gurin, G, J. Veroff and S. Feld

1960. *Americans View Their Mental Health*. New York : Basic Books.

Haring-Hidore, Marilyn et.al.

1985. “Marital Status and Subjective Well-Being : A Research Analysis”, *Journal of Marriage and the Family*, 947-53.

Liu, Ben-Chieh.

1974. “Quality of life Indicators : A Preliminary Investigation.” *Social Indicators Research*. 187-208.

Liu, Ben-Chieh.

1975a. “Quality of Life : Concept, Measure and Results.” *The American Journal of Economic and Sociology*, 34(1), 1-13.

Liu, Ben-Chieh.

1975b. *Quality of Life Indicators in U.S. Metropolitan Areas, 1970 : A Comprehensive Assessment*. Washington D.C.

Liu, Ben-Chieh.

1970c. *Quality of Life Indicators in U.S. Metropolitan Areas*. New York Praeger.

Orose Leelakulthanit.

1989. *Measuring Life Satisfaction in Thailand : A Marketing : Perspective*. Ph.D. Dissertation, School of Business, Indiana University

Rice, R.W., J.P. Near and R.G. Hunt.

1980. “The Job-Satisfaction/Life Satisfaction Relationship : A Review of Empirical Research.” *Basic and Applied Social Psychology*.

Rossi, Robert J. and Kevin J. Gilmartin,

1980. *The Handbook of Social Indicators*. New York : Gariand STTPM Press.

Wilson, W.

1967. Correlated Aowed Happiness.” *Psychological Bulletin.* 67, 294-304.

Zantra, A.

1983. “Social Resources and the Quality of Life,” *American Journal of Community Psychology*, 11, 275—90.

Zantra A. and Ann Hemple.

1984. “Subjective Well-Being and Physical Health : A Narrative Literature Review with Suggestions for Future Research,” *International Journal of Aging and Human Development.*

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ข เว็บไซต์ระบบฐานข้อมูลดัชนี

คุณภาพชีวิตของคนไทย

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

หมายเลขแบบสอบถาม

เขตเจ้านับ/ชมรมอาคาร.....

เทศบาล.....

ตำบล.....

อำเภอ.....

จังหวัด.....

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนไทย”

เริ่มเวลา

บ้านเลขที่.....

บันทึกโดยพนักงานสัมภาษณ์ (การสังเกต)

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. ลักษณะบ้าน

1. บ้านเดี่ยว 2 ชั้นขึ้นไป

2. บ้านเดี่ยวชั้นเดียว

3. ทาวน์เฮ้าส์

4. คอนโดมิเนียม / อพาร์ทเมนต์

5. แฟลต

6. ตึกแถว

7. ห้องแถว

8. อื่น ๆ (ระบุ)

3. สภาพบ้าน

1. วัสดุที่ใช้

1. ไม้

2. ปูน

3. ไม้และปูน

4. อื่น ๆ ระบุ.....

2. บริเวณบ้าน

1. มีบริเวณ

2. ไม่มีบริเวณ

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการอยู่ในจังหวัดที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน

1.1 ท่านเกิดที่จังหวัดนี้หรือไม่

- 1. ใช่
- 2. ไม่ใช่ จังหวัดที่เกิดคือจังหวัดอะไร (ระบุ).....

1.2 ท่านอยู่ในจังหวัดนี้มากี่ปีแล้ว ปี

2. สิ่งแวดล้อม

2.1 ท่านคิดว่าในชีวิตประจำวัน สิ่งต่อไปนี้ เป็นปัญหาหรือมีผลกระทบต่อความรู้สึกของท่านมากน้อยเพียงใด (สังเกตเบื้องต้น ถ้าข้อใดไม่เข้าข่ายไม่ต้องถาม ให้บันทึกลงไปเลย)

ข้อความ	มาก	น้อย	ไม่มี ปัญหา	ไม่เข้า ข่าย
1. เสียงจากยานพาหนะ
2. เสียงรบกวนจากวิทยุ/ทีวี/การทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้าน
3. แหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น
4. สถานประกอบการใกล้บ้านปล่อยของเสีย/ส่งกลิ่นเหม็น/ทำเสียงดัง
5. บริเวณรอบ ๆ บ้านมีกลิ่นของเศษขยะมูลฝอย
6. ถนนหนทางที่จะเข้าบ้านทรุด ชำรุด เดินลำบาก
7. อากาศบริเวณบ้านมีควันดำทั้งจากรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ และอื่น ๆ
8. บริเวณใกล้บ้านมีสถานเริงรมย์ทำให้เห็นภาพไม่สวยงาม
9. อื่น ๆ (ระบุ).....

2.2 ท่านคิดว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมใดที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของท่านมากที่สุด (โปรดระบุ 3 อันดับ)

- อันดับ 1
- อันดับ 2
- อันดับ 3

2.2 โดยรวมท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัดนี้มากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10)

3. ชีวิตประจำวัน

3.1 ท่านได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด และท่านคิดว่ามีความน่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด

โดยให้คะแนน	5 = เชื่อถือได้มากที่สุด	4 = เชื่อถือได้มาก
	3 = เชื่อถือได้ปานกลาง	2 = เชื่อถือได้น้อย
	1 = เชื่อถือได้น้อยมาก/ไม่น่าเชื่อถือ	

ข้อความ	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย	คะแนนความน่าเชื่อถือได้
1. โทรทัศน์
2. วิทยุ
3. หนังสือพิมพ์ (จำนวน ฉบับ)
4. นิตยสาร
5. บุคคล
6. อินเทอร์เน็ต
7. อื่น ๆ (ระบุ)

3.2 ความต้องการหรือโอกาสเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มเติม

1. ท่านต้องการศึกษาต่อหรือหาความรู้เพิ่มเติมหรือไม่

1. ต้องการ

2. ไม่ต้องการ

2. ท่านมีโอกาสที่จะศึกษาต่อหรือหาความรู้เพิ่มเติมหรือไม่

1. มีโอกาส

2. ไม่มีโอกาส

3.3 ท่านมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจ (ไม่รวมเวลานอน) โดยเฉลี่ย/วัน

1. วันปกติ ชั่วโมง

2. วันเสาร์ – อาทิตย์/วันหยุด ชั่วโมง

3.4 ในการพักผ่อนหย่อนใจ ท่านทำกิจกรรมอะไรบ้าง

กิจกรรม	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
1. ดูโทรทัศน์
2. ฟังวิทยุ
3. ฟังเพลงจากเครื่องเสียง
4. ดูวิดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี
5. อ่านหนังสือ
6. เล่นอินเทอร์เน็ต
7. เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์
8. ทำสวน/ปลูกต้นไม้
9. ออกกำลังกาย
10. ไปเดินดูสินค้า
11. ไปงานเลี้ยง (สังสรรค์)
12. ไปดูภาพยนตร์
13. ไปดูกีฬา
14. ไปดูคอนเสิร์ต
15. ไปสถานเริงรมย์
16. นอนเล่น/นั่งเล่น
17. อื่น ๆ (ระบุ)

3.5 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเคยไปทัศนจร/ทัศนศึกษาบ้างหรือไม่

1. เคยไป 2. ไม่เคยไป (ข้ามไปตามข้อ 3.6)

1. ในจังหวัดที่อยู่ จำนวน ครั้ง
2. ต่างจังหวัด (ระบุจังหวัด) จำนวน ครั้ง
3. ต่างประเทศ (ระบุประเทศ) จำนวน ครั้ง

3.6 โดยรวมท่านพึงพอใจกับเวลาและกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจมากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10)

4. คุณภาพชีวิตด้านการงาน

4.1 ปัจจุบันท่านทำงานที่มีรายได้หรือไม่

1. ทำงาน 2. ไม่ได้ทำงาน

ท่านทำงานอาชีพอะไร

☐ 1. เกษตรกรรม	☐ 5. ค้าขาย
☐ 2. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ 6. รับจ้าง/กรรมกร
☐ 3. ลูกจ้างเอกชน	☐ 7. แม่บ้าน
☐ 4. ประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็ก	☐ 8. อื่น ๆ (ระบุ)

ระยะเวลาในการทำงาน ปี

4.2 โปรดแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการทำงานในปัจจุบันของท่าน (นิสิต/นักศึกษา/ผู้เกษียณอายุ/แม่บ้านที่ไม่ได้รับค่าจ้าง/ผู้ไม่มีงานทำ ไม่ต้องสัมภาษณ์)

กรุณาให้คะแนนจาก 1 ถึง 5 โดยที่ 5 = ไข่มากที่สุด 4 = ไข่มาก 3 = ไข่ 2 = ไข่ไม่ 1 = ไข่ไม่ที่สุด

	คะแนน
1. ท่านอยากทำงาน/อาชีพที่ทำอยู่ต่อไปเรื่อย ๆ
2. ท่านมีโอกาสก้าวหน้าในงาน/อาชีพ หรือจะมีโอกาสขยายกิจการให้ใหญ่ขึ้นได้ในอนาคต
3. ท่านรู้สึกภูมิใจในงาน/อาชีพของท่าน
4. งาน/อาชีพของท่านมีความมั่นคงพอ
5. ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้จากการทำงาน/อาชีพของท่าน
6. สภาพแวดล้อมในการทำงาน/ประกอบอาชีพ ทำให้ท่านกระตือรือร้นในการทำงาน
7. ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเพื่อนร่วมงาน/อาชีพ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของท่านเป็นไปด้วยดี
8. ท่านรู้สึกสนุกกับงาน/อาชีพ
9. โดยรวมท่านพึงพอใจกับชีวิตการทำงานมากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10)

4.3 คำถามข้อ 1-4 ข้างล่างนี้ สำหรับแม่บ้านที่ไม่ได้รับจ้าง (เน้นอาชีพแม่บ้านที่อยู่บ้าน โดยมิได้ทำการค้าหรือกิจการใดๆ)

1. ทุกวันนี้ท่านเป็นแม่บ้าน โดย

1. ทำงานบ้านเองทั้งหมด 2. ทำงานบ้านเองโดยมีผู้ช่วย
3. คุณเลิการทำงานบ้านโดยไม่ได้ทำเองเลย

2. ท่านรู้สึกอย่างไรกับการเป็นแม่บ้าน

1. พอใจ 2. เฉย ๆ
3. เบื่อ 4. เบื่อมาก

3. ท่านมีกิจกรรมพิเศษนอกบ้านหรือไม่ อะไรบ้าง

1. ไม่มี 2. มี ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ↴

1. เป็นสมาชิกชมรมแม่บ้าน

2. เป็นสมาชิกสมาคมเพื่อการกุศล เช่น กษาด

3. เป็นสมาชิกสมาคมสตรีและอื่น ๆ

4. เป็นสมาชิกชมรมกีฬา

5. เป็นสมาชิกชมรมทางศาสนา

6. เป็นสมาชิกชมรมอื่น ๆ เช่น ชมรมปลูกต้นไม้

4. ถ้าท่านเลือกได้ ท่านต้องการไปทำอาชีพอื่นหรือไม่

1. ไม่ต้องการ 2. ต้องการ ↴

1. ไปได้ จะไปประกอบอาชีพ.....

2. ไปไม่ได้ เพราะ

5. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด

5.1 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยเล็กน้อยบ้างหรือไม่

1. ไม่เคย
 2. เคย ประมาณ ครั้ง

5.2 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยต้องเข้ารักษาตัวอยู่ที่คลินิก หรือโรงพยาบาล บ้างหรือไม่

1. ไม่เคย
 2. เคย ประมาณ ครั้ง

5.3 ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่

1. ไม่มี
 2. มี (ระบุโรค)

5.4 ระหว่าง 15 วันที่ผ่านมา ท่านเคยมีอาการเหล่านี้เป็นประจำหรือไม่

<u>อาการ</u>	<u>เคย</u>	<u>ไม่เคย</u>
1. มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ
2. รู้สึกเจ็บที่นั่น ปวดที่นี่ โดยไม่ทราบสาเหตุ
3. อยู่เฉย ๆ แล้วรู้สึกใจสั่น หรือหัวใจผิดปกติธรรมดา
4. มักเบื่ออาหาร หรือทานข้าวไม่ลง เมื่อมีปัญหาที่ท่านแก้ไม่ตก
5. มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ
6. เจ็บป่วยจนมีผลกระทบต่อการทำงานของท่าน
7. มักมีเรื่องก่อกวนใจ
8. รู้สึกหงุดหงิด และโกรธง่าย

6. ลักษณะทั่วไปของครอบครัวของท่าน

6.1 บ้านที่อยู่เป็นของใคร

1. ของท่าน หรือคู่สมรส

กำลังอยู่ในระยะเวลาเช่าซื้อหรือไม่

1. อยู่ เหลือระยะเวลาที่ผ่อน ปี

2. ไม่อยู่

2. ของบิดา มารดา/ญาติ

3. บ้านพักข้าราชการ/พนักงาน

4. บ้านเช่า

5. อื่น ๆ (ระบุ).....

6.2 บ้านที่ท่านอยู่ อยู่ในที่ดินของใคร

1. ของท่าน หรือคู่สมรส

2. ของบิดา มารดา/ญาติ

3. เช่าที่ดิน

4. อื่น ๆ (ระบุ).....

6.3 จำนวนคนในบ้านทั้งหมด คน (ไม่รวมคนรับใช้)

6.4 ท่านอยู่ในฐานะใดของครอบครัว

1. หัวหน้าครอบครัว

2. คู่สมรส

3. บุตร

4. ผู้อาศัย

6.5 สถานภาพสมรส

1. โสด

2. สมรส อยู่ด้วยกัน

3. สมรส ไม่ได้อยู่ด้วยกัน

4. หย่าร้าง/แยกกันอยู่

5. ม่าย

6.6 ถ้าท่านเดือดร้อนท่านพึ่งใครมากที่สุด (กรุณาเรียงลำดับความสำคัญ 3 อันดับแรก 1 = สำคัญมากที่สุด)

1. คู่สมรส

8. พึ่งตนเอง

2. ลูก

9. ญาติอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้

3. บิดา/มารดาของท่าน

10. เพื่อน

4. บิดา/มารดาของคู่สมรส

11. ผู้นำศาสนา

5. พี่น้อง (บิดาและมารดาเดียวกัน, บิดาหรือมารดาเดียวกัน)

12. เจ้าหน้าที่ของรัฐ

6. ปู่ ย่า ตา ยาย

13. อื่นๆ (ระบุ)

7. ลุง ป้า น้า อา

7. คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว

โปรดแสดงความคิดเห็นต่อครอบครัวของท่าน

ความคิดเห็น	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วยน้อย ที่สุด/ไม่เห็น ด้วย
1. คนในครอบครัวของท่านมีความรับผิดชอบต่อกัน
2. สมาชิกในครอบครัวของท่านไว้ใจซึ่งกันและกัน
3. ท่านภูมิใจในครอบครัวของท่าน
4. สมาชิกในครอบครัวของท่านปรองดองกัน
5. คนในครอบครัวของท่านปรึกษาหารือร่วมกัน
6. ท่านได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวของท่าน
7. สมาชิกในครอบครัวของท่านช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
8. ท่านมีความสำคัญต่อครอบครัวของท่าน
9. คนในครอบครัวของท่านมีความผูกพันต่อกัน
10. โดยรวมท่านพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวมากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10)				

8. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

1. ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองหรือไม่

1. ไม่เคยเลย

2. นาน ๆ ครั้ง

3. ค่อนข้างบ่อย

4. ประจำ

2. ถ้าท่านติดตามข่าวสารการเมือง ท่านติดตามจากสื่อชนิดใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. หนังสือพิมพ์

2. เพื่อนบ้าน

3. โทรทัศน์

4. รายงานฉบับพิเศษ

5. วิทยุ

6. อินเทอร์เน็ต

7. อื่น ๆ (ระบุ)

3. ท่านแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองกับคนใกล้ชิดมากน้อยเพียงใด
1. ไม่เคยแลกเปลี่ยน 2. เป็นบางครั้ง 3. ค่อนข้างบ่อย
4. ประจำ 5. อื่น ๆ (ระบุ)
4. ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่
1. เป็น 2. ไม่ได้เป็น
5. ท่านเคยไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (เช่นเลือก สจ./สข./สภ./สท. หรือ สส./สว.) มากน้อยเพียงใด
1. ไม่เคยเลย 2. เป็นบางครั้ง 3. ค่อนข้างบ่อย
4. ทุกครั้ง 5. อื่น ๆ (ระบุ)
6. ท่านคิดว่าการเมืองสามารถทำให้ประเทศพัฒนา/ดีขึ้น หรือไม่
1. ดีขึ้น 2. เหมือนเดิม 3. ไม่ดีขึ้น
4. ไม่ทราบ/ไม่มีความเห็น 5. ไม่แน่ใจ
7. ท่านคิดว่าปัญหาหลักของการเมืองมีอะไรบ้าง
-
8. ท่านคิดว่าการเมืองมีผลต่อการดำเนินชีวิตของท่าน หรือไม่
1. มี 2. ไม่มี 3. ไม่แน่ใจ 4. ไม่มีความเห็น/ไม่ทราบ
9. ท่านคิดว่าประชาชนควรมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไร (ระบุ)
-
-
-
-
-

ส่วนที่ 2 โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมคำลงในช่องว่าง

1. อายุ ปี
2. การศึกษา

☐ 1. ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6	☐ 2. ประถมศึกษาปีที่ 6	☐ 3. มัธยมศึกษาปีที่ 3
☐ 4. มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช.	☐ 5. อนุปริญญา หรือ ปวส.	☐ 6. ปริญญาตรี
☐ 7. สูงกว่าปริญญาตรี		
3. รายได้ของท่านเฉลี่ยต่อเดือน บาท
4. รายได้ครัวเรือนต่อเดือน บาท
5. รายจ่ายของครอบครัวของท่านเฉลี่ยต่อเดือน บาท
6. ท่านมีเงินออม (เหลือจากค่าใช้จ่าย) หรือไม่

☐ 1. ไม่มี	☐ 2. มี
-----------------------------------	--------------------------------
7. ท่านมีหนี้สินหรือไม่

☐ 1. ไม่มี	☐ 2. มี →	☐ 1. หลักพัน	☐ 2. หลักหมื่น
		☐ 3. หลักแสน	☐ 4. หลักล้าน
8. หนี้สินในปัจจุบันของท่านมีอะไรบ้าง

☐ 1. ผ่อนชำระเช่าซื้อบ้าน	☐ 2. ผ่อนส่งรถยนต์
☐ 3. อื่น ๆ (ระบุ)	
9. ท่านมีภาระต้องเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีรายได้หรือไม่

☐ 1. ไม่มี	☐ 2. มี
-----------------------------------	--------------------------------

☐ 1. บิดา	☐ 2. มารดา
☐ 3. บุตร คน อายุ	
☐ 4. อื่น ๆ (ระบุ)จำนวน	

10. สิ่งต่อไปนี้ท่านมีหรือไม่

	<u>จำนวน</u>		<u>จำนวน</u>
1. โทรทัศน์ (สี)	13. โทรศัพท์บ้าน
2. วิทยุ, เทป	14. โทรศัพท์มือถือ
3. สเตอริโอ	15. คอมพิวเตอร์
4. วีดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี	16. กล้องถ่ายวีดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี
5. ตู้เย็น	17. กล้องถ่ายรูป (ฟิล์ม)
6. เครื่องปรับอากาศ	18. กล้องถ่ายรูปดิจิทัล
7. เครื่องซักผ้า	19. เรือ
8. เครื่องอบผ้า	20. รถเก๋ง
9. เต้าไมโครเวฟ	21. รถปิคอัพ
10. เต้าอบ	22. รถจักรยานยนต์
11. เครื่องล้างจาน	23. รถจักรยาน
12. เครื่องดูดฝุ่น	24. อื่น ๆ (ระบุ)

สัมภาษณ์เสร็จเวลา

ผู้สัมภาษณ์

วันที่สัมภาษณ์

ผู้ตรวจแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ข
เว็บไซต์ระบบฐานข้อมูล
คุณภาพชีวิตของคนไทย

คู่มือระบบจัดการฐานข้อมูลคุณภาพชีวิต

บทที่ 1

ระบบจัดการฐานข้อมูลด้านคุณภาพชีวิต

1.1 การเข้าสู่ระบบจัดการฐานข้อมูลด้านคุณภาพชีวิต
 การเข้าสู่ระบบจัดการฐานข้อมูลด้านคุณภาพชีวิต จำเป็นต้องทำการ เพิ่ม Web site การจัดการข้อมูล ใน Trusted side ของ Internet explorer (ให้ทำการ Add trusted side ดังได้รายละเอียด) ขั้นตอนการเข้าระบบดังนี้
 1. เข้าสู่เว็บไซต์จัดการฐานข้อมูลที่ <http://qol.nida.ac.th/qoldata>

รูปที่ 1.1 หน้า Login

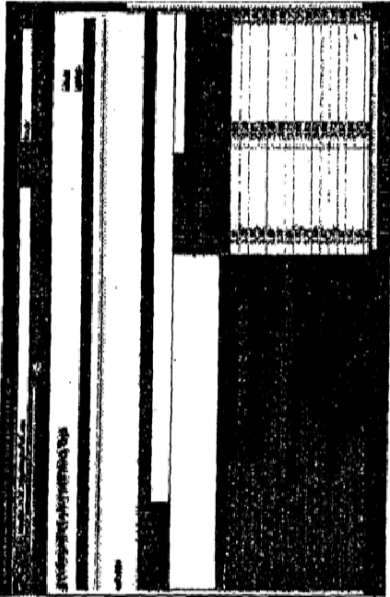
2. พิมพ์ username และ password จากบัญชี Login
 3. หากทำการ Login สำเร็จ ระบบจะขึ้นข้อความให้ใช้เป็นการเข้าถึงข้อมูล ให้คลิก OK

รูปที่ 1.2 ข้อความเนื่องจากการเข้าใช้ข้อมูลของ Internet Explorer

คู่มือระบบจัดการฐานข้อมูลคุณภาพชีวิต

ระบบจะปรากฏหน้าต่าง ซึ่งจะแสดงตาราง Photo ของข้อมูลด้านคุณภาพชีวิต

รูปที่ 1.3 หน้าหลักระบบจัดการฐานข้อมูล

1.2 เมนูหลักและส่วนประกอบของระบบ
 เป็นระบบจัดการฐานข้อมูล ประกอบด้วย

1. เข้าสู่ระบบ

ส่วนข้อมูลด้านข้อมูลระบบด้านคุณภาพชีวิต

รูปที่ 1.4 ข้อมูลระบบ

2. เมนูหลัก

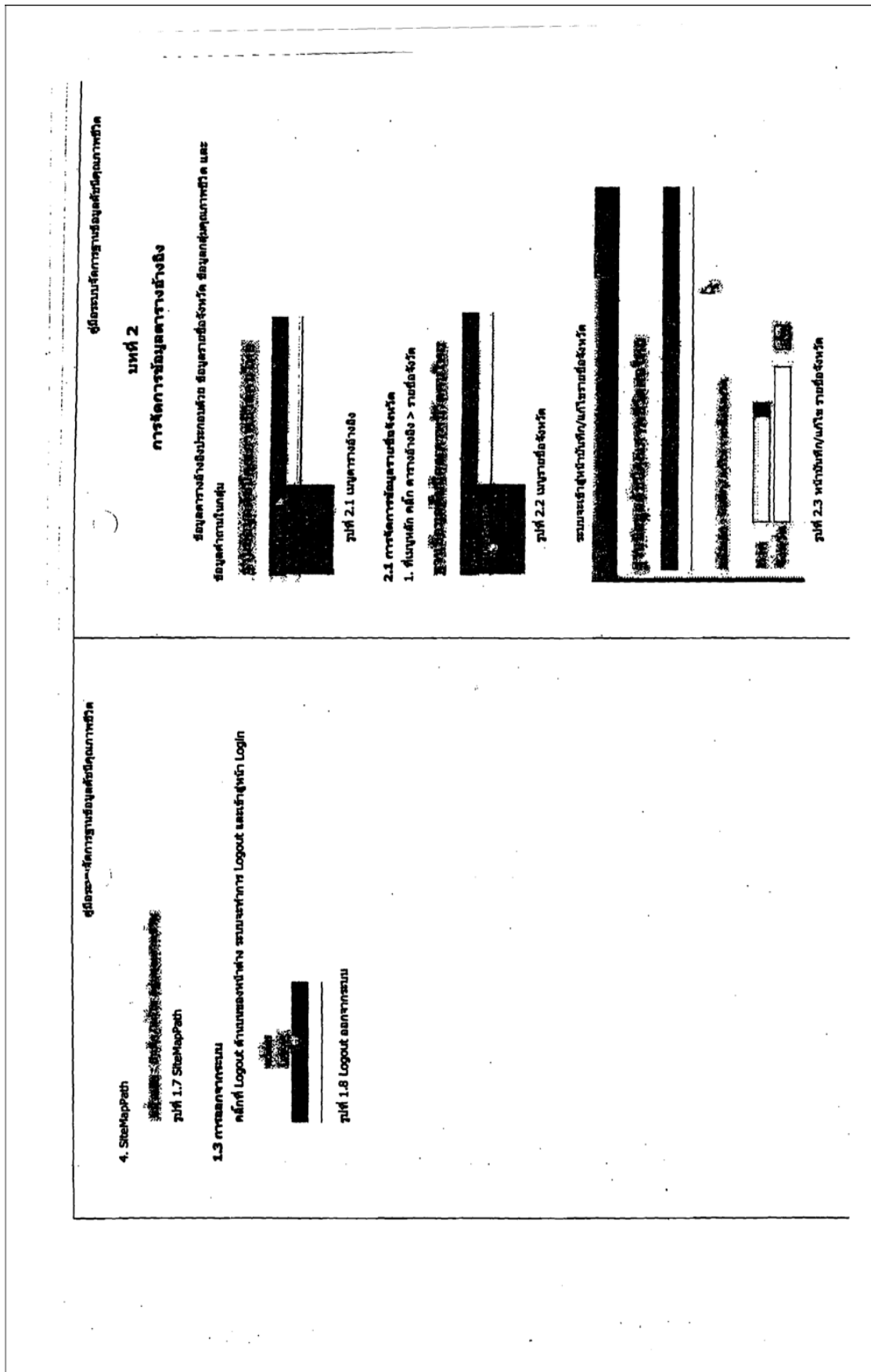

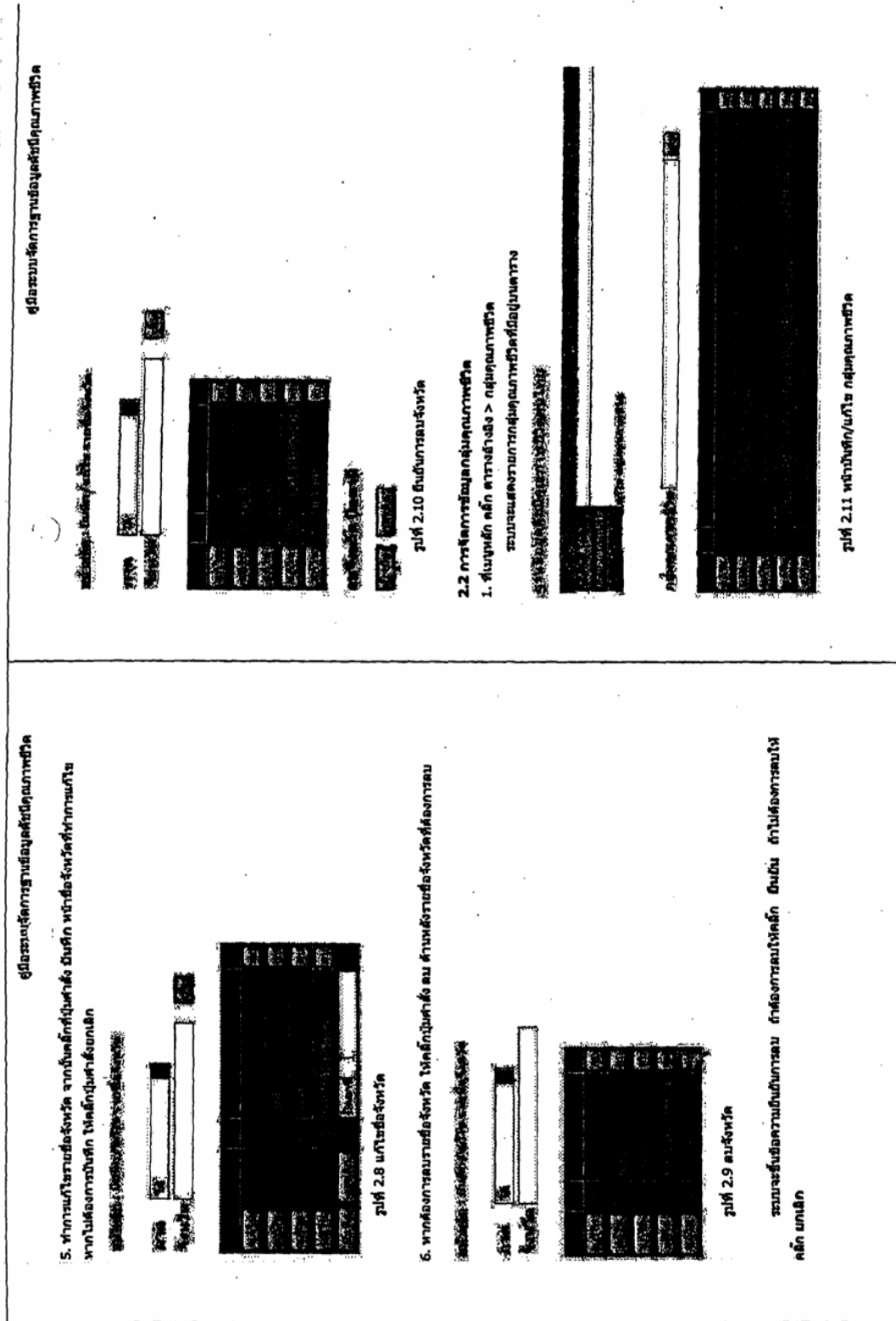
รูปที่ 1.5 เมนูหลัก

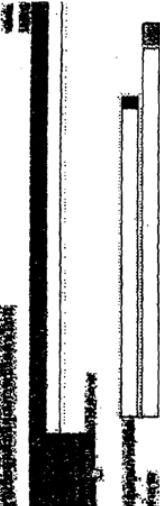
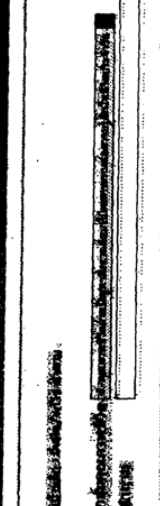
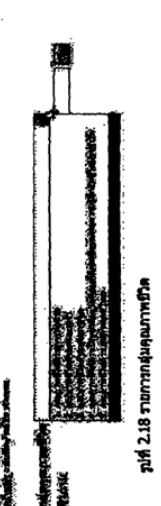
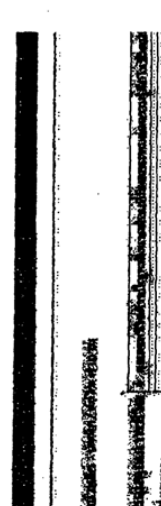
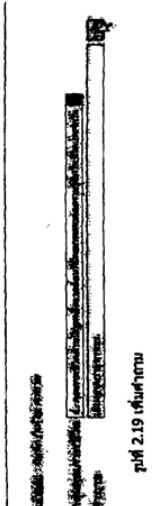
3. ข้อมูลในระบบ และปรับค่าของ Logout

รูปที่ 1.6 ข้อมูลในระบบ และปรับค่าของ Logout

ชื่อระบบจัดการข้อมูลคุณภาพชีวิต	ชื่อระบบจัดการข้อมูลคุณภาพชีวิต
<p>6. ระบบแจ้งเตือนความผิดปกติในระบบ สลักคู่คำสั่ง ดินชั้น</p> <p>2.3 การจัดการข้อมูลค่าความชื้น</p> <p>1. ข้อมูลที่ผิดปกติ ตารางดังต่อไปนี้ > ค่าความชื้นสูง</p> <p>รูปที่ 2.17 ข้อมูลความชื้น</p>	<p>ชื่อระบบจัดการข้อมูลคุณภาพชีวิต</p> <p>ชื่อระบบจัดการข้อมูลค่าความชื้น ระบบจะแสดงค่าความชื้นที่ส่งมายังระบบตาราง</p> <p>3. หากต้องการทราบค่าความชื้นในดินที่ปลูกในแปลง ให้นำระบบการส่งค่าความชื้นในระบบที่ติดตั้งไว้ที่แปลงนั้นมาดู</p> <p>รูปที่ 2.20 ข้อมูลค่าความชื้น</p>
<p>ค่าดิน ชั้นดิน/ในไร่ ค่าตาม จะแสดงรายการข้อมูลคุณภาพชีวิตที่บันทึกมา</p> <p>ชื่อระบบจัดการข้อมูลคุณภาพชีวิต</p> <p>รูปที่ 2.18 รายการข้อมูลคุณภาพชีวิต</p>	<p>4. หากตามไร่ค่าตาม จากบันทึกดินที่ปลูกในไร่ที่มีการทำการทำตามไร่</p> <p>รูปที่ 2.21 บันทึกการทำตามไร่ค่าตาม</p>
<p>2. หากต้องการทราบค่าความชื้นในแปลงคุณภาพชีวิต ให้เลือกข้อมูลคุณภาพชีวิตที่จะเก็บค่าตาม และ</p> <p>ข้อมูลค่าความชื้นที่บันทึกมา จากบันทึกดินที่ปลูกในไร่</p> <p>รูปที่ 2.19 เก็บค่าตาม</p>	

<p style="text-align: center;">ข้อมูลเชิงคุณภาพของผู้ตอบคำถามชีวิต</p> <p>6. สมมติว่าคุณมีความเป็นกลาง คดีกับตัวเอง ดังนี้</p> <p>2.3 การจัดการข้อมูลค่าตอบแทน</p> <p>1. ค่าตอบแทน ค่าจ้าง > ค่าตอบแทน</p> <p>รูปที่ 2.17 เมฆค่าตอบแทน</p> <p>ถ้าค่าตอบแทน/ค่าจ้าง > ค่าตอบแทน จะแสดงรายการข้อมูลคุณภาพชีวิตที่ทั้งหมด</p> <p>รูปที่ 2.18 รายการข้อมูลคุณภาพชีวิต</p> <p>2. พหุคูณค่าตอบแทนในกลุ่มคุณภาพชีวิต ให้เลือกผู้ตอบคำถามที่เพิ่มคำถาม และ</p> <p>รูปที่ 2.19 เพิ่มคำถาม</p>	<p style="text-align: center;">ข้อมูลเชิงคุณภาพของผู้ตอบคำถามชีวิต</p> <p>เมื่อรวมค่าตอบแทนกับค่าตอบแทน ระบบจะแสดงค่าตอบแทนในกลุ่มคุณภาพชีวิต</p> <p>3. หากต้องการทราบค่าตอบแทน ให้คลิกปุ่มค่าตอบแทน หรือคลิกปุ่มค่าตอบแทน</p> <p>รูปที่ 2.20 เมฆค่าตอบแทน</p> <p>4. หากเพิ่มคำถาม จากคลิกปุ่มค่าตอบแทนหรือคลิกปุ่มค่าตอบแทน</p> <p>รูปที่ 2.21 บันทึกการเพิ่มคำถาม</p>
---	--

